

VIÊN GIÁC

SỐ NR 251 TẠP CHÍ CỦA KIỀU BÀO VÀ PHẬT TỬ VIỆT NAM TỰ NẠN TẠI CỘNG HÒA LIÊN BANG ĐỨC
Zeitschrift der Vietnamesen und Buddhistischen Vietnamflüchtlinge in der Bundesrepublik Deutschland
PL. 2.566 NĂM THỨ 44 - THÁNG 10 NĂM 2022 - JAHRGANG 44. OKTOBER 2022 - AUSGABE IN VIETNAMESISCH

Từ trái:

Bà Schwesig Thủ Hiến Mecklenburg-Vorpommern, Hòa Thượng Thích Như Điển, Tổng Thống Đức Steinmeier, Ni Trưởng Thích Nữ Diệu Phước, Thị giả Thiện Mỹ.

Mùa Vu Lan năm nay kéo dài cả 4 tuần lễ, kể từ đầu tháng 8 đến đầu tháng 9 dương lịch. Nơi nơi đều tổ chức lễ Vu Lan báo hiếu, trai đàn chẩn tế, bạt độ chư hương linh quá vãng trong nhiều đời nhiều kiếp, nhằm báo đền công đức sinh thành của Ông Bà Cha Mẹ và Tiên Tổ trong nhiều đời. Đây là cách báo hiếu mà trong các kinh điển Nam cũng như Bắc truyền đều luôn có đề cập đến.

Ngày nay chúng ta sống nơi quê người, dẫu sao đi nữa thì cũng phải đền ơn đáp nghĩa ân đức sinh thành ấy bằng nhiều hình thức khác nhau như đi chùa lễ Phật, làm phước bố thí cúng dường, phóng sanh v.v... Đây là những công đức cần phải vun bồi mà người xuất gia cũng như tại gia không được phép lãng quên. Ở các nước Á Châu theo Đại Thừa Phật Giáo cử hành ngày lễ Vu Lan đúng vào ngày Rằm Tháng Bảy âm lịch và sau đó mấy ngày là lễ Tự Tứ mãn hạ của chư Tăng Ni; nhưng ở ngoại quốc phải tổ chức vào những ngày cuối tuần để Phật tử mới có thời gian đi chùa lễ Phật. Đây cũng là những hệ lụy của cuộc sống đời thường mà Phật Giáo cũng phải áp dụng theo hai chữ "tùy duyên".

Năm nay Tổ Đình Viên Giác tại Hannover tổ chức đại lễ Vu Lan Báo Hiếu và lễ Hội Quan Âm truyền thống, tuy không rầm rộ như trước thời dịch bệnh Corona xảy ra; nhưng cũng đã có gần 40 chư Tăng Ni và hơn 3.000 Phật tử khắp nơi về chứng minh cũng như tham dự đại lễ. Điều này đã nói lên được tầm quan trọng của đại lễ Vu Lan Báo Hiếu là dường nào.

Vào ngày 24 tháng 8 năm 1992 tại ngôi chung cư tên là Sonnenblumenhaus (ngôi nhà Hoa Hướng Dương) ở Lichtenhagen Rostock đã xảy ra một cuộc tấn công ngoại kiều của những người Đức tân phát xít (Neonazis) nhằm vào người Albania và Việt Nam. Tuy không có ai bị tử thương; nhưng vết thương lòng ấy đã hằn sâu vào tâm khảm của những người Đức yêu nền Tự Do Dân Chủ và họ đã hổ thẹn về việc này. Nên năm nay kỷ niệm 30 năm xảy ra sự kiện này, thành phố Rostock cũng như chính phủ trung ương đã tổ chức các buổi lễ quan trọng cho chuyến viếng thăm của Tổng Thống Steinmeier vào chiều ngày 25 tháng 8 năm 2022 vừa qua thật xúc động và đầy đủ ý nghĩa.

Tại địa phương này cách đây 7 năm về trước Ni Trưởng Thích Nữ Diệu Phước, Trụ trì chùa Linh Thụ từ Berlin về đây mua 10.000 m² đất và sau 2 năm gần đây, mặc dầu dịch bệnh

Corona 19 hoành hành đây đó; nhưng ngôi Tu Viện Lộc Uyển cũng đã tạm hoàn thành. Đây là một trong 4 địa điểm trong chương trình của Tổng Thống Steinmeier viếng thăm, ngoài 3 địa điểm khác là: Rathaus, trường Trung Học và ngôi nhà Sonnenblumenhaus.

Đến Tu Viện, Tổng Thống và Bà Thủ Hiến Mandela Schwesig của Tiểu bang Mecklenburg-Vorpommern cùng các cận sự viên đã được nghe giải thích tận tường về giáo lý cũng như mục đích tại sao Ni Trưởng Diệu Phước về đây xây dựng ngôi tự viện này. Đây là một vinh dự rất lớn lao của Phật Giáo Việt Nam chúng ta tại nước Đức nói riêng, trên toàn Âu Châu hay thế giới nói chung, vì Phật Giáo của chúng ta ngày hôm nay đã được những người đứng đầu lãnh đạo các quốc gia hùng mạnh trên thế giới quan tâm đến như vậy. Mong rằng trong tương lai gần Phật Giáo của chúng ta sẽ được công nhận là một tôn giáo chính thức như các tôn giáo khác hiện đang có mặt trên các châu lục ngày nay.

Chiến tranh, nghèo đói và bệnh tật vẫn còn vẫn vũ đó đây; nhất là vùng chiến sự sôi động nhất là chiến trường tại Ukraine do Putin gây ra, đến nay đã hơn 6 tháng rồi vẫn chưa chấm dứt, khiến cho cả gần 10 triệu người Ukraine phải bỏ nước ra đi, đó là chưa kể cả 100.000 người lính của hai bên bị thương hay tử trận, bỏ lại cha mẹ già hay vợ con cũng như những người thân quen họ hàng, điều mà họ biết rằng ngày ra đi sẽ ít cơ hội mong ngày hội ngộ. Lỗi này tại ai? Có phải do tự chiến tranh gây ra hay do những người vì tham vọng đảo điên đã tạo nên hậu quả và chính họ phải gánh lấy trách nhiệm này? Câu hỏi thật ra cũng dễ trả lời; nhưng nhân quả thì khó trả trong một đời, vì người gieo nhân bất thiện phải trả lời lần vốn trong nhiều kiếp sắp đến nữa.

Mùa Hè năm nay ngoại lệ, chưa có năm nào nóng bức như thế; có nơi tại Âu Châu lên đến 42 độ Celcius và kéo dài cho đến đầu tháng 9, trời sắp vào thu mà nhiệt độ có nơi lên đến hơn 30 độ. Có lẽ thiên nhiên cũng muốn giúp cho con người ở Âu Châu ít gặp sự khốn khó khi không có Gas vào mùa Đông này chẳng? Vì Nga đang đóng các dòng chảy từ phương Bắc về đây, nên tất cả chúng ta đều có bốn phận và trách nhiệm chỉ sử dụng những tiện nghi tối thiểu này để bảo đảm cho cuộc sống căn bản vẫn hành hoạt liên tục, dầu cho có những thử thách quan trọng như vậy.

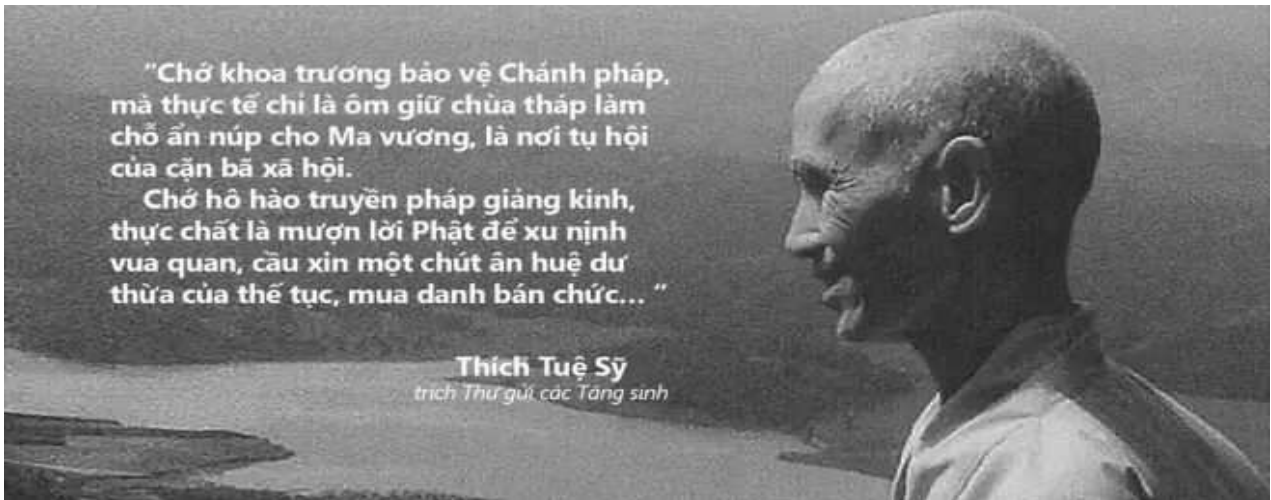
Trong thời gian hơn một năm qua Hội Đồng Hoảng Pháp và Hội Đồng Phiên Dịch Tam Tạng Lâm Thời đã ráo riết làm việc dưới sự chủ trì của Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ; nên ba tạng Kinh, Luật và Luận thuộc Thanh Văn Tạng gồm 29 quyển đã được ra đời và có mặt trên hệ thống Amazon. Nay thì hai Hội Đồng quyết định sẽ in ấn tại Thái Lan, sau đó sẽ gửi đi cúng dường các chùa khắp nơi trên thế giới. Đây là một công đức không nhỏ và mong rằng chư Tăng Ni cũng như các Phật tử khắp nơi gia tâm hỗ trợ về năng lực cũng như tài lực để Bồ Tát Tạng và Mật Tạng cũng sẽ được lần lượt ra đời trong những năm sắp đến.

Kính nguyện Tam Bảo từ bi gia hộ và chứng minh cho công trình "lấp biển đời non" này sớm được thành tựu viên mãn, vì đó cũng là hoài bão của chư vị Tổ Sư tiền bối và niềm hy vọng của chư thiện nam tín nữ cùng chư tôn đức Tăng Ni của những thế hệ về sau này khi người đọc được chữ Hán không còn nhiều nữa, mà phải nương vào ngôn ngữ mẹ đẻ của mình, là tiếng Việt thuần túy.

Kính chúc quý Ngài cùng quý vị cũng như quý độc giả của báo Viên Giác khắp nơi tâm luôn được bình an và niệm luôn được bền vững.

● **Ban Biên Tập Báo Viên Giác**

VÌ SAO HÒA THƯỢNG THÍCH TUỆ SỸ BƯỚC RA NHẬN PHẬT SỰ, LẠI ĐƯỢC ỦNG HỘ?

Trong ngày cuối tháng 8 năm 2022, ở Việt Nam xôn xao tin tức về sự ra mắt của Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ, chính thức vào chức vụ Chánh Thư Ký – Xử lý thường vụ Viện Tăng Thống. Bậc minh sư lâu nay ẩn danh đột nhiên xuất hiện ở lễ nhận di chúc, ấn tín, và khai ấn từ Đệ ngũ Tăng Thống Thích Quảng Độ khiến những người yêu Phật Giáo chân chính và tự do của Việt Nam đều vui mừng.

Tuy nhiên, có không ít người nhầm lẫn vị trí hiện nay của Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ là một Tăng Thống mới, tức vị trí của người lãnh đạo toàn diện Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất (GHPGVNTN). Trên thực tế, khi phụng thừa ủy thác tâm nguyện của Hòa Thượng Thích Quảng Độ vào năm 2020, ngài Tuệ Sỹ đã thông báo rằng sau giai đoạn sắp xếp lại nhân sự, nội bộ lãnh đạo của GHPGVNTN, khi "điều kiện thuận duyên", ngài cùng Giáo Hội sẽ tổ chức đại hội để suy cử Đệ Lục Tăng Thống, người lãnh đạo tối cao tiếp nối của Giáo Hội. Hiện tại, nói nôm na, Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ có vai trò như quyền tổng quản.

Bất kỳ ai theo dõi tiến trình tồn tại và tranh đấu cho sự tồn tại của GHPGVNTN từ sau năm 1975 đến nay, đều hiểu rõ cụm từ "điều kiện thuận duyên" là như thế nào. Ngay cả việc Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ làm lễ nhận chức vụ Chánh Thư Ký – Xử lý thường vụ Viện Tăng Thống và lễ nhận Di chúc, ấn tín, và khai ấn... cũng đã phải lặng lẽ thực hiện, và chỉ công bố sau một tuần. Mục đích của sự lặng lẽ và bất ngờ, thông báo

trễ, cũng chỉ để tránh những sự quấy phá rất quen thuộc từ bao nhiêu năm nay.

HT Thích Tuệ Sỹ (trái) và HT Thích Quảng Độ năm 2019 tại chùa Từ Hiếu (Saigon),

Photo: quangduc.com

Trong giai đoạn đau yếu cuối đời, Hòa Thượng Thích Quảng Độ đã nhận ra được sự rối loạn trong nội bộ bởi nhiều nhánh của GHPGVNTN đang có những chủ trương khác nhau. Trong đó có hai nhánh chính khiến nội bộ bất đồng: Một là dùng mượn nhân lực Giáo Hội để chuyên đấu tranh chính trị; Hai là muốn thỏa hiệp với chính quyền, thông qua một số nhân vật trong nội bộ đã suy đồi. Lợi dụng lúc Hòa Thượng Thích Quảng Độ đau yếu, những nhân vật muốn thao túng nội bộ GHPGVNTN đã làm giả những Giáo chỉ, phát đi, gây mâu thuẫn không ít trong các các vị lãnh đạo của Hội Đồng Giáo Phẩm trong và ngoài nước.

Thoạt đầu, tâm nguyện của Hòa Thượng Thích Quảng Độ là trao quyền Đệ Lục Tăng thống cho ngài Tuệ Sỹ, nhưng vì muốn mọi

chuyện minh bạch và tạo sự đoàn kết nội bộ, Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ đã xin chỉ nhận quyền tạm thừa hành, để chờ thời điểm bầu chọn Đệ Lục Tăng Thống mới.

Sự ra đi của Hòa Thượng Thích Quảng Độ vào tháng 2.2020, đã tạo ra một loạt các cơn sóng ngầm. Phía những người muốn thủ tiêu GHPGVNTN, đã coi đây là cơ hội để dứt điểm cái gai trong mắt. Trong tang lễ của Hòa Thượng Thích Quảng Độ, người ta chứng kiến các Sư của phía Nhà Nước tìm cách cướp tro cốt của ngài, đem về chùa của Nhà Nước lưu giữ và thờ, như một thủ đoạn nhằm thống nhất toàn bộ Phật Giáo Việt Nam trong vòng tay của thế quyền. Ngay sau đó, cũng đã có một cuộc bầu chọn chớp nhoáng Đệ Lục Tăng Thống diễn ra tại Bình Định, nhằm cướp quyền lãnh đạo. May thay, dù GHPGVNTN bị dày vò từ muôn hướng nhưng quý Thầy và đệ tử vẫn giữ được sự kiên định trung thành theo Di Chúc. Mọi âm mưu ấy, đã mau chóng tàn phai. Nói về những sự bất thường đó, Hòa Thượng Thích Không Tánh từng tóm tắt bằng câu nói "Chính quyền muốn quốc doanh hóa đám tang của Hòa Thượng Thích Quảng Độ".

Phải kể lại như vậy, mới thấy rằng GHPGVNTN dù bị bôi xóa, phủ nhận như thế nào, nhưng khi người lãnh đạo cao nhất của Giáo Hội viên tịch, hầu hết các tờ báo lớn của nhà nước vẫn nhận được lệnh hỏi hạ lên các bài viết mạ lỵ và bôi nhọ như để tự trấn an nhau. Điều đó cũng dễ hiểu, vì bởi trong lễ tang, ngoài các Sư Thầy của GHPGVNTN quy tụ về, còn có không ít các Sư Thầy ở các chùa mang bằng hiệu Giáo Hội nhà nước lập nên, lạng lẽ đến cung kính lễ bái.

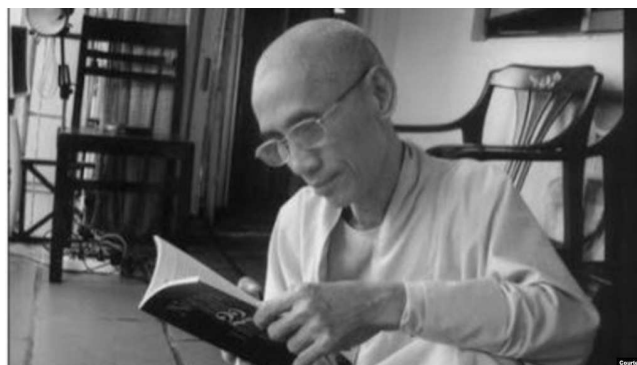
Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ đã nhận trọng trách trong bối cảnh đó.

Có một câu hỏi được đặt ra với những người kính trọng GHPGVNTN – Giáo Hội Phật Giáo tự do và chính danh của Việt Nam trước 1975 – đã bị nhà nước đẩy ra như là một tổ chức nằm ngoài vòng pháp luật, thì sự có mặt của thầy Thích Tuệ Sỹ có thể làm được gì?

Sự có mặt của Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ chính là ngọn đuốc thắp sáng đức vô úy của những Phật tử và những người hướng Phật trong một thế giới chập choạng không còn rõ lẫn ranh Ma-Phật. Nó là điểm tựa của tư duy Phật Giáo trong lành trong thời pháp nạn. Ngài là hiện thân của tín ngưỡng, đạo pháp sống và chết vì quê

hương và dân tộc. Ít nhất, ngài đang là điểm tựa của những người tinh thức.

Tháng 4.1975, dòng tiến quân của miền Bắc vào Nam để lại phía sau vô số thương bệnh binh, những người bệnh binh thường không còn người chăm sóc. Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ là người đứng ra tổ chức các Tăng Ni trong vùng ở lại để chăm sóc, cứu thương cho dân chúng đang kêu khóc. Nhiều người khuyên Thầy phải đi lánh nạn ngay vì những tin tức dội về từ các vùng khác cho thấy các chùa và Sư Thầy đang gặp chuyện khó lường. Nhưng bài diễn văn ngắn của ngài đã chặn đứng mọi âu lo, ý thức trách nhiệm con dân Việt dội về "Tôi vẫn còn đây, thì anh em cũng phải ở đây, quê hương và đất nước này còn cần đến anh em nhiều hơn nữa. Chúng ta không thể trốn chạy khi dân tộc, đạo pháp đang gặp cảnh điêu linh".

*Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ trong mùa Vu Lan năm 2020
(Photo: hoavouu.com)*

Năm 1981, Nhà nước thành lập Giáo Hội Phật Giáo mới, nằm dưới quyền kiểm soát của Mặt Trận Tổ Quốc và ra chiến dịch triệt hạ những nhân sĩ, tu sĩ Phật Giáo có tinh thần phản kháng việc chính trị hóa tôn giáo này. Năm 1984, công an tổ chức chiến dịch, đồng loạt đột nhập Viện Phật Học Vạn Hạnh và chùa Già Lam, Sài Gòn. Hai nơi này chỗ trú ngụ của nhiều cao tăng và nhân sĩ Phật Giáo lúc bấy giờ. Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ và Thích Trí Siêu bị bắt mang đi, lúc đó hai ngài đang dang dở công trình Bách khoa Phật học Đại Từ Điển. Tháng 4.1984, cả hai Thầy bị kết án tử hình với lý do "tội tán thành, ủng hộ, che chở, đùm bọc hành động phản cách mạng, lật đổ chế độ Cộng sản". Phiên tòa không có luật sư và khán giả là công an. Mọi thứ là một dòng chảy dài, định mệnh, cay đắng như chính số phận của Việt Nam. Cuối cùng, với sự vận động của quốc tế, thì cả hai Thầy được trả tự do, nhiều năm sau đó.

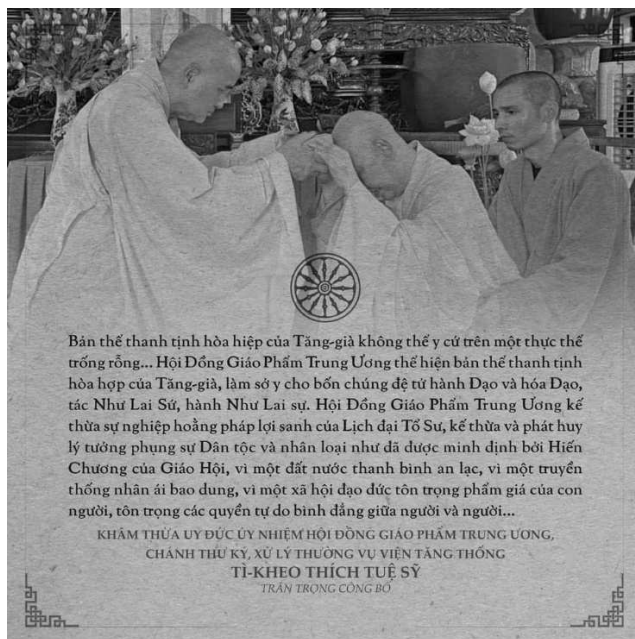
Cũng như những người Tây Tạng có một điều an ủi thầm kín và lớn lao, khi nhìn về sự có mặt của Đức Đạt Lai Lạt Ma trong thời đại của mình. Có rất nhiều người Việt Nam cũng mang niềm kiêu hãnh trong trái tim đã chọn tín ngưỡng là tự do của mình, là cùng với hình ảnh của Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ. Vượt lên những huấn dụ tầm thường, để biến con người trở thành mê muội của Phật Giáo Nhà Nước hôm nay như sống chỉ để cúng dường, sống để dòm ngó, hãm hại người khác... Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ hay GHPGVNTN dẫn lối đến đạo pháp và dân tộc, bằng lẽ phải và sự thật, với uy vũ bất năng khuất "Sống hay chết, vinh hay nhục, không làm dao động tâm tư của những ai biết sống và chết xứng đáng với phẩm cách của con người, không hổ thẹn với phẩm hạnh cao quý của bậc xuất gia" (Thư gửi các Tăng sinh).

Với những đền đài ma chướng, lễ hội nguy trá Phật hôm nay, Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ tỏa sáng những khác biệt, vượt lên khỏi những rên rỉ nháy múa từ các chùa tháp "Các con hãy tự rèn luyện cho mình một tín tâm bất hoại; một đức tính dũng mãnh vô úy; nỗ lực tự huân tập trí tuệ bằng văn, tư, tu để nhìn rõ sự tướng chân nguy, để thấy và biết rõ mình đang ở đâu, đang đi về đâu; không nhắm mắt phóng càn theo cỗ xe lộng lẫy bên ngoài nhưng rệu rã bên trong, đang lao xuống dốc dài không định hướng" (Thư gửi các Tăng sinh).

Chưa lúc nào như lúc này, Phật Giáo trong sự dẫn dắt của Tăng Ni, chùa tháp dưới quyền nhà nước không dắt tay chúng sinh đi vào cõi an nhiên, mà xô đẩy vào bóng tối, cạm bẫy và thao túng để phục vụ thể quyền. Sự có mặt của Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ cùng GHPGVNTN tựa như tiếng chuông để thức tỉnh, nhắc lại giá trị khôn cùng của người hướng Phật "Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam không phải là một hiệp hội thể tục, do đó, không tự đặt mình dưới sự chỉ đạo của bất cứ quyền lực thể tục, không là công cụ bảo vệ sự tồn tại của bất cứ xu hướng chính trị, của bất cứ tổ chức thể tục nào; không hành đạo, hoằng đạo theo bất cứ định hướng ý thức hệ nào; duy chỉ một định hướng duy nhất: Thập phương Bạc-già-phạm nhất lộ Niết-Bàn môn; một cứu cánh duy nhất là giải thoát" (Công bố tháng 9.2022 của Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất – Viện Tăng Thống).

Tuấn Khanh
Tuan Hanh's Blog
05.9.2022

HỘI ĐỒNG GIÁO PHẨM TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM THỐNG NHẤT VIỆN TĂNG THỐNG TRÂN TRỌNG CÔNG BỐ

Bản thể thanh tịnh hòa hiệp của Tăng-già không thể y cứ trên một thực thể trống rỗng... Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương thể hiện bản thể thanh tịnh hòa hợp của Tăng-già, làm sở y cho bốn chúng đệ tử hành Đạo và hóa Đạo, tác Như Lai Sư, hành Như Lai sự. Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương kế thừa sự nghiệp hoằng pháp lợi sanh của Lịch đại Tổ Sư, kế thừa và phát huy lý tưởng phụng sự Dân tộc và nhân loại như đã được minh định bởi Hiến Chương của Giáo Hội, vì một đất nước thanh bình an lạc, vì một truyền thống nhân ái bao dung, vì một xã hội đạo đức tôn trọng phẩm giá của con người, tôn trọng các quyền tự do bình đẳng giữa người và người...

KHÂM THỬA UY ĐỨC ỦY NHIỆM HỘI ĐỒNG GIÁO PHẨM TRUNG ƯƠNG,
CHÁNH THỦ KÝ, XỬ LÝ THƯỜNG VỤ VIỆN TĂNG THỐNG
TÌ-KHEO THÍCH TUỆ SỸ
TRÂN TRỌNG CÔNG BỐ

Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Viện Tăng Thống

Phật lịch 2566
Số 01/VTT/HDGPTW/TC

HỘI ĐỒNG GIÁO PHẨM TRUNG ƯƠNG TRÂN TRỌNG CÔNG BỐ

Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất, trong lời mở đầu của Hiến Chương, đã nêu rõ: "Công bố lý tưởng hòa bình của Giáo lý Đức Phật, các tông phái Phật giáo, Nam Tông và Bắc Tông tại Việt Nam, thực hiện nguyện vọng thống nhất thực sự đã hoài bão từ lâu để phục vụ nhân loại và dân tộc: đó là lập trường thuần nhất của Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất.

"Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất không đặt sự tồn tại của mình nơi nguyên vị cá biệt mà đặt sự tồn tại ấy trong sự tồn tại của nhân loại và dân tộc.

“Quan niệm thống nhất Phật Giáo Việt Nam được thể hiện theo chủ trương điều hợp, nghĩa là giáo lý, giới luật và nếp sống của các tông phái, cũng như của hai giới Tăng sĩ và Cư sĩ, chẳng những được tôn trọng mà còn phải nỗ lực phát triển trong sự kết hợp có chỉ đạo. Chính đó là sắc thái đặc biệt của nền Phật giáo thống nhất tại Việt Nam.”

Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất không phải là một hiệp hội thế tục, do đó, không tự đặt mình dưới sự chỉ đạo của bất cứ quyền lực thế tục, không là công cụ bảo vệ sự tồn tại của bất cứ xu hướng chính trị, của bất cứ tổ chức thế tục nào; không hành đạo, hoằng đạo theo bất cứ định hướng ý thức hệ nào; duy chỉ một định hướng duy nhất: Thập phương Bạc-già-phạm nhất lộ Niết-Bàn môn; một cứu cánh duy nhất là giải thoát.

Các thành viên trong hàng giáo phẩm không là thành viên của bất cứ tổ chức, đoàn thể thế tục nào. Cộng đồng đệ tử Phật duy nhất là cộng đồng Bốn Chúng, được thiết lập bởi Đức Thích Tôn bằng Pháp và Luật thiện thuyết.

Cộng đồng bốn chúng đệ tử Phật, trong hiện tại, hành đạo và hoằng đạo giữa các cộng đồng dân tộc trong một thế giới đang bị bao phủ trong hận thù, nghi kỵ, điên đảo tranh chấp quyền lực, danh vọng, lợi dưỡng. Trong một thế giới đảo điên, với sự phổ biến chóng mặt của các phương tiện truyền thông toàn cầu; xoay vần giữa những nhiễu loạn thông tin, trí ngu đồng đẳng, thực giả khó phân, chánh kiến tà kiến không phân biệt, Phật thuyết, ma thuyết đồng giá. Và, trong một đất nước trải qua 20 năm chiến tranh huynh đệ tương tàn, dù được biện minh hay lý giải bằng bất cứ lý luận gì: vì một xã hội tiến bộ được định hướng theo ý thức hệ gì, duy tâm, duy vật hay duy linh các thứ, thì thực tế không thể phủ nhận đối với ai còn đủ lương tri để nhìn lại lịch sử dân tộc, hòa bình và thống nhất đã đẩy dân tộc dẫn sâu vào hận thù, nghi kỵ kéo dài trên nửa thế kỷ vẫn chưa có dấu hiệu hòa dịu. Trong một thế giới như vậy, một đất nước như vậy, chúng đệ tử Phật, trực tiếp hoặc gián tiếp, có ý thức hay không ý thức, dễ bị cuốn hút trong vòng xoáy của danh vọng và lợi dưỡng, đã minh giải những giá trị chân thật được tác thành bởi Minh và Hành xuất thế bằng những giá trị thế tục; từ nơi đó khoét sâu và làm vỡ cộng đồng hòa hiệp mà đức Thích Tôn đã thiết lập bằng Pháp và Luật thiện thuyết.

Tự thể bị tổn thương, cùng với tác động ngoại tại bởi những thông tin nhiễu loạn, sự phân hóa nội bộ càng lúc càng trầm trọng, cho đến lúc, vô khả nại hà, đức Đệ Ngũ Tăng Thống đã ban hành quyết định lịch sử: giải thể toàn bộ nhân sự và đình chỉ mọi hoạt động Viện Hóa Đạo, đồng thời với Di chúc quyết định Ủy thác quyền điều hành Viện Tăng Thống cho HT. Thích Tuệ Sỹ” đứng đầu vào vị trí của Viện Tăng Thống bảo đảm tiếp tục sứ mệnh của Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất trong tương lai”... “Bất cứ lúc nào, khi hội đủ điều kiện thuận duyên HT. Thích Tuệ Sỹ thay mặt Viện Tăng Thống triệu tập đại hội bất thường để bầu cử nhân sự mới cho tất cả chức vụ trong Viện Hóa Đạo Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất.”

Phụng hành Di chúc Ủy thác, cùng với các tâm thư của Trưởng Lão Hòa Thượng Thích Quảng Độ gửi bốn chúng đệ tử, trong những ngày tháng cuối cùng, với ước nguyện Tăng-già hòa hiệp thanh tịnh, là sở y để chúng đệ tử hành Đạo và hoằng dương Chánh Pháp.

Bản thể thanh tịnh hòa hiệp của Tăng-già không thể y cứ trên một thực thể trống rỗng. Đức Thích Tôn, đấng Đại Trí, đã thấy rõ sâu sắc nguyên nhân phát sinh, quá trình phát triển, và hậu quả của những mâu thuẫn, tranh luận và tranh chấp khả dĩ xảy ra giữa các chúng đệ tử, từ những mâu thuẫn về kiến giải sai biệt trong giáo nghĩa Pháp và Luật mà đức Thế Tôn đã thi thiết, cho đến những bất hòa, xung đột trong sinh hoạt thường nhật. Để dập tắt nguyên nhân và hậu quả dẫn đến bản thể Tăng-già bị vỡ, đức Thích Tôn đã thi thiết bảy nguyên tắc diệt tránh. Trong trường hợp phân hóa đạt đến cực điểm, Tăng áp dụng nguyên tắc Tỳ-ni “Như thảo phú địa.” Vận dụng nguyên tắc này trong bối cảnh hiện tại, y chỉ trên đạo lý “sư tư tương thừa, chúng tánh bất đoạn”, chư Tôn đức nguyên thành viên Viện Hóa Đạo được thỉnh cử từ Đại hội Nguyên Thiều, đã đồng thuận lập Ban Vận Động Hòa Hiệp Tăng Già, với nhiệm vụ tham vấn, thỉnh vấn, đề nghị thỉnh cử Chư Tôn Trưởng Lão, Hòa Thượng, đăng lâm pháp tịch Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương, để hướng đến suy tôn Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương Viện Tăng Thống, cơ quan lãnh đạo tối cao của Giáo Hội, sở y cho tất cả mọi sinh hoạt hành đạo và hoằng đạo của bốn chúng đệ tử.

Ngày 17 tháng 7 năm 2022 – Phật lịch 2566, HT. Thích Đức Thắng, Trưởng Ban Vận Động Hòa Hiệp Tăng-già, gửi văn thư Bạch trình Phật sự lên Chư vị nguyên thành viên Viện Hóa Đạo

được thỉnh cử từ Đại hội Nguyên Thiều về kết quả tham vấn, thỉnh vấn, đề nghị thỉnh cử Chư Tôn Trưởng Lão, Hòa Thượng, đăng lâm pháp tịch Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương, và Chư vị đã đồng thanh chuẩn thuận đề nghị danh hiệu chư Tôn đức được cung thỉnh đăng lâm pháp tịch Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương.

Ngày 21 tháng 8 năm 2022, Phật lịch 2566, buổi lễ phát nguyện và suy tôn Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương, đồng thời suy cử Chánh Thư Ký Xử lý thường vụ Viện Tăng Thống, được cử hành tại Chùa Phật Ân, huyện Long Thành, tỉnh Đồng Nai.

Ngày 22 tháng 8 năm 2022, Phật lịch 2566, buổi lễ chính thức trao truyền Di chúc, ấn tín, và khai ấn, được cử hành tại Tổ đường Từ Hiếu, quận 8 TP. Hồ Chí Minh.

Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương thể hiện bản thể thanh tịnh hòa hợp của Tăng-già, làm sở y cho bốn chúng đệ tử hành Đạo và hóa Đạo, tác Như Lai Sứ, hành Như Lai sự.

Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương kế thừa sự nghiệp hoằng pháp lợi sanh của Lịch Đại Tổ Sư, kế thừa và phát huy lý tưởng phụng sự Dân tộc và nhân loại như đã được minh định bởi Hiến Chương của Giáo Hội, vì một đất nước thanh bình an lạc, vì một truyền thống nhân ái bao dung, vì một xã hội đạo đức tôn trọng phẩm giá của con người, tôn trọng các quyền tự do bình đẳng giữa người và người.

Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương, trong hiện tình của Giáo Hội, là y xứ từ đó hướng đến kiện toàn các cơ cấu Hội Đồng Lưỡng Viện của Giáo Hội vốn đã giải thể theo Quyết Định số 12/TT/VTT/QĐ, Phật lịch 2562, Saigon ngày 25/11/2018 bởi Đức Đệ Ngũ Tăng Thống.

Cho đến khi Hội Đồng Lưỡng Viện được suy tôn, các quy định của Hiến chương Giáo Hội, trong Chương thứ tư, về Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương, tạm thời áp dụng tùy duyên, y chỉ Pháp và Luật mà Đức Thích Tôn đã thi thiết.

Viện Tăng Thống được điều hành bởi một vị Chánh Thư Ký, thừa uy đức ủy nhiệm của Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương.

Cơ cấu lâm thời của Hội Đồng Viện Tăng Thống gồm hai Hội đồng, mệnh danh là Pháp Tòa Hoằng Pháp và Pháp Tòa Hoằng Giới, đứng đầu bởi một vị Thượng Thủ, điều hành bởi một vị Điển Tòa.

Pháp Tòa Hoằng Pháp hướng dẫn nội dung và các phương tiện thuyết giáo y chỉ nguyên tắc Khế lý và Khế cơ.

Pháp Tòa Hoằng Giới y chỉ Tỳ-ni tạng duy trì kỷ cương và cương lĩnh của Tăng-già, giáo giới và xiển minh ý chỉ Phật chế Tỳ-ni tạng, hành sự chất trực, nhu nhuyễn; hoằng dương giới đức và truyền thụ giới phẩm cho bốn chúng đệ tử, gồm xuất gia và tại gia.

Chư Tôn Trưởng Lão, thành viên Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương, cùng bốn chúng đệ tử, bằng Bồ-đề nguyện và Bồ-đề hành, cùng hòa hợp như nước với sữa, cùng hòa hợp đồng tu, vì cứu cánh của chính mình, vì sự hưng suy của Đạo Pháp và Dân Tộc, vì sự tăng ích và an lạc của nhiều người, của mọi loài chúng sanh.

Nguyện hồi hướng tất cả phước báo có được do tu trì đến với tất cả mọi loài chúng sanh, thảy cùng tăng ích và an lạc trong tịnh lạc giải thoát.

Phụng sự chúng sanh là cúng dường Chư Phật.

Phật lịch 2566, Tổ đường Từ Hiếu, ngày 01 tháng 09 năm 2022

Khâm thừa uy đức ủy nhiệm
Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương,
Chánh Thư Ký
Xử lý Thường vụ Viện Tăng Thống
Tì-kheo Thích Tuệ Sỹ

(Quý độc giả có thể xem bản PDF chính thức với chữ ký của HT. Thích Tuệ Sỹ)

*

**LỄ CHÍNH THỨC TRAO
TRUYỀN DI CHỨC,
ẤN TÍN, VÀ KHAI ẤN,
ĐƯỢC CỬ HÀNH TẠI
TỔ ĐƯỜNG TỪ HIẾU**

LỄ PHÁT NGUYỆN VÀ SUY TÔN HỘI ĐỒNG GIÁO PHẨM TRUNG ƯƠNG, SUY CỬ CHÁNH THƯ KÝ XỬ LÝ THƯỜNG VỤ VIỆN TẶNG THỐNG TẠI CHÙA PHẬT ÂN

*

LÝ TƯỞNG CỦA NGƯỜI BỒ TÁT

Chương II

Bài 11

Bodhicitta tuyệt đối và bodhicitta tương đối

(tiếp theo VG 251)

• Hoang Phong

Phật giáo Mahayana (Đại thừa) đặc biệt chú trọng đến bản chất năng động (linh hoạt) của Bodhicitta (bồ-đề tâm, tinh thần Giác ngộ) qua cách nêu lên hai thể dạng Bodhicitta khác biệt nhau: "Bodhicitta tuyệt đối" và "Bodhicitta tương đối".

Bodhicitta tuyệt đối

Thiết nghĩ cũng nên thú nhận ngay là sẽ không có gì nhiều để nói về Bodhicitta tuyệt đối cả, bởi vì ý nghĩa sâu xa và tối hậu của nó vượt lên trên tư duy và ngôn từ. Tuy nhiên một số các vị Đại sư vẫn có một cái gì đó để nói lên, chẳng hạn như họ bảo rằng Bodhicitta tuyệt đối cũng chính là *sunyata* ("*sự trống không*" / *tánh không*), tức là một sự trống không từ bản chất, điều đó có nghĩa là Bodhicitta tuyệt đối cũng là một thứ với hiện thực tối hậu (ultimate reality / *réalité ultime*). Bodhicitta tuyệt đối được thắm đượm bởi sự tinh túy của lòng từ bi. Bodhicitta tuyệt đối không phải là một sự bất động tuyệt đối (absolute inert), và "vô danh tính" (anonymous), tương tự như một trang giấy trắng (*không mang tên tuổi hay dấu tích của một cá thể nào đó*). Bodhicitta tuyệt đối là một sự rung động, hiển hiện từ sự năng hoạt của cả một cuộc sống tâm linh (*xả thân vì kẻ khác*), và đó là những gì mà người ta gọi là lòng từ bi. Bodhicitta tuyệt đối giống như một luồng ánh sáng trắng tinh khiết, rạng ngời, không bị vấy bẩn. Không có gì có thể làm cho nó bị sức mẻ, ô uế hay xao động được. Hơn thế nữa, Bodhicitta tuyệt đối còn vượt lên trên không gian và cả thời gian. Quả là một sự thần bí! Chúng ta có thể bảo rằng Bodhicitta tuyệt đối, dù là cùng một thứ với hiện thực (reality), có nghĩa là vượt lên trên mọi sự biến động (*đúng hơn là vượt lên trên sự đối nghịch giữa chuyển-động và phi-chuyển-động*), thế nhưng cũng không phải là bất động (static) tương tự như một vật thể cố định nào đó (*bodhicitta không phải là một "sự kiện" hay một "vật thể" nào cả, mà là một xúc cảm, một sự cảm nhận sâu xa và thiêng liêng*).

Bodhicitta tương đối

Bodhicitta tương đối dễ hiểu hơn và cũng dễ thực hiện hơn. Người ta có thể bảo rằng bodhicitta tương đối là hình ảnh phản chiếu của bodhicitta tuyệt đối, hiện lên trên tấm màn hiện hữu do điều kiện mà có ("*tấm màn hiện hữu do điều kiện mà có*" ở đây có nghĩa là một con người hay một cá thể nào đó. Cá thể con người là kết quả mang lại từ sự kết hợp và tương tác giữa vô số nguyên nhân và điều kiện. Bodhicitta/ bồ-đề tâm hiện lên với cá thể ấy hay con người ấy - tức là tấm màn hiện hữu do điều kiện mà có - chỉ là Bodhicitta tương đối mà thôi), hoặc là một làn sóng dồn dập của thời gian, hoặc một quá trình chuyển động của vũ trụ (*các hình ảnh này nói lên sự biến động và tính cách giới hạn của Bodhicitta tương đối, trong khi đó thì bồ-đề tâm tuyệt đối mang tính cách siêu nhiên và trường tồn*). Đối với hình ảnh thì chúng ta phải luôn thận trọng, chẳng qua vì ý nghĩa của hình ảnh thường là rất giới hạn: hình ảnh phản chiếu và vật mà nó phản chiếu là hai thứ khác nhau (*hình ảnh mặt trăng trong các vũng nước hay ao hồ không phải là mặt trăng trên không trung*). Bodhicitta tương đối hiện ra rất thật với một số người nào đó, thế nhưng thật ra thì đây cũng chỉ có vẻ là như thế mà thôi (*bodhicitta hiện ra với chúng ta không thật sự đúng là bodhicitta*), đây chỉ là một sức mạnh năng hoạt nhằm vào mục đích phục vụ thế giới (*nhưng không phải là một yếu tố giác ngộ*). Vì vậy nếu dịch chữ "Bodhicitta tương đối" là "quyết tâm Giác ngộ" thì có thể là thích nghi hơn, nhất là trong trường hợp nêu lên sự khác biệt giữa Bodhicitta tương đối (*phục vụ chúng sinh*) và Bodhicitta tuyệt đối (*mang lại sự Giác ngộ*). Vì lý do Bodhicitta tuyệt đối và tương đối mang cũng một tên gọi chung (*là Bodhicitta*), nên dễ gây ra lầm lẫn, trên thực tế mỗi thứ mang một bản chất riêng biệt. Quả hết sức khó có thể tìm hai thuật ngữ khác biệt nhau để chỉ định hai thể dạng Bodhicitta trên đây. Có hai giải pháp: hoặc tìm hai thuật ngữ khác nhau mang ý nghĩa cũng khác nhau để chỉ định hai thể loại Bodhicitta trên đây, hoặc chọn một thuật ngữ duy nhất chung cho cả hai và xem hai thể loại Bodhicitta là một thứ. Trong trường hợp chọn một thuật ngữ chung, tức là xem Bodhicitta là duy nhất nhưng gồm có hai thể dạng khác nhau: "tuyệt đối" và "tương đối", thì đây là cách chủ trương sự "đồng nhất tính" (identity) (*bodhicitta là duy nhất, thế nhưng ở hai dạng thể hay hai cấp bậc khác nhau: tuyệt đối và tương đối*), trái lại nếu chọn cho mỗi thứ một tên gọi riêng thì đây là giải pháp cực đoan (*dứt khoát*). Sự nan

giải trên đây có thể một phần là do cách dùng chữ "tuyệt đối" mà ra cả. Trong trường hợp nếu dịch chữ *paramartha bodhicitta* là *Bodhicitta tuyệt đối*, thì trên phương diện triết học cũng không nên xem đó là sự hiện hữu của một cái gì đó mang tính cách tuyệt đối và độc nhất (unitary), gộp chung tất cả mọi thứ khác (*Bodhicitta tương đối không phải là thuộc chung trong Bodhicitta tuyệt đối mà là một thể dạng Bodhicitta riêng biệt chỉ mật thiết liên hệ với Bodhicitta tuyệt đối mà thôi*). Chữ *paramartha bodhicitta* được dịch một cách từ chương là "*Bodhicitta ở cấp bậc tối thượng của nó*", cách dịch này chính xác và vừa dễ hiểu hơn cả (*không nên dịch là "Bodhicitta tuyệt đối", vì chữ tuyệt đối cũng có nghĩa là duy nhất, gộp chung Bodhicitta tương đối, lòng từ bi, hành động..., mà nên dịch là "Bodhicitta ở cấp bậc tối thượng", có nghĩa là còn có các cấp bậc khác thấp hơn. Chữ paramartha trong chữ Paramartha Bodhicitta là tiếng Phạn và có nghĩa là "hiện thực", "sự thật tối thượng", hay sự "hiểu biết siêu nhiên trong lãnh vực tâm linh". Mạn phép xin nhắc lại: "bodhicitta tương đối" là Bodhicitta "thường tình" nhằm khơi động lòng từ bi bên trong chúng ta, thúc đẩy chúng ta dẫn thân trong thế giới, trong khi đó "Bodhicitta tuyệt đối" là sự "Giác ngộ tối thượng" hay "Paramartha Bodhicitta", là một cái gì đó vượt lên trên Bodhicitta tương đối của mình, kể cả chính mình và thế giới*).

Các sự tìm hiểu trên đây thật hết sức quan trọng. Người ta có thể bảo rằng Bodhicitta tương đối biểu trưng cho "con đường" và Bodhicitta tuyệt đối là "mục đích". Nếu nói hai thứ ấy giống nhau hoặc nói hai thứ ấy hoàn toàn khác biệt nhau thì đều là sai cả, quan điểm đó sẽ làm sụp đổ cả cuộc đời tu tập của mình (*nếu xem hai thứ như nhau thì sẽ không bao giờ thăng tiến được vì còn vướng mắc và lẫn lộn với Bodhicitta tương đối, nếu xem hai thứ hoàn toàn khác biệt nhau thì mình sẽ không biết được vị trí của mình là ở chỗ nào*). Bodhicitta tuyệt đối và tương đối không phải là một thứ, nhưng cũng không phải là hai thứ khác nhau. Cách gọi hai thứ ấy là: **Samvrtti Bodhicitta** (*Samvrtti là tiếng Phạn có nghĩa là các mối quan tâm "thường tình" và "thường nhật" của mình, và cũng có nghĩa là lòng từ bi và sự dẫn thân của mình trong thế giới*) và **Paramartha Bodhicitta** (*đã được giải thích trên đây, đó là "Bodhicitta ở cấp bậc tối thượng" hay "Bodhicitta tuyệt đối"*) có thể là cách gọi thích nghi hơn cả, vừa bảo toàn được "tính đồng nhất", vừa nói lên "sự khác biệt". Hai thể loại mang cùng một tên gọi (là

Bodhicitta) sẽ nói lên được tính đồng nhất, trong khi đó hai tính từ khác nhau ("*tuyệt đối*" và "*tương đối*") sẽ nói lên được sự khác biệt.

Sự khác biệt giữa hai thể loại Bodhicitta tuyệt đối và tương đối sẽ gợi lên một hiện thực mà chúng ta đang cố gắng thực hiện. Hiện thực đó không xa lạ với mình (*Bodhicitta tương đối hiện lên từ bên trong chính mình và cũng là con đường mà mình đang bước đi*), và mình thì cũng không xa lạ gì với nó (*Bodhicitta tuyệt đối là mục đích hay mức đến của con đường mà mình cảm thấy ngày càng gần hơn với nó*), dù rằng đang trong lúc này thì mình vẫn còn đang cố gắng để thực hiện được nó, và dường như là mình khác với nó (*con đường và mục đích có vẻ như là hai thứ, thể nhưng điểm hội tụ của cả hai là ở bên trong chính mình*). Angelius Silesius một nhà thần bí người Đức (1624-1677, là *y sĩ, văn sĩ, thi sĩ, triết gia, thần học, v.v...*) sống vào thời Trung cổ, đã dựa vào chủ thuyết Tân-Plato (*neoplatonism, Plato là một triết gia Hy Lạp thời cổ đại*) khi cho rằng mắt không thể nào trông thấy được mặt trời nếu trong mắt không có một cái gì đó tương tự như mặt trời. Cũng vậy bodhicitta không thể nào hiện lên với mình nếu không có một cái gì đó tương tự như thể bên trong chính mình.

Trong tập luận "*Sự thức tỉnh của lòng tin trong Đại thừa*" (*Treatise of the awakening of faith according to the Mahayana*) một trước tác của Trung quốc vào thế kỷ thứ V (*theo Phật giáo Trung quốc thì tập sách này gốc từ tiếng Phạn, mang tựa là Mahayanasraddhotpada-sastra, được Paramartha dịch sang tiếng Hán lần đầu năm 550, tựa là 大乘起信论/ "Đại thừa khởi tín luận", sau đó lại được Siksanaanda dịch thêm một lần thứ hai năm 770. Thế nhưng các học giả Tây phương thì lại cho rằng đây chỉ là một ngụ ý tác/apocryphal của Trung quốc, vì không có bản tiếng Phạn nào như thế cả*), có nói rằng hiện-thực và phi-hiện-thực cùng "xông hương" cho nhau. Có một chút tuyệt đối nào đó ăn sâu vào bên trong con người của chúng ta, bất chấp tất cả các thứ khác, và đấy cũng là một cái gì đó mà chúng ta không thể nào tẩy xóa đi được, tương tự như sau khi xúc nước hoa thì một tí xíu mùi thơm dính vào da thịt mình. Là một người Phật giáo, mục đích mà chúng ta mong cầu không hề là một thứ gì đó hoàn toàn xa lạ với mình: chúng ta gắn chặt với nó qua một mối quan hệ họ hàng thật sâu kín, dù cho mối quan hệ đó có khó nhận thấy đến đâu cũng vậy. Thiếu mối dây họ hàng đó thì chúng ta sẽ không bao giờ đạt được mục đích cả. Bodhicitta là kích thước "tuyệt đối" của một cái gì đó có sẵn từ bên trong chúng ta, thể

nhưng chúng ta chỉ cảm nhận được nó dưới hình thức "tương đối" mang một tầm cỡ giới hạn mà thôi (*dù một người hung dữ đến đâu đi nữa, thế nhưng trước sự hung bạo, bất công và tàn ác, thì dường như một chút xao động nào đó, một chút cảm tính tử bi nào đó cũng có thể hiện lên với người ấy. Đối với một người Phật giáo thì cảm tính đó bùng dậy thật mạnh, đó là sự bùng tình của Bodhicitta. Thế nhưng Bodhicitta ấy chỉ mang tính cách tương đối, giúp mình dẫn thân sâu hơn và xa hơn trong thế giới. Bodhicitta tuyệt đối vừa hàm chứa các thứ ấy, hiện lên từ các thứ ấy và đồng thời cũng vượt lên trên các thứ ấy hầu mang lại cho chúng ta sự Giác ngộ*).

Trên đây là cách sử dụng ngôn từ qua các ý nghĩa sâu xa của nó, điều đó có nghĩa là phải luôn cảnh giác và thận trọng giúp mình bảo toàn sức khỏe tâm linh của mình (*hiểu sai, hời hợt hoặc phiến diện các ngôn từ có thể sẽ đánh lạc hướng việc tu tập của mình và làm gia tăng thêm vô minh sẵn có trong tâm thần mình*). Người ta có thể bảo rằng bodhicitta là một tiềm năng tự tại bên trong chính mình, thế nhưng nếu muốn phát huy được nó thì phải làm một cái gì đó, không phải chỉ ý thức về sự hiện hữu của nó là đủ. Hầu hết trong số chúng ta thường là phải trải qua một quá trình tu tập lâu dài với thật nhiều cố gắng. Mục đích của Bodhicitta cũng có thể xem như liên hệ với các lãnh vực thời gian và không gian, và cũng chính vì thế nên người ta thường nghĩ rằng sự Giác ngộ là điểm tột đỉnh của một chuỗi dài tiến hóa, điều đó có nghĩa là việc tu tập phải cần đến một quá trình thăng tiến.

Quả hết sức khó tạo ra sự hòa hợp về mặt ý nghĩa giữa các ngôn từ trong cả hai lãnh vực thời gian và không gian (*theo nhà sư Sangharakshita thì thời gian là một cái gì đó luân lưu và trôi chảy, và không gian là một cái gì đó tỏa rộng và bất biến. Thế nhưng theo vật lý học, toán học, kể cả một góc nhìn nào đó của triết học hiện đại, thì thời gian và không gian liên hệ mật thiết với nhau, đưa đến một khái niệm chung gọi là "không-gian-thời-gian/ space-time concept*). Bodhicitta tuyệt đối không tùy thuộc vào thời gian (*bởi vì thời gian là một cái gì đó chuyển động*), mà phải hình dung nó trong lãnh vực không gian, có nghĩa là bất động, trường tồn và bất biến. Bodhicitta tương đối trái lại được hiểu như thuộc vào lãnh vực thời gian, có nghĩa là hàm chứa một sự đổi thay nào đó. Nếu hình dung hiện thực tối hậu trong lãnh vực không gian thì đây là cách liên tưởng đến Bodhicitta tuyệt đối. Trái lại khi suy nghiệm về bản chất của thời gian thì đây là cách liên tưởng đến Bodhicitta tương đối. Thế nhưng cả hai thứ đều giống như nhau, hoặc đúng hơn thì chúng "không phải là hai thứ" khác nhau, điều đó cũng

tương tự như trường hợp nêu lên Samsara (cõi luân hồi) và Nirvana (cõi niết-bàn) "không phải là hai thứ" khác biệt nhau. Một mặt sự Giác ngộ là một cái gì đó đạt được một cách vĩnh cửu, một mặt khác thì nó vẫn còn đang trên đà thăng tiến bất tận, thế nhưng bên trong thì cả hai cùng hội nhập với nhau ở cấp bậc tối hậu.

Tóm lại bodhicitta không phải là một thứ "tư duy" đơn giản về sự Giác ngộ, mà đúng hơn là một cái gì đó mang bản chất siêu nhiên và siêu-cá-nhân. Đặc tính năng hoạt của nó phản ảnh thật rõ rệt qua cách dịch chữ "bodhicitta" là "quyết tâm Giác ngộ" (*bodhicitta hay bồ-đề tâm là một sự bùng dậy của lòng tử bi khiến mình "quyết tâm" đạt được Giác ngộ giúp mình hội đủ khả năng để mang lại sự tốt lành cho tất cả chúng sinh*). Thế nhưng quyết tâm đó lại không phải là một quyết tâm riêng tư của người này, hay là một thứ tư duy cá nhân của kẻ khác. Nếu tiếp tục tìm cách diễn đạt bằng ngôn từ thì chúng ta cũng có thể sẽ đi đến chỗ cho rằng bodhicitta là một hình thức quyết tâm mang kích thước vũ trụ (cosmic volition) (thật hết sức quan trọng không nên hiểu ý niệm này một cách tử chương hoặc trong lãnh vực khoa học, mà chỉ nên xem đó là một cách diễn đạt thi vị) (*câu ghi chú này là trong bản dịch tiếng Pháp*). Bodhicitta là một sự quyết tâm được hun đúc trong vũ trụ, mang ý nghĩa của một sự chuộc tội (redemption/ sự hối lỗi) mang kích thước toàn cầu, nói lên sự giải thoát hay sự Giác ngộ, hiện hữu thật sâu kín bên trong tất cả chúng sinh. Hoặc người ta cũng có thể nghĩ rằng Bodhicitta chính là một tinh thần Giác ngộ, bàng bạc trong thế giới, hướng dẫn từng cá thể chúng sinh vượt lên các cấp bậc ngày càng cao hơn của sự hoàn thiện tâm linh (prajna-paramita).

Những gì trên đây cho thấy thật rõ ràng các cá thể không hề chiếm giữ (possess) được Bodhicitta (*không thể nắm bắt được nó và biến nó trở thành sở hữu của mình*), nếu các bạn nghĩ rằng mình chiếm hữu được nó thì đây không phải là Bodhicitta, chính Bodhicitta nắm bắt các cá thể là các bạn. Đối với những ai đã bị Bodhicitta nắm bắt - nếu có thể nói như vậy - thì tất nó sẽ hiện lên với họ, khơi động bên trong chính họ và biến họ thành những người Bodhisattva (những người Bồ-tát).

Điều đó có nghĩa là họ sống vì mục đích Giác ngộ: có nghĩa là cố gắng biến tất cả các tiềm năng tối thượng tích chứa trong vũ trụ trở thành hiện thực, hầu mang lại sự tốt lành cho tất cả chúng sinh.

Bures-Sur

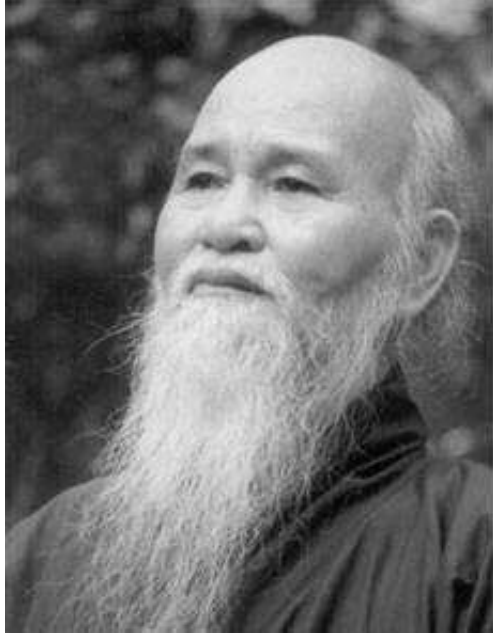
Yvette, 09.06.20

Hoang Phong chuyển ngữ
(còn tiếp)

BÀ MẸ LƯU ĐÀY

(Vu Lan, đọc thơ về Mẹ của Đại Lão Hòa Thượng Thích Quảng Độ)

• **Trần Trung Đạo**

Hôm đó là ngày 25 tháng 2, 1982, lúc 9 giờ 30 sáng, Hòa Thượng Thích Quảng Độ, Tổng Thư Ký Viện Hóa Đạo Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất (GHPGVNTN) bị trục xuất khỏi Sài Gòn.

Ngay sau khi lệnh trục xuất do ông Lê Quang Chánh, Phó Chủ tịch Ủy ban Nhân dân thành phố ký, được đọc xong, bốn công an võ trang áp giải Hòa Thượng ra xe đi Thái Bình. Khi bị triệu tập đến Sở Công An thành phố Hòa Thượng nghĩ mình sẽ lại phải trở vào tù. Nhưng không, lần này là lưu đày. Quá bất ngờ, Hòa Thượng không chuẩn bị gì cho chuyến lưu đày về quê hương.

Nơi Hòa Thượng đến là chùa Long Khánh, xã Vũ Đoài, huyện Vũ Thư, tỉnh Thái Bình. Mẹ của Hòa Thượng cũng bị lưu đày về đó nhưng không đi cùng chuyến xe như một vài nguồn tin đã viết. Mẹ gặp con dưới mái nhà lợp rạ bên vách tường vôi loang lổ phía sau chùa Long Khánh.

Nhà Hán học Nguyễn Tiến Đoàn đến tìm Thầy để hỏi nghĩa của chữ Satori trong tác phẩm "Thiền học" của Suzuki đã mô tả nơi Hòa Thượng và mẹ sống năm 1982: "Nhiều loài rêu mọc trên những viên gạch lát, rêu chân tường, rêu mái ngói như những hoa văn tuyệt hảo của họa sĩ bậc thầy trang trí cho ngôi chùa thêm vẻ trầm tư. Con đường dẫn vào sân sau nơi có căn nhà

rạ cũ ba gian hai chái và nhà bếp. Tôi dựa xe đứng ngơ ngẩn một lát chẳng thấy bóng người."

Và từ nơi đó, những năm tháng theo sau, một tăng sĩ 54 tuổi bị tước hết mọi quyền làm người chăm sóc bà mẹ già hơn 80 tuổi không biết tại sao mình phải lưu đày. Mẹ và con sống trong thiếu thốn, đói khổ, xa cách mọi người.

Nhưng với tư cách và lòng tự trọng của một bậc lãnh đạo tinh thần nhiều triệu Phật giáo đồ Việt Nam, Hòa Thượng không thấy cần phải mô tả một cách chi tiết hay than van về đời sống cháo rau khoai sắn của mình.

Đạo tâm kiên cố đã giữ chiếc lưng của Hòa Thượng không hề cong xuống trước nghịch cảnh. Hòa Thượng vẫn bước từng bước thẳng như những ngày Thầy bước xuống xe lam, đi bộ ngang qua chiếc sân rộng để vào dạy các lớp Phật Khoa trên lầu ba của Đại học Vạn Hạnh. Thầy dáng cao, vầng trán rộng và miệng mỉm cười.

Thấm nhuần tư tưởng đến là đi, có là không của đạo Phật, Hòa Thượng vẫn an nhiên trước mọi biến động và thử thách. Biệt giam ở trại tù Phan Đăng Lưu hay sống đói khát ở Vũ Đoài không làm Hòa Thượng than vãn với ai.

Dù Thầy không viết lại, không kể lại, chúng ta cũng có thể hình dung được những khó khăn của Thầy ở Thái Bình trong thời kỳ cả nước đều đói khát. Ngoài các vấn đề tự do tôn giáo được Thầy bàn nghiêm túc, phần lớn những câu chuyện Thầy kể là chuyện vui cười. Nước mắt chỉ đọng lại trong thơ khi mẹ Hòa Thượng qua đời.

Đại lão Hòa Thượng Thích Quảng Độ xuất gia năm 14 tuổi. Thầy rời nếp sống gia đình nhưng không có nghĩa là đoạn tuyệt với gia đình. Trên con đường còn rất xa dẫn đến bờ giác, Thầy vẫn còn là một con người với tất cả gánh nặng trên vai và căn tình thương để sống. Mẹ là biểu tượng của tình thương và dòng suối đó vẫn êm đềm chảy.

Sự gần gũi với mẹ bị gián đoạn khi Thầy rời quê hương du học ở Tích Lan và Ấn Độ năm 1952. Khi trở lại Việt Nam, Thầy đến miền Nam chứ không ra miền Bắc nên cũng không gặp lại mẹ.

Những bài thơ Hòa Thượng viết về mẹ vào những năm xa mẹ:

DÂNG MẸ

*Bao năm rồi con lưu lạc ngàn phương,
Con nhớ mẹ suốt canh trường khắc khoải,
Ơn dưỡng dục mẹ ôi ! Sao xiết kể,*

Công sinh thành con nghĩ : quận lòng đau.
 Gốc mai già xơ xác đã từ lâu,
 Chơ vơ đứng giữa đường đời gió lộng.
 Dòng sông chảy : ấy đời con trong mộng,
 Lững lờ trôi..., trôi mãi đến bao giờ?
 Có những đêm con thêm thiệp trong mơ,
 Con mơ thấy hồn con về thăm mẹ.
 Được ấp ủ trong tình thương của mẹ,
 Mảnh hồn con ấm dịu biết bao nhiêu?
 Bốn phương trời con tìm kiếm đã nhiều,
 Nhưng không có một tình yêu của mẹ.
 Vu lan đến cõi lòng con quạnh quẽ,
 Bóng người xưa như phảng phất đâu đây.
 Một chiều thu lạnh dâng bát cơm đầy,
 Tình nghĩa ấy, mẹ ôi! bao thấm thía.
 Phương trời này con ngậm ngùi rơi lệ,
 Đức cù lao muôn một trả chưa xong.
 (Mùa Vu lan Quý Mão, 1963)
 (Thơ Tù, Thích Quảng Độ)

XUÂN NHỚ MẸ

Mỗi lần xuân đến gợi thêm sầu
 Con ở phương này Mẹ ở đâu
 Nam Bắc đôi bờ dòng nước bạc
 Trông với bóng Mẹ khuất ngàn dâu
 Con đi từ độ trắng tròn ấy
 Trái mấy xuân rồi xuân viễn phương
 Trên vạt nẻo đường con cất bước
 Cõi lòng vương nặng mối sầu thương
 Máu đầu Mẹ nhuộm màu sương tuyết
 Chông chát đôi vai lớp tuổi đời
 Con muốn thời gian ngừng đọng lại
 Cho mùa xuân Mẹ mãi xanh tươi
 Thời gian vẫn cứ lạnh lùng trôi
 Hoa úa tàn phai trái chín muồi
 Chưa xót lòng con niềm hiếu đạo
 Chân trời xa cách lệ tuôn rơi.
 (Giáp Thìn, 1964)
 (Thơ Tù, Thích Quảng Độ)

LẠY MẸ

Hơn hai mươi bảy năm trời cách biệt
 Mắt Mẹ đã mờ vì nhớ thương con
 Mẹ trông chờ bao ngày tháng mỗi mòn
 Nhưng chỉ thấy mây bay và gió thoảng
 Mẹ có ngờ đâu đời con phiêu lãng
 Như cánh chim trời xiêu bạt bốn phương
 Để giờ đây trong cảnh ngộ đau thương
 Cảnh tù ngục tối tăm và buồn thảm
 Con hối hận từ đáy sâu tâm khảm
 Đạo thần hôn đã lỗi phạm làm con
 Tám mươi tuổi Mẹ có còn mạnh khỏe

Hay hạc vàng đã cất cánh bay cao
 Cứ đêm đêm theo dõi những vì sao
 Nhìn Bắc đẩu con tuôn trào nước mắt
 Con quỳ xuống chắp hai tay trước ngực:
 "Lạy Đức Từ Bi cứu độ Mẫu thân
 Cõi Sa bà khi Mẹ đã mãn phần
 Cảnh Cực Lạc là quê hương An Dưỡng"
 Lòng chí thành nguyện cầu trong tâm tưởng
 Tháng năm dài con chỉ biết thế thôi
 Nghĩa thù ân chưa xót lắm Mẹ ôi
 Con lạy Mẹ trăm nghìn muôn ức lạy!
 Sa Môn Thích Quảng Độ.
 (Thơ Tù, Thích Quảng Độ)

Người viết chỉ là một giọt nước đọng trên cành đời nên không dám bình dòng sông thơ bát ngát của Thầy. Chỉ xin chép ra đây để đọc giả đọc và cảm thông với hành trạng mà Hòa Thượng đã trải qua. Mà cho dù có bình, có phân tích cũng không nói hết được tâm tư sâu lắng của Thầy. Hãy âm thầm suy niệm từ trái tim mình như Hòa Thượng, vì không được phép đọc sách, đã đọc "Vô Ngôn Thư" (Sách trong Thiên nhiên, trong Tự nhiên, trong Cảnh ngộ, trong Suy tưởng) suốt nhiều năm ở Thái Bình.

Như chiếc lá cuối mùa, một cơn gió thổi qua cũng làm cho chiếc lá chao nghiêng nói chi là cái rét của mùa đông miền Bắc. Mẹ của Hòa Thượng không chịu đựng nổi đói khát và giá rét nên một ngày mùa đông chiếc lá khô kia đã rơi xuống trong sân chùa Long Khánh, xã Vũ Đoài. Hòa Thượng viết bài thơ Nguyện Cầu trong đêm mẹ "chết trong lưu đày":

NGUYỆN CẦU

Hỡi trời cao đất dày
 Có thấu cho cảnh này
 Mẹ tôi tội tình gì
 Phải chết trong lưu đày
 Trong cô đơn hiu quạnh
 Trong buồn tủi đắng cay

*Thôi cõi đời ác độc
Mẹ vĩnh biệt từ đây
Con nguyện cầu hồn Mẹ
Vãng sinh về phương Tây
Phật Di Đà tiếp dẫn
Chư Bồ Tát dìu tay
Trong hoa sen tịnh khiết
Hồn Mẹ hóa sinh ngay
Vòng luân hồi chấm dứt
Vĩnh viễn được yên vui.*
(Đêm 14 tháng 12 Ất Sửu, 23 tháng 1 năm 1985)
(Thơ Tù, Thích Quảng Độ)

Tết Bính Dần 1985 là Tết mồ cõi của Hòa Thượng Thích Quảng Độ. Hòa Thượng viết bài thơ mang ý nghĩa vô thường nhưng vô cùng đau xót dưới đây vào ngày Mừng Một Tết:

MẤT CẢ CUỘC ĐỜI

*Xuân này tôi mất Mẹ rồi
Cũng là mất cả cuộc đời còn chi
Từ nay đoạn đường tôi đi
Qua hàng thông lạnh gió vi vu sầu
Một mình lặng lẽ cúi đầu
Quanh tôi tất cả nhuộm màu tóc tang
Bước đi nghĩa địa lan man
Chết rồi hay sống điêu tàn như nhau.*
(Sáng mồng một Tết Bính Dần, 1985, ra thắp hương ngoài mộ)
(Thơ Tù, Thích Quảng Độ)

Trong tình thương của mẹ, mọi người con đều là trẻ thơ. Hòa Thượng cũng thế. Một mình một bóng trong nghĩa trang buồn ngày mừng một Tết. Từ nay, chỉ còn Thầy và hàng thông reo vi vu.

Trong thư gửi Đỗ Mười ngày 19 tháng 8 năm 1994, Hòa Thượng chỉ tóm tắt một dòng: "mẹ tôi đã chết một cách thâm thảm vào ngày 14 tháng 12 năm Ất-Sửu (tháng 1 năm 1985) vì quá thiếu thốn và rét mướt."

Một câu ngắn ngủi thôi nhưng chứa đựng cả một trời nước mắt và cơn mưa nước mắt đó sẽ không ngừng rơi cho đến ngày dân tộc Việt Nam được đoàn viên thật sự. Bởi vì, mẹ không chỉ là mẹ của Đức Tăng Thống Thích Quảng Độ mà còn là biểu tượng cho sự chịu đựng vô bờ bến của mẹ Việt Nam, bà mẹ lưu đầy.

Thị Nghĩa Trần Trung Đạo
Mùa Vu Lan 2022

THƠ ĐƯỜNG

HT. THÍCH NHƯ ĐIỂN DỊCH

Nguyên Tác:

二月十一日夜
歡伯澆愁風味長，
桃笙竹簟穩龍床。
一天如水月如畫，
花影滿窗春夢長。

Hán việt :
Nhị Nguyệt Thập Nhất Nhật Dạ

*Hoan bá kiêu sầu phong vị trường
Đào sanh trúc diệm ổn thẳng (long) sàng
Nhứt thiên như thủy nguyệt như trú
Hoa ảnh mãn song xuân mộng trường*

Vua Trần Nhân Tông

Việt dịch:
Đêm Mười Một Tháng Hai

*Vui thay chén rượu đêm nay,
Đậm đà hương vị nâng tay uống cùng.
Giường rộng chiếu trúc tương phùng,
Trải ra ta đến mặt nồng bên nhau.
Trời trong mây tạnh một màu,
Trăng trong sáng tỏ như ngày đang lên
Màu hoa ẩn hiện bốn bên
Mơ xuân một giấc không tên thật dài.*

Thích Như Điển

TÍNH NHÂN BẢN TRONG CÁC BÀI HỌC QUỐC VĂN BẬC TIỂU HỌC CỦA NỀN GIÁO DỤC MIỀN NAM VIỆT NAM TRƯỚC 1975

• Nguyễn Văn Bon, PhD (UWS)

Mục đích của bài viết này nêu lên những nét nhân bản của chương trình môn quốc văn bậc tiểu học của nền giáo dục Việt Nam Cộng Hòa trước 1975. Rất tiếc, sau biến cố 30 tháng 4, năm 1975, nhà cầm quyền ra lệnh tiêu hủy các loại sách của Miền Nam kể cả sách giáo khoa môn quốc văn các cấp. Do đó, việc sưu tập các sách quốc văn cũ rất khó khăn.

Tài liệu sử dụng trong bài này gồm Bộ quốc văn giáo khoa thư, Luân lý giáo khoa thư do các nhà xuất bản nước ngoài tái bản, và một số bài trong các sách quốc văn bậc tiểu học được giảng dạy tại các trường miền Nam được vài nhà sưu tầm đưa lên trang mạng "internet" (không ghi ngày tháng), thêm vào đó một số bài do trí nhớ hạn chế của người viết, nên chắc chắn những điều trình bày còn thiếu sót.

I. Dẫn nhập

Mục đích của giáo dục không phải chỉ truyền thụ những kiến thức, mà là đào tạo con người toàn diện, không thể tách rời kiến thức và đạo đức.

Đạo đức làm người phải được đề cao, như đức hiếu thảo, yêu thương gia đình, ông bà cha mẹ, yêu thương họ hàng thân tộc, có lương tâm trong mọi sinh hoạt, có trách nhiệm với tha nhân, góp phần bảo vệ cuộc sống cho xã hội.

Muốn đạt được mục đích này, không thể không quan tâm đến vai trò của **sách giáo khoa**.

Khi đề cập đến vai trò của sách giáo khoa bậc tiểu học, nhiều nhà giáo dục luôn nhắc đến bộ sách Quốc văn giáo khoa thư của quý ông Trần Trọng Kim, Đỗ Thận, Nguyễn Văn Ngọc và Đặng Đình Phúc, xuất bản từ những năm 1930 – 1940, là một trong những cuốn sách giáo khoa Việt ngữ được dạy ở các trường tiểu học Việt Nam trong suốt những thập niên thuộc nửa đầu thế kỷ 20.

Sau Hiệp định Genève năm 1954, nước Việt Nam tạm thời chia đôi ở vĩ tuyến 17, thành hai miền Nam, Bắc. Miền Bắc xây dựng một nền giáo dục theo chủ thuyết Mac-Lênin, hướng mục tiêu đến Chủ nghĩa xã hội.

Trong khi đó, tại Miền Nam theo chính thể tự do. Các nhà giáo dục Miền Nam tỏ ra rất thận trọng. Họ chủ trương cải tổ từ từ, chọn lọc để thích ứng với hoàn cảnh mới. Những gì người Pháp thiết lập không bị hủy bỏ ngay. Hệ thống giáo dục Pháp từ cấp tiểu học đến đại học được từ từ Việt hóa.

Chương trình giáo dục Việt Nam cũ ban hành năm 1945, dưới thời chính phủ Trần Trọng Kim, được gọi là chương trình Hoàng Xuân Hãn vẫn còn áp dụng cho đến giữa thập niên 1950. Dưới thời Đệ nhất Cộng Hòa, chương trình Việt mới bắt đầu thay thế chương trình Pháp.

Nhờ quyết định đúng đắn và thận trọng của những nhà giáo dục miền Nam mà sự chuyển sang một nền giáo dục mới không bị trục trặc

Một lớp học cấp tiểu học của Việt Nam Cộng Hòa trước 1975

Riêng chương trình môn Quốc văn bậc tiểu học, dựa theo nội dung các bài học về đạo đức trong bộ sách Quốc văn giáo khoa thư và Luân lý giáo khoa thư làm cơ sở rồi soạn một chương trình phù hợp với hoàn cảnh mới, nhằm rèn luyện cho thế hệ tương lai cả đức lẫn tài để chuẩn bị trở thành những con người hữu dụng đối với bản thân, gia đình và xã hội.

Theo chủ trương, một chương trình, nhiều sách giáo khoa, chỉ cần theo chương trình và hướng dẫn của Bộ Giáo dục, **các soạn giả sách giáo khoa được tự do chọn bài**, trích dẫn từ những tác phẩm của những nhà văn, nhà thơ nổi

tiếng hoặc có thể tự mình sáng tác những bài thơ, bài văn theo chủ đề giảng dạy để đưa vào sách, và giáo viên cũng có quyền chọn quyển sách giáo khoa để giảng dạy. Nhờ vậy, các soạn giả cố gắng để soạn ra những sách giáo khoa có giá trị. (1)

Thông thường, ở trang bìa của quyển sách, soạn giả ghi: "Soạn theo chương trình hiện hành của Bộ Quốc gia Giáo dục"... Có thể kể một số tên sách như: 100 bài tập đọc Lớp Nhứt và Lớp Nhì (Một Nhóm Giáo viên. NXB: Việt Hương), Nhị thập tứ hiếu (Lý Văn Phúc. NXB: Bình dân thư quán), Quốc văn Lớp Nhì, Quốc văn Lớp Nhất (Một nhóm Giáo viên. NXB: Việt Hương), Quốc văn toàn thư, Lớp Ba (Phạm Trường Xuân & Yên Hà – Kinh Dương & Một Nhóm giáo viên. NXB: Việt Hương), Việt ngữ tân thư, Lớp Nhất, Việt Ngữ Tân Thư, Lớp Nhì (Bùi Văn Bảo, Bùi Quang Minh. NXB: Sống Mới), Việt văn Tân thư, Lớp Nhì (Bùi Văn Bảo, Bùi Quang Minh. NXB: Sống Mới), Việt văn Toàn thư (Bùi Văn Bảo, Bùi Quang Minh. NXB: Nhật Tảo), Tân Việt Văn, Lớp Bốn (Bùi Văn Bảo. NXB: Sống Mới), Quốc văn Toàn Tập, Lớp Nhất (Bùi Văn Bảo, Đoàn Xuyên. NXB: Sống Mới), Giảng văn, Lớp Đệ Thất (Đỗ Văn Tú, NXB: Việt Nam Tu Thư) Tiểu Học Nguyệt san (NXB: Nha Học Chánh Bắc Việt) (2)

Ngoài những sách giáo khoa, giáo viên có thể sử dụng những tác phẩm của những nhà văn có uy tín để bổ sung cho bài học trong lớp, như cuốn Tâm Hồn Cao Thượng (nguyên tác Grand coeurs của Edmond de Amicis. Dịch giả: Hà Mai Anh, 1952. NXB: Mai Đình), Thơ ngụ ngôn (Les Fabres de la Fontaine, Dịch giả: Nguyễn Văn Vĩnh)...

Trong phạm vi bài viết ngắn, xin trích dẫn một số bài học về bốn phận đối với xã hội trong các sách "Quốc văn Giáo khoa Thư", "Tâm Hồn Cao Thượng" và một số sách giáo khoa của tác giả khác. Những bài học nói lên tinh thần nhân bản của nền giáo dục miền Nam trước năm 1975. Bài viết gồm:

* Khái niệm về nhân bản và triết lý nhân bản của nền giáo dục Miền Nam trước năm 1975.

* Nội dung các bài học mang tính nhân bản trong sách quốc văn bậc tiểu học.

II. Khái niệm về nhân bản và triết lý nhân bản của nền giáo dục Miền Nam trước năm 1975.

Từ năm 1959, nền giáo dục Miền Nam (Việt Nam Cộng Hòa) đã lấy nguyên tắc căn

bản: **Nhân bản, Dân tộc và Khai phóng làm triết lý giáo dục**, và được ghi lại trong hiến pháp 1967.

Ba nguyên tắc căn bản: Nhân bản, Dân tộc và Khai phóng là mục đích và tôn chỉ của nền giáo dục Miền Nam. Chính những nguyên tắc này đã giữ cho truyền thống dân tộc được bảo tồn và phát triển vững vàng, nhưng không bảo thủ, và từng bước theo kịp đà tiến triển của nhân loại.

Nền giáo dục nhân bản lấy con người làm gốc, tôn trọng giá trị của con người, đề cao giá trị siêu việt của con người. Con người khác hơn các sinh vật khác, con người có suy tư, có sáng tạo và làm cho đời sống càng ngày càng nâng cao. Con người cần được no cơm ấm áo, tự do tín ngưỡng, tự do tư tưởng.

Trong xã hội có những cá nhân khác biệt, nhưng không thể đánh giá con người qua sự khác biệt đó để kỳ thị giàu nghèo, giới tính, tôn giáo, địa phương, chủng tộc...

Mọi người đều được hưởng đồng đều về giáo dục (3). Đường hướng của nền giáo dục nhân bản là rèn luyện con người có nhân cách, có thái độ sống phù hợp với nguyên tắc đạo lý mà mọi người thừa nhận.

Do đó, một con người có nhân cách sẽ có lòng yêu thương: yêu gia đình, yêu đồng bào đồng loại và yêu quê hương đất nước. Nói cách khác, giáo dục không phải chỉ dạy kỹ năng nghề nghiệp hay kiến thức mà phải dạy làm người.

III. Nội dung các bài học mang tính nhân bản trong sách quốc văn bậc tiểu học:

Nội dung, tư tưởng trong các sách giáo khoa tác động đến hình thành và phát triển nhân cách của trẻ thơ, nó in sâu vào tâm não trẻ thơ ngay trong giai đoạn đầu cấp sách đến trường cho đến lúc trưởng thành.

Các sách giáo khoa bậc tiểu học của Miền Nam (Việt Nam Cộng Hòa) trước 1975 chú trọng những vấn đề luân lý đạo đức truyền thống, vẫn hàm chứa nội dung đạo đức trong các sách giáo khoa cũ của thế hệ 1940.

Sau đây là một số bài tiêu biểu về tình thương yêu đồng bào, đồng loại, lòng biết ơn đối với mọi người trong xã hội, tình yêu quê hương đất nước và tình yêu nhân loại.

1. Tình thương yêu đồng bào, đồng loại:

Từ buổi đầu dựng nước và giữ nước, người dân Việt Nam đã trải qua biết bao gian nan thử

thách. Tổ tiên chúng ta đã đối mặt với những hoàn cảnh khó khăn phức tạp, vừa khắc phục mọi trở lực khắc nghiệt của thiên nhiên để mở mang bờ cõi giang san, vừa phải chiến đấu giữ nước, chống kẻ thù mọi phía, đặc biệt là thế lực hùng mạnh phương bắc. Để tồn tại và phát triển, tổ tiên chúng ta đã ý thức cần phải đoàn kết thật sự, cần phải nương tựa vào nhau và thương yêu nhau như những người con cùng một mẹ.

*"Một cây làm chẳng nên non,
Ba cây chụm lại nên hòn núi cao"*

Tinh thần đoàn kết này tạo thành truyền thống lưu lại cho con cháu mai sau. Theo truyền thống của người Việt Nam, tình thương yêu không chỉ dành cho trong gia đình, mà mở rộng đến cả đồng bào và đồng loại. Một giá trị tốt đẹp của con người là lòng nhân đạo. Muốn sống cho đúng nghĩa, con người phải biết thương yêu lẫn nhau. Khi thấy người hoạn nạn, đau yếu phải giúp đỡ bằng tình thương yêu chân thành. Quốc văn giáo khoa thư mượn bài thơ trong gia huấn ca để dạy học sinh:

*Thấy người hoạn nạn thì thương,
Thấy người tàn tật lại càng trông nom,
Thấy người già yếu ồm mồm,
Thuốc thang cứu giúp, cháo cơm đỡ dần.
Trời nào phụ kẻ có nhân,
Người mà có đức, muôn phần vinh hoa*

Nguyễn Trãi (Gia huấn ca)

Có nhiều câu ca dao tục ngữ ẩn chứa triết lý tình thương được giảng dạy trong nhà trường, đã in sâu trong tâm khảm người Việt Nam:

*"Lá lành đùm lá rách"
"Thương người như thể thương thân"
"Một con ngựa đau cả tàu không ăn cỏ"*

*"Nhiều điều phủ lấy giá gương,
Người trong một nước phải thương nhau cùng" (4)*

Người trong một nước phải thương yêu nhau như con một nhà. Bài học về "Cậu bé miền Nam" trong quyển Tâm Hồn Cao Thượng đã dạy học sinh về lòng thương yêu, không phân biệt Bắc Nam.

Một cậu bé miền Nam lên miền Bắc theo học. Được thầy giáo giới thiệu với các học sinh trong lớp, và được các học sinh nhiệt tình chào đón.

Thầy giáo nói với cả lớp:

"... Cho được các kết quả nói trên, nghĩa là làm cho đứa bé xứ Nam ra ở xứ Bắc cũng như ở

nhà mình, và đứa bé ở xứ Bắc vào xứ Nam cũng tựa như về quê mình, nước ta phải chiến đấu trong 50 năm trời và đã hy sinh trên ba vạn người mới khôi phục được quyền tự do ấy. Vậy các con phải coi nhau như con một nhà, yêu nhau như anh em ruột thịt. Kẻ nào thấy người bạn mới không phải là người xứ mình mà đem lòng khinh rẻ, kẻ ấy không xứng đáng ngẩng mặt nhìn ngọn quốc kỳ đi qua..." (5)

Các bài học về tình thương yêu đồng bào, đồng loại đã nhắc nhở học sinh phải tôn trọng mạng sống của con người, có lòng nhân ái, biết trọng của người và không vọng ngữ. Đây là thước đo tiêu chuẩn đạo đức, nhân cách của con người.

1.1. Tôn trọng mạng sống của con người

Mạng sống của các sinh vật rất quý. Mạng sống của con người có giá trị tối cao. Nếu mỗi cá nhân biết quý mạng sống của mình, thì không thể xem thường mạng sống của kẻ khác. Một dân tộc được coi là văn minh là một dân tộc biết đề cao giá trị nhân phẩm của con người. Một người có lòng lương thiện không bao giờ sát hại đến sinh mạng của đồng loại và sinh mạng của cả sinh vật khác. Chỉ có con người đã man mới coi thường mạng sống của con người. Không sát sinh là cách chận đứng lòng tham giẫm lên sinh mạng con người và sinh vật để mưu cầu tư lợi cho bản thân mình. Không sát sanh còn là nuôi dưỡng lòng trắc ẩn, từ bi đối với muôn loài.

"Trọng cái tính mệnh của người ta, là đừng làm điều gì phạm đến thân thể và quyền tự do của người ta. Người ta ở đời, không có gì trọng hơn cái tính mệnh, hễ phạm đến, là một tội đại ác."

Không những là giết người mới có tội, cậy quyền cậy thế mà hà hiếp người ta, làm mất cái quyền tự do của người ta, cũng là một điều trái với lẽ công bình, người có lương tâm không ai làm" (6)

1.2. Lòng nhân ái:

Không phạm đến tính mệnh, của cải, danh giá, sự tự do và sự tín ngưỡng của người. Nhưng đó chỉ là giữ không làm điều ác mà thôi. Như thế vẫn chưa đủ bốn phạm làm người. Phải có lòng nhân ái.

Nhân ái là lòng từ thiện, thương người đói khát, giúp người hoạn nạn. Có lòng nhân ái, thì mới làm những việc như bố thí, cứu giúp kẻ nghèo khổ, mới biết thân yêu mọi người và quên mình mà làm điều thiện. Người có lòng nhân ái dám hy sinh cứu người trong lúc nguy nan như người thầy thuốc không sợ lây khi chữa những bệnh truyền nhiễm; người lính liêu sống chết ở chỗ chiến trường để giữ lấy nước nhà. Họ vì lòng nhân ái mà ra sức làm nghĩa vụ.

"Bốn phạm người ta đối với xã hội, thường chia làm hai mối là: công bình và nhân ái. "Không hại người" tức là công bình, "làm hay cho người" tức là nhân ái.

Câu "kỷ sở bất dục, vật thi ư nhân" trong sách luận ngữ, tức là công bình. Còn nhân ái thì ta có thể nói được rằng: "kỷ sở dục giả, khả thi ư nhân"

Người ta mà không công bình, chẳng những có tội đối với lương tâm, mà luật pháp lại còn trừng trị nữa. Giết người thì phải thế mạng; trộm cắp thì phải ngồi tù, xưa nay ở đâu cũng vậy.

Con người mà không có lòng nhân ái, thì tuy đối với luật pháp không có tội lỗi, nhưng đối với lương tâm, thì là không phải. Gặp người đói khát, mà mình không giúp người ta, cũng không ai bắt được mình, nhưng trong bụng không đành. (7).

Người có lòng nhân ái thì không những là chỉ thương xót đồng loại mà thôi, lại còn thương xót đến cả loài vật nữa.

"... Những loài vật đã giúp việc cho ta mà ta phải thương xót, là cái nghĩa vụ của ta. Nhưng đối với loài cầm thú khác, ta cũng nên có lòng nhân ái mới phải đạo làm người. Cầm thú tuy là giống không biết thiện ác và phải trái như người, nhưng nó cũng biết đau, biết khổ như mình... (8).

Vì tình nghĩa đồng bào mà phát tâm bố thí, cứu giúp người đói khổ, hoạn nạn; chia xẻ miếng ăn, manh áo cho người khốn khổ. Sống đạm bạc, cứu giúp người đồng loại là hành động của con người có lòng nhân ái.

Người có lòng nhân ái, không chỉ bố thí miếng cơm manh áo hay tiền bạc khi thấy người đói khổ, mà vì:

"Nghĩa đồng bào khiến ta thương yêu mọi người như là thương yêu anh em ruột. Bao giờ ta cũng sẵn lòng giúp đỡ mọi người, để người ta làm tròn cái nghĩa vụ ở đời. Ta phải dạy bảo những người ngu dốt, khuyên người làm điều lành, răn người làm điều ác. Ta nên che chở cho những người bị oan ức và bênh vực những người hèn yếu. Ta phải ăn ở thế nào cho đứa con mồ côi có thể coi ta như cha, người quả phụ coi ta như ân nhân. Ta làm mắt cho kẻ mù, làm chân cho kẻ què, làm tai cho kẻ điếc. Lúc nào cũng sẵn lòng nhân từ mà giúp đỡ mọi người trong lúc nguy hiểm (9)

Khi thấy ai nghèo đói, khổ sở, mình cho cơm ăn, áo mặc, hoặc cho tiền bạc để giúp đỡ người ta đỡ khổ trong một lúc. Nhưng việc bố thí này phải "... tự nhiên, không cầu kỳ, không khoe khoang, mà có phần thiết thời cho mình thì mới quý. Không cứ cho ít hay cho nhiều, miễn là mình có lòng thành thực, biết thương xót kẻ nghèo khổ, thì mới là phải cái nghĩa bố thí. (10)

Ngoài việc bố thí, "người có lòng nhân ái thường hay nghĩ đến việc thiện, như là thấy ai nghèo khổ thì đỡ dần, tìm công việc cho người ta làm, hoặc cứu giúp những cô nhi, quả phụ cho người ta khỏi đói rét, vất vả. (11)

Lời một bà mẹ nói với đứa con trong bài "Kẻ khó" (Tâm Hồn Cao Thượng) không chỉ làm rung động tâm hồn của trẻ thơ, mà ngay đối với người lớn tuổi cũng không khỏi bồi ngùi.

Con ơi! Con phải biết con có đủ cả, chứ kẻ khó thì thiếu hết. Khi con mong sao được sung sướng thì người nghèo chỉ cầu sao cho khỏi chết. Trong một khu có bao nhiêu nhà giàu, trong một phố có bao nhiêu người sang trọng qua lại, có bao nhiêu đứa trẻ ăn mặc xa hoa, thế mà vẫn còn thấy nhiều đàn bà và trẻ con đói khát, rách rưới! Thực đáng buồn thay! Muốn cho người ta khỏi chê con là một kẻ vô tình thì từ sau, con đừng bước qua một kẻ khó mà không cho gì! (12)

Bài thơ "Cách ăn ở" và "Những đứa trẻ mồ côi" là bài học luân lý về lòng nhân đạo mà học trò bậc tiểu học được học nằm lòng. Khi thấy người hoạn nạn, đau yếu phải giúp đỡ bằng tình thương yêu chân thành. (13)

Cách ăn ở

Ở cho có đức có nhân,
Mới mong đời trị được ăn lộc trời.

Thương người tật tả ngược xuôi,
Thương người lỡ bước, thương người bơ vơ.

*Thương người ôm dắt trẻ thơ,
Thương người tuổi tác già nua bần hàn.
Thương người cô quả cô đơn
Thương người đói rách lăm than kêu đường.
Thấy ai đói rét thì thương,
Rách thường cho mặc, đói thường cho ăn.
Thương người như thể thương thân,
Người ta phải bước khó khăn đến nhà.
Đồng tiền bát gạo mang ra,
Rằng đây cần kiệm gọi là làm duyên*

Nguyễn Trãi
(Gia huấn ca)

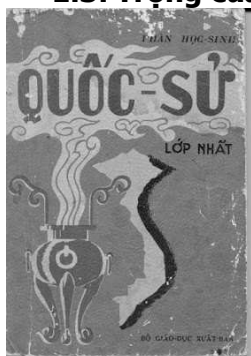
Những đứa trẻ mồ côi

*Có những con người đang thời hoa nở,
Sống trong niềm đau khổ: kiếp lăm than.
Cặp chân non ngày tháng những lang thang,
Trên đường phố ngút đầy bao gió bụi.
Tuổi niên thiếu dật trong ngàn sâu tủi,
Không gia đình, cha mẹ, khát tình yêu.
Ôi long đong, thân trẻ nhỏ sớm chiều,
Ngàn cực nhục cũng chỉ vì cơm áo!
Tuổi niên thiếu lớn dần trong khổ não,
Mặt trẻ trung đầy những nét đau thương.
Sống lăm than, dầu dãi nắng mưa sương,
Thân còm cõi không đủ đầy nhựa sống.
Những trẻ ấy dưới bầu trời cao rộng,
Đưa mắt nhìn thèm khát cảnh yên vui.
Có chăng ai, chỉ một phút ngậm ngùi,
Cho thân phận con người xấu số.*

Xuân Chính

(Tiểu học nguyệt san, tháng 3/1959)

1.3. Trọng của người:

Người lương- thiện, có đạo đức là người biết trọng tài sản, của cải của người khác. Tài sản là huyết mạch, liên hệ đến mạng sống của con người. Hãy bình tâm suy nghĩ, chúng ta không muốn ai cướp đoạt tài sản của mình, thì không thể nào chúng ta

lại đi chiếm đoạt tài sản, của cải của người khác. Các hành vi bất lương dùng đủ mọi mưu mô, mách khỏe, lường gạt để chiếm đoạt đều là trộm cướp. Người được coi là đạo đức, dĩ nhiên là không trộm cướp, không tán thành và không giúp đỡ những người có hành động trộm cướp.

Của cải của ai, là người ấy có quyền chi dụng và có quyền để lại cho con cháu. Ta không nên phạm đến của cải của người ta. Không phải chỉ

những đứa ăn trộm ăn cắp mới là người bất lương mà thôi. Điên đảo giả dối để đánh lừa người ta, đi vay vố nợ, bắt được của rơi mà không trả, cũng là bất lương cả. Ta phải biết rằng cái gì đã là không phải của mình thì ta đừng đem lòng tham mà chực lấy không, vì rằng lấy không của người ta, là một sự rất trái với đạo công bằng: (14)

1.4. Không vọng ngữ:

Dùng lời lẽ, nguy biện để làm sai lạc sự thật, nhằm đem lại lợi lộc cho mình, làm hại người khác đều là nói dối, vọng ngữ. Người đạo đức là người tôn trọng sự thật, không có tâm tham ác, không tán thành sự nói dối. Chuyện không nói có, chuyện có nói không, dựa vào những nguồn tin vu vơ để kết tội người khác là vọng ngữ. Trong gia đình và trong xã hội mà con người thiếu lòng tin với nhau thì cuộc sống ấy vô cùng đau khổ. Tuy nhiên cũng có những trường hợp vì mục đích cứu người lương thiện, bất đắc dĩ phải nói lời không thật; đây là một ngoại lệ (một vị Bác sĩ phải dùng lời an ủi bệnh nhân).

Không nói dối bao gồm cả không nói lời ác khẩu, nói xấu, nói vu, chửi mắng, nhục mạ xúc phạm đến phẩm giá con người; không dùng lời trau chuốt, phù phiếm nhằm làm cho người khác có suy nghĩ sai lầm, đi đến hành động sai trái.

Sự nói xấu là cái tật cứ đi bới móc chuyện xấu của người ta mà nói. Người nói xấu là có ác ý hoặc để thỏa lòng ghen ghét, hoặc để khoe cái hay và che cái dở của mình. Người nói xấu là người hèn hạ đáng khinh, vì chỉ nói những lúc vắng mặt người ta, để làm cho người ta mất danh giá.

Vậy không những ta không nên nói xấu ai, mà cũng không nên nghe chuyện người ta nói xấu nhau (15)

Nói vu là đặt chuyện ra mà vu cho ai để hại người ta, hay là làm cho người ta mất danh giá. Những người nói vu là người hèn mạt, bày đặt ra chuyện nọ trò kia để làm cho người ta mang tai mang tiếng, phải những điều oan ức, khó lòng mà rửa sạch được.

Ta đi học, đã biết điều phải trái, thì ta chớ hề nói vu cho ai bao giờ. Ta nên cho những điều ấy là điều hèn mạt, đáng khinh bỉ. (16)

Ngoài ra, chúng ta nên nhớ rằng:

Của cải của người ta, không phải chỉ nói riêng về tiền bạc, ruộng nương, nhà cửa, đồ đạc mà

thôi, lại có một thứ của cái quý giá hơn nữa là cái danh giá ở đời. Danh giá tức là danh thơm tiếng tốt của người biết tự trọng mình, biết quý cái tư cách làm người, mà khinh bỉ những điều hèn mạt đê tiện. Của cái mất đi thì còn làm ra được, chứ cái danh giá đã mất thì khó lòng mà lấy lại được. Thánh nhân dạy rằng "Quân tử thành nhân chi mỹ, bất thành nhân chi ác", nghĩa là người quân tử làm thành tiếng hay cho người, chứ không làm thành tiếng xấu cho ai bao giờ. Vậy bổn phận mình trong xã hội là phải trọng cái danh giá của người ta, đừng có nói xấu ai, nói vu cho ai điều gì. (17).

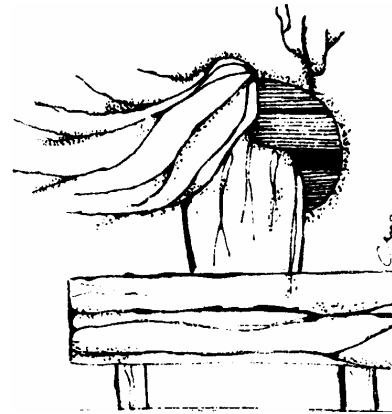
(còn tiếp)

Nguyễn Văn Bon, PhD (UWS)

Ghi Chú:

- 1.- Trần Văn Chánh (2012) Những bài học thuộc lòng một thuở. Tạp chí Tia Sáng-Tạp chí Nghiên Cứu và Phát Triển, số 6 (... <http://tiasang.com.vn/>). Sau này ghi là Trần Văn Chánh
- 2.- Hình ảnh xưa: Sách giáo khoa trước 1975. Việt Nam Cộng Hòa (<http://namrom64.blogspot.com.au/>)
- 3.- Nguyễn Thanh Liêm (2006). Giáo dục ở Nam Việt Nam. Từ đầu thập niên 1970 đến 1975. Giáo dục ở miền Nam tự do trước 1975. Lê Văn Duyệt Foundation, CA (USA), trang 22-26.
- 4.- Nguyễn Văn Bon (2009). Tiếp chuyển những nét đặc sắc trong văn hóa Việt Nam sang thể hệ trẻ tại hải ngoại. Tập san 3, Nghiên Cứu Văn Hóa Đồng Nai Cửu Long
- 5.- Hà Mai Anh: Cậu Bé miền Nam, Tâm Hồn Cao thượng. Nhà xuất bản: Mai Đình, trang 13. Sau này ghi là Hà Mai Anh.
- 6.- Trần Trọng Kim, Nguyễn Văn Ngọc, Đặng Đình Phúc, Đỗ Thận...Trọng cái tính mệnh của người ta. Luân lý giáo khoa thư. Lớp Sơ Đẳng. Nhà xuất bản: Nha Học Chánh Đông Pháp, 1941, in lần thứ ba. Nhà xuất bản: Quê Mẹ, Paris in lại (không ghi năm), trang 53. Sau này ghi Quốc Văn Giáo Khoa Thư. Luân Lý-Sơ Đẳng
- 7.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng. Công bình và nhân ái, trang 51
- 8.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng. Ta nên thương loài vật, trang 71
- 9.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng. Nghĩa đồng bào, trang 65
- 10.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng. Bổ thí, trang 62
- 11.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng. Việc thiện, trang 64
- 12.- Hà Mai Anh: Ké khó, trang 43.
- 13.- Trần Văn Chánh (2012)
- 14.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý /Sơ Đẳng. Trọng của người, trang 54
- 15.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng. Sự nói xấu, trang 57.
- 16.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng Sự nói vu, trang 58
- 17.- Quốc Văn Giáo Khoa Thư/Luân Lý/Sơ Đẳng. Trọng danh giá người, trang 55-56.

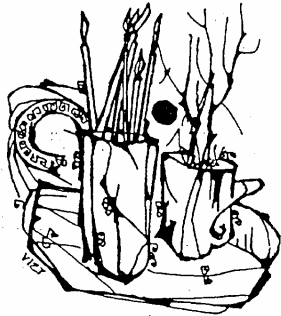
MỘT MAI

*Lá không còn xanh.
 Ngày dần tắt nắng.
 Dòng sông sẫm màu khi ánh mặt trời khuất
 sau hàng dương liễu.
 Rặng dừa nhạt nhòa trong nền sương lam
 không ánh đèn quê soi bóng.
 Còn lại gì trong tôi.
 Những bài thơ vẫn nồng nàn tình yêu cuộc
 sống.
 Và tình yêu em mãi mãi không thôi.
 Trong nỗi cô đơn tự chọn.
 Là niềm mến thương người xin giữ trọn.
 Gói lại trang thơ.
 Giữ lại bên đời.
 Ngày rồi dần phai theo sớm tối.
 Mà lòng thì hạnh phúc... đau khổ đầy vơi.
 Em đã bước xuống một lần
 Theo tôi suốt cuộc tình cứ mãi lần khân.
 Tôi soi mình trong dòng thơ lẩn khuất.
 Có khi là hư mất như gió thoảng mây bay.
 Có khi là soi thấu lòng nhau một thuở đong
 đầy.
 Thương yêu nhưng nhớ.
 Môi nào hé mở.
 Những ngón tay ấm nồng hơi thở phả vào lọn
 tóc bờ vai.
 Còn gì cho nhau khi một mai.
 Gọi thăm mãi không thôi.
 Em.*

• **Nguyễn Song Anh**

MỘT CÁI NHÌN LỆCH LẠC CỦA LỊCH SỬ VĂN HỌC

* Hoàng Long Hải

VỀ VĂN HỌC CHỮ NÔM THẾ KỶ 19

Sau khi nhà Lê trung hưng, nước ta bắt đầu thời kỳ phân ly - Nam/ Bắc triều, - kéo dài mấy chục năm, từ 1553 đến khi nhà Mạc dứt nghiệp ở Cao Bằng, năm 1593. Ngay trước năm này, Nguyễn Hoàng đã vào Nam, 1558, là năm "ngôi nỏ" cho cuộc Nam/ Bắc phân tranh, kéo dài mãi đến năm 1802, là năm Nguyễn Ánh lên ngôi vua, sau khi nhà Tây Sơn bị tiêu diệt.

Nhìn lại một quá trình như thế, nước ta loạn lạc lâu dài, thử hỏi có cái gì gọi là phát triển được. Những người viết sử, văn học sử - ngoại trừ mấy tay Cộng Sản, đã đeo vào mắt cặp kính màu "giai cấp đấu tranh" - có thể trung thực mà nói rằng chính nhờ "Gia Long thống nhất sơn hà", tình hình chính trị, xã hội, giáo dục, văn học... mới ổn định và phát triển.

Chỉ riêng về mặt văn học, thơ văn sáng tác phong phú hơn trước. Về văn học chữ Nôm, trong một thời gian dài, bị coi thường là một thứ "nôm na là cha mách qué", tới bấy giờ, với tinh thần độc lập - với nước Tàu -, được giới sĩ phu yêu chuộng nhiều hơn, "xử dụng" trong văn chương nhiều hơn. Nhiều nhà thơ chữ Nôm xuất hiện với nhiều tác phẩm nổi tiếng... Nhất là trong "thời kỳ văn học chữ Nôm" hậu bán thế kỷ thứ 19. Người ta có thể "chứng minh" bằng các tác phẩm "lớn" của thời kỳ này như "Truyện Thúy Kiều" của Nguyễn Du (1766-1820), "Chinh Phụ Ngâm" của Đặng Trần Côn (1705-1745) và Đoàn Thị Điểm (dịch, 1705-1749), "Cung Oán Ngâm Khúc" của Ôn Như Hầu Nguyễn Gia Thiều (1741-1798).

Văn học chữ Nôm phát triển đến đầu thế kỷ 20 thì khựng lại vì "thời thế đã đổi thay": Một là

vì Tây đã cai trị nước ta, Tây cần đào tạo một lớp "cán bộ mới" biết Quốc Ngữ và tiếng Tây. Người ta theo "Tây học" để làm "tay sai" - nói theo cách thông thường, và theo các phong trào Tây học như "Phong trào Đông Du", "Phong trào Duy Tân", Triều đình nhà Nguyễn bỏ lệ các khoa thi chữ Hán, - chữ Nho - để chọn nhân tài ra làm quan giúp vua trị nước".

Phong trào "Chữ Quốc Ngữ" phát triển ngày càng mạnh, vào thời kỳ đầu thế kỷ 20, cùng với sự giáo dục theo Tây Học càng ngày càng mạnh, ở khắp ba kỳ.

VỀ PHONG TRÀO THƠ MỚI

Với bài "Tình già", - Phan Khôi, năm 1925 - cùng vài tác giả khác như Lưu Trọng Lư, phong trào thơ mới ra đời - "Hai mươi bốn năm xưa, Một đêm vừa gió lại vừa mưa...", "Em quay tơ, Chàng ngâm thơ, Vườn sau oanh giục giã, Nhìn ra hoa đua nở...". Với nhiều lý do khác nhau, thơ cũ bị đánh bật ra ngoài lề "Dòng Văn Học". Những người làm thơ cũ, như Nguyễn Khuyến, Dương Khuê đã ra người thiên cổ, hay "thúc thủ", không còn làm thơ nữa. Dòng thơ của họ cũng không còn. Trên thi đàn, người ta chỉ còn thấy Quách Tấn chơ vơ với "Mùa Cổ Điển". Bà Thụy Khuê của đài RFI nhận định rằng Quách Tấn là "nhà thơ cuối cùng" của dòng thơ cũ.

NÓI NHƯ VẬY LÀ SAI

Đối với người xưa, thơ là "cái thú chơi tao nhã", nên họ chỉ "chơi với nhau". Ở những xứ sở có giáo dục và văn học cao, thường là nơi triều đình nhắm vào để tổ chức các "trường thi", chẳng hạn như "trường Nam" - Nam Định và các vùng chung quanh, "trường Hà" - Hà Nội, "trường Nghệ" cho vùng Thanh/ Nghệ/ Tĩnh, "trường Thừa" cho kinh đô Huế/ Thừa Thiên và các tỉnh chung quanh - Do đó, sĩ tử, sĩ phu, giới văn học có cơ hội gặp nhau trong việc học hành, thi cử... và cơ hội để trà rượu, trao đổi thơ văn, văn học...

Trong số các "trường" này, có lẽ "trường Nghệ" là nơi tập trung nhiều "tao nhân mặc khách", nhiều văn nhân, thi hữu, thi bá, thi ông... Tính cách "tập trung" như thế khiến các nhà viết "văn học sử" thế kỷ 20, khi giới thiệu, phân tích, phê bình về các nhà văn thơ, thường tập trung vào các vùng "danh tiếng". Từ đó, người đọc, người ngưỡng mộ tập trung chú ý vào vùng này mà "bỏ quên" các vùng có số lượng sĩ phu ít hơn, văn nhân thi sĩ ít hơn. Đó chính là cách nhìn của

các nhà nghiên cứu, phê bình văn học, các nhà viết văn học sử khi viết về văn học cuối thế kỷ 19 và đầu thế kỷ 20.

Đó là chưa kể tới một vài nhà thơ/ văn có cái nhìn khinh mạn về các nhà thơ/ văn không cùng xứ sở, hoặc không cùng phe/ nhóm. Những câu nói như "*Thiên hạ có bốn bề chữ...*" hoặc "*Câu thơ thi xã...*" cho chúng ta quan điểm ấy.

Âm thầm

Trong một môi trường văn học "phân biệt" như thế, ở một thời kỳ lịch sử "*cái học nhà Nho*" đang càng ngày càng lụi tàn như thế, người ta vẫn thấy có một số người làm thơ vẫn âm thầm sinh hoạt, làm thơ, trao đổi, xướng họa, vẫn giữ lấy thơ, vẫn coi thơ như một thứ gia sản truyền thừa từ cha ông, vẫn cứ gìn giữ nó, bảo vệ nó, vui với nó và vẫn sáng tạo bằng những hình thức thơ cũ: Thất ngôn bát cú, song thất lục bát, ca trù, ca Huế để bảo tồn "vốn liếng của cha ông".

Cách tự "khoanh vùng" văn học như nói ở trên làm cho người ta có cái nhìn sai lệch về lịch sử nhiều lắm. Ngay những sách giáo khoa Việt Văn cho học sinh lớp Đệ Tứ - thi Trung Học Đệ Nhứt cấp, - hay lớp Đệ Nhị - Thi Tú Tài 1 - như sách của ông Bùi Hữu Sùng, cũng chỉ dạy, bàn nhiều về các nhà thơ văn gốc "trường Nghệ". Như kinh nghiệm của tôi khi học thi, cũng chỉ thấy vậy. Nếu không có câu thơ của Cao Bá Quát chê thơ của "Mạc Vân thi xã": "*Câu thơ thi xã, chiếc thuyền Nghệ An*" thì chưa chắc tôi biết rằng "Huế tui" có một "băng thơ" của một ông Hoàng - Ông Hoàng Tuy Lý Vương - và bạn ông ở kinh đô Huế. Tui không có thì giờ, cũng như đủ trình độ để bàn việc nên hay không nên đưa thơ "Thi Xã" vào chương trình giáo dục, nhưng rõ ràng các nhà thơ văn, các nhà phê bình văn học, không thiếu mặc cảm, định kiến khi bàn về thơ của "ông Hoàng mười một" và bạn của ông. Về sau này cũng vậy, sách báo phê bình văn học, sách giáo khoa... ít khi bàn tới thơ của nhóm "Hương Bình thi xã" của Ứng Bình Thúc Giạ... trong đó, thêm cụ Nguyễn Khoa Vy, và vài nhà thơ khác nữa, và cụ Kính Chỉ. Cụ Kính Chỉ làm thơ hay. "*Thầy Kính Chỉ tiếng hay thi, Âm vận thanh tao ít kẻ bì.*" Xin đừng nghĩ rằng mấy "ông" nhà thơ này "mặc áo thụng" vái nhau. Hãy đọc "Thơ Kính Chỉ" đi, mới giật mình.

Xin nói thực rằng, cách nhìn "*Thiên hạ có bốn bề chữ*" của Cao Bá Quát khá phổ biến trong giới văn học. "Văn mình, vợ người", "chỉ có thơ của

ta là nhứt thiên hạ". Hồi nhỏ, học lớp Nhì, lớp Nhứt, tôi ngổn không ít tác phẩm của các *nhà văn Nam Bộ*, từ những "Sách Bạn Trẻ" của Nhà xuất bản Tân Việt, gần như thuộc lòng "Khói lửa Toàn Dương", "Con đường nghĩa vụ", "Mây trôi về Bắc", "Xin đắp mặt tôi mảnh lụa hồng", "Mẹ cũng chết vì Tổ Quốc", "Mặt trận Hoàng Su Phì"... và đọc một hơi hết bài "Đây Tha La xóm đạo..." trong "Nửa bề xương khô" của Vũ Anh Khanh. Thế rồi nhóm này, có khuynh hướng kháng chiến - chống Pháp - những người tôi yêu thích như Tô Nguyệt Đình, Thẩm Thệ Hà... biến mất. Cuộc di cư năm 1954 đưa một số văn nghệ sĩ chống Cộng từ ngoài Bắc vô, chiếm lĩnh văn đàn. Ngay như Võ Phiến, cũng là một nhà văn chống Cộng miền Trung, sau khi vào Nam, cũng phải "chặt vật" lắm mới chường nổi mặt của ông lên với văn đàn chống Cộng Saigon.

Thành ra, cũng có người, không thấy các nhà thơ cổ cuối cùng ở Miền Nam ở đâu hết, thậm chí họ không quan tâm hay cũng không biết "Hương Bình thi xã" là nhóm thơ nào, cũng như "Tao Đàn Diêu Trì" gồm những ai.

Tôi được điều may mắn.

Khoảng sau năm 1960, khi tôi đang dạy Việt Văn ở Trường Trung Học Đệ Nhị Cấp Bán Công Huế thì ông Hoàng Trọng Thước cầm một tập thơ ông mới soạn xong đến thăm ông Hiệu trưởng trường tôi dạy. Anh Hoàng Văn Xướng và tôi được ông Hiệu trưởng gọi đi với ông gặp "khách thơ".

Tôi nói với anh Xướng: "Dòng họ Hoàng Trọng này nổi tiếng văn học ở Nguyệt Biều đây (làng Nguyệt Biều - tg) đây". Nói như thế là bởi "dư luận Huế", và cũng vì tôi đã đọc "Việt Nam Văn Học Toàn Thư" cuốn 1 - phần nói về "Truyện thần thoại" của Hoàng Trọng Miên - Ông là anh hay em với Nhà Văn Thanh Nghị - Hoàng Trọng Quy - Sự xuất hiện của cuốn "Văn học Toàn thư" gây không ít tranh cãi trong giới văn học Saigon, có người nói nặng lời rằng ông Hoàng Trọng Miên - trong phần "Truyện Thần Thoại" đã "ăn cắp" truyện "Trường ca Đăm San" của Nguyễn Đồng Chi - thân phụ ông Nguyễn Huệ Chi - Có dịp tôi sẽ nói thêm sau. (1).

Trong khi các ông kia đang nói chuyện với nhau, tôi vừa ngồi nghe, vừa tò mò cầm cuốn sách của ông Hoàng Trọng Thước mở ra xem, thấy tác giả giới thiệu phần nhiều các nhà thơ, văn không có tên trong chương trình Việt Văn của Bộ Quốc Gia Giáo Dục - thành ra không

cần thiết cho các giáo sư đang dạy Việt Văn thời bấy giờ, ở trung học cũng như Đại Học Văn Khoa – Đại Học Huế. Như sau đó tôi nói với mấy người nói trên, cuốn sách của ông Hoàng Trọng Thước không cần thiết cho việc dạy học của chúng tôi. Về các tác giả trong sách của ông Hoàng Trọng Thước, chỉ bàn tới các tác giả gần cuối thế kỷ 19 và đầu thế kỷ 20, các nhà thơ trong “Hương Bình Thi Xã”, “Tao Đàn Diêu Trì” và những nhà thơ ngoài hai nhóm này nhưng cùng thời với nhau. Tuy vậy, tôi hết sức vui mừng và thích thú khi thấy trong sách ấy có giới thiệu thơ của Cụ Kính Chi, “ông anh bà con xa” của mẹ tôi. Xa mà lại rất gần vì hồi nhỏ, nhà “Cụ Đốc Hy”, - tiếng người dân Quảng Trị thường gọi ông một cách tôn kính, thân thương, ở bên kia ngã tư – ngã tư “đường Ga” và đường Cửa Hữu, đường từ cửa thành cổ Quảng Trị đi ra phía bờ sông Thạch Hãn - nhà tôi thì ở bên này, mẹ tôi cũng làm việc ở Bệnh viện Quảng Trị hơn 10 năm, khi ấy “Cụ Đốc” làm Giám đốc Bệnh viện. Cũng hồi đó, khi chưa tới tuổi học lớp Đồng Ấu với Cô Hồ, cô giáo đầu đời của tôi, “thấy” ông Cụ trên đường ông đi làm hay về, không biết bao nhiêu lần, mà lần nào tôi cũng phải trốn vì “sợ ông như sợ cọp”. (2).

Chương trình giáo dục Văn Chương Việt Nam cho học sinh thời kỳ bảo hộ (tìm hiểu trong sách “Việt Nam Văn Học Sử Yếu” của Dương Quảng Hàm), thời chính phủ Trần Trọng Kim - có khi người ta gọi là “chương trình Hoàng Xuân Hãn - thời kỳ Quốc Gia hay thời Cộng Hòa, nhìn chung, đều giống nhau: Sơ lược về văn chương chữ Hán, giảng dạy về văn chương chữ Nôm thế kỷ 19 là trọng điểm, chỉ nói qua văn chương chữ Nôm cuối thế kỷ 19, đầu thế kỷ 20, (thời kỳ Phong Trào Đông Du và Phong Trào Duy Tân), lại chuyên sâu về văn chương chữ Quốc Ngữ... Nói chung, mục đích chương trình này là giới thiệu và giáo dục về văn học Việt Nam, xây dựng cho người học có một kiến thức căn bản về văn học Việt Nam. Trong viễn tượng đó, chương trình giáo dục này đã có tính cách “ôm đồm”, nên không thể không có ít nhiều thiếu sót, mặc dù thời Ngô Đình Diệm, trong khi ngoài Bắc đang đàn áp các nhà văn thơ trong “Phong trào Trăm Hoa Đua Nở” thì trong Nam có cải cách về giáo dục văn chương, đưa văn học mang tính tiểu tư sản vào dạy cho học sinh, sinh viên để chống lại “văn chương vô sản” của Cộng Sản Bắc Việt. Trong tình hình chống nhau giữa hai phe Cộng Sản và Tự Do ở Việt Nam thời bấy giờ, muốn

thành công trong công cuộc chống Cộng, người ta không thể làm khác được. Hình ảnh của Dũng (trong Đôi bạn và Đoạn Tuyệt), khi bình tĩnh và hiên ngang ra đứng trước vành móng ngựa của thực dân Pháp đã được soi sáng lên, làm tấm gương sáng cho thanh niên miền Nam khi họ cầm súng ra chiến trường.

Cách đây hơn mười năm, tôi được biểu tập “Thơ Kính Chi” do các con cháu của Cụ Đốc sưu tầm và xuất bản. Hồi trước, khi còn dạy học, đọc sách của Hoàng Trọng Thước, tôi thấy tác giả chỉ trích một số bài thơ của Cụ Kính Chi. Bây giờ thì nhiều lắm, cả một cuốn thơ dày, càng đọc thơ của Cụ, tôi càng thấm thía về cái tình người – và cả tình yêu của Cụ đối với con người, quê hương, làng xã, đất nước, đồng bào... Những đặc điểm này, tôi đã có nói trong bài tôi viết về tiểu sử của Cụ, in trong tập “Viết về Quảng Trị”, quê ngoại tôi. Chỉ một lòng yêu làng quê của mình, làng Nhan Biều - bên kia sông Thạch Hãn, ngang với thành phố Quảng Trị bên này, Cụ viết những mấy bài thơ. Về Tết Mậu Thân, trước cảnh chết chóc và đau thương của Huế, Cụ có những ba bài thơ, chứng tỏ Cụ đau đớn lắm cho nỗi khổ của đồng bào Huế của Cụ, chưa kể trước đó, trong thời bình, sông Hương núi Ngự, cũng đã làm cho Cụ xúc động nhiều qua những bài thơ, ca Huế... mà Cụ đã từng sáng tác.

Cũng bởi “méo mó nghề nghiệp”, dạy Việt văn, tôi dự trù “chắc phải viết vài nhận xét” về thơ của Cụ như tôi đã từng viết về các tác giả thơ Nôm khác trong sách giáo khoa của tôi để dạy cho học sinh, nhưng sau khi đọc bài của ông Tôn Thất Kỳ giới thiệu và nhận xét về thơ Cụ in trong sách nói trên, tôi bỗng bỏ ý định đó. Bài của ông Tôn Thất Kỳ viết đầy đủ và hay quá, làm cho tôi ngại, nên lại thôi.

Nhưng tôi vẫn bị ám ảnh về sự thiếu sót – hay lệch lạc – của những nhà giáo dục, những người viết lịch sử văn học, cố ý hay vô tình bỏ quên những nhà thơ cổ điển, - ngay cả trong “Thi nhân Việt Nam” của Hoài Thanh/ Hoài Chân cũng vậy luôn, đến nỗi Thụy Khuê phải nói rằng Quách Tấn là nhà thơ cuối cùng làm thơ cổ. Có lẽ Thụy Khuê chỉ biết có một mình quyển thơ “Mùa Cổ Điển” của ông Quách nằm chơ vơ trong một thư viện nào đó ở Paris hay chẳng, trong khi ở Việt Nam, sau “phong trào thơ mới”, người làm thơ cổ cũng còn nhiều lắm. Chương trình giáo dục của Bộ Quốc Gia Giáo Dục đã bỏ quê họ, tác phẩm của họ đẩy thôi.

Ngay cả khi còn ở trong tù cải tạo, tôi cũng đã biết thêm vài nhà làm thơ cổ điển. Rồi đến khi gặp nhà thơ Hoàng Vũ ở Pulau Bidong, tôi lại được nhà thơ xứ Quảng này cho tôi biết thêm về một số nhà thơ cổ điển khác nữa ở miền Nam trước 1975, và một số nhà thơ từ miền Bắc vào Nam sau năm 75 đó. Vì vậy, trong tập hồi ký "Bèo giạt", tôi có dành một chương để viết về Hoàng Vũ và bạn thơ của ông, khi ông chưa vượt biên năm 1989. Xin trích một đoạn:

"Thời tiền chiến, trong khi phong trào thi ca lãng mạn đang lan rộng khắp nước ta, người ta đua nhau làm thơ mới, từ hình thức đến nội dung, chịu ảnh hưởng không ít của thi ca lãng mạn Pháp thì Quách Tấn đi ngược chiều. Ông làm thơ cổ điển, xuất bản một tập thơ cổ điển (tập "Mùa Cổ Điển"). Ông là đóa hoa cô đơn và nổi bật trong thời kỳ đó về những bài thơ làm theo lối cổ của ông, mà nổi tiếng nhất là bài "Đêm Thu nghe quạ kêu", với nhiều thành ngữ, điển cố - lối làm thơ chứng tỏ sự uyên bác cổ văn mà rõ nhất là "Cung Oán Ngâm Khúc" của Ôn Như Hầu Nguyễn Gia Thiều. Đây là một bài thơ hay, tôi xin ghi lại như sau:

Đêm Thu Nghe Quạ Kêu

Từ Ô Y Hạng rũ rê sang
Bóng lẩn đêm thâm tiếng rộn ràng
Trời bến Phong Kiều sương thấp thoáng
Thu sông Xích Bích nguyệt mơ màng
Bồn chồn thương kẻ nương sông bạc
Lặng lẽ nhà ai rụng giếng vàng
Tiếng dội lưng mây đồng vọng mãi
Tình hoang mang gợi tứ hoang mang.

(Quách Tấn - Mùa Cổ Điển)

Ô y hạng: Ngõ áo thâm, tức là ngõ nhà quan, người trong họ mặc cùng một màu áo. Tỷ dụ như dòng họ ông Phan Đình Phùng (12 đời, đời nào cũng có người đỗ đại khoa - tiến sĩ), dòng họ đại thi hào Nguyễn Du, dòng họ Thân Trọng, Hà Thúc, Nguyễn Khoa ở Huế, nhiều đời đỗ đại khoa và làm quan to trong triều.

Bến Phong Kiều: Ý từ trong bài thơ Đường nổi tiếng "Phong Kiều Dạ bạc" của Trương Kế.

Xích Bích: Chỗ đóng quân của Tào Tháo trên sông Trường Giang. Khổng Minh bày mưu hỏa công cho Tôn Quyền đốt cháy thuyền của Tào.

"Những người làm thơ chân chính thì không về hòa với ai để dùng thơ làm nấc thang danh

vọng như Tố Hữu, Nguyễn Đình Thi, và cũng không làm thơ theo "Đơn Đặt hàng" của Hội Nhà Văn của đảng (Cộng Sản). Bởi vậy, ngoài những nhà thơ và người ái mộ thơ "chơi thơ" với nhau, thơ của họ không được phổ biến rộng rãi và những Hội Thơ (Tao Đàn) của họ, đối với "Bác và Đảng" đều "phi pháp". Họ phải hoạt động âm thầm, nhiều người không biết tới, nhất là "người nước ngoài", "người có quốc tịch nước ngoài" thì không chắc biết tới.

"Những thi sĩ âm thầm làm thơ cổ điển hiện nay ở Việt Nam không phải là ít: Lạc Nam, Trương Sư Xuyên, Nam Hà, Vọng Chi (tức Thái Can, thi sĩ, bác sĩ, đã đi Pháp), Vũ Khắc Văn (Trác Ngọc), Trúc Khê (mới, không phải Trúc Khê Ngô văn Triện, cũ) Trúc Phong (đã đi Pháp), Trinh Xuyên, Thu Vân (nữ), bà Song Hường, bà Mỹ Linh, Liên Huê (nữ), Trương Duy Hy (có lẽ đã qua Mỹ theo chương trình HO), Tuyết Ngọc, Toại Khang, Đan Phượng, Hành Sơn Lưu Vĩnh Thuật (đã qua đời), Vũ Hân (đã qua đời) Chính Hà (cháu 7 đời Ôn như hầu Nguyễn Gia Thiều), Thường Quân Vĩnh Mạnh, Hoàng Vũ ... Họ còn sống ở khắp cả ba miền Trung, Nam, Bắc và sinh hoạt trong các hội thơ như Thạch Động Tao Đàn, Hồng Đô Thi Các, Tao Đàn Thái Hòa ...

"Để tránh sự theo dõi, chú ý và có thể bắt giữ của chính quyền Cộng Sản Việt Nam, họ sinh hoạt không thường xuyên. Theo Hoàng Vũ, buổi họp thơ cuối cùng của ông trước khi trốn khỏi nước là vào năm 1988, tại Saigon, tại nhà của Thường Quân Vĩnh Mạnh, có Lạc Nam, Chính Hà (từ Bắc vào dự) và có cả Tô Kiều Ngân, nữ sĩ Cao My Nhân, mới từ "cải tạo" về.

"Năm 1989, sau khi đến Bidong một thời gian ngắn, Hoàng Vũ thành lập ở đó nhóm "Thi Bút Bidong", tổ chức nhiều buổi nói chuyện thơ. Chủ tọa là Hoàng Vũ, người điều khiển chương trình rất khéo là Trịnh Hí Phùng. Nghe thông báo, tôi có đến nghe và rất ngạc nhiên trước nét chữ Nho bay bướm của Hoàng Vũ. Ông ta viết được cả 2 loại: viết thảo và chân phương. Với loại nào, ông cũng tỏ ra là người tài hoa.

Cách đây ít lâu, nói chuyện với một người cháu ngoại Cụ Đốc Hy, tôi nói rằng đọc thơ Cu, tôi có cảm tưởng như đọc thơ Bà Huyền Thanh Quan, Nguyễn Khuyến: Bình dị, đơn giản, cảnh sắc rất Việt Nam. Tôi tìm đọc vài bài:

Qua Đèo Ngang

Hai mươi năm trước có qua đây

*Cảnh ấy không hay đến nỗi này
Nửa tấm bia tàn rêu lẩn mốc (*)
Một gian cổng cũ cỏ liền cây
Hỏi ai Nam, Bắc khi qua lại
Có xót dâu cồn chuyện đổi thay
Sực nhớ công người xây đắp trước
Giọt châu tầm tả chéo khăn dầy.*

(*) Tấm bia vua Minh Mạng đề: "Thiên hạ đệ nhất hùng quan".

Đối chiếu với bài "Qua Đèo Ngang" của Bà Huyện Thanh Quan. Lòng "hoài cổ" – "Có xót dâu cồn chuyện đổi thay", - Dâu cồn là chuyện tang thương đấy – Biển xanh hóa thành ruộng dâu trong câu nói của Bà Nữ Oa - , buồn vì thời gian trôi chảy - *Nửa tấm bia tàn rêu lẩn mốc* - trong thơ Cụ, nói lên nỗi đau vì *thế sự*.

Qua đèo Ngang

*Bước tới đèo Ngang bóng xế tà,
Cỏ cây chen đá, lá chen hoa.
Lom khom dưới núi tiêu vài chú,
Lác đác bên sông rợ mấy nhà.
Nhớ nước, đau lòng con quốc quốc,
Thương nhà, mỏi miệng cái da da.
Dừng chân đứng lại: trời, non, nước,
Một mảnh tình riêng, ta với ta.*

Cùng một cảnh sắc, hai tâm hồn, cùng tâm sự người *mất nước*. Tâm trạng "hoài Lê" của người đàn bà và tâm trạng nước mất nhà tan vào tay thực dân Pháp của Cụ Đốc Hy. Hình ảnh, màu sắc ngôn ngữ bình dị, rất Việt Nam. Một người có tên trong Văn Học Sử, trong chương trình giáo dục, một người bị... bỏ quên.

Phụ lục: Qua Đèo Ngang (bài thứ hai của Kinh Chi)

*Ngàn tầm cao ngất ải xưa đây
Mấy độ trèo leo đến nỗi này
Mở mắt buồn trông cùng mặt bể
Hươ tay giận xé toác đầu mây
Thuyền ngư cập bến trắng mờ bóng
Chim mỏi về rừng gió lạnh cây
Bầy dậm quanh co qua khỏi đó
Xanh tươi thấy núi Ngũ-Hành ngay
1928*

Miền Trung là miền của bão lụt. Xứ sở lắm nghèo nhiều đói, vậy mà mỗi năm gánh thêm vài ba trận bão lụt, khổ sở dân tình biết bao nhiêu. Cảnh ấy là Cụ Đốc cảm thấy...

Buồn bão lụt

*Ngỡ rằng năm Mão được mùa hung,
Trận lụt năm nay lớn lạ lùng
Mưa xé mái tranh rơi sạt sạt,
Gió xô vách đất ngã đùng đùng
Đậu mè lúa bắp rơi tầm bậy
Mèo chó heo gà chạy tứ tung
Cao lắm ông trời soi chẳng thấu
Mồ hôi nước mắt của dân cùng
1939*

Theo quan điểm thông thường, năm Thìn thường bão to, lụt lớn. Không ngờ năm nay, ông trời làm bão lụt sớm một năm. (Tý, Sửu, Dần, Mão, Thìn, Tỵ...). Trước cảnh đau đớn, người Việt Nam thường *kêu trời* (cầu trời, khẩn Phật), nhưng cũng lắm khi "trời cao không thấu" - *Cao lắm ông trời soi chẳng thấu* - Cụ Đốc thường đưa những câu tục ngữ bình dị vào thơ. Nếu nói "**sống với nhân dân**", "**đi với nhân dân**" thì người đó chính là "người thơ Cụ Đốc Hy" vậy.

Một cái nhìn khác, một nhà thơ Việt Nam khác, với bài thơ "Nước Lụt Hỏi Thăm Bạn" (Nguyễn Khuyến)

*Ai lên nhắn hỏi bác Châu Cầu,
Lụt lội năm nay bác ở đâu?
Mấy ổ lợn con rày lớn, bé?
Vài gian nếp cái ngập nông, sâu?
Phận thua, suy tính càng thêm thiệt,
Tuổi cả, chơi bời hóa sống lâu.
Em cũng chẳng no mà chẳng đói,
Thung thăng chiếc lá, rượi lưng bầu.*

Phụ lục (Bài đọc thêm)

Thu Đông bão lụt

*Thường thường đến giữa tiết thu đông,
Bão lụt từng bưng có khổ không
Bùn đọng mưa dầm khoai thúi cả
Mưa giày gió đập lúa tan bông
Ăn đũa không khảm ngày ba bữa
Thuế phải còn lo năm mấy đồng (*)*

*Ruộng đất nương vườn vô nước cá
Nghĩ mà thương hại cảnh nhà nông.*

(*) Thuế "thân" còn gọi thuế đinh, là một thứ thuế đánh vào đầu người, từ 18 đến 60 tuổi, không đánh vào lợi ích. Thời Pháp thuộc, thuế người đánh cao và rất gắt, nhiều người dân không đóng nổi, phải trốn vào rừng...

Thất thủ Nam Kinh

*Nghe nói Nam Kinh Nhật lấy rồi
Trăm năm Trung Quốc thế là thôi
Lâu đài dưới đạn tàu bay thả
Lặng tẩm trong dòng máu nóng sôi
Sấn vỏ đậu hằm không tổn củi
Có da có thịt chẳng cần nời
Hơn thua đều cũng người Đông Á
Sợ lạnh rãng vì bởi hở môi.
1937*

*Xóm giếng sao nở hiếp chi nhau
Đức hiếp Ba Lan, Nhật hiếp Tàu
Giả dạng văn minh lừa chúng trước
Ra tay tàn bạo giết người sau
Máy bay hơi ngạt khoe mình giỏi
Đất rộng dân đông ghét họ giàu
Không biết gian thâm là lạm mật
Trèo càng cao lắm, té càng đau*

Đời Cụ Đốc, trải qua nhiều cuộc chiến tranh, từ Thế Chiến thứ Nhất (1914-1918 – Cụ tốt nghiệp "Y sĩ Đông Dương" - Medecin Indochinoise - năm 1915), Thế Chiến thứ Hai (1939-45), Pháp Việt chiến tranh (1945-54). Vì tinh thần chống Pháp giành độc lập, cụ từng tham gia công cuộc kháng chiến này. Mặc dầu chiến tranh xảy ra "bên Tây", "bên Tàu" cũng làm Cụ Đốc xúc động, ưu tư... "Sấn vỏ đậu hằm không tổn củi", "Sợ lạnh rãng vì bởi hở môi". "Nổi da nẫu thịt", "Gian thâm lạm mật", "Trèo cao té đau" ... Cụ vẫn thường dùng tục ngữ có khi cả điển tích - như trong bài trên - để nói về sự khôn dại ở đời: "Môi hở răng lạnh" hoặc "Củi đậu đem nấu đậu, Đậu trong nồi ngồi khóc, Cùng một gốc sinh ra, Đốt nhau gì thật gấp. Bài thơ "Thất bộ thi" của Tào Thực.

Nhớ Huế

Gần năm năm chẵn, chẳng về kinh

*Nhớ cảnh sông Hương, núi Ngự Bình
Nhớ súng Ngọ môn khi rợn sáng
Nhớ chuông Thiên Mụ lúc tàn canh
Nhớ sân Cấn Chánh quan đầu cả
Nhớ rạp Thanh Bình khách vắng tanh
Nhớ chị chèo đò, o bán hến
Nhớ bao nhiêu chuyện bấy nhiêu tình.*

Ở Cửa Ngăn, gần Ngọ Môn, có 9 cây súng Thần Công để giữ 9 Cửa thành Huế. Nay nước không còn, súng nằm đó chờ vợ khiến Cụ Đốc nhớ nước khi trời rợn sáng. Chùa Thiên Mụ còn đó, chuông Thiên Mụ còn đó, khi hoàng hôn xuống, tiếng chuông chùa còn ngân nga, làm Cụ Đốc nhớ "Tổ quốc ta, ta phải nghe trong tiếng chuông Linh Mụ" – Nguyễn Văn Thích.

Lòng nhớ Huế của Cụ Đốc, có khác chi "Thăng Long thành hoài cổ" của Bà Huyện Thanh Quan:

*Tao hóa gậy chi cuộc hí trường
Đến nay thắm thoát mấy tình sương
Lối xưa xe ngựa hồn thu thảo,
Nền cũ lâu đài bóng tịch dương,
Đá vẫn trơ gan cùng tuế nguyệt,
Nước còn cau mặt với tang thương.
Ngàn năm gương cũ soi kim cổ.
Cảnh đấy người đây luống đoạn trường.*

Năm 1954, Cụ Đốc đi Pháp, thăm thủ đô hoa lệ của nước Pháp. Cụ rất công bằng. Paris nổi tiếng khắp thế giới, Cụ vẫn khen, nhưng rất nhân bản, Cụ không vui khi thấy trong cảnh hoa lệ đó, lại cũng có *ăn mày*. Cũng mai mĩa đấy, quý vị ạ.

Xem cảnh Ba-Lê

*Cảnh Ba-Lê đẹp chẳng đâu tà
Nổi tiếng hoàn cầu tự thuở nay
Vườn thú Vanh-xen voi cạp đủ
Chỗ chơi Công-cột ngựa xe đầy
Dồi dào hàng hóa nhà Phay-dét
Đồ sộ lâu đài điện Vec-xây
Chỉ có một điều hơi chướng mắt
Ngoài đường thỉnh thoảng gặp ăn mày.*

Thời kỳ cụ ở Paris, hội nghị Genève kết thúc, Việt Nam chia đôi ở sông Bến Hải, cầu Hiền Lương là phương tiện đường bộ duy nhất nối liền hai miền Nam/ Bắc. (Bấy giờ tiến sĩ Phan Văn Thính, con trai Cụ, phục vụ trong "phái đoàn Quốc Gia Việt Nam", tham dự Hội nghị ấy). Lần

ranh chia đôi Việt Nam nằm gọn trong tỉnh Quảng Trị. Sự kiện lịch sử trọng đại và đau đớn đó làm Cụ Đốc thêm nhớ, thêm đau cho quê hương mình.

Nằm nhớ Quảng-Trị

*Chân trời mặt bể dậm đường xa,
Tuyết điểm sương tô mái tóc già
Khách Việt chưa từng mùi lữ thứ
Đất Âu thật lắm vẻ phồn hoa
Vì lòng cố quốc còn cay đắng
Nên chén tha hương ít mặn mà
Quảng-Trị ai về cho nhắn hỏi
Bến Hiền Lương cũ những ai qua.*

Sau khi "hòa bình lập lại", Cụ có cơ hội "Về thăm nhà cũ ở Nhan Biều":

*Trên đường hương lộ xuống ô-tô
Nhà cũ dè chừng dạo bước vô
Vách cũ gạch vôi nằm lệch lạc
Thềm hư cây cỏ mọc lổ xổ
Vườn hoang để đổ hoa còn nở
Giếng bỏ lâu rồi nước đã khô
Lũ trẻ quên mình là chú bác
Hỏi nhau: "cụ ấy cụ già mô?"*

Câu cuối trong bài thơ của Cụ khiến tôi nhớ "**Hồi hương ngẫu thu**" của **Hạ Tri Chương** - **thời Thịnh Đường** - **bài thơ tôi từng dạy cho học sinh khi giảng về Vương Tường**.

*Thiếu tiểu ly gia, lão đại hồi,
Hương âm vô cải, mấn mao tồi.
Nhi đồng tương kiến, bất tương thức,
Tiểu vấn, khách tòng hà xứ lai?*

Dịch nghĩa:

*(Tuổi trẻ ra đi, già mới về,
Giọng nhà quê vẫn không đổi, râu tóc đã rụng hết.*

*Trẻ con trông thấy, không nhận ra,
Cười hỏi, khách từ phương nào đến?)*

&

*Khi đi trẻ, lúc về già
Giọng quê không đổi, tóc đã khác bao
Trẻ con nhìn lạ không chào
Hỏi rằng: Khách ở chốn nào lại chơi?
(Phạm Sĩ Vĩ dịch)*

Ông Cụ là người rất đa tình. Đêm nằm không ngủ được, nghe tiếng sáo, nghe tiếng gà, nghĩ tới bóng nhạn bay - có nghĩa là thời gian trôi đi trong vắng lặng, nghĩ tới cái vô nghĩa của danh lợi, nghĩ tới văn chương - cái sẽ tồn tại... Cụ nghĩ tới bạn với nhiều điều suy tư, mái tóc Cụ rồi bời.

Cái âm thanh làm cho người Việt nhớ nhà là "tiếng gà", chúng ta thường gặp trong thi ca... từ những bài thơ rất xưa "Con gà nó gáy o o, Phải thuyên ông Trọng đưa cô tôi về cùng" trong Phạm Công Cúc Hoa... cho đến "Xao xác gà trưa gáy náo nùng" của Lưu Trọng Tư.

Đêm nằm nghe tiếng sáo, nhớ bạn xưa

*Tiếng sáo nhà ai gió thoảng đưa,
Đêm nghe riu rít dễ buồn chưa
Một trời tinh đấu canh gà giục
Ngàn đăm quan hà, bóng nhạn thưa
Danh lợi nhàm người trò bánh vẽ
Văn chương kén khách món hàng xưa
Ai về nhắn bảo cùng ai đó
Mái tóc chàng Phan đã rồi bừa.*

Tiền con đi

*Mới được sum vầy đã biệt ly
Tiền con thầy biết dặn con gì?
Tấc lòng ngay thảo cho tròn nhé
Cái bã giàu sang chớ vội chi
Trời biển ấy là ơn tổ quốc
Cõi bờ đâu cũng việc nam nhi
Công thành thân thoái gương kim cổ
Phải tính ngày về tự lúc đi.*

Bài này rất lạ. Lạ là vì tôi ít thấy trong thi ca, chỉ thấy nhiều nhất là trong "Tâm Hồn Cao Thượng" (Grand Coeur) của De Amicis. Sự giáo dục trong sách này là trong văn hóa Âu Tây, thơ Cụ ở đây là lời giáo huấn của một ông Cụ già rất Việt Nam. Người ta ai cũng mong cho con thành công, hiển đạt, chức trọng quyền cao, chứ không mấy ai khuyên con mau rời nơi "quyền cao chức trọng".

"Công thành thân thoái" là câu ít ai nói tới trong thế kỷ 20.

Cuộc tàn sát năm Mậu Thân 1968 là nỗi đau lớn của người Huế. Cụ có những ba bài nói về

Huế năm Mậu Thân. Có lẽ lòng cụ đau đớn lắm khi nghĩ tới cụu kinh đô.

Vịnh cảnh Huế sau biến cố Mậu Thân

*Cái họa chiến tranh ai nữ gây
Cố đô khói lửa tóc tang đầy
Đền đài trong nội hư nhiều chỗ
Nhà cửa ngoài thành sập cả dây
Hương Thủy thây trôi sông nhuộm máu
Ngự Bình bom dội núi tan cây
Mắt già chan chứa đôi giòng lệ
Khóc cảnh tang thương giữa Tết này.*
1968

Họa thơ Mậu Thân

của Trần Văn Thạnh

*Cố đô đâu phải chốn sa trường
Sao lửa binh đầy giữa đố hương
Nghỉ ngút thành sầu mây đỉnh Ngự
Tưng bừng sóng hận nước sông Hương
Tóc tang chổng chất đều trăm họ
Nhà cửa tiêu điều cả bốn phương
Cảnh Tết Mậu Thân khi nhớ lại
Mắt già khôn ngớt lệ tang thương*
1968

Kính họa bài Xuân Mậu Thân cảm tác của cụ Văn Đình Tôn Thất Bản

*Té ở ngoài mình cũng giống đây
Tết này chiến họa thật ghê thay
Dữ dằn lại quá bao lần trước
Chộn rộn chưa rời mấy bữa nay
Năm khỉ nhiều người đang hú vía
Tuổi hùm các cụ cũng quơ tay (*)
May nhờ trời Phật cho còn sống
Thì hưởng an vui sẽ có ngày*
1968

(*) Cụ Văn Đình và tôi đều tuổi dần

Tôi chỉ trích ra đây, nhận xét sơ lược vài ba bài thơ của Cụ Đốc Hy. Sự nghiệp văn thơ đồ sộ của Cụ làm tôi hết sức e ngại khi thấy sức lực của mình. Và lại, tôi là phận con cháu, nghĩ tới Cụ đã sợ - cái sợ bắt đầu từ thuở ấu thơ của tôi, nên cái ngại ngùng đã có, nay lại ngại ngùng hơn. Tôi hy vọng các nhà viết văn học sử, các nhà viết phê bình văn học, các giáo sư dạy môn văn chương, có một nhãn quan sâu hơn, xa hơn

về lịch sử văn học nước nhà, không lệch lạc, không thiên kiến, để giới thiệu đầy đủ thi ca Việt Nam cho các thế hệ mai sau. Mình không nói, bọn trẻ làm sao biết.

Đơn giản chỉ có vậy.

Mùa Xuân năm 2022

Hoàng Long Hải

(1) Vụ Nguyễn Bá Chung: Cách nay hơn 10 năm, Nguyễn Bá Chung, giám đốc một chương trình nghiên cứu văn học của người Việt tỵ nạn ở hải ngoại. Y, quê ở An Cựu /Huế, du học Mỹ từ trước 1975, thiên Cộng, mời hai người Cộng Sản, từ trong nước ra đảm nhận công việc này. Dĩ nhiên người Việt ở hải ngoại phản đối, nhất là những người sinh sống ở Boston. Tôi cũng có tham gia. "Giữa đường dẫu thấy bất bằng mà tha." Ai lại dùng người Cộng Sản để nghiên cứu các công tình văn học của người quốc gia - chống Cộng -, trong tình hình "văn học tỵ nạn" không hề không có lập trường chính trị, nhất là về phía người Cộng Sản, chính trị "ngự trị" trên tất cả mọi lãnh vực. Nguyễn Bá Chung, ngoài những hoạt động thiên Cộng, còn hứa, sau khi y chệ bai người Việt di tản là "giá áo túi cơm...":

*Tôi sẽ về làm người tù tự trí
Mang trên mình những biểu ngữ đầy tên
Để được sống một lần trong tự hồi
Với những người không biết vẫn thân quen*

Y hứa sẽ về phục vụ đất nước, nhưng tới nay vẫn chưa thấy y về. Việt Cộng chưa chia phần hay sao?

(2) Khi Ông Cụ làm giám đốc Bệnh Viện Quảng Trị, tôi chưa đi học, hàng ngày còn đi lang thang chơi ở con đường trước bệnh viện, mỗi lần thấy bóng Ông Cụ, tôi trốn gấp, trốn một ông quan - dân chúng gọi Ông Cụ là "Cụ Đốc" hay "Quan Đốc", một Ông Cụ nghiêm nghị, cậu mạ tôi còn kính sợ, huống chi tôi. Hình ảnh ông Cụ rất quen thuộc: áo trắng dài may theo kiểu ta, vạt ngắn, quần cháo lòng trắng, giày hạ, che dù trắng. Đây là trang phục của giới sĩ phu thời ấy. Một lần tôi "đi coi" cụ Huỳnh Thúc Kháng ghé thăm Quảng Trị, tôi cũng thấy Ông Cụ này cũng ăn mặc như thế. Hình ảnh hai Ông Cụ giống y nhau./.

NAM KỲ CŨNG CÓ VĂN CHƯƠNG

• Nguyễn Thị Cỏ May

*"Nhà Bè nước chảy chia hai
Ai về Gia Định, Đồng Nai thì về"*

Tới đây thì rẽ ngã nào cũng là xứ Nam Kỳ. Từ ít lâu nay, tôi quen gọi Nam Kỳ để chỉ vùng đất từ Biên Hòa kéo dài xuống tới tận Cà Mau. Tôi không nói Miền nam và càng không nói Nam Bộ. Trong suy nghĩ của tôi chỉ muốn giới hạn Nam Kỳ trong phạm vi Lục Tỉnh. Hôm nay, tôi đọc được quyển «Diện mạo Văn học Dân gian Nam Bộ» của ông Nguyễn Văn Hầu biên soạn, nhà TRÉ ở Sài Gòn xuất bản (không thấy ghi năm), trong đó tác giả nói rõ chính tác giả chọn "Nam Kỳ" để làm tựa sách "Diện mạo Văn học Dân gian Nam Kỳ". Ông có kể ra nhiều tên gọi khác nhau để chỉ miền đất cuối cùng này như: Đông Phố, Gia Định Thành, Gia Định trấn,... sau cùng là Miền Nam. Chỉ giữ lại những tên gọi sau đây: Miền Nam, Nam Việt và Nam Kỳ, thì ta thấy Nam Kỳ là có ý nghĩa ổn hơn hết. Miền Nam, Nam Việt chỉ một vùng phía Nam trong ba vùng của Việt Nam nguyên vẹn. Phải Nam Kỳ hay rõ hơn Nam Kỳ Lục Tỉnh mới chỉ đúng vùng đất mà cuộc Nam tiến kết thúc để hình thành nước Việt Nam như ngày nay. Ông Nguyễn Văn Hầu chọn Nam Kỳ để làm tựa sách nhưng khi xuất bản, nhà xuất bản TRÉ của cộng sản muốn lấy tên "Nam Bộ" cho phù hợp với ngôn ngữ của nhà cầm quyền nên đề nghị người con của ông là ông Nguyễn Bạch Trúc sửa lại "Nam Bộ". Ông Nguyễn Bạch Trúc đồng ý theo nhà xuất bản tuy có trái ý cha nhưng cha đã mất từ năm 1995 rồi! Nói Nam Kỳ cũng có văn chương là muốn nói văn chương của

miền đất này. Xưa nay, ai cũng biết chỉ có Miền Bắc, Miền Trung mới có văn chương. Hà Nội là Thủ đô văn hóa. Thăng Long là đất ngàn năm văn vật. Nam Kỳ chỉ mới thành hình không quá 300 năm nay. Chưa có mấy người học được chữ nghĩa thánh hiền và đỗ đạt khoa bảng ông Nghè, Ông Cống thì Tây ập tới và cai trị mất gần trăm năm. Có văn chương thì văn chương của Tây chẳng? Nhưng con người là bông hoa, là hương sắc của đất. Đất Nam Kỳ thì phải sản sinh văn chương Nam Kỳ. Hay dở, đẹp xấu, không biết nhưng đậm chất Nam Kỳ. Như vậy mới đúng là bông hoa, hương sắc của dân gian Nam Kỳ Lục Tỉnh. Ông Nguyễn Văn Hầu mất nhiều năm sưu tầm những câu hát, câu hò của dân gian trong sanh hoạt hằng ngày và tập hợp lại. Ông thừa nhận công việc sưu tầm chưa được rất ráo vì quá nhiều khó khăn. Nhưng vẫn là một công trình quý hiếm thể hiện cái tinh hoa Nam Kỳ. Đất và người Lục Tỉnh từ xưa, ở Việt Nam, thành phố chỉ là nơi dành cho hành chánh. Mọi sanh hoạt thiết của dân chúng đều tập trung ở thôn quê. Dân Sài Gòn làm ăn có tiền cũng về nhà quê mua đất đai, xây cất nhà cửa để lúc già trở về quê sống an nhàn. Cả ngày Tết, dân Sài Gòn cũng kéo nhau về quê ăn Tết. Tên Sài Gòn vì vậy trước đây không quan trọng vì không quen thuộc bằng Lục Tỉnh. Người ta có "đất lục tỉnh", "dân lục tỉnh", "ghe lục tỉnh", "xe đò lục tỉnh", "bến xe lục tỉnh" và liên hệ tới văn chương thì có nhật trình "Lục Tỉnh Tân Văn" xuất bản mỗi tuần bằng chữ quốc ngữ, lần đầu tiên ngày 14 tháng 11 năm 1907 do Ông F. H. Schneider, một ông chủ nhà in làm chủ luôn tuần báo. Nhưng người Chủ bút là ông Trần Chánh Chiếu, quốc tịch Pháp dưới tên Gilbert Trần Chánh Chiếu. Ông là một nhơn sĩ tư sản Nam Kỳ nhưng sau này sạt nghiệp vì những đóng góp lớn của ông vào những hoạt động ái quốc. Có dịp sẽ nói thêm về nhơn sĩ Tây học, dân Tây mà ái quốc của xứ Nam Kỳ này. Ở đây chỉ nhắc sơ lược khi năm giữ tuần báo Lục Tỉnh Tân Văn, ông cầm đầu phong trào Minh Tân và nhờ đó ông hoạt động mạnh mẽ để cổ xúy phong trào ái quốc này. Và cũng trong thời gian, Lục Tỉnh Tân Văn có mối quan hệ đặc biệt với phong trào Đông Du và Duy Tân. Gilbert Trần Chánh Chiếu, Ông Trần Chánh Chiếu còn tổ chức giúp nuôi ăn học cho thanh niên học chữ quốc ngữ, chữ tây, học nghề, học cả vệ sinh và thể dục cho suốt học trình 7 năm. Trên Lục Tỉnh Tân Văn có những bài hô hào chống chế độ thực dân, kêu gọi đồng bào đoàn kết chống quan lại tham nhũng khiến thực

dân chú ý. Ông Trần Chánh Chiêu bị bắt và Lục Tỉnh Tân Văn bị Tây rút giấy phép. Về văn chương Nam Kỳ, xin mời đọc bài của ông Trần Chánh Chiêu viết trên Lục Tỉnh Tân Văn năm 1908 phê phán thói xấu của người Việt lúc bấy giờ: “Không biết giữ chữ tín thì anh lừa tôi, tôi lừa anh, trăm chuyện sẽ nát, tinh thần xã hội tan rã (...). Bất tín lớn nhất: một là dối trá. Nhiều người nước ta vụng trong đường mưu sinh (1) nhưng lại giỏi dối trá giả mạo. Hai là bội ước các quy chế, chương trình, mà lại làm ra vẻ tuân hành: Nói mười không giữ được hai ba; Ngay khi ký quy ước đã không cố ý thực hiện, cứ ký bừa, bất kể sau này ra sao. Cho nên quy ước chưa ráo mực mà như đã bỏ đi: Còn như ước miệng (2) thì chỉ là “nói láo mà chơi nghe láo chơi” (...). Những thói xấu ấy đầy dẫy mà cứ điềm nhiên không cho là quái gở” (1) kiếm sống (2) thỏa thuận miệng phải nói Ông Gilbert Trần Chánh Chiêu là người ở ông toát lên những đặc tánh vô cùng cao quý: ái quốc, đầu óc kinh doanh và văn chương nam kỳ lục tỉnh. Về gia thế, ông là một nhà tư sản, đại điền chủ ở Rạch Giá. Thay vì an hưởng giàu sang, ông lại dẫn thân chống thực dân Pháp, cải thiện xã hội để bị tù tội, không giữ được cơ nghiệp. Đây là một thực tế khách quan cho ta thấy chỉ có người tư sản mới yêu nước thật sự. Người cộng sản không thể yêu nước. Vì họ không có nước. Chỉ có chung “Tổ quốc xã hội chủ nghĩa” của họ. Hồ Chí Minh làm cộng sản chỉ vì xin học trường thuộc địa không được do mới học xong lớp 3 (Cours Élémentaire). Xuống tàu Tây ở Bến Nhà Rồng để tìm việc làm kiếm cơm chớ hoàn toàn không vì tìm đường cứu nước như báo chí cộng sản ở Hà nội viết vung vít. Khi Hồ Chí Minh theo cộng sản làm cách mạng, chỉ mong may mắn cướp được chánh quyền thì làm quan, làm vua cách mạng. Một thời sung sướng. Cũng giống như thổ phi ! Một hôm lãnh tụ thổ phi Chu Chồi Sển nói với Tướng cộng sản Chu Văn Tấn lúc ở Việt Bắc: «Tụi tao nghèo nên làm thổ phi. Còn tụi mày cũng vì nghèo nên đi làm cách mạng. Tụi mình giống nhau, phải không?» (Nguyễn Bình Phương, Xe lên, xe xuống, Huế Kỳ). Tấn bảo không! Nhưng không nói rõ tại sao. Có lẽ Tấn thấy tụi nó làm thổ phi, tụi nó nhìn nhận sự thật. Còn mình cũng làm như tụi nó, nhưng mình lại nói mình làm cách mạng ! Văn chương dân gian Nam Kỳ Lục Tỉnh xin trở lại với quyển “Diện Mạo Văn Học Dân Gian Nam Bộ” của Nguyễn Văn Hầu để trích một vài câu giới thiệu với bạn đọc. Sẽ lựa những câu ít khi thấy

phổ biến. Và đặc biệt hơn là giữ nguyên cách nói của thời đó để thể hiện rõ diện mạo của dân gian Nam Kỳ Lục Tỉnh. Ông Hầu cũng xác nhận tiếng Lục Tỉnh dễ động tâm vì người dân đã quen với tiếng ấy. Quen thuộc trong đời sống xã hội mà còn nghe qua những câu hò, câu hát: Thấy cô nhỏ thó lại có hường nhan. Chùn mày lan con mắt lộ... Đất Lục Tỉnh này ai ngộ bằng cô. Đúng là cách nói Nam Kỳ đặc sệt. Từ ngữ vừa của thôn quê, vừa trước Hồ Biểu Chánh. Những tiếng “nhỏ thó, chùn mày, ngộ” có gặp trong Hồ Biểu Chánh nhưng chữ “hường nhan” thì rất hiếm thấy. Mà người có “con mắt lộ” thì làm sao mà “ngộ”, tức đẹp, cho đến cả xứ Lục Tỉnh không có ai bằng được? Vậy phải chăng “con mắt lộ” là mắt to, đen láy, sáng, nổi bật trên khuôn mặt của một cô gái có thân hình nhỏ nhỏ? Mà có chắc đẹp nhưt Nam Kỳ không? Hay đây chỉ là văn chương tán gái? Đây phải là lúc giặc Tây tới chiếm nước. Toàn dân sống trong tinh thần sôi sục chống Tây bảo vệ giang sơn. Người dân bình thường ở thôn quê cũng rung động theo ngọn lửa kháng Pháp, tạm thời quên những thao thức gái trai thường tình: Giặc Tây đánh tới Cần Giờ Anh hùng Lục Tỉnh dựng cờ thân công. Những người theo Chúa Nguyễn mở mang bờ cõi vào phía Nam, tới thế kỷ XVII thì đã dừng chơn lập nghiệp. Xứ Nam Kỳ Lục Tỉnh định hình, xác định sự nghiệp mở nước của Chúa Nguyễn và đồng thời tuyên bố biên giới đất nước. Về mặt văn hóa, Nam Kỳ Lục Tỉnh là mái nhà chung của mọi người Việt Nam ở Đàng Ngoài khi sa cơ thất thế có thể tới dựng lại đời sống. Dân Nam Kỳ Lục Tỉnh phóng khoáng, thật thà nhờ ảnh hưởng ở tinh thần Nam tiến. Tới trong Nam, họ bỏ lại cho lũy tre làng những tập quán cũ do hủ nho đã sản sanh ở họ. Nam Kỳ Lục Tỉnh cũng không phải là di sản của các tiên vương để lại mà là của chung của Chúa Nguyễn và cả đám di dân. Về tư tưởng nặng tinh thần Phật giáo hơn Nho giáo như ở Bắc và Trung. Từ sự kiện lịch sử đó mà tinh thần Dân chủ và Tự do thể hiện mạnh mẽ ở xứ Nam Kỳ Lục Tỉnh. Nên mới có Nam Kỳ khởi nghĩa. Còn Bắc Kỳ thì cướp chánh quyền! Đến lúc thực dân đặt xong nền cai trị thì lớp Tây học, tức lớp Sĩ phu mới, xuất hiện. Họ chống chế độ thực dân. Trong lúc đó, xã hội bắt đầu âu hóa. Giấy viết không còn giấy bản, bút lông nữa mà viết ngòi sắt lá tre chấm mực nước đựng trong bình, viết trên giấy trắng có gạch hàng sẵn. Cách tỏ tình của trai gái cũng đổi mới. Họ biết viết thư tình gửi cho người yêu mà không ngại tốn kém. Tánh xài lớn này

“mua tờ nguyên, giá bao nhiêu, không cần biết” cũng là đặc tính chung của dân Nam Kỳ Lục Tỉnh mãi cho tới ngày nay còn thấy: Giấy tây bán mấy, mua lấy tờ nguyên, Làm thơ hỏi bạn sâu riêng chuyện gì? Nội trong Lục Tỉnh Nam Kỳ Thấy em ăn nói nhu mì anh thương !... Văn chương sông nước khi tiếp xúc với văn chương Nam Kỳ Lục Tỉnh không thể bỏ qua những câu hò. Nhưng từ khi có sách báo và khi sách báo được phổ biến rộng rãi thì những người biết hò không còn nữa. Văn chương hò đi vào kho tàng văn học dân gian Nam Kỳ. Lục Tỉnh là vùng sông nước. Đời sống của dân chúng cũng trải rộng ra trên sông nước mà giới thương hồ là một sắc thái nổi bật của sinh hoạt địa phương. Sông nước là mạch lưu thông, là nguồn sống, là địa bàn trao đổi hàng hóa, tất cả tạo ra một nét văn minh sông nước của đất Nam Kỳ Lục Tỉnh mà hò là tinh hoa. Hò là lời cất lên trước để diễn tả một tâm sự, một niềm vui, một nghịch cảnh, một ý bông đùa hay trêu gheo gái trai, hay khiêu khích người nghe được phải trả lời. Hò đáp lại gọi là “ứng”. Trong thể văn chương sông nước này, có hò “huê tình” rất muôi mẩn, không thiếu trường hợp hai người trai – gái hò “trao duyên giao cảm” để rồi sau cùng kết duyên “tòng bá trăm năm”. Cũng có hò cổ vũ, biểu lộ tinh thần yêu nước đấu tranh hào hùng. Đời phải đời thanh trị, Cuộc phải cuộc văn minh, Kìa là gió mát trăng thanh, Biết đâu hơn đạo, em bày tình cho vui? Đây là tiếng hò của người con gái trong phút cao hứng sinh tình đưa ra, thả theo nhịp chèo trên sông nước. Có ai là khách đa tình bắt được tầng rung cảm thì đáp ngay:

*«Ghe em bóng láng, Nhỏ dáng nhẹ chèo,
Xin em bớt mái thả lèo đợi anh!»*

Biết gặp tay đúng điệu nghệ có thể gây cuộc giao cảm suốt trên khúc sông dài. Người con gái vội cất tiếng trong niềm vui sướng:

*«Bớ chiếc ghe sau, Chèo mau em đợi,
Để khuất khúc vịnh này, Bờ bụi tối tắm!»*

Sung sướng bắt đúng tần số giao cảm, người ta sẽ đưa ra những lời hay, ý đẹp để thông cảm nhau, không như lối hò gay cấn tìm cách bắt bí nhau. Người con trai như cởi tắc lòng, duyên dáng đáp lễ:

*«Mới quen, anh chào hỏi luông tuông:
Chào cô trước mũi tiên phong,
Chào cô sau lái mặt vuông chữ điền!
Chào rồi anh lại hỏi liền:
Hỏi thăm phụ mẫu bình yên thể nào?
Xung quanh mấy cụm mạn đào,*

*Mấy công bấp đậu, huê màu tốt tươi?
Bà con đông đặng mấy mươi?
Nơi ăn chốn ở quê người là chi?
Nói cho anh biết vân vi,
Khi về anh gởi cái thơ kỳ viếng thăm.*

Có lẽ người con gái thấy anh chàng này mới qua vài câu hò chào hỏi nhau mà đã hỏi thăm nhà cửa, gia thế. Có sớm lắm không nên người con gái không trả lời đúng những câu hỏi mà chỉ giữ cảm tình nhưng cũng không khỏi làm cho người con trai mê mệt:

*«Tới đây: Em lạ tổng, lạ xã,
Lạ Chủ, lạ Cả.
Rồi em cũng lạ làng.
Tứ bề em lạ hết,
Mà riêng có một mình chàng em quen!»*

(Cả: là chức trong ban quản trị làng: Hương Chủ, Hương Cả).

Tới đây, người con gái có bảo anh chàng nháy xuống sông bơi theo, chớ đừng chèo ghe, chắc anh chàng cũng không ngần ngại. Thấy «dô» rồi, anh chàng bèn xăng tay áo, tiến mau, tiến vững chắc lên:

*«Gặp mặt nhau đây, anh vừa hỏi, vừa mừng.
Đường về phụ mẫu, ước chừng bao xa?»*

Không do dự, người con gái trả lời cũng đúng hai câu:

*«Anh hỏi thì em phải nói ra.
Đường về phụ mẫu hết hơn ba ngày chèo!»*

Nghe ba ngày chèo để tới nhà nàng, không biết anh chàng có dám tới tìm nàng sau này không? Lịch sử Việt Nam là lịch sử tranh đấu giữ nước và mở mang đất đai. Người dân Nam Kỳ Lục Tỉnh chẳng những thừa hưởng di sản văn hóa ái quốc dân tộc mà còn được ung đúc, trui rèn trong lịch sử Nam tiến. Hơn ai hết, những người đã phải bỏ nơi chôn nhau cắt rún, mạo hiểm đi khai hoang lập ấp, tạo dựng cho mình đời sống mới, mới thiết là những người biết thương nước sâu sắc. Họ gắn liền với lịch sử dựng nước chỉ mới 3 trăm năm nên ai cũng như cảm thấy mồ hôi, nước mắt còn đọng trên người của mình hãy chưa khô. Dân Nam Kỳ vì đó mà làm cách mạng sớm. Họ hưởng ứng những phong trào cách mạng mạnh mẽ, nhiệt tình từ đầu thế kỷ qua vì họ ý thức được sự mất còn của từng khúc sông, từng thửa ruộng, tắc vườn. Họ đóng góp người và của nhiều hơn hết. Và họ dẫn thân tranh đấu chỉ vì đất nước. Năm quyền, họ nhường lại cho Anh Cả, Chị Cả ở ngoài Bắc. Họ vẫn giữ ngôi vị Anh Hai, Chị Hai mà thôi. Ứng xử

như vậy mà vẫn bị Anh, Chị Cả ăn hiếp vì chưa vừa lòng. Thật tội nghiệp cho người dân Nam Kỳ! Khi nói tinh thần thương nước bất diệt là phải bắt đầu từ chỗ biết thương con rạch nhỏ, thương hàng dứa cao, thương cái ụ mới đào, tới thương dạt dào khắp vườn dâu, xóm rẫy... «*Nhìn nương nhìn đập, nhìn cây bắp trở cờ, Núi sông dài thướt cánh cò, Công ai xẻ rãnh đắp bờ cho nên*». Người dân Nam Kỳ luôn luôn nhìn thấy làng dâu, nước đổ. Tiếng làng nước ở đây không có biên giới không phải vì nó không khoanh kín trong lũy tre. Họ hiểu rõ hể nước mất là nhà tan, làng xiêu thì nước đổ. Cho nên người dân làm sao mà đứng đưng ngồi nhìn cho được khi non sông bị mất vào tay giặc ngoại xâm phương Bắc? «*Đêm nghe tiếng trống đổ hồi, Nghĩ thương đất nước ai bồi, ai khơi!*» Để nhắc nhở tinh thần kiên trì bảo vệ đất nước từ tổ tiên, người dân quê Nam Kỳ thường hát: «*Trên rừng có cái suối, Dưới núi có cây mọc bãi, Bên gan sắt đá ngăn loài gian phi...*». Khi giặc pháp tới, lớp chống trả bằng vũ khí, lớp dùng văn chương hun đúc rèn luyện tinh thần yêu nước đấu tranh, thúc giục chí chiến đấu của toàn dân: «*Chim bay trong núi, Nước đổ trên nguồn, Mồ cha cái lũ Tây Dương, Mắc mớ chi mà nó tầm đường qua đây!*». Sông có nguồn, chim có núi. Con người có làng, có nước. Nay nước mất nhà tan thì còn đợi gì mà không đánh đuổi giặc xâm lược? Khi đánh thì không kể thời gian, không tính nước ròng nước lớn: «*Nước ròng nước kém, Một tháng hai kỳ, Đuổi loài bạch quí, Đâu sá gì ngày đêm!*». Khi những kẻ cầm quyền bán nước đầy rẫy, sống phè phỡn, người dân không ngần ngại lên tiếng vạch trần tội ác của chúng: «*Tai đâu chẳng nghe, mắt đâu chẳng rõ? Tổ tiên đâu, mồ mả nước nào? Lòng sao không xót, dạ sao không bào? Bờ cõi loạn, nơn dân đổ thán!... Thân sao không biết nhục? Sung sướng không trọn đời, muốn thác, chớ kêu trời!*». Dân Nam Kỳ có lẽ do ảnh hưởng truyện Tàu như "Đơn Hùng Tín", những anh hùng trong "Thủy Hử" nên thấy việc nghĩa ra tay làm, đầu đó là chuyện nhỏ cá nơn hay đại nghĩa như chuyện đất nước. Khi làm chuyện nghĩa, họ không kể đến mạng sống của mình. Coi tiền tài như rơm rác. Chơi với bạn bè thì giữ điều nghệ làm gốc. Chơi hết mình: hoạn nạn không bỏ, chết sống có nhau. Đối với mọi người, lấy việc ăn ngay, nói thẳng, ghét thói quanh co, làm kim chỉ nam cho cuộc sống. Khuyết điểm của dân Nam Kỳ là nóng nảy, hời hợt, ít chịu đả đo, cân nhắc kỹ trước khi hành động. Trong kháng chiến giành độc lập,

đi trước, hy sinh vì lòng thương nước để ngày 1/5/1975 trở thành những anh hùng giải phóng cầm c... chó đái! Xin nhắc lại một câu chuyện thiệt do chính Ông Trương Như Tảng kể lại lúc ở Paris. Ngày lễ 1/5/1975, Ông Trương Như Tảng ngồi trên khán đài, bên cạnh một sĩ quan Hà Nội. Ông cố tìm Đoàn Quân Giải phóng diển hành mà không thấy nên quay qua hỏi viên sĩ quan: Sao tôi không thấy Quân Giải phóng? – Ủa, Quân đội ta đã thống nhất từ tối hôm qua (tối 30/4/1975). Anh không biết sao? Thế mà dân Nam Kỳ ngày nay vì đã bị hủ hóa vẫn không thấy hận lòng? Vẫn bán đất, bán nhà để có tiền sáng say, chiều xin!

Sách báo Nam Kỳ như đã nói con người là bông hoa của đất. Mà văn chương là tinh hoa của con người. Con người chơn chất thì văn chương cũng mộc mạc. Văn chương và báo chí quốc ngữ ở xứ Nam Kỳ Lục Tỉnh xuất hiện sớm, ngay từ cuối thế kỷ XIX. Truyện «Thầy Lazaro Phiền» của Nguyễn Trọng Quảng do nhà J. Linage ở đường Catinat, Sài-gòn, xuất bản năm 1887 là cuốn tiểu thuyết đầu tiên viết bằng quốc ngữ của Việt Nam. Nhà văn Nam Kỳ Hồ Biểu Chánh cho biết nhờ ảnh hưởng ba cuốn truyện: «Thầy Lazaro Phiền» của Nguyễn Trọng Quảng, «Hoàng Tố Anh» của Trần Chánh Chiếu và «Phan Yên ngoại sử» của Trương Duy Toàn mà ông viết tiểu thuyết, trở thành nhà văn lớn, có hơn 100 tác phẩm đủ thể loại. Riêng về tiểu thuyết, ông có 64 cuốn xuất bản. Dân Nam Kỳ tuy ít chữ nghĩa thánh hiền, quê mùa, mộc mạc nhưng trong lịch sử cách mạng yêu nước, trong văn chương, đều là những người đi trước, dẫn thân trước. Vẫn biết đi trước không phải là giỏi. Nhút là thiếu khôn ngoan. Đó chỉ do bản tánh thấy chuyện cần làm là xốc tới. Thành bại, tính sau! Văn chương Nam Kỳ hay dở là chuyện khác nhưng cách viết, cách suy nghĩ là độc lập, là đậm nét Nam Kỳ, không phụ thuộc Hán Nho. Và điều đáng nhắc nhở là xứ Nam Kỳ Lục Tỉnh có tác phẩm văn chương xuất bản. Đó là thực tế tuy bị những nhà làm văn học lớn ngoài Bắc bỏ quên. Chỉ riêng truyện "Ai làm được" của Hồ Biểu Chánh xuất bản năm 1922 trong lúc "Tổ Tâm" của Hoàng Ngọc Phách ra đời năm 1925. Nhưng Tổ Tâm được giới làm văn học Bắc Hà ca tụng là tác phẩm tiểu thuyết quốc ngữ đầu tiên !

• Nguyễn Thị Cỏ May

VĂN HỌC MIỀN NAM – TỪ MỘT GÓC NHÌN

• Đỗ Trường

Vào năm 2007, ở trong nước tái bản một số tác phẩm của Dương Nghiễm Mậu. Rồi gần đây nhất, người ta cho in lại một số truyện ngắn của Trần Hoài Thư, Phạm Văn Nhân, và Vòng Tay Học Trò của Nguyễn Thị Hoàng làm cho bác Nguyễn hàng xóm, tiến sĩ ngôn ngữ học Đức, ghé tai tôi: Dường như người ta đang rón rén hồi sức cấp cứu để Văn học miền Nam (giai đoạn 1954-1975) sống dậy, sau mấy chục năm truy sát, đốt phá, tưởng chừng đập chết ăn thịt ngay thì phải? Sống ở nước ngoài đã quá nửa thế kỷ, nhận xét được như bác Nguyễn, quả thực cũng không có nhiều người. Tuy nhiên, tôi vẫn phải cự lại: Nhìn cái vỏ thì bác nói có phần đúng. Nhưng khi tìm tòi, nghiên cứu ta có thể thấy, Văn học miền Nam không cần phải (hồi sức cấp cứu) như vậy. Bởi, tuy bị bức tử, song cũng như âm nhạc, sức sống của nền văn học ấy vẫn mãnh liệt lắm. Nó không chỉ âm thầm đi sâu vào lòng người ở ngay đó, mà còn sinh sôi nảy nở ngoài cương thổ, nơi có mấy triệu người Việt nữa kia!

Có lẽ, không hoàn toàn đồng ý với những suy nghĩ của tôi chẳng? Nên bác Nguyễn hơi nhíu mày, máy mắt. Nhưng chưa tìm ra lý lẽ bắt bẻ, nên bác đành phải lắc gật, lắc gật... Thật vậy, có được sức sống lâu dài ấy, cũng bởi Văn học miền Nam chứa đựng những giá trị hiện thực và giá trị nhân đạo. Hai giá trị cơ bản của văn học này, dường như ta rất ít gặp ở những tác phẩm ngoài Bắc trong cùng giai đoạn chiến tranh 1954-1975. Bởi, tính tuyên truyền đã bóp nghẹt những giá trị ấy. Dù miền Bắc có rất nhiều nhà văn tài năng. Gần đây ở trong nước này nòi ra một cụm từ

mới: Văn học đô thị miền Nam. Nghe hơi bị già giả, sến sến. Vậy thì giai đoạn 1954-1975 miền Nam còn có văn học nông thôn, rừng núi với những tác giả: Anh Đức, Nguyễn Trung Thành, Nguyễn Thi, hay Hoàng Phủ Ngọc Tường, Trần Bạch Đằng... nữa chẳng? Không! Dứt khoát không có cái gọi văn nghệ đô thị, văn nghệ nông thôn như vậy. Bác hàng xóm tiến sĩ ngôn ngữ chém tay phăm phập, khẳng định cứ như đinh đóng cột. Bởi với ông, Văn nghệ giải phóng, giải pheo gì đó, cùng các tác giả này, đều là cánh tay nối dài của văn nghệ tuyên truyền, định hướng miền Bắc mà thôi. Lần này, có lẽ bác hàng xóm có lý, tôi cứng họng không cãi được câu nào. Do vậy, cũng theo ông, từ con Sông Bến Hải trở vào chỉ có một nền Văn học miền Nam duy nhất (chứ không có văn học đô thị, đô thị ở đây cả).

Thật vậy, dù đánh tráo khái niệm, hay khoác cho một chiếc áo, một tên gọi mới, thì thực chất Văn học miền Nam không hề bị méo mó, đổi thay. Tuy nhiên, trong khuôn khổ bài viết này, tôi chỉ đi sâu vào cái giá trị hiện thực, và nhân đạo của Văn học miền Nam (trong chiến tranh) dưới ngòi bút của những nhà văn người lính mà thôi.

• Giá trị hiện thực.

Hiệp định Genève cắt đôi hình đất nước, kéo theo gần một triệu người di cư, trốn chạy từ Bắc vào Nam, với qui mô chưa từng có, kể từ ngày lập quốc. Và trong dòng người ấy, có rất nhiều văn nhân, nghệ sĩ tài năng như: Mai Thảo, Đoàn Quốc Sỹ, Thanh Tâm Tuyền, Vũ Hoàng Chương, Đinh Hùng, Vũ Bằng, Nguyễn Sĩ Tế... Họ đã mang theo văn hóa đặc trưng vùng, miền làm cho ngôn ngữ Văn chương miền Nam thêm phong phú, đa sắc. Tuy chưa đến độ hoàn hảo, nhưng cánh cửa tự do đã mở cho văn học, cũng như báo chí miền Nam lúc đó. Chính vì vậy, sự tiếp nối Văn học tiền chiến, cùng tiếp cận, giao thoa với văn hóa phương Tây đã cho Văn học miền Nam một sắc thái, diện mạo mới, như một lẽ tự nhiên vậy.

Có thể nói, chiến tranh tuy tàn khốc, nhưng đã sản sinh ra một loạt các nhà văn, nhà thơ tài năng xuất thân từ những người lính: Dương Nghiễm Mậu, Thế Uyên, Thảo Trường, Tô Thùy Yên, Lữ Quỳnh, Trần Hoài Thư, Luân Hoán, Phan Nhật Nam, Nguyễn Vũ, Nguyễn Bắc Sơn, Linh Phương, Trần Dạ Lý... Những tác phẩm còn nguyên mùi khói thuốc, vang tiếng đạn bom của họ như một luồng gió mới làm thức tỉnh, và giải tỏa sự bế tắc của Văn thơ miền Nam đang gà gặt

lúc đó. Và những tác phẩm ấy gắn liền với hiện thực của xã hội, sự tàn khốc chiến tranh, cũng như thân phận người lính. Cái bi ai, cùng với tương lai mịt mù của những thế hệ trẻ bị ném vào chiến tranh, như lời thán ca vọng lên trong thơ, Trần Hoài Thư đã chia sẻ sự cảm thông, hay cho người đọc một nỗi đau nhức nhối ở trong lòng:

*"Thế hệ chúng tôi mang đầy vết sẹo
Vết sẹo ngoài thân và vết sẹo trong hồn
Không phạm tội mà ra tòa chung thẩm
Treo án tử hình ở tuổi thanh xuân
Thế hệ chúng tôi loài ngựa thồ bị xích
Hai mắt buồn che bởi tấm da trâu
Quá khứ tương lai, tháng ngày mất tích
Đàn ngựa rũ bờm, không biết về đâu"*
(Thế hệ chiến tranh)

Sự đói khát, gian nan ấy được Tô Thùy Yên đưa vào trong thơ một cách chân thực. Đọc lên, có lẽ ai cũng phải rung mình cảm thương cho thân phận người lính: *"Trên người bạn gục đạn mười viên/ Di tản khó – sâu dòi lúc nhúc/ Trong vết thương người bạn nín rên/ Người chết mấy ngày chưa lấy xác/ Thân sinh mặt nát lạch mương tanh..."* (Qua Sông). Cùng thời điểm đó, nếu đọc Văn chương miền Bắc, ta bắt gặp cái không khí hân hoan trái ngược hẳn với hiện thực sâu bi nơi bom đạn chết chóc. Sự thần thánh hóa chiến tranh và con người mang tính tuyên truyền như vậy, thì giá trị của nó chỉ (nhất thời) ở thời điểm đó mà thôi: *"Đường ra trận mùa này đẹp lắm/ Trường Sơn Đông nhớ Trường Sơn Tây."* (Phạm Tiến Duật). Thật vậy, chỉ có hiện thực mới làm nên giá trị văn học. Và bút ký Những Ngày Gãy Vụn là một trong những tác phẩm như vậy của Phan Nhật Nam. Cái hiện thực ấy, được ông tái hiện lại dưới ngòi bút tài hoa của mình. Những trang văn rùng rợn, bi thương đó, đọc lên ai cũng phải bùi ngùi, xúc động:

"Thoạt đầu còn e ngại nhưng đến xác thứ tư thứ năm lớp thịt nhũn của xác chết tiếp xúc với bàn tay hóa thành quen. Đi từ nơi để xác trở vào rừng, tôi không dám nhìn vào hai bàn tay của mình, thịt da người chết đã phết một lớp dầy trên da tay. Hai giờ chiều, xác chết đã nhặt được hết, tôi chà tay xuống mặt đất như muốn bóc hẳn lớp da. Thèm điếu thuốc lá nhưng không dám đưa bàn tay lên môi... trời miền Nam bắt đầu vào mùa mưa, đất đỏ từ lối đi vào đến nơi chứa xác lây lệt tưởng như có pha máu người. Thân nhân người chết than khóc, lẫn lộn trên lớp bùn non, áo sô trắng lấm đất đỏ như dấy máu. Hơi đất, hơi người sống, người chết, mùi hương

đền lẫn lộn ngáy ngáy nồng nặc, chói sáng...".

Nếu Phan Nhật Nam bước vào cuộc chiến bằng bút ký, thì ở mặt trận Phong Điền, người lính Trần Dạ Lữ trải nỗi đau đó vào những trang thơ của mình. Và Bữa Cơm Ngoài Chiến Trường một bài thơ ngũ ngôn mộc mạc, giản dị được Trần Dạ Lữ viết cách nay đã nửa thế kỷ, song đọc nhiều lần vẫn cho ta sự ám ảnh với những cảm xúc ban đầu. Hình ảnh cùng cực của người lính với sự tàn khốc của chiến tranh này, không chỉ có giá trị văn học, mà nó còn là chứng tích của lịch sử:

*"bốn năm thẳng lơ láo
áo quần rách tả tơi
ăn cơm bên xác người
tay bốc tay cầm súng*

*ăn xong múc nước ruộng
uống đại cho qua ngày
quê nhà em có biết
chinh chiến thân lưu đầy
ăn được là điều may
có khi hai ba ngày
không ăn chẳng có uống
ta nằm với cỏ cây..."*

Đạn bom, gian khổ nơi chiến trường chưa hẳn là điều đáng sợ, bởi nó không thể giết chết niềm tin, lẽ sống của người lính. Song chính cái khối ung nhọt ở nơi hậu phương mới giết chết linh hồn, khát vọng của họ. Khi người lính nhận ra, sự hy sinh cả một thế hệ để phục vụ cho những kẻ lãnh đạo không lương thiện, thiếu tài năng. Và cũng chính những con sâu ở giới lãnh đạo thượng tầng, hay những ông vua tôn giáo này, góp phần không nhỏ dẫn đến sụp đổ của chế độ Việt Nam Cộng Hòa. Hiện thực và sự chán chường đó đã được nhà văn, người lính Phan Nhật Nam đưa vào tác phẩm Dấu Binh Lửa, một cách sinh động. Có thể nói, nếu không có sự can đảm của nhà văn thì chắc chắn không thể có những trang viết chọc thẳng vào cái ung nhọt của thượng tầng xã hội như vậy. Và chính nó đã làm nên một tác phẩm có giá trị lâu dài:

"Chúng tôi rời Sài Gòn trong thờ dài nhe nhõm, một tháng ở Thủ Đức đủ để tạo thành sụp đổ tan hoang trong lòng, đủ thấy rõ sự phản bội của hậu phương, một hậu phương lừa đảo trên máu và nước mắt của người lính. Một tháng đủ để chúng tôi hiểu ti tiện hèn mọn của loại lãnh tụ ngã tể, những anh hùng đường phố, những ông vua biểu tình theo ngẫu hứng, vua tôn giáo đầy thù hận và dục vọng... Một tháng "vỡ mặt" lính

non cũng như lính già. Chúng tôi bây giờ biết rõ: Máu và đời sống của mình đã đổ ra cho một xã hội lừa lọc". (Dấu binh lửa)

Gian khổ, khốc liệt đưa đến cái bi quan chán chường của người lính là vậy, nhưng ở đâu đó sau trận chiến, ta vẫn thấy sự hồn nhiên sáng khoái của họ, dưới ngòi bút của các văn nhân, thi sĩ: "*Ta chặt cho nhau giọt rượu sót/ Tưởng đời sót chút thiếu niên đây/ Giờ cất quân, đưa tay bắt/ Ước cõi âm còn gặp để say.*" (Tô Thùy Yên). Ở giai đoạn này, các nhà văn, nhà thơ viết và khai thác tâm lý người lính một cách chân thật. Bởi vậy, hình ảnh họ với rượu chè, gái gú ngang tàng, cùng những khẩu ngữ trần trụi làm cho những tác phẩm văn học ấy sinh động, mới lạ, gần gũi và chân thực hơn: "*Mai ta đụng trận ta còn sống/ Về ghé Sông Mao phá phách chơi/ Chia sót nổi sầu cùng gái điếm/ Đốt tiền mua vội một ngày vui... Nếu ta lỡ chết vì say rượu/ Linh hồn chắc sẽ thành mây bay*" (Nguyễn Bắc Sơn). Những khẩu ngữ trần trụi, đôi khi được cho là tục tĩu chẳng có tí tẹo gì liên quan đến thi ca thơ phú cả, (đại kỵ với văn thơ truyền thống, bác học) nhưng khi được đặt đúng trong văn cảnh, nó trở nên hay đến bất ngờ cho người đọc. Và Hành Quân là một bài thơ như vậy của Linh Phương: "*Chiều qua sém chết vì viên đạn/ Du kích bên sông bắn tia hù/ Cũng may gặp phải thằng cà chớn/ Thấy mặt ta ngẫu bắn đéo vồ*". Có thể nói, Linh Phương là nhà thơ tài năng, một gương mặt tiêu biểu Văn học miền Nam. Để Trả Lời Cho Một Câu Hỏi được ông viết vào năm 1970 là một trong những bài thơ hay và bi thương nhất của nền Văn học Việt Nam. Ngay sau khi ra đời, bài thơ đã được Phạm Duy phổ thành bản nhạc: Kỷ Vật Cho Em. Cái thân phận mỏng mảnh, và bi thảm của người lính trong thơ làm cho ta phải lặng người, xúc động khi đọc. Song có lẽ, nó chỉ mới nói lên được phần nào sự rùng rợn, tàn khốc của cuộc chiến mà thôi:

*"Em hỏi anh bao giờ trở lại
Xin trả lời mai một anh về
Không bằng chiến trận Plei Me
Hay Đức Cơ – Đồng Xoài – Bình Giả
Anh trở về hàng cây nghiêng ngả
Anh trở về hòm gỗ cài hoa
Anh trở về bằng chiếc băng ca
Trên trục thẳng sơn màu tang trắng..."*

Giai đoạn chiến tranh (1954-1975) Văn học miền Nam dường như không có nhiều tác phẩm viết về đề tài nông thôn, nơi hậu phương? Ngoài những cuốn: Sông Sương Mù, và Những Cơn Mưa Mùa Đông của Lữ Quỳnh, Sợi Khói Bay Vòng

của Phạm Ngọc Lư... Và gần đây tôi được đọc Địa ngục có thật của Dương Nghiễm Mậu. Đọc nó, ta không chỉ hiểu được văn hóa đặc trưng của mỗi vùng miền, và mối quan hệ, tình làng nghĩa xóm, mà còn thấy sự chết chóc, tàn nhẫn của chiến tranh ở đây không kém nơi chiến trường. Nếu ta đã đọc Dài khăn xô cho Huế của Nhã Ca, thì chắc hẳn sẽ trấn tĩnh hơn, và giảm bớt được nỗi kinh hãi khi đọc bút ký Địa ngục có thật của Dương Nghiễm Mậu. Có thể nói, không chỉ truyện, mà bút ký của Dương Nghiễm Mậu cũng có lời văn sáng, và rất đẹp. Cùng với Phan Nhật Nam, bút ký của ông mang đến cho tôi nhiều cảm xúc nhất khi đọc. Dù bút pháp, văn phong của hai nhà văn này hoàn toàn khác nhau. Chẳng vậy, mà bác tiến sĩ ngôn ngữ hàng xóm bảo, đọc Địa ngục có thật, đêm ngủ cứ giật mình thon thót, bởi ám ảnh. Vâng, đó mới chỉ là một phần của sự thật được Dương Nghiễm Mậu đưa lên trang viết. Và còn bao nhiêu cái chết, với những hố chôn người tập thể nữa, mà nhà văn chưa tìm được: "*Người ta chỉ cho chúng tôi đi tới nữa, con đường hơi vòng, qua chiếc cầu sắt chúng tôi kinh hoàng với khung cảnh trước mắt: trên khoảng đất trống ven sông một nhà sập chạy dài, trong đó hơn mười chiếc quan tài đủ cỡ để song song với nhau sau những bàn thờ, quanh đó những người mặc áo, đội khăn tang, trong đó có xác một học sinh đệ nhị, một ông già 68 tuổi... Người ta vẫn còn tiếp tục tìm xác, chỉ mới có 32 xác được tìm thấy... Còn những ai nữa sẽ được nhận ra. Còn những ai nữa nằm trong những cái hố nhỏ chôn cất bảy tám người chỉ cần lấy tay moi nhẹ là thấy. Những đau khổ không nói thành lời. Những sự việc không có lời giải thích. Tại sao vậy? Tại sao vậy?"* (Địa ngục có thật)

Thành thật mà nói, nếu văn thơ không đi thẳng vào đời sống xã hội, một cách trung thực nhất, đó chỉ là những trang viết chết. Do vậy, đọc và nghiên cứu sâu về Văn học miền Nam, ta có thể thấy, tuy chưa thật hoàn hảo, nhưng giai đoạn 1954-1975 các nhà văn miền Nam đã không chịu sự kiểm soát, và áp đặt của quyền lực. Sự thật, công lý cho người dân là nơi ngòi bút của họ hướng tới. Cho nên, hiện thực là một trong những giá trị làm nên nền Văn học miền Nam (sống) là vậy.

• Giá trị nhân đạo

Nếu không có thơ văn đích thực, thì chúng ta và các thế hệ sau này chắc hẳn sẽ không hiểu sự thật về bản chất của cuộc chiến này, cũng như tâm trạng người lính với những năm tháng tang thương đó. Văn học như một chiếc cầu nối

lịch sử đến với con người vậy. Và chính những nhà văn người lính đã nổi những nhịp cầu ấy. Thật vậy, giữa sự sống và chết rất mỏng manh nơi chiến trường, vậy mà ta vẫn thấy tính nhân bản của con người chọt hiện lên, đi vào những câu thơ có tính sáng khoái, nhẹ nhàng làm nguôi đi cái không khí ngột thở đó: "*Nhớ hôm bắt được em Việt Cộng/ Xinh đẹp như con gái Sài Gòn/ Ta nổi máu giang hồ hảo hán/ Gật đầu ra lệnh thả mỹ nhân*" (Linh Phương). Và cái tình người ấy, dường như xuyên suốt trang thơ của người lính. Một ngày ngưng chiến (1972), nhà thơ người lính Phan Xuân Sinh ngất ngưỡng bên ly rượu cùng người lính phương Bắc. Tình đồng loại ấy đã cho Phan Xuân Sinh cảm hứng viết nên tác phẩm: Uống rượu cùng người lính phương Bắc hay đến nghẹn ngào. Trước đây mấy năm, khi viết chân dung nhà văn Trần Hoài Thư, đọc đến: Một Ngày Không Hành Quân, tôi cứ ngỡ đó là bài thơ độc nhất vô nhị của Văn học miền Nam. Và nó đã làm cho những giọt nước mắt của tôi rơi ngay trên bàn phím này: "*Tôi rót mời một người lính Bắc/ Hồn nằm banh thây dưới hầm bí mật/ Trên người vẫn còn sót lại bài thơ/ Trên đôi cao mây vẫn xanh lơ/ Có con bướm vàng dịu dàng dưới nắng/ Tôi với hần đầu có gì thống hận/ Bài thơ nào cũng viết để yêu em*". Nhưng tôi đã lầm. Do vậy, khi gặp bài Uống rượu cùng người lính phương Bắc của Phan Xuân Sinh, tôi đọc đi đọc lại nhiều lần. Nó vẫn cho tôi cảm xúc nghẹn ngào ban đầu. Và tôi nghĩ, cũng như Trần Hoài Thư, khi Phan Xuân Sinh viết: Uống rượu cùng người lính phương Bắc, đã dút bỏ hoàn toàn mọi áp lực xung quanh, chỉ còn lại trái tim đa cảm, bao dung đang rung lên của người nghệ sĩ. Và ngay từ năm 1972, Phan Xuân Sinh đã nhận ra, cuộc chiến này bạn và ta (những người lính hai phía) cùng nhân dân đều bại:

"*Ta chán lắm rồi ba chuyện ruồi bu/ Chỉ có bạn, có ta là thua cuộc*". Dường như, với ý tưởng này Phan Xuân Sinh người lính phương Nam, để cho Nguyễn Duy người lính phương Bắc sau này viết ra những câu thơ: "*Nghĩ cho cùng mọi cuộc chiến tranh. Phe nào thắng thì nhân dân đều bại*". Và cái tư tưởng nhân bản ấy của người thi sĩ đã xóa nhòa lẫn ranh giới của chém giết, hận thù:

"*Hãy rót cho ta thêm cốc nữa đi
Ngồi với bạn hôm nay làm ta hứng chí...
Những thằng lính thời nay không mang thù hận
Bạn hay thù chẳng một lẫn ranh
Thôi hãy uống. Mọi chuyện bỏ lại sau*

"*Nếu có thể ta gầy thêm cuộc nhậu
Bày làm chi trò chơi xương máu
Để đôi bên nuôi mắt mống hận thù
Ta chán lắm rồi ba chuyện ruồi bu
Chỉ có bạn, có ta là thua cuộc...*"

(Uống rượu cùng người lính phương Bắc)

Không chỉ khi hưu chiến, mà ngay trên chiến trường đầm máu, lòng nhân đạo, tính vị tha hiện lên đầy ắp trang viết của người lính. Buổi dừng chân của nhà văn Lê Bá Lăng là một trong những bút ký điển hình như vậy. Chưa biết nhiều về Lê Bá Lăng, song đọc một số bút ký, truyện ngắn của ông, tôi thấy, cái nào cũng thấm đẫm tình người. Là một sĩ quan ngày cũng như đêm hành quân tác chiến, Lê Bá Lăng hiểu hơn ai hết nỗi đau của người lính ở cả hai phía. Do vậy, sự cảm thông với người lính như một nguyên tắc bất dịch trong ông:

"*Thì cái vụ thắng chả bữa hôm ở Lang Xá Bàu đó, ông đừng đưa vợ lên Đại Bàng thì tui tui giàu to biết mấy. Chỉ cần hai thùng nước lã là nó chỉ, nó khai hết... Tôi nói, thôi dẹp cha chuyện đó đi, khai thác tù binh là bốn phận của tiểu đoàn, đâu phải quyền tao. Tui mà than phiền mãi, chán phèo...*

"...Ông nhân đạo quá. [...] Việt Cộng nó giết mình như ngóe mà bắt được thắng nào ông cũng cấm đánh đập..." (Buổi dừng chân- Lê Bá Lăng)

Dường như, Thái Luân (Nguyễn Hồng Phúc) bước vào chiến tranh bằng trái tim của người nghệ sĩ. Cho nên, không chỉ với người lính, sự bao dung, lòng nhân ái của ông đến với cả mọi tầng lớp người trong xã hội. Thi tập Vùng Tủi Nhục ra đời năm 1966 gây tiếng vang trên văn đàn, song mang nhiều phiền lụy đến cho Thái Luân. Đứng về phía những cô gái làm cái nghề được cho là đi ngược lại đạo đức của xã hội, trong lúc nước sôi, lửa bỏng như vậy, ngoài sự cảm thông, tôn trọng, ta còn thấy lòng can đảm của Thái Luân. Và Lời cảm ơn bar, là một bài thơ được ông viết trong hoàn cảnh ấy. Nó đã phá vỡ tư tưởng cổ hủ, và bóc trần bộ mặt thật của con người, xã hội lúc đó. Có một điều đặc biệt, bài thơ có tính khẩu ngữ trần trụi này, nếu tách ra, nó chỉ là những câu nói thường nhật. Nhưng ghép lại, nhìn tổng thể, nó trở thành bài thơ rất mới, lạ ở thời điểm đó:

"*Xin cảm ơn những cô gái bán bar nhỏ con
Đã gồng mình chịu đựng
Vì cuộc sống
Của các cô
Và của Việt Nam.*

*Thưa thầy giáo, thưa công chức:
Xin đừng vênh vênh cái mặt đạo đức
Chửi người ta
Con gái Huế bây giờ đi bán bar!"*
(Thái Luân- Lời cảm ơn bar)

Tuy là một sĩ quan trực tiếp cầm súng ngoài mặt trận, nhưng cái tư tưởng chán ghét chiến tranh, khinh bỉ những kẻ gây ra cuộc chiến đầy ảm ập trong thơ Thái Luân. Mượn sân khấu hề chèo, Thái Luân chọc thẳng vào cái ung nhọt của xã hội. Thông qua bài thơ: Bi hài kịch với những hình ảnh ẩn dụ, Thái Luân cho ta thấy, một sự mỉa mai, châm biếm rất sâu cay về hiện thực cuộc sống:

*"Đạo diễn đưa tay lên,
Đạo diễn đưa tay xuống,
Bi hài kịch còn dài
Bi hài kịch chưa thôi.
Diễn viên và khán giả
Ai cũng buồn như ai!"*

Tuy nhiên, Bi hài kịch, hay Lời cảm ơn bar chưa hẳn là những bài thơ hay của Thái Luân, khi nó nằm trong mạch của bài viết, mà tôi lấy làm dẫn chứng. Nhắc đến Thái Luân (Nguyễn Hồng Phúc) người đọc sau này biết nhiều hơn với những tác phẩm rất hay như: Nửa Hồn Xuân Lộc, Tháng Tư, Lính không cần hớt tóc, hay Mặc kệ ai bỏ làng bỏ nước... dưới bút danh Nguyễn Phúc Sông Hương.

Có thể nói, những nhà văn miền Nam (1954-1975) không chịu ảnh hưởng, chi phối bởi bất kể thể lực, đảng phái nào. Cái tôi, và tự do tư tưởng, sáng tạo của họ đã được coi trọng, phát triển. Với tư tưởng như vậy, nên nền Văn học miền Nam được hình thành bởi những giá trị hiện thực, và nhân đạo là điều hiển nhiên. Với tôi đó chính là một nền văn học đích thực.

Tuy nhiên, khi đi sâu vào đọc, nghiên cứu, ta có thể thấy miền Nam không phải không có một bộ phận văn thơ tuyên truyền, tâm lý chiến phục vụ cho chiến tranh. Thứ văn thơ tuyên truyền, tâm lý chiến thời vụ này, đã ngòm củ tỏi ngay sau khi nó ra đời. Sách báo miền Nam vẫn còn kiểm duyệt, và đục bỏ những trang viết có thể gây quá bất lợi cho cuộc chiến, khi in ấn, xuất bản. Những lý do, việc làm này đã dẫn đến hạn chế và nhược điểm không nhỏ cho Văn học miền Nam ở giai đoạn này.

Leipzig ngày 15.11.2021
Đỗ Trường

TRĂNG KHUYA, TREO NGỌN ĐỈNH TRỜI

*Đem thơ ủ Cội Hoang Đường
Thấy trâm Lá Nhớ vấn vương trở mình
Nụ tươi, lá biếc cành xinh
Hoa như tháp bút, nghe tình bằng khuâng
Đâu đây thoảng tiếng chuông ngân
Đôi bờ Hư, Thực, Áo Chân nhắc mình
Trong hồn chợt ánh bình minh
Hồi Chuông Tỉnh Thức lắng tình nhân gian
Lòng dâng Tâm Nguyên hân hoan
Ngọc Lan, Tháp Bút rở ràng ý hoa,*

*Trở về ta lại gặp ta
Hoa Vô Ưu nở trên Tòa Kim Cang
Trăm năm một giấc Kê Vàng
Đem thơ ủ Cội Hoang Đường gió bay
Phất phơ trắng xóa cung mây
Một dòng như huyễn... lá bay xạc xào
Gió lên cao, lá bay cao
Đường như Lá Nhớ lạc vào Sông Trăng,
Sông Trăng trầm lặng mênh mang
Rừng Hư, rừng Thực ngàn năm tiếng thầm
Biển âm vang, sóng vọng âm,
Còn chẳng là một Chữ Tâm sáng ngời...*

*Trăng Khuya Treo Ngọn Đỉnh Trời
Chuông đâu thanh thoát ru đời trâm luân
Có thuyền về Bến Chân Tâm
Đôi hoa mai nở trắng ngăn mây bay
Con chim hót dưới vòm cây
Tiếng trong như suối, gió ngậy hương rừng
An nhiên tâm trụ vô cùng
Thời, Không lắng đọng mênh mông biển,
trời...*

● **Diệu Minh Tuệ Nga**

ĐÔI NÉT VĂN HÓA VỀ CHỮ NHÀN

• Lâm Minh Anh

Khách đến chơi nhà, uống chưa cạn tách trà, loay hoay đứng lên nói lời xin lỗi, xin từ giả và gởi lời thăm hỏi đến các người quen thân biết khác. Trước khi bước qua ngạch cửa còn kịp phân bua với chủ nhân là bởi không có thời gian. Anh Tư nãy giờ ngồi im lặng ở góc phòng bèn lên tiếng:

- Thời buổi này, gần như ai ai cũng bận rộn cả. Vì nghĩ rằng, nếu không vội vàng, có thể bỏ lỡ mọi thứ. Cụ Lý thở dài, dù có vẻ nghịch lý, song cuộc sống thông thả, không theo đuổi mục đích, các giác quan con người lại có lúc mở rộng trọn vẹn để đón nhận những gì đang xảy ra xung quanh. Theo đó, ít ra có thể hình dung cách sống nhàn hạ của người xưa, nó khác với cách sống của người ngày nay, cứ xem cung cách biểu hiện thái độ hấp tấp của khách vừa rồi, có thể nói rằng, không ít người sắp quên đi chữ nhàn.

Anh Tư vội chụp ngay cơ hội, sẵn nhờ cụ giải thích về chữ Nhàn. Cụ Lý ngẫm nghĩ như thường lệ, ôn tồn nói:

- Cái khó ở đây không biết đặt chữ nhàn bắt đầu nằm trong bối cảnh nào? Thời điểm lịch sử, theo quan điểm văn hóa Đông hay Tây phương? Cái khó nữa khi đi chuyên sâu chỉ thấy toàn những là cây mà không thấy rừng. Nói nhàn mà chẳng thấy nhàn. Lại nữa, nhiều người cho rằng, cuộc đời (không phải đời người) chỉ một lần xuất hiện ở thế gian, rồi biến mất, như sương mai, như bọt nước, như áng mây, như dạn nắng... (Kinh Kim Cang) để mặc cho cuộc sống buông trôi vô định. Tuy nhiên, nếu ai chịu dừng lại dăm ba phút suy nghĩ hay quay đầu nhìn lại: Nhàn là một triết lý sống hữu ích trong văn hóa đặc

trung của Đông Phương trong suốt hơn 2500 năm qua. Nó có thể cung cấp một quan niệm thích ứng trong một xã hội quá bận rộn khi nhiều người mang cảm giác không có thời gian. Nhưng trước hết, thử xem thời cổ đại, chữ nhàn được viết như thế nào? Nhàn 嫻 gồm nữ (thiếu nữ) 女, môn 門 (cửa) nguyệt (mặt trăng) 月 nó làm cho nhiều người nghĩ đến một buổi tối có trăng thanh, gió đêm mát rượi, cơn trùng rả rích "trăng sáng như nước, nước trong như trời", một thiếu nữ xinh đẹp tựa ở trước cửa ngẩng đầu nhìn ánh trăng vắng vặc. Một cách viết khác của chữ Nhàn 嫻 gồm chữ nữ 女, chữ môn 門 (cánh cửa), chữ mộc (cây) 木, nó gợi lên hình ảnh một buổi sớm mai nắng trong, có thiếu nữ xinh xắn rời khỏi cửa, nhẹ gót dạo bước ra vườn, nhìn bướm bay về vòng, cúi mình đưa tay nâng niu hoa đẹp lá biếc... có hàng rào cây bao bọc xung quanh. Chữ này còn có một lối cắt nghĩa khác nữa vì có hàng rào cây vây bọc chung quanh vườn, vừa an toàn, vừa hạn chế lối ra vào, do đó, thiếu nữ bị giới hạn không thể dạo ra xa hơn. Cách giải thích lối chiết tự về chữ nhàn hay như thế đã phần nào thể hiện tư tưởng của người xưa trong cách sống. Cũng nên lưu ý trong cách chiết tự của cả hai chữ nhàn ở trên đều có chữ nữ. Phải chăng người xưa có ý nói rằng người thiếu nữ chỉ thật sự nhàn khi còn trong hàng rào yêu thương bảo bọc của cha mẹ? Khi họ bước ra khỏi hàng rào ấy (có nghĩa là thành gia thất) thì cả cuộc đời còn lại phải lo lắng cho chồng con, phải học cách đối nhân xử thế với đời sống mới, họ sẽ không còn nhàn nữa. Họa may có một số ít người khi về già biết tu đạo, biết buông bỏ thì còn hưởng được một chút nhàn lúc cuối đời. Bây giờ chữ nhàn sẽ được giải thích theo nghĩa kinh tế: chỉ cho bất kỳ thời gian nào vui chơi mà không làm việc trong thị trường lao động; đáng khác theo nghĩa quy ước đạo đức, nó chỉ cho bất kỳ thời gian nào sống hưởng thụ nhưng không được phóng túng. Nói cách khác, khi xã hội nông nghiệp thành hình được ổn định, thời gian được phân chia một cách hợp lý, cân xứng giữa lao động và nghỉ ngơi, con người ngày thì làm việc đêm thì nghỉ. Theo đà kinh tế phát triển, mậu dịch thương mại xuất hiện, sản xuất tiêu thụ thặng dư, con người có thể dành nhiều thời gian hơn cho sự hưởng thụ hoặc thu nhập kiến thức tinh thần, hoặc tích trữ địa tầng tâm thức, tâm linh. Đó là sự biểu thị về tiến bộ xã hội nâng tiêu chuẩn về cuộc sống văn minh, là giai đoạn con người đã tiến hóa cao hơn từ "cây sậy biết tư duy" đến "động vật biết hưởng thụ". Cũng nên nhớ "nhàn" không thể áp dụng trong trường hợp

Robinson Crusoe, người khởi đầu cuộc sống của mình trên một hải đảo hoang vu, ở đó trong những ngày đầu của mình, anh chàng bắt buộc dành trọn thời gian cho việc độc nhất là sự lao động của chính bản thân, nhờ dùng hai bàn tay thu lượm những thứ (lương thực) thiên nhiên giới hạn xung quanh sẵn có để sinh tồn.

Anh Tư bỗng chen lời:

- Nhìn theo lối chiết tự mà cụ vừa phân tích, (biểu tượng) có chút gần gũi với cuộc sống hơn so với lối chữ viết Latin (biểu âm) ráp vần (Syllable's) bởi "trăm nghe không bằng mắt thấy". Chẳng hạn, được thấy người chỉ dẫn cách thức thắt gút vẫn dễ hơn so với chỉ nghe người chỉ dẫn cách thức thắt gút bằng lời nói. Tương tự, mong cụ chỉ ra xuất xứ về ý tưởng nhàn hoặc hoạt cảnh nhàn, bởi ý tưởng dễ lãnh hội hơn thực tại, biểu tượng ổn định hơn so với sự thật "trăm thấy không bằng trải nghiệm", cháu sẽ học cách đồng nhất ý tưởng với kinh nghiệm về sau.

Cụ Lý điềm đạm đáp lời:

- Thực ra, với tác động tư tưởng của Đạo gia dùng để giải thích sự hình thành triết lý nhàn dễ hơn so với tư tưởng Nho gia, bởi lối tư duy và cách sống của nó, hiển hiện ngay trước mắt, tính cách phóng khoáng, tiêu dao, mang sự thông dong, an tĩnh như cổ nhân nói: Đạo gia là kẻ làm chủ sơn thủy vô thường. Cho nên, Đạo giáo, xem ra đậm tính "nhàn" hơn Nho giáo nếu không nói là quá đáng. Mặc dù tư tưởng khởi đầu của Đạo lẫn Nho đều có nguồn gốc chung từ Kinh Dịch - Một công trình vốn là nền tảng tư tưởng văn hóa Hoa Hạ. Tất nhiên, không hẳn là nội dung của Kinh (bói toán) mà trong cách nó được sử dụng và trong mặc định nền tảng của nó. Theo chỉ đích thuận theo Đạo (lý lẽ tự nhiên) là con đường của cuộc sống. Kinh Dịch đã tạo cho tâm thức người Hoa Hạ một kinh nghiệm nào đó trong việc ra quyết định một cách tự nhiên, nhìn nhận cuộc sống vốn không phải là tôn giáo, khoa học... nhưng là một cách sống khôn ngoan, tự nhiên theo quy luật thiên nhiên như khi quan sát: nước chảy xuôi dòng, mây trôi theo gió, vạn vật khởi sinh ư xuân... Khía cạnh ở Nho là nhấn mạnh cái nhìn theo nghĩa "an lạc tích cực" trong hướng hòa nhập vào cuộc sống năng động của cộng đồng, bằng cách chuyển tài Đạo như khởi thủy Khổng Tử đã từng chu du khắp thiên hạ để truyền giảng. Khía cạnh nơi Đạo gia xem trọng cái nhìn "an nhiên lợi lạc" được biểu hiện như là người đang rút lui khỏi đời sống xã hội, biểu đạt bên ngoài về sự giải thoát, bên trong thoát khỏi những trói buộc các mô thức, kiểu mẫu, trật tự, quy ước, thể chế xã hội, tư duy và hành xử về

luân lý đạo đức mà Nho gia đề xướng và cố gắng xiển dương. Nghĩa "thoát khỏi" của Đạo gia không phải là bác bỏ hay thay đổi (cách mạng) mà không nên để nó đối gạt. Có thể sử dụng nó như một công cụ thay vì bị nó sử dụng. Nói tóm, nhờ "thấy được là được" của Đạo gia và thái độ "an bản lạc đạo" của Nho gia mà cả hai đã nuôi dưỡng một kiểu tâm tính vui vẻ, thoải mái, do đó dễ đón nhận và tiếp thu ý tưởng nhàn. Một khía cạnh khác nữa, phân biệt giữa Nho và Đạo là khái niệm Đức. Nho gia cho rằng, Đức là cái "tạo nên", "tạo thành" dẫn đến những hành động hữu vi, tác vi. Trong khi Đạo gia chỉ rằng, Đức hàm nghĩa "tăng trưởng", nuôi dưỡng nên theo vô vi để tự nhiên và đến với thiên nhiên. Theo nghĩa trên, cả Nho và Lão đều xem Đức là đối tượng vật chất, chứ không thuộc về siêu hình hay thái độ đạo đức. Từ đó, Nho gia đã đưa tâm vào sự kiểm soát gặt gao, đôi khi còn viện cầu cả ý chí, là một hành động một mực chú tâm, nhất tâm, quyết tâm và xem ra, nó trở nên thích hợp thiết thực cho những người có gia đình, có công việc hàng ngày phải làm, có những bản năng và đam mê thường tình, lạc thú sở hữu các tài sản như: nhà cửa, xe cộ, máy móc, những thứ bền lâu khác (của nổi); tài chánh tiền mặt, tài khoản tiết kiệm, cổ phần, trái phiếu, chế độ bảo hiểm và lương hưu (của chìm). Đạo gia, trái lại, khuyến khích sự tĩnh tâm, buông tâm... Theo nghĩa không nắm bắt, không tìm cầu, không theo đuổi kết quả... tin rằng tự nó sẽ hoạt động, khi ấy sự việc đến và đi như hình ảnh phản chiếu trong gương, không có cái gì khác được phản chiếu ngoài cái đang là. Điều này, không có nghĩa là Đạo gia coi lương thực vật chất được bỏ lỡ, nó chỉ được xem là điểm tựa (giảm bớt nhu cầu ham muốn) cho sự tiêu thụ trong lãnh vực minh triết, thú vui cao siêu. Lý tưởng sống nhàn theo Đạo gia là ẩn dật, thích dựng lều bằng tranh cỏ, tìm những khu rừng trên núi, bên dòng suối, dưới thác nước lổm nhổm đá sỏi trong hẻm núi... không gian rỗng lặng trống không, tránh sự ồn náo của thế giới trần tục. Đọc qua thơ "Cảnh Nhàn" của Nguyễn Bình Khiêm, phần nào có ít nhiều sự biểu hiện cái ý tưởng này:

*Một mai, một cốc, một căn câu
Thơ thần dù ai vui thú nào,
Ta dại ta tìm nơi vắng vẻ
Người khôn người đến chốn lao xao
Thu ăn măng trúc, đông ăn giá
Xuân tắm hồ sen, hạ tắm ao.
Rượu đến gốc cây ta sẽ uống
Nhìn xem phú quý tựa chiêm bao.*

Trong "Tiền Xích Bích Phú", Tô Đông Pha phản ánh cái nhìn qua "du phương địa thảo" "Hiệp phi tiên dĩ ngao du, Bão minh nguyệt nhi trường chung" (trăng thanh gió mát ngêu ngao, trăng non gió nước dồi dào cả hai). Cụ Nguyễn Công Trứ mượn ý trên cộng thêm nhận xét cái nhìn theo ý riêng mình khi viết:

"Sông Xích Bích buông thuyền năm Nhâm Tuất.

Để ông Tô riêng một thú thanh cao.

Chữ nhàn là chữ làm sao?

Người trần thế muốn nhàn sao được?

Nên phải giữ lấy Nhàn làm trước.

Dù trời cho có tiếc cũng xin nhàn.

Tri túc, tiện túc, đãi túc, hà thời túc.

Tri nhàn, tiện nhàn, đãi nhàn, hà thời nhàn".

Trong bài chữ nhàn thể hát nói theo nghĩa này, trước đó, nhà Phật từng viết "Tri túc thường lạc. Năng Nhẫn tự an" (Kinh Dục sư) hay "Tri túc thường lạc. Vô dục tắc cương" (tục ngữ). Nếu xem lại thời Đông Tấn, Đào Tiềm, với bài "Quy Khứ Lai Hề" cũng không ngừng tìm kiếm cái Nhàn:

Về đi thôi chứ! Về đi thôi.

Ruộng vườn sắp hoang vu chứ, sao chưa về?

Mình đã để tâm cho hình hài sai bảo.

Sao còn riêng buồn bã đau thương?

Anh Tư thắc mắc:

- Theo ý thơ, chốn quan trường lao tâm khổ trí vì tranh đấu phe phái, không thể nhàn, nhưng cuộc sống điền viên lại vất vả vì cày sâu cuốc bẫm, khi mưa gió thất thường... Vậy là cuộc sống đồng áng, tấm thân cũng đâu có nhàn?!

Cụ Lý mỉm cười:

- Nhàn ở đây là muốn nói: Tâm nhàn theo nghĩa buông xuống lợi danh, là trạng thái dành cho những tâm hồn bay bổng khoáng đạt, không đề cập hay liên quan đến đời sống con người vốn lệ thuộc quy luật thế giới vật chất. Về căn bản, bất cứ ai từ sinh ra đến khi chết, con người luôn luôn cần lương thực cho đời sống vật chất (kể cả các tu sĩ).

Anh Tư gật gù. Cụ Lý tiếp tục nói:

- Trong cuộc sống có người ví von, tuổi đời theo cái nhàn có nấc thang hay mức độ như kẻ đọc sách. Trương Triều ở đời Thanh, viết trong "U Mộng Ảnh": thiếu niên đọc sách như "nhìn trăng" qua khe hở, trung niên đọc sách như đứng "ngắm trăng" giữa sân, lão niên đọc sách như "thường trăng" trên đài, do từng trải nhiều hay ít mà sở đắc cũng ít hay nhiều. Đọc sách hay thường nhàn đạt tới cái cảnh giới này, hẳn cũng đã thấu hiểu nhân sinh rõ ràng và thông suốt.

Chu Mạnh Trinh, trong bài "Hương Sơn Hành Trình" có những lời thơ thanh thoát:

"Giữa dòng đáy nước lồng gương.

Mượn chèo ngư phủ đưa đường đào nguyên.

Lạ cho vừa bén màu thiên.

Mà trăm nảo với ngàn phiền sạch không"

như muốn nhả nhủ hay nhắc nhở chúng ta, thỉnh thoảng cũng không nên quên dành chút thời gian đi thăm cảnh non cao nước biếc, hay viếng thăm cảnh chùa chiền để tâm được nhẹ nhàng, nhàn nhã. Lý Thiệp, một thi nhân đời Đường khi viễn cảnh chùa vào một dịp xuân, tại huyện Trấn Giang, tỉnh Giang Tô, cũng có bài thơ "Đề Hạc Lâm Tự Bích" (Đề Nơi Vách Chùa Hạc Lâm) phảng phất nét văn hóa Phật giáo về nhàn:

Tuyệt học vô vi nhàn đạo nhân

Bất trừ vọng tưởng bất cầu chân

Vô minh thực tánh tức Phật tánh

Huyền hóa không thân tức pháp thân

Chung nhật hôn hôn túy mộng gian

Hốt vấn xuân tận cường đăng san

Nhân qua trúc viên phùng tăng thoại

Thâu đắc phù sinh bán nhật nhàn.

絕學無為閒道人

不除妄想不求真

無明實性即佛性

幻化空身即法身

終日昏昏醉夢間

忽聞春盡強登山

因過竹院逢僧話

偷得浮生半日閒

Cái tuyệt học vô vi "nhàn" là của Đạo nhân; Chẳng trừ vọng tưởng chẳng cầu thân (ý nói nguyên lý Bất Nhị); Thật tánh vô minh là Phật tánh; Huyền hóa ở thân tức pháp thân (chỉ thân của Phật: Hóa thân, Báo thân, Pháp thân là một); Sống say chết mộng cứ mãi mê man; Chợt nghe xuân hết gắng sức lên núi; nhờ được cùng sư trò chuyện bên sân trúc, mới vỡ lẽ ra, và biết trộm phù sinh được nửa ngày nhàn. Nội dung bài thơ, nói lên tâm cảnh của người nhận ra lẽ vô thường, liền bừng tỉnh quay về với Đạo. Bởi nên, muốn thấu tỏ nhân sinh về một chữ nhàn, lắm khi phải sống gần bên hoặc tiếp xúc, gặp bậc thiện tri thức đạo, mới cảm nhận được ý nghĩa và giá trị của nó.

Anh Tư lễ phép thêm lời:

- Trong "Tư Trị Thông Giám" của Tư Mã Quang, được Hồ Tam Tỉnh chú thích: Nhuận hay Nhuận 閼 trong Y Thư còn mang nghĩa Nhàn...

Cụ Lý gật gật, nhưng không đáp. Anh Tư nói tiếp:

- Cháu cũng nhớ có một tác giả miêu tả cảnh nhàn rất đơn sơ qua cái thú thưởng trà: "Uống trà dưới hiên cửa, trà xanh thanh khiết, dùng đồ gốm sứ tao nhã để uống, trộm nửa ngày nhàn rồi, có thể đổi bằng 10 năm mộng trần". Cháu cũng còn nhớ, cái thú thưởng trăng, uống rượu, làm thơ, đến với giấc mộng để tìm nhàn nơi phong cách thi tiên Lý Bạch qua bài thơ "Xuân nhật khởi túy ngôn chí":

*Xứ thế nhược đại mộng;
Hỗ vi lao kỳ sinh...
Hạo ca đãi minh nguyệt;
Khúc tận dĩ vong tình.*

(Đời như giấc mộng lớn;
Sao cứ mãi bồn ba...
Ngất ngưỡng chờ trăng sáng;
Hát xong quên sự tình).

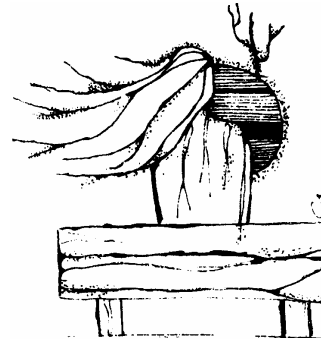
Hóa ra, trăng là nguồn cảm hứng dạt dào cho bao người. Chẳng trách, nó được thi nhân gài trên vạt áo, họa sĩ vẽ lên tranh, thiếu nữ thêu trên lụa... tình ý thắm thiết giữa trăng và nhàn là vậy. Như thế, nhàn có thể gợi lên hay nuôi dưỡng góc hẻo lánh trong tâm hồn con người. Một khi tâm hồn con người mở rộng, có thể cảm nhận những gì tốt đẹp trên thế gian, ít nhiều ẩn tàng tính cách nhàn tản, như trời trong có trăng thanh, thác cao có nước đổ, đời vắng có thông reo, bướm bay cỏ mọc, hoa nở sương rơi, nắng vương bãi chiều...

Cụ Lý mỉm cười kết luận:

- Trở lại ý nghĩa bài Đề Hạc Lâm Tự Bích: Nhàn là như thế nào? Tùy theo quan niệm của mỗi người, giữa Nho, Lão, Thích còn có mức độ cận sâu khác nhau. Nếu có người hiểu sâu đến mức có thể sống nhàn tới chỗ "Phù sinh một kiếp nhàn" thì may mắn và tuyệt vời quá! Nhưng trên hết nhà Phật muốn nói lên cái nhàn (giác ngộ) của cứu cánh giải thoát, bởi con người còn luân hồi thì vẫn còn lên xuống, loanh quanh trong Tam giới (Dục giới, vẫn còn tham. Sắc giới, vẫn còn sân. Vô sắc giới, vẫn còn si). Còn nói theo sáo ngữ của người đời, từ lâu triết lý nhàn đã trở thành tâm điểm nhân sinh quan của Đông phương. Như vậy người Đông phương sẽ trở thành là gì? Nếu họ bỏ quên mất lý tưởng nhàn? Thật đáng tiếc lắm ru!

• Lâm Minh Anh

MÊNH MÔNG

*Có lúc thấy hồn mình như gió
Khấp đầu ghềnh cuối bãi lang thang
Song bởi gió vốn không hò hẹn,
Ta thấy lòng đầy những hoang mang...*

*Có lúc thấy hồn thành mây khói
Dem lụa hồng trải giữa mênh mông ...
Bởi mây khói khi tan khi hợp
Ta thấy đời như có như không*

*Có lúc thấy hồn mình như nước
Rộn trong lòng đầy những đục trong
Và bởi nước không ngừng trôi chảy...
Ta lưu đày giữa những giòng sông!*

*Có lúc thấy hồn mình như núi
Ý chập chùng vút tới trăng sao
Lúc ngoảnh lại thấy mình hai bóng!
Sống rất gần mà chẳng gặp nhau...*

*Nếu ngày tháng như con tàu vội
Và nhịp đời tựa sóng nhấp nhô
Hồn ta hỏi, người, con thuyền nhỏ?
Mi chờ gì đến bến hư vô?...*

*Ta vẫn ngóng thu về lối cỏ
Đợi sen vàng nở giữa hư không...
Như vẫn ngóng trong từng hơi thở
Một chút gì chảy giữa mênh mông...*

• Chúc Thanh

CỔ HƯƠNG

• Trương Văn Dân

Sau chuyến bay về Ý trong tâm dịch, trong những ngày thành phố bị phong tỏa mà không biết khi nào chấm dứt, một người bạn đã mua và gửi tặng tôi một cây bonsai để bớt tù túng vì bị “nhốt” trong nhà.

Đó là một cây phong lá đỏ. Anh dặn: bạn có thể đặt ngoài balcon nơi có bóng râm để tránh bị cháy lá trong những ngày nắng gắt. Loại phong này chịu được băng giá nhưng khi trồng trong chậu Bonsai thì cần tránh nhiệt độ quá lạnh. Khi tưới và phun nên dùng nước đun sôi để nguội.

Giữa những chậu hoa lá xanh trên balcon, cây phong Nhật lá đỏ nổi bật như một chàng hoàng tử giữa các nữ tì. Những chiếc lá hình bàn tay với năm thùy lá dong đưa theo gió nhẹ, kiêu hãnh khoe vẻ đẹp độc đáo của mình với những nàng hầu đơn giản. Thân chàng có dáng mạnh mẽ, vỏ lúc đầu hơi xanh nhưng với thời gian lại chuyển sang màu nâu xám.

Cuối thu tôi đem cây vào nhà, đặt cạnh bàn viết. Khi giao mùa, cây thay lá, tạo nên một không gian lãng mạn và quyến rũ. Giữa mùa đông lá đỏ chuyển màu cam và lá bắt đầu rụng.

Một buổi sáng tôi đứng vén màn nhìn ra ngoài, bầu trời chỉ một màu xám xịt thì bỗng có 2 chiếc lá rời cành, rụng xuống: Một chiếc lảo đảo rơi xuống sàn nhà, còn một chiếc rớt xuống gốc cây.

Vừa lúc đó có những tiếng chuông từ nhà thờ vọng đến, âm thanh ngân nga trầm lắng, gợi lên trong lòng tôi biết bao suy tưởng về cuộc sống.

Tôi buột miệng nói với Elena:

- Em thấy không? Từ hạt mầm trong đất, lá từ cành sinh ra, vươn lên cao đón nắng gió và khi chết thì về với đất. “Lá rụng về cội”, người Việt thường nói thế, xem sự sống là một chu kỳ khép kín, vô thủy vô chung.

- Một trùng hợp thú vị. Triết gia Arthur Schopenhauer cũng có nói một câu tương tự.

- Ông ấy nói sao?

- Sau khi chết bạn sẽ là cái mà bạn từng là trước khi được sinh ra.¹ Trở về với hư vô.

Tôi trầm ngâm, rồi khẽ buông chiếc màn cửa. Không khí chuyển động làm chiếc lá trên sàn nhà xào xạc di chuyển về dưới chân ghế.

Trước khi ngồi vào bàn viết, tôi cúi xuống nhặt chiếc lá to bằng ngón tay lên quan sát. Lá rụng! Trở về. Rồi bất chợt trong trí tôi xuất hiện câu chuyện trong một chuyến về cố hương hơn 10 năm trước, mà đến nay vẫn chưa hết làm tôi ấn tượng.

* * *

Khoảng 9 giờ sáng, khi tôi ngồi ở quán cà phê Sông Côn nằm trên Quốc lộ 19 ở thị trấn Phú Phong thì Chính gọi điện báo là anh sẽ đến trễ: Vừa qua khỏi Dong Hòa, ở giữa đồng thì xe máy bị đập đinh, anh đang phải dắt bộ đi tìm chỗ vá. Tôi lắc đầu, thế là mất toi một buổi sáng.

Đang lúc chẳng biết làm gì cho hết thời gian thì tôi chợt nhìn thấy một ông cụ có nét mặt đăm chiêu, đang ngồi nhìn những giọt cà phê thông thả nhều từ phin xuống chiếc ly con. Nhìn cách ăn mặc và dáng dấp tôi hiểu ngay ông không phải là người địa phương. Ở cái xứ quanh năm nắng gắt có mấy ai thắt cà vạt và khoác lên người bộ áo vest bao giờ? Tóc bạc trắng, trông ông chắc phải tầm 75/80 nhưng xem ra vẫn còn phong độ. Chỉ có đôi mắt sau đôi kính trắng như phảng phất một nỗi buồn.

Có lẽ nhận ra mình bị chú ý nên ông ngừng đầu nhìn, tôi mỉm cười đáp lại:

- “Chào bác!”. “Chắc bác đang ngồi đợi ai?”

- “Không, chỉ cà phê một mình!”

Giọng của ông là giọng Bình Định, nhưng phát âm hơi cứng, tôi nghĩ ngay đến những Việt kiều xa quê lâu năm, thỉnh thoảng trở về thăm lại quê hương.

Trao đổi vài câu vớ vẩn rồi tôi nói, cháu cũng đang đợi bạn, nếu bác không phiền thì cháu qua ngồi chung bàn với bác cho vui.

- “Thì bác cũng định mời cháu qua đây, ngồi một mình cũng buồn”. Tôi cầm ly cà phê qua ngồi đối diện với ông.

- “Vui được gặp bác. Cháu tên Trung”.

Ông đưa tay ra “Bác tên Văn!”

- Chắc bác từ xa về quê?

- Đúng rồi, bác từ Mỹ về. Trước bác là người ở Phú Mỹ, gần đây. Bây giờ bác có quốc tịch Mỹ, nhưng không phải là người Mỹ.

¹ “Dopo la morte sarai quello che eri prima della tua nascita!”

- Dạ, cháu hiểu! Chỉ cho tiện việc sinh hoạt thôi, không ai thay được dòng máu hay tử bỏ được văn hóa gốc.

- Có đấy! Bác sống ở Mỹ gần 50 năm, mang quốc tịch Mỹ nhưng chưa bao giờ xem mình là Mỹ. Thế chứ có người mới qua đầu chừng 15, 16 năm mà họ rất tự hào mình là con dân của đất nước hùng mạnh nhất thế giới.

Thấy ánh mắt tôi biểu lộ sự đồng tình nên bác Văn tiếp:

- Mà thực ra cần gì phải có quốc tịch? Chỉ cần nghe một số người trong nước nói pha tiếng nửa Tây nửa tiếng ta, chúc sinh nhật cũng dùng tiếng Mỹ cho oai thì khỏi cần hỏi họ là ai...

Nói xong bác hóm hỉnh mỉm cười.

- Bác về đây lâu chưa?

- Bác về gần 10 ngày rồi, cuối tuần này sẽ vào Sài Gòn để bay về Chicago!

Nói xong bác thở dài. Tôi thấy bác có vẻ lạc lõng ở cái thị trấn nhỏ này tuy là người gốc ở đây. Nhưng chưa kịp nói ra thì bác đã kể tiếp:

- Bác về thăm quê và gia đình nhưng bây giờ không còn ai, và thật bất ngờ khi khám phá ra là mình đã chết!

Mắt tôi mở to, mồm há hốc, không biết mình có nghe nhầm hay không.

- Bác không điên đâu!

Thì người điên nào chẳng vậy! Tôi nghĩ thầm, kẻ điên nào không nói là mình tỉnh, ngay cả kẻ bị xử chung thân còn cho mình vô tội nữa kia mà. Nhưng thú thật, nhìn dáng dấp, cách nói, ánh mắt tôi không thể nào tin đây là một người điên.

- Bác nói khám phá ra mình đã chết? nghĩa là sao?

- Đây phải bác nói. Tên tuổi khắc trên bia mộ hẳn hoi.

- Ở đâu?

- Trên nghĩa trang! Ghi rõ ràng Trần Quang Văn, sinh 19... mất... 19...

- Chắc có ẩn khuất gì đây! Sao có chuyện lạ như thế được?

Nhìn vẻ mặt ngơ ngác của tôi, bác Văn chậm rãi kể lại câu chuyện đời mình. Giọng kể của bác đều đều, tình tiết mạch lạc, rõ ràng, và quãng đời gần 80 năm của bác được thu gọn trong chừng 15 phút. Cha của bác tên Trần Quang Thanh là người Bình Khê và mẹ là bà Võ thị Thắm là người cùng huyện. Sau khi lấy nhau, họ có tiệm buôn bán nhỏ ở Phú Phong nhưng công việc không mấy suôn sẻ, sau đó cha bác về Phú Mỹ mua một mảnh đất trồng cây ăn trái. Bác được sinh ra và lớn lên ở nơi này. Là con một, không có anh em, chỉ có các anh em họ.

Tuổi nhỏ bác học tiểu học ở Phú Phong còn trung học đệ nhất và đệ nhị cấp phải xuống học

ở Qui Nhơn và đỗ tú tài phần hai năm 1960. Sau đó bác đi dạy học ở một trường huyện. Tưởng cuộc đời sẽ êm thắm như vậy nhưng đâu ngờ là sau đó chiến cuộc leo thang, bác bị sung vào quân đội. Trong bi kịch mà chiến tranh đã gây ra thì niềm hy vọng về tương lai là một điều xa xỉ, hay thậm chí vô nghĩa. Tất cả mọi người đều như bị cuốn trong cơn lốc bạo tàn của nó.

Mẹ và cha bác sau đó theo nhau qua đời, còn cuộc sống của bác cũng thăng trầm chìm nổi.

Sau khi cha mẹ không còn thì bác là người cô độc hoàn toàn không có ai thân thiết. Bác chỉ nhớ là lúc trước thỉnh thoảng có liên lạc với một người cậu ruột còn các em, con cậu, nhỏ hơn bác rất nhiều nên không được thân thiết.

Trận giao tranh vào đầu năm 1975, trước khi chiến tranh chấm dứt chính là bước ngoặt lớn làm cuộc đời bác thay đổi hoàn toàn.

Tuy may mắn được sống sót nhưng bác cũng đã từng cận kề với cái chết, có thể nói là được nhìn thẳng vào mặt tử thần. Trên da thịt mình bác đã cảm nhận hết tất cả những cơn rùng mình của sợ hãi điên cuồng. Bác sống sót nhờ bởi một phép lạ mà nhiều người khó thể lý giải: Người duy nhất sống sót sau khi băng qua một bãi mìn:

Ngày hôm đó, bác và hai người bạn nhận nhiệm vụ trinh sát trên đường rút quân. Đạn pháo của bên kia nổ liên tục nên phải chạy tìm nơi ẩn núp. Ai ngờ là mình đang chạy vào giữa bãi mìn. Hai người bạn chết tại chỗ còn bác thì bị hàng trăm mảnh kim loại ghim vào lúc thân thể bay trong không khí. Lúc ấy bác chỉ biết là mình "bay" rồi không biết gì nữa. Sau đó không biết bằng cách nào bác lết ra được gần lề đường trước khi bất tỉnh hoàn toàn. Khi thức dậy, bác thấy toàn thân quấn băng trắng khắp người ở bệnh viện Qui Nhơn mà không hề biết là ai đã cứu mạng mình. Bác nằm gần như bất động suốt mấy tuần. Các bác sĩ Tân Tây Lan nói là bác mất rất nhiều máu, trên người bị găm cả trăm mảnh đạn và nhiều lần được đưa vào phòng mổ giữa những cơn ác mộng và hôn mê. Thế mà bác vẫn sống. Sau đó bác được đưa về Quân y viện Cộng Hòa ở Saigon, được chăm sóc cẩn thận trước khi miền Nam mất hẳn. Họ đã gắp được hầu hết các mảnh đạn, chỉ trừ một, vì nó găm vào thịt gần chỗ hiểm trên ngực, can thiệp vào có thể rất nguy hiểm nên bác phải chung sống với nó suốt quãng đời còn lại. Vì thế nên mỗi khi đi máy bay bác phải luôn mang theo phim chụp X quang lồng ngực, để tránh bị phiền phức khi bước qua máy soi Metal Detector, bị reo chuông báo động.

Trước khi miền Nam thất thủ bác Văn được một người bạn là sĩ quan cao cấp đưa bác ra sân

bay để bay về Mỹ. Đó là một khúc quanh định mệnh!

....

Sau khi rời Việt Nam thì mất hẳn liên lạc với quê nhà. Mấy mươi năm. Không còn nhớ gì hết.

- Thế tại sao lần này bác lại trở về?

- Đây có lẽ là câu hỏi khó trả lời nhất.

Bác Văn ngừng nói, như đang cố lục lại trong cái mê hồn trận của trí nhớ. Tôi thấy vầng trán bác nhíu lại như đang suy nghĩ nên im lặng chờ đợi.

- Cuộc đời của một lão già như bác, trong lúc này, cháu biết còn lại gì không? Bảng liệt kê tên những người đã chết. Từ từ... mọi người đều bỏ ta mà đi, người này nối tiếp người kia rồi cuối cùng ta chỉ còn trơ trọi một thân, như một kẻ độc hành trong sa mạc. Thế là dùng hết khả năng để định hướng, nhưng không phải lúc nào cũng tìm thấy hướng đi.

- Còn vợ con của bác?

- Bác chỉ có một đứa con. Chỉ một thôi. Có lẽ trong dòng họ bác chỉ có con một. Nó bị quân đội Mỹ đưa qua chiến đấu và chết ở Trung Đông. Từ ngày đó mẹ nó đau buồn và 5 năm trước bà đã đi theo nó.

Tôi im lặng cảm thông được nỗi đau của bác mà chẳng biết nói gì. Nhất là khi thấy bác nhếch miệng, mỉm cười, một kiểu cười làm tim tôi như thắt lại, và đất trời tối sầm lại nên phải đưa một bàn tay lên phía ngực.

- Một câu chuyện không vui phải không cháu. Cháu hỏi tại sao bác về đây, thì đây, bác về là theo cảm tính.

Nghĩ cho cùng, những ngày tháng của tuổi thơ, tuy có chiến tranh nhưng dù sao thì bác cũng đã có một cuộc sống tốt đẹp. Tốt đẹp theo cái nghĩa là lúc ấy còn quá trẻ để có thể hiểu thế nào là đau khổ của đời người. Thế là Việt Nam trở thành một cứu cánh, tỏa sáng trong tim như một ngôi sao giữa bầu trời. Thế nhưng khi bác về, tận mắt chứng kiến và hiểu được cuộc sống ở quê nhà thì ngôi sao kia tắt lịm, hào quang hiện nguyên hình là ảo ảnh. Đời sống bấp bênh, bất công, đói nghèo, lạc hậu. Các bạn cũ, bác không còn gặp được ai, nhiều người đã chết hay đã vượt biên từ nhiều năm trước. Căn nhà ba mẹ bác đã không còn nữa, ngôi trường xưa đã bị đập bỏ và bến xe đã bị dời xa... không còn gì hết.

- Đây chính là tâm trạng và trăn trở của phần lớn những người xa xứ ở lứa tuổi này...

Tôi chỉ biết nói một câu vô thường vô phạt như thế vì chẳng biết nói thêm với bác điều gì. Giấc mơ của thế hệ chúng tôi về một nước Việt hòa bình, tự do, bác ái đã rạn nứt từ lâu. Cuộc

chiến tranh đẫm máu kết thúc như một điều tốt đẹp nhưng lại mở ra một khởi đầu xấu cho nên hòa bình, như một môi trường tuyệt đẹp mà người trong cuộc không biết giữ, để tuột khỏi tầm tay.

- Bác hỏi thăm ông cậu và các anh em họ, người thân duy nhất, thì không ai biết họ đã dời về đâu, lưu lạc phương nào... rồi khi ra thăm mộ song thân thì phát hiện bên cạnh hai nấm mộ tiêu điều còn có một ngôi mộ nhỏ, có tấm bia ghi tên mình là người nằm trong mộ.

- Trời!...

Tôi chỉ buông được một tiếng. Mãi mấy giây sau mới tiếp:

- Cảm giác của bác thế nào khi đọc thấy tên mình?

- Nuốt tiếc. Bác suy nghĩ một chút rồi đáp.

- Tiếc về điều gì?

- Là sự việc đã không xảy ra như tấm bia đó. Thế là bác vẫn còn phải sống.

Giật mình, tôi tìm cách đổi đề tài.

- Có thể vì bác là sĩ quan miền Nam, thời đó kiểm tra lý lịch gắt gao, ông cậu và các em mất tin bác, sợ bị liên lụy nếu thí dụ bác trốn học tập cải tạo... nên họ làm thế chẳng...

- Cũng có thể... Giọng bác không phải giễu hờn mà như ao ước là mình đã không được lia bỏ cõi đời.

Chuyên đến đây thì Chính cũng vừa đến. Vì sợ trễ công việc nên tôi vội chia tay và từ giã, hỏi xin số điện thoại của bác để vài hôm gọi thăm và chúc bác bay về Mỹ an toàn.

*

Hai ngày sau tôi gọi về Phú Phong... Ngày mai bác vào Sài Gòn phải không?

- Đúng rồi... nhưng đêm qua bác đang tính lại

- Bác tính thế nào?

- Suốt đêm... bác cứ nghĩ về tấm bia đó. Cảm ơn cháu. Nhưng có lẽ bác sẽ chọn lấy một quyết định thôi. Có lẽ phải nên làm như thế

- Quyết định về gì thế bác?

- Vì đã về đến đây... Chào cháu nhé.

Nói đến đây, bác cúp máy, không nói gì thêm.

Chiều hôm sau tôi gọi điện thăm. Nhưng không liên lạc được. Tối tôi gọi lại, điện thoại vẫn ò ỉ e, không tín hiệu.

Sáng hôm sau, trên báo Bình Định có đưa tin là một việt kiều lớn tuổi đã nằm chết trong khách sạn Hồng Hoa. Bên cạnh có một ống thuốc ngủ.

Tôi buông rơi tờ báo... và trái tim mình đang thắt lại.

Mùa covid, Milano 12-2020

• **Trương Văn Dân**

CÂU CHUYỆN TRÁNG SĨ KINH KHA

• Trần Thế Thi

**Các đoạn có dấu ngoặc kép được trích từ
SỬ KÝ TỬ MÃ THIÊN
(bản tiếng Việt do Giản Chi
và Nguyễn Hiến Lê dịch)**

Người đời xưa nay, đặc biệt là Trung Hoa và Việt Nam thường lấy chuyện tráng sĩ Kinh Kha một mình sang đất Tần hành thích Tần Vương xem đó như là một hành động anh hùng hào hiệp, không tiếc lời ca ngợi. Qua đó, khiến nhiều người mang ý nghĩ, hiệp sĩ Kinh Kha đáng làm mẫu mực cho mọi thời, vì vậy mỗi khi có một hành động đơn độc của cá nhân nào cho mục tiêu cao cả mà phải hy sinh hay khổ đốn, người ta thường đem chuyện Kinh Kha ra để so sánh, ví von, nếu ai chưa được xem đứng ngang với tráng sĩ Kinh Kha thì chưa phải là trang dũng sĩ hoặc tề hơn nữa, họ xem việc làm của cá nhân đó là một hành động nông nổi, không xứng đáng để ca ngợi.

Phần lớn con người có những đặc tính như: Dễ tin những chuyện do người trước viết ra được ghi lại qua sách vở hoặc truyền tụng trong dân gian, ít chịu khó suy luận và phân tích tính hợp lý của câu chuyện, họ cứ dựa theo sự truyền khẩu lâu dần trở nên "tam sao thất bản" và câu chuyện chẳng còn hợp lý. Nay ta thử đem chuyện Kinh Kha ra phân tích, xem có đúng như người đời truyền tụng và thêu dệt không.

"Kinh Kha, người nước Vệ, tổ tiên vốn người Tề, dời trở về Tề, Kinh Kha được người Tề gọi là Khánh Khanh. Sau Kinh Kha lại dời đến nước Yên, cũng được người Yên gọi là Khánh Khanh (1). Kinh Kha thích đọc sách, sành môn đánh kiếm, đem kiếm thuật thuyết Vệ Nguyên Quân nhưng Vệ Nguyên Quân không dùng. Kinh Kha từng đến chơi đất Du Thứ cùng Cái Nhiếp bàn kiếm thuật, Cái Nhiếp có điều giận, quắc mắt nhìn Kinh Kha, ông ta bỏ đi, có người cho mời Kinh Kha đến bàn lại, Cái Nhiếp nói: Hôm nọ cùng hấn bàn kiếm thuật, ta không đồng ý, đã quắc mắt nhìn hấn, thử mà tìm xem, chắc là đã rồi không dám ở lại. Bèn cho sứ giả đến nhà trọ tìm thì Kinh Kha đã đáp xe rời Du Thứ. Sứ giả về báo, Cái Nhiếp bảo: Cố nhiên là đông rồi, hôm nọ ta quắc mắt nhìn đã làm hấn khiếp phục mà.

Kinh Kha đến chơi Hàm Đan, đánh bạc với Lỗ Câu Tiễn (2), đôi bên tranh giành phần thắng, Lỗ Câu Tiễn nổi giận quát mắng, Kinh Kha lặng thinh rút lui, từ đó lánh mặt. Khi đến nước Yên, Kinh Kha mướn bọn người làm nghề mổ chó và cùng Cao Tiệm Ly đánh chén ở chợ nước Yên, đến lúc vui chén thì Cao Tiệm Ly đánh đàn trúc, Kinh Kha hát theo, như thể giữa chợ quanh mình không còn có ai. Kinh Kha tuy rong chơi giữa đám tửu đồ, nhưng bản tính sâu sắc, điềm tĩnh và thích đọc sách, đến chơi nước nào cũng thích kết giao với những bậc hiền hào. Đến nước Yên, xứ sở nước này là Điền Quang, tiên sinh cũng tiếp đãi rất là tử tế vì biết rằng không phải là hạng người tầm thường".

Cuối đời Chiến quốc, các nước Sở, Tề, Ngụy, Hàn, Triệu dần dần bị cường Tần thôn tính. Trước sức mạnh của Tần, nước Yên cũng khó thoát khỏi tham vọng của Tần Vương Chính (tức Tần Thủy Hoàng sau này). Thái tử Đan, con của Yên Vương đang làm con tin ở Tần tìm cách trốn thoát về Yên để mưu tính chống Tần. Thái tử Đan muốn thực hiện một kế hoạch để uy hiếp Tần Vương, buộc Tần Vương phải trả lại đất đai của các nước đã bị Tần chiếm, giống như chuyện Tào Mạt uy hiếp Tề Hoàn Công, bằng không thì phải giết Tần Vương và một khi Tần Vương bị giết thì nước Tần sẽ rối loạn, các nước Sở, Tề, Ngụy v.v... sẽ nổi lên chống Tần.

Muốn thực hiện được kế hoạch nói trên, Thái tử Đan phải tìm một dũng sĩ có khả năng để thi hành sứ mạng nguy hiểm này. Trước tiên, Thái tử Đan tìm đến Điền Quang vì được biết ông này là người có dũng khí, nhiều mưu lược để cùng bàn mưu kế nói trên, nhưng Điền Quang viên lẽ tuổi già, sức kém không đảm nhiệm nổi và sẽ giới thiệu một người khác, đó là Kinh Kha. Thái tử Đan nhờ Điền Quang nói hộ và dặn ông này nên giữ kín câu chuyện. Điền Quang đến thăm Kinh Kha, đem chuyện Thái tử Đan mưu tính quốc sự và khuyên Kinh Kha vào ra mắt Thái tử Đan. Khi Kinh Kha đi, Điền Quang tự đâm cổ chết để giữ kín câu chuyện.

Kinh Kha vào yết kiến Thái tử Đan, được Thái tử Đan kính cẩn, nhờ Kinh Kha thực hiện kế hoạch. Lúc đầu Kinh Kha từ chối, nhưng vì Thái tử Đan cúi đầu van nài, bấy giờ Kinh Kha mới chịu nhận lời. Sau đó Kinh Kha được tôn làm Thượng Khanh, được ở quán xá hạng nhất, Thái tử Đan hàng ngày đến tận nơi thăm hỏi, dâng cỗ thái lao (3), thỉnh thoảng đem biếu những của quý, vật lạ, xe, ngựa, gái đẹp, Kinh Kha muốn gì đều được cung phụng. Một thời gian lâu mà Kinh

Kha vẫn chưa có ý ra đi. Lúc ấy tướng nước Tần là Vương Tiễn đã phá tan quân Triệu, bắt Triệu Vương cầm tù, đem quân tiến tới gần phía Nam biên giới nước Yên, Thái Tử Đan lo sợ nói với Kinh Kha: „*Quân Tần chỉ trong sớm tối qua sông Dịch. Như vậy, dù có muốn hầu hạ Ông mãi mãi há còn được ru?*”. Kinh Kha nói: „*Thái Tử không nhắc tôi cũng xin đi*”. Sau đó Kinh Kha yêu cầu cắt đầu Phàn Ô Kỳ (một phản tướng của Tần đang trốn ở nước Yên mà Tần ép buộc phải giải giao. Kinh Kha thuyết phục nên Phàn Ô Kỳ đã tự sát) và một tấm bản đồ đất Đốc Hàng của nước Yên, làm quà dâng hiến cho Tần Vương giả vờ chịu thần phục để được Tần Vương tiếp kiến.

Kế hoạch là một cây chùy thủ (dao ngắn) có tấm thuốc độc được cuộn tròn trong bản đồ, lợi dụng khi được tiếp kiến Tần Vương và lúc dâng bản đồ, Kinh Kha sẽ rút cây chùy thủ uy hiếp hoặc hạ sát Tần Vương. Vẫn theo câu chuyện, khi Kinh Kha đi còn có thêm một người nữa là Tần Vũ Dương do Thái Tử Đan tuyển chọn. Bản dịch chỉ diễn tả buổi tiễn đưa khá long trọng nhưng không nói trong đoàn có bao nhiêu người và họ đi ra sao mà chỉ thấy ghi:

„*Nói rồi ra đi, Thái Tử Đan và những tân khách biết chuyện đều mặc áo trắng, mũ trắng (4) tiễn đưa đến bờ sông Dịch, làm lễ tổ đạo (5) xong thì lên đường. Cao Tiêm Ly đánh đàn trúc, Kinh Kha hát theo, tiếng đàn giọng hát trầm trầm thảm thiết, người nghe đều nhỏ lệ sụt sùi, rồi lại tiến lên vừa hát rằng:*

„*Phong tiêu tiêu hề, Dịch Thủy hàn
Tráng sĩ nhất khứ hề, bất phục phản*”

Dịch thể

„*Gió vi vút chừ, sông Dịch lạnh tê
Tráng sĩ một đi chừ, không trở về*”.

„*Âm điệu khảng khái kích ngang, khiến ai nấy đều trợn mắt, dựng tóc, Kinh Kha lên xe không một lần ngoái lại*”.

Khi đến đất Tần, Kinh Kha đem lễ vật đút lót cho quan trung thứ của Tần là Mông Gia nói giúp để được tiếp kiến Tần Vương. Sau đó Tần Vương cho tổ chức lễ cửu tẩn, một lễ long trọng nhất thời bấy giờ và Kinh Kha được vua Tần tiếp kiến ở cung Hàm Dương. Dưới đây là diễn tiến cuộc thính khách Tần Vương.

„*Kinh Kha bưng cái hộp đựng đầu Phàn Ô Kỳ còn Tần Vũ Dương thì bưng hộp đựng bản đồ, ké*

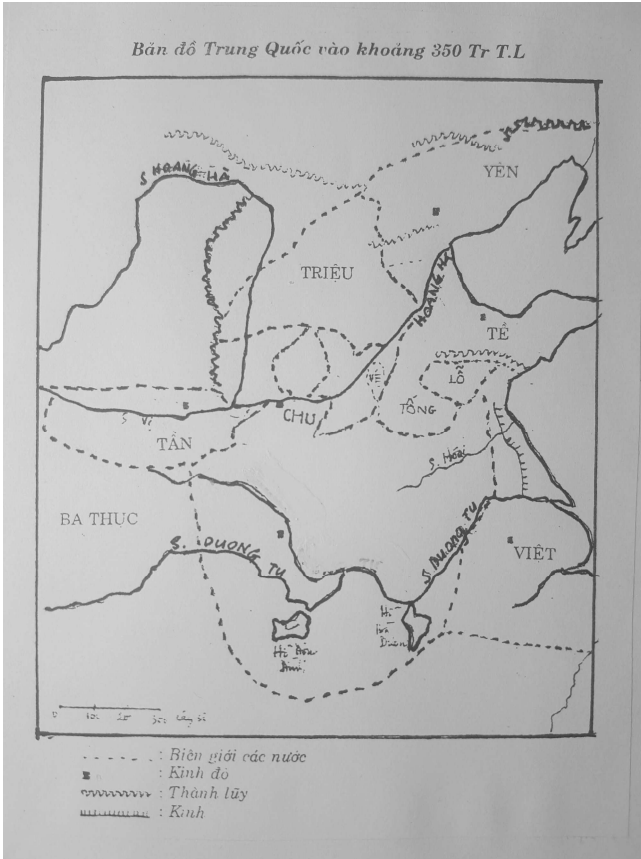
trước người sau theo chúc vụ to nhỏ đi vào. Tới trước bê rông, Tần Vũ Dương thất sắc run rẩy, quần thần thấy vậy lấy làm lạ, Kinh Kha quay nhìn Tần Vũ Dương rồi tươi cười tiến lên tạ tội. Người man di phương Bắc quê mùa, chưa bao giờ được ra mắt thiên tử cho nên sợ hãi, xin đại vương tha thứ, cho phép tới trước mặt đại vương làm tròn sứ mạng. Tần Vương bảo Kinh Kha: „Lấy bản đồ Vũ Dương cầm đưa lên đây!” Kinh Kha dâng lên, Tần Vương lần mở ra xem, mở gần hết thì lòi đuôi con chùy thủ, Kinh Kha thừa dịp, tay trái nắm tay áo Tần Vương, tay phải cầm con dao chùy thủ đâm. Nhất đâm hụt, Tần Vương hoảng sợ đứng phắt dậy, tay áo đứt rời. Tần Vương tuốt gươm, gươm dài vướng vó, lúc đó luống cuống, gươm lại mắt kẹt chặt quá nên không rút ra được. Kinh Kha đuổi Tần Vương chạy quanh cái cột, bọn triều thần đều kinh ngạc vì việc xảy ra bất ngờ, không ai giữ được bình tĩnh. Theo quốc pháp nhà Tần, quần thần khi vào hầu trong cung điện, cấm không được mang theo binh khí, dù là binh khí nhỏ. Các viên lang trung (cận vệ) cầm khí giới đứng xếp hàng ở dưới điện, nếu không có chiếu đòi thì không được lên. Trong lúc gấp rút, không kịp xuống chiếu, cho nên Kinh Kha đuổi Tần Vương mà quần thần thì không có khí giới, chỉ cuống quýt tay không xúm đánh Kinh Kha. Viên ngự y là Hạ Vô Thư quăng cả cái tay nài thuốc vào Kinh Kha, còn Tần Vương cứ quanh cái cột mà chạy, cuống quýt không biết làm thế nào, bọn tả hữu nhắc: Đại Vương đẩy kiếm ra phía sau lưng! Tần Vương đẩy gươm ra sau lưng, tuốt chém Kinh Kha gãy đùi bên trái. Bị thương, Kinh Kha phóng con chùy thủ nhưng không trúng Tần Vương mà trúng cây cột gỗ đồng. Tần Vương chém tiếp, Kinh Kha bị tám nhất gươm. Biết việc không thành, Kinh Kha dựa cột mà cười, ngời xồm mà mắng: „Việc mà không thành là vì ta muốn bắt sống nó, buộc nó phải nhận lời trả lại đất đai đã chiếm của chư hầu, để ta được báo đáp Thái Tử”.

Qua giai thoại của dũng sĩ Kinh Kha tóm lược kể trên, ta thấy câu chuyện có phần thêu dệt, Kinh Kha ra đi không phải là đơn độc một mình vào đất Tần, ít nhất cũng có một người nữa đó là Tần Vũ Dương, cuộc tiễn đưa cũng được tổ chức rất trọng thể. Mọi người mặc áo trắng, làm lễ tổ đạo, đàn hát v.v... Một điểm đáng lưu ý là khi Kinh Kha đi mang theo hai lễ vật để dâng lên vua Tần, đó là chiếc đầu của Phàn Ô Kỳ và tấm bản đồ đất Đốc Hàng nước Yên. Vậy chắc hẳn lễ tiễn đưa phải được nguy trang dưới hình thức

một đoàn sứ thần và được tổ chức linh đình nhằm che mắt đám do thám nước Tần. Cho nên hai câu thơ:

*„Gió vi vút chừ, sông Dịch lạnh tê
Tráng sĩ một đi chừ, không trở về”.*

Cũng đáng cho chúng ta ngỡ rằng, do đời sau thêm dệt để câu chuyện thêm phần bi tráng.

Đã mang theo lễ vật như vậy thì phải có xe chở hoặc nhiều người khuân vác, chớ không thể nào tự mình Kinh Kha mang theo, nhất là chiếc hòm đựng đầu Phàn Ô Kỳ. Vì từ Yên Kinh (tức Bắc Kinh bây giờ) đến Hàm Dương kinh đô Tần (thuộc Tây An hiện nay) phải qua khỏi nước Triệu, đoạn đường dài hằng ngàn cây số (xem bản đồ), chưa nói đến những trở ngại dọc đường như: kiểm soát kẻ gian, phải có trạm để nghỉ ngơi, ăn uống v.v... vì theo Thái Tử Đan, lúc bấy giờ Tần đã thôn tính Triệu, cho nên không hợp pháp thì chẳng dễ gì vào được đất Tần. Rồi khi đến được đất Tần, Kinh Kha phải tung vàng bạc mua chuộc quan trung thứ nước Tần để được yết kiến Tần Vương. Vậy trong lúc chờ đợi để yết kiến thì chiếc hòm đựng đầu Phàn Ô Kỳ để đâu? Nếu không phải là phái bộ sứ thần, có nơi ăn chốn ở hẳn hoi thì chẳng ai dám chấp chứa. Do đó, chuyện Kinh Kha sang Tần, xét cho kỹ chẳng có gì gọi là bi tráng cả. Lại càng không có

chuyện Kinh Kha đơn thương độc mã vào đất Tần.

Câu chuyện Kinh Kha được truyền tụng và được Tư Mã Thiên (145 – 86) viết ra trong Sử Ký, nếu tính từ khi Tần Thủy Hoàng lên ngôi năm 221 trước TL đến thời Hán Vũ Đế (156 – 87) nhà Hán, suýt soát cũng cả trăm năm, nên phần chính xác cũng đã là điều đáng nghi ngờ. Thứ nữa, nó được người đời ca tụng là vì xã hội Trung Hoa chịu ảnh hưởng của tư tưởng Khổng, Mạnh sâu đậm, người ta đề cao lòng trung nghĩa, khí tiết dám chết cho những người mà mình đã chịu ơn.

Từ thời Xuân Thu Chiến Quốc cho đến khi nước Tần gồm thâu lục quốc đã có năm trường hợp và được ghi vào trong sử ký Tư Mã Thiên, những người này được xếp chung gọi là thích khách, đó là năm nhân vật: Tào Mạt, Chuyên Chư, Dự Nhượng, Nhiếp Chính, Kinh Kha. Tự trung họ được người đời coi là nghĩa hiệp vì hành động của họ mang tính trả ơn cho người mà mình đã thọ ơn. Sở dĩ câu chuyện Kinh Kha được nhắc đến nhiều chẳng qua vì nhân vật Tần Thủy Hoàng là vị vua đầu tiên xóa bỏ chế độ phong kiến, thiết lập chế độ quân chủ và cũng là nhà độc tài nổi tiếng nhất trong lịch sử Trung Hoa, cho nên những gì có liên quan đến ông ta thường được người đời nhắc đến nhiều hơn, thế thôi.

• Trần Thế Thi

Chú thích:

(1) Nước Tề có họ Khánh. Tổ tiên Kinh Kha là người nước Tề, có lẽ họ Khánh, cho nên người Tề mới gọi Kinh Kha là Khánh Khanh. „Khanh” là tiếng tôn xưng tương tự như tiếng „ngài” của Việt Nam.

(2) Ông này chỉ vì hâm mộ Việt Vương Câu Tiễn xưa của nước Việt nên lấy tên ấy mà đặt tên mình.

(3) Cổ có ba thứ thịt: Thịt bò, thịt cừu và thịt lợn.

(4) Áo mũ mang khi đưa tang màu trắng, biết ra đi khó về nên tiễn đưa với đồ tang phục.

(5) Tục xưa, khi đi xa, người ta làm lễ tế thần đường xá. Tế xong uống rượu tiễn đưa gọi là „tổ”, cho nên lễ tiễn đưa người đi xa gọi là: „tổ đạo”.

ĐOẠN ĐƯỜNG HOA HƯƠNG DƯƠNG

Nhân Tổng Thống Đức viếng thăm Tu viện Lộc Uyển tại Rostock

Những đóa hoa hướng dương nở rộ trong vườn thiền của Tu viện Lộc Uyển

Ngày 25/08/2022 Tổng Thống CHLB Đức, ông Tiến sĩ Steinmeier và Thống Đốc Tiểu Bang Mecklenburg-Vorpommern, bà Schwesig đã đến viếng thăm Tu viện Lộc Uyển của Phật giáo Việt Nam ở thành phố Rostock nước Đức. Tháp tùng theo phái đoàn của Tổng Thống có một số viên chức của chính quyền liên bang và tiểu bang cũng như các cơ quan truyền thông báo chí.

Đúng 4 giờ 45 phút chiều 25/8, đoàn xe của các quan khách chính phủ với hộ tống của nhiều xe cảnh sát đã đậu ngay trước cổng chùa. Hòa Thượng Thích Như Điển (Đệ nhị Chủ tịch HĐDH GHPGVNTN Âu châu) và Sư Bà Thích Nữ Diệu Phước (Trụ trì Tu viện Lộc Uyển) đã đứng sẵn ở cổng tam quan để chào đón phái đoàn và hướng dẫn đi vào khuôn viên Tu viện. Tại hành lang trước chánh điện ông Tổng Thống và bà Thống Đốc đã ký tên vào sổ lưu niệm của chùa. Trong thời gian tham quan chánh điện chùa, Hòa Thượng Thích Như Điển và Đại Đức Thích Hạnh Giới cũng như Sư Bà Diệu Phước đã giải thích tường tận cấu trúc ngôi chánh điện, ý nghĩa các tôn tượng, thời khóa tu trì... cũng như trả lời các câu hỏi của ông Tổng Thống và bà Thống Đốc Tiểu bang. Sau khi đi vòng phía sau tham quan Tổ đường quay lại trước điện Phật, Sư bà Diệu Phước đã tặng ông Tổng Thống bức hình của Tu viện. Hòa Thượng Như Điển cũng tặng ông Tổng Thống một tác phẩm Đức ngữ của Hòa thượng

đã xuất bản trước đây nhan đề „Danke schön Deutschland - Cảm tạ nước Đức“. Ông Tổng Thống đã tỏ ý quan tâm đến tác phẩm này và mở ngay ra xem một vài trang sách bên trong. Sau đó phái đoàn cùng ra phía các bậc thang trước chùa để chụp hình lưu niệm cùng chư Tăng và chư Ni của Tu viện cũng như một số Phật tử đại diện.

Được biết lần này ông Tổng Thống liên bang và bà Thống Đốc tiểu bang đến thăm thành phố Rostock nhân dịp kỷ niệm 30 năm nhóm tân phát-xít và cực hữu đã ném đá và đốt phá tòa nhà có tên là „tòa nhà Hoa Hương Dương“ vào 24.08.1992 ở quận Lichtenhagen thuộc thành phố Rostock này. Vào thời gian ấy địa điểm này là nơi được thành phố tạm thời đặt làm văn phòng tiếp nhận tỵ nạn và cũng là địa điểm tạm cư của các gia đình tỵ nạn từ nhiều nước đến; nhưng chủ yếu trong số đó là hơn một trăm người Việt đã ở lại để xin tỵ nạn chính trị sau khi bức tường Bá Linh sụp đổ. Lúc ấy đã có hàng ngàn những kẻ phá hoại vây quanh căn nhà, cảnh sát cũng phải bó tay trước việc bạo động phá hoại này. Mãi đến bốn ngày sau cảnh sát mới tăng cường lực lượng đến và dẹp yên được. May mắn là, tuy có một số người tỵ nạn bị thương nhưng không ai bị tử thương cả.

Trước khi đến thăm Tu viện Lộc Uyển, phái đoàn chính quyền Đức cũng đã đến „tòa nhà Hoa Hương Dương“ này. Nơi đây ông Tổng Thống và các chính trị gia khác đã cùng đặt những cành hoa hướng dương để ghi dấu đến một sự kiện mà ngay lúc đó ông Tổng Thống Đức nói rằng: „đây là một điều đáng xấu hổ cho đất nước chúng ta“. Điểm lý thú là khoảng cách từ tòa nhà „đáng xấu hổ“ này đến Tu viện Lộc Uyển của Phật giáo Việt Nam bây giờ chỉ cách chừng non một cây số. Khi được hỏi là, biết nơi này trước đây là „điểm nóng“ như vậy Sư Bà có sợ không, thì Sư bà Diệu Phước nhòe miệng cười từ bi và trả lời: „thật giống hệt như Phật bổ xứ mình về đây; chưa thấy công trình xây dựng ngôi già lam nào mà từ chính quyền đến hàng xóm láng giềng Đức ai ai cũng đều vui vẻ và sẵn lòng giúp đỡ như ở đây“. Thậm chí trong suốt quá trình 2 năm đầu công trình xây dựng, nhà chùa đã „mượn“ tạm một căn hộ ở đó để quý Sư Cô tạm trú và nấu cơm nước mang qua công trường cho thợ cũng như các Phật tử công quả ăn. Thật đúng như ý nghĩa hình ảnh những đóa hoa sen (hay hoa súng trong hồ nước trước tôn tượng Bồ-tát trong sân chùa) nở lên từ bùn nước.

Phái đoàn trước tượng đức Bồ Tát Quán Âm trong sân Tu viện.

Từ trái: bà Schwesig Thống đốc Tiểu bang, H. T Như Điển, ông Tổng Thống Steinmeier, Sư Bà Diệu Phước và cô Thiện Mỹ (thị giả)

Trước đó phái đoàn chính phủ cũng đã đến thăm một trường học. Và sau khi viếng Tu viện Lộc Uyển Tổng Thống sẽ đến thẳng tòa hành chánh thành phố để chủ trì chương trình „Giờ Tưởng Niệm nhân 30 năm Lichtenhagen – Gedenkstunde zu 30 Jahren Lichtenhagen“. Có nhiều chính trị gia và các quan khách, báo chí truyền thông đến tham dự. Tại đây, trong bài phát biểu của mình Tổng Thống nhấn mạnh: „Việc tránh những bạo động phá hoại là trách nhiệm không những của các cơ quan công quyền mà còn là của toàn thể nhân dân Đức chúng ta“. Sau đó để đáp lại lời kêu gọi ấy, các đoàn thể và nhân dân ở khu vực Lichtenhagen đã tổ chức một cuộc biểu tình tuần hành qua các khu phố ở đây. Cuộc biểu tình, theo Ban Tổ chức đã có 5.000 người tham dự trong trật tự, bắt đầu từ 11 giờ sáng đến 5 giờ chiều ngày thứ bảy 27/8 tiếp theo đó.

Ngày nay, tháng 8 năm 2022, sau 2 năm nỗ lực xây dựng cảnh quan của Tu viện Lộc Uyển, từ bên trong nội thất đến vườn ngoài đều vô cùng thanh nhã và đầy thiền vị. Vậy mà Sư Cô Tuệ Đăng, tri sự chùa còn tâm sự: „còn nhiều việc lắm chú ơi, công trình chỉ mới hoàn thành được chừng 70- 80% thôi“. Tu viện Lộc Uyển ở Rostock sẽ chính thức tổ chức Lễ Khánh Thành vào 8/2023.

Một điểm vô cùng lý thú, không biết vô tình hay hữu ý, mà vườn chùa trồng nhiều hoa hướng dương. Hoa nở rộ, vươn lên quá tầm đầu người. Hoa mỉm cười cúi xuống nhìn những người khách đến viếng chùa. Đúng như lời của Sư Bà Diệu Phước nói, chư Phật chư Tổ đã bổ xứ Sư Bà đến

TÂM VỌNG THIỀN MÔN

*Bơ vơ tìm những con đường
Con đường Trung Đạo suối nguồn an nhiên
Ngập ngừng đến trước cửa Thiền
Làm sao xóa những muện phiền tiền thân?
Lăn theo phai nhạt dấu chân
Hắn trên sạn đạo nhọc nhằn bất an
Nơi nào nẻo đạo trần gian
Nơi nào là cõi Niết Bàn nương thân?
Xa thật xa, gần thật gần
Nơi không hư vọng, nơi cần chân như...*

*Giã từ hư huyền sa mù
Hòa trong đạo hạnh, vui từ chân nguyên
Con đường hành đạo tùy duyên
Tập quen đạo vị, tập rèn đạo tâm
Đến khi lạc đạo an bản
Cái Tâm Vô Nhiễm phong trần sá chi
Phương nào cũng đạo Từ Bi
Hương bay khắp chốn kinh kỳ, cô thôn.*

*Một đời Tâm Vọng Thiền Môn
A Di Đà Phật sớm hôm hành trì...*

Tùy Anh

*(Hamburg, 03.5.2021)
Mùa Covid tâm vọng Thiền môn.*

đây xây dựng ngôi già lam này. Long thần hộ pháp đã luôn có mặt hộ trì nên khách bàn xứ viếng thăm ai cũng trầm trồ khen ngợi khung cảnh thiền môn an tĩnh này, một địa điểm tâm linh tối ư cần thiết cho mọi người trước những căng thẳng của cuộc sống xô bồ hiện nay...

Đoạn đường non cây số từ tòa nhà „Hoa hướng dương“ đến khu vườn thiền nhiều hoa hướng dương của Tu viện Lộc Uyển ấy, nếu ta bước đi chậm rãi chỉ cần 5, 7 phút. Nhưng khách bộ hành phải một lần băng qua con đường lớn nhiều xe chạy nên cũng phải để tâm dòm trước góc sau, rồi đôi lần rẽ trái quẹo mặt – hết như bất cứ con đường tu tập nào, nhiều thuận duyên nhưng cũng không ít nghịch cảnh. Ai biết đi đúng hướng, biết nương theo lòng từ của nguồn giáo lý vi diệu, thì ngay trong chính từng bước đi ấy đã cảm nhận ngập tràn hạnh phúc và an lạc. Đạo là đường, đường là đạo.

Ngọn lửa của 30 năm trước là ngọn lửa của si mê và sân hận, chính các em học sinh ở ngôi trường SBZ Kolping Lichtenhagen đã nói với ông

Tổng Thống hôm ấy như vậy. Ngọn lửa bây giờ đang tỏa sáng ở Tu viện Lộc Uyển là ngọn lửa trí tuệ và từ bi. Hai nhà lãnh đạo cao cấp nhất của Cộng Hòa Liên Bang Đức và của tiểu bang Mecklenburg-Vorpommern có lẽ đã cảm nhận điều đó, nên đã không ngại đường xa và việc bận trong thời điểm chính trị phức tạp hiện nay, đến đây để xác lập tiền đề này cho dân chúng ở Rostock nói riêng và ở nước Đức nói chung.

*Viếng thăm tòa nhà „Hoa Hương Dương”
Đoạn đường về chùa đi tản bộ non 1 cây số*

Hòa cùng sự kiện Tổng Thống trao tặng Huân chương Danh Dự Quốc Gia hạng nhất cho Hòa Thượng Thích Như Điển vào 12/2021 trước đây, cuộc viếng thăm lần này của ông Tổng Thống với sự tháp tùng của bà Thống đốc Tiểu bang đã mặc nhiên xác nhận vai trò của Phật giáo, một tôn giáo trước đây vốn dĩ xa lạ với dân chúng của một đất nước có truyền thống lâu đời là Cơ Đốc giáo này. Xác nhận sự hiện diện của những đóa hoa từ bi và trí tuệ Phật giáo trong khu hoa viên đa tôn giáo, đa văn hóa ở Cộng Hòa Liên Bang Đức.

Giữa các hàng cờ Phật giáo còn sót lại, trong không khí còn phảng phất dư hương của mùa đại lễ Vu Lan Bồn hai tuần trước ở đây, tôi đứng ngay tại hồ nước có nhiều hoa súng, nhìn về vườn hoa bên trái các đóa hoa hướng dương đang ngẩng mặt vươn cao hướng về phía mặt trời. Tôi quỳ xuống bục đá kính cẩn chắp tay búp sen ngược nhìn tôn tượng Bồ Tát Quán Thế Âm to lớn trước sân chùa, chợt thấy từ kim khẩu Ngài một nụ cười từ bi đang tỏa ra.

Kính lạy đức Bồ Tát „Mắt Thương Nhìn Cuộc Đời”.

Nguyễn Đạo Văn Công Tuấn
(Đức Quốc – 8/2022)

NƯỚC ĐỨC CÓ THỂ TRỞ THÀNH QUÊ HƯƠNG CỦA PHẬT GIÁO?

(Hòa Thượng Thích Như Điển trả lời phỏng vấn sau cuộc thăm viếng Tu Viện Lộc Uyển tại Rostock của Tổng Thống CHLB Đức Steinmeier)

- *Nguyễn Đạo*: Bạch Hòa Thượng, xin Hòa Thượng cho chúng con biết sơ về việc gặp gỡ Tổng Thống Cộng Hòa Liên Bang Đức khi ông đến thăm (Tu Viện), diễn tiến như thế nào? và ông có quan tâm đến vấn đề gì?

- *HT Thích Như Điển*: Vâng, A Di Đà Phật. Thưa quý vị hôm nay là ngày 25.8.2022 vào lúc 16 giờ 45 Tổng Thống Cộng Hòa Liên Bang Đức ông Dr. Steinmeier, Bà Ministerpräsidentin (Thủ Hiến) tiểu bang Mecklenburg-Vorpommern đã ghé thăm chùa. Lần đầu tiên gặp gỡ chúng tôi chào nhau. Tôi giới thiệu mình từ đâu tới và giới thiệu Sư Bà Thích Nữ Diệu Phước trụ trì ở đây. Xong rồi chụp hình để báo chí đăng tải và sau đó bắt đầu đi qua cánh tay phải như tiền trạm của phủ Tổng Thống đã đến cách đây 10 ngày đã đi. Khi qua đó, tôi có giới thiệu về Đức Quán Thế Âm Bồ Tát. Tại sao lại gọi Bồ Tát là một vị đã tu hạnh nhẫn nhục, khi nào tất cả chúng sanh thành Phật thì Bồ Tát mới thành Phật giống như mẹ Maria bên Thiên Chúa giáo vậy. Rồi ông nhìn hình này, Bundesverdienstkreuz (tôi đeo trên ngực áo) rồi ông cười. Sẵn đó tôi cũng cảm ơn năm rồi Tổng Thống đã ký tặng ngày 20.8 Tổng Thống không đích thân, nhưng tại Hannover tôi nhận được Bundesverdienstkreuz 1st Klasse do Thị Trưởng thành phố Hannover trao. Tổng Thống cười và quay qua bà Ministerpräsidentin Thủ Hiến tiểu bang, ông nói „Như vậy đó!”. Tôi có giới thiệu Sư Bà sẽ làm lễ khánh thành ngôi chùa này vào ngày 13.8.2023. Ông ngạc nhiên hỏi: „Ừa, chưa khánh thành sao?” Tôi trả lời: „Dạ chưa, vì chuẩn bị đón Tổng Thống nên phải làm trang trọng như vậy”. Ông cũng cười vui lắm. Sẵn đó tôi có mời Tổng Thống và Bà Ministerpräsidentin nếu được thì sang năm họ sẽ đến thăm. Họ khen, rất là khen.

Tổng Thống xem qua cuốn Danke Schön Deutschland vừa được Hòa Thượng trao tặng

Trước khi vô bên trong (Chánh điện) thì Thầy Hạnh Giới đón tiếp. Tôi giới thiệu Thầy Hạnh Giới cũng đã học xong Tiến sĩ ở Đại học Hannover. Ông hỏi ai là người đỡ đầu (Doktorvater). Thầy Hạnh Giới trả lời là Doktorvater Professor Dr.Dr. Antes, thì ông cũng gật đầu cười. Sau đó, chuyện rất tế nhị là khi đi vào trong Chánh điện có nhiều cách, có nhân viên họ tự cởi giày đi vô, dù mình đã để sẵn Überschuhe tức là cái bọc bên ngoài đôi giày như khi mình đi vào Praxis của Bác sĩ. Ông (Tổng Thống) cũng mang thêm Überschuhe bên ngoài giày. Còn Bà Ministerpräsidentin cũng mang vào rất tự nhiên. Bên trong đã có một số báo chí. Thầy Hạnh Giới giới thiệu sơ qua Đức Phật, Chánh điện. Bà Ministerpräsidentin hỏi tại sao lại xây cái Oval bên trên, Thầy cũng giải thích là để lấy ánh sáng. Ông hỏi ở đây (nước Đức) có bao nhiêu chùa Việt Nam. Thầy trả lời nơi đây có tất cả 30 ngôi chùa Việt Nam, người Đức đến tu họ cũng khá đông. Ông hỏi tiền bạc ra sao? Thầy trả lời tất cả đều do tiền Spenden (cúng dường, ủng hộ) của Phật tử. Bà Ministerpräsidentin hỏi ở đây có bao nhiêu Sư Cô? Thầy trả lời có 5 vị đang ở đây. Ở trên Chánh điện chỉ nói chừng đó vì rất ít giờ, cho nên mình phải schätzen (canh chừng) đúng 20 phút (là thời gian Tổng Thống đến thăm Tu Viện) luôn từ 16 giờ 45 đến 17 giờ 5 phút vì sau đó Ông còn phải đi đến Rathaus (Tòa Thị Chính). Rồi ông đi quanh qua phòng Tổ (Patriachsraum). Thầy Hạnh Giới giới thiệu Ngài Bồ Đề Đạt Ma từ Ấn Độ qua Trung Quốc từ thế kỷ thứ 6, mang Phật Giáo Việt Nam một phần về Thiền Tông. Rồi qua đến bàn thờ vong, Sư Bà nói là chùa mới xây xong nên còn rất ít người

chết (đang thờ tại đây), Thầy Hạnh Giới nói đến năm sau thì sẽ đầy hết, Ông cũng cười rất vui.

Tổng Thống và cuốn Danke Schön Deutschland

Rồi đi lên Chánh điện có để sẵn một cái hình của chùa đây, một quyển để sách Danke Schön Deutschland (Cảm Tạ Xứ Đức) tặng cho Tổng Thống, hai cuốn cho các ông Oberbürgermeister và Bürgermeister (Chánh, Phó Thị trưởng), nhưng rất tiếc hai ông đó không đi, chỉ có Bà Ministermeisterin của tiểu bang này đến (đây là điều bất ngờ, nên rất tiếc mình không chuẩn bị sách để tặng Bà). Chắc mình sẽ gửi sách tặng Bà sau. Còn 2 quyển tặng cho hai ông kia thì mấy Cô sẽ cũng sẽ mang đến tặng sau. Sau đó nói thêm đời sống sinh hoạt làm sao, Seminar như thế nào. Thầy cũng có nói tổ chức đám cưới, đám tang, các khóa về Thiền học. Họ hỏi người Đức có đến nhiều không? Người Đức tới rất đông để cùng tu tập. Sau đó ra ngoài chụp hình chung tất cả mấy anh em. Hình đó rất là đẹp.

Tổng Thống và Bà Thủ Hiến cùng với Chư Tăng Ni và Phật tử tại Tu Viện

Đại diện bên Cư sĩ có Thị Minh Văn Công Trâm, Nguyễn Đạo Văn Công Tuấn, Thị Thiện Phạm Công Hoàng, cô Hoàng Thu Trang, bên mình 4, Ngô Phú Hải là 5, tiếp nữa là Trần Mai

Huy Thông là 6, Thầy (Nhu Điển), Ni Trưởng Diệu Phước, Thầy Chúc Từ, Thiên Mỹ, có 5 Cô (trong chùa) cũng đứng đó rất là hay. Ngoài ra còn có 3 người đại diện Hội Diên Hồng tại địa phương Rostock nữa.

Ban đầu thì họ kiểm soát (an ninh) rất nghiêm ngặt, nhưng sau đó cũng dễ, như các anh thấy khi đi ra Ông bắt tay với những người dân địa phương rất thân mật, cũng giống như Đức Đạt Lai Lạt Ma thể thôi, làm cho Bodyguard mặt mày tái xanh hết. Mấy người lãnh đạo là như vậy.

Tổng Thống và Bà Thủ Hiến tiếp xúc thân mật với dân địa phương

Rồi họ đi xuống đây, Thầy cũng tiếp tục đi tới đây về phía bên tay mặt giống như lần trước toán tiền trạm đã đi. Ông hỏi, tôi đi qua lên cầu về phía này được không? Thầy trả lời rất là tốt, mời Tổng Thống và Bà Thủ Hiến đến đây nhìn qua bên kia cảnh rất đẹp.

Bên hồ sen trước tượng Quan Thế Âm

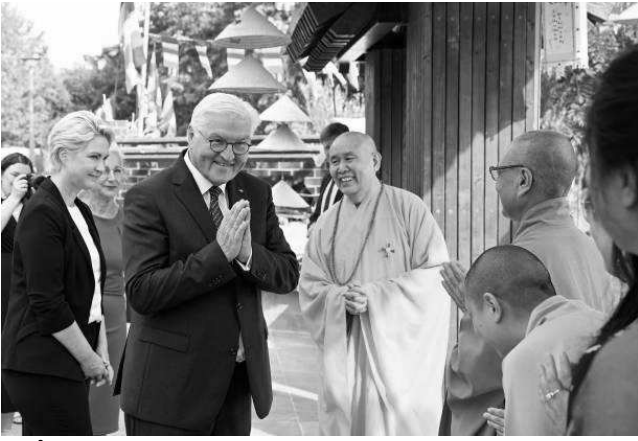
A, còn có một chuyện nữa là từ trong Chánh điện, đứng xây mặt ra thấy những tòa nhà này, Tổng Thống cũng có hỏi, Sonnenblumenhaus các đây đâu có xa. Bà (Thủ Hiến) có nói là đã tận

trang sửa đổi lại nhiều lắm. Tới đây, đứng bên cái hồ, Thầy có nói về tinh thần các tôn giáo: Thiên Chúa giáo cũng như là bông hoa Hồng, còn Tin Lành như là hoa Cẩm Chướng, Phật giáo chúng tôi từ Á châu có loài hoa khác là hoa Sen; trồng trong vườn hoa tâm linh của quý vị cho đẹp. Đó là tinh thần Thầy đã gây dựng lâu rồi.

Bà Thủ Hiến Schwesig, Hòa Thượng Như Điển, Tổng Thống Steinmeier, Sư Bà Diệu Phước

Về vấn đề tôn giáo cho nên tôi nhận được Bundeskreuzverdienst 1st Klasse có 3 phạm trù, thứ nhất là tôn giáo, thứ hai là văn hóa, thứ ba là giáo dục. Cảm ơn Nguyên Đạo và Olaf Beuchling rất nhiều. Khi đến đây, Bà (Thủ Hiến) chỉ thấy Rosenblumen thôi nên Bà hỏi hoa này có phải là của Phật giáo không? Sư Bà nói „Dạ không, tôi có chậu hoa Sen nằm phía sau cơ“. Nếu hôm nay mang tới đây thì cũng tuyệt vời. Sau đó đi ra ngoài ông đứng lại lần nữa, số ký giả vẫn đứng chờ đợi để chụp hình. Trước khi ông lên xe, ông đi bắt tay những người tham dự. Có điều đặc biệt là cũng vì Corona nên tất cả quan chức từ ông Tổng Thống, đến bà Thủ Hiến và tất cả những người đi kèm đều chấp tay chào rất đặc biệt. Nếu bây giờ nhìn những tấm hình đó thì thấy người Tây phương biết thế nào là Phật giáo, chắc khi họ về họ sẽ có ấn tượng rất là tốt.

Tổng Thống Đức Steinmeier vui vẻ vỗ tay chào từ giả như truyền thống Phật giáo. (Photo: Tobias Schwarz - AFP via Getty Images.

Thì đại khái chỉ trong vòng 20 phút chúng tôi đón tiếp và trình bày công chuyện như vậy. Tội nhất là Sư Bà Diệu Phước lo mất ăn, mất ngủ nhất là vất vả Security mình rất ngại, mặc dầu có 200 cảnh sát chìm đang nằm trong vùng Rostock để bảo đảm 4 địa phương thứ nhất là Sonnenblumenhaus, thứ hai là ông đi thăm một trường trung học, thứ ba đến chùa mình, bây giờ (thứ tư) ông đang đi đến Rathaus. Đến đó là sẽ chấm dứt chương trình của Ông. Thật rất tuyệt vời, mình đã giới thiệu qua sơ một chút về Phật giáo vì không có nhiều thì giờ. Còn những bài diễn văn hay những bài nói chuyện tôi sẽ đề cập tiếp theo sau.

Đó là tinh thần và nội dung câu chuyện như vậy, xin gửi đến tất cả quý đồng hương và quý vị Phật tử Việt Nam là chúng ta đã trực tiếp giới thiệu Phật giáo với tất cả các bậc lãnh đạo cao nhất của chính quyền CHLB Đức.

Xin cảm ơn Nguyên Đạo và xin cảm ơn tất cả quý vị.

Từ trái: Nguyên Đạo, Thầy Trung Thành, Ni trưởng Diệu Phước, Hòa Thượng Như Điển, Văn Công Trâm, chị Hà, Thầy Hạnh Định trước tòa nhà Sonnenblumenhaus

- *Nguyên Đạo*: Bạch Thầy, con xin có thêm câu hỏi, Hòa Thượng đánh giá như thế nào về của cuộc viếng thăm này có tạo ra ấn tượng gì cho chính quyền cao cấp của tiểu bang và của chính quyền của Liên Bang Đức?, cũng như sự việc này có ảnh hưởng gì đến sự sinh tồn của Phật giáo Việt Nam tại CHLB Đức không?

- *HT Thích Như Điển*: 30 năm về trước vào năm 1992 thì sự kiện Lichtenhagen là ở đây là Sonnenblumenhaus những người bạo động đã xông vào ngôi nhà đó đốt phá, nghe nói là có 130 người bị bắt, xe cảnh sát đến rất nhiều. Không có ai chết, không ai bị thương, trong khi đó người Việt Nam tỵ nạn, hồi đó bức tường Bá Linh mới sụp đổ ngày 9.11.1989 thật sự rất còn rất là mới với dân Đông Đức và hồi đó họ cũng chưa khá giả gì nhiều cho nên những cuộc bạo loạn của những người đó; nếu hồi đó họ 20 tuổi thì bây giờ họ cũng đã 50 tuổi rồi chắc chắn họ cũng được xem những hình ảnh này. Sư Bà Diệu Phước đã trả lời cuộc phỏng vấn rất là hay. Riêng tôi nghĩ, nếu trước đó Sư Bà Diệu Phước mà biết sự kiện này thì Sư Bà cũng không dám xây chùa ở đây. 7 năm trước vào năm 1995 Sư Bà đã mua ở đây 10.000 thước đất, mỗi thước khoảng 20 EURO thôi tức khoảng 200.000 EURO. Sau đó Sư Bà muốn cúng cho mấy Thầy nhưng mấy Thầy không ai dám nhận hết; bây giờ ngôi chùa đã mọc lên đây thì đó là biểu tượng của Từ Bi và Trí Tuệ. Bởi vậy mình giới thiệu cái lòng Từ của Đức Phật hóa giải những hận thù đã có và nếu có, nhưng được một điều là Sư Bà về đây thì được tất cả những người chung quanh đến chùa thăm viếng và có cảm tình rất tốt. Cho nên dù sao Đức Phật cũng đã dạy, sân hận không thể giết được sân hận, chỉ có lòng từ bi mới rửa sạch hết hận thù. Đó là một điểm son đẹp nhất mà tôi nghĩ là sẽ ghi nhớ mãi mãi trong lịch sử Phật giáo Việt Nam tại Đức và trong tương lai nước Đức cũng có thể trở thành là nơi quê hương của Phật giáo mà chính quyền là những người đại diện để chấp nhận mình trở thành một tôn giáo.

Xin cảm ơn mấy anh em.

- *Nguyên Đạo* : Xin cảm ơn Hòa Thượng.

Photo: Nguyên Đạo Văn Công Tuấn
Phù Vân ghi lại đoạn phỏng vấn
Hòa Thượng Phương Trượng chùa Viên Giác.

LỄ HỘI QUÁN THẾ ÂM VÀ VU LAN 2566

tại Tổ Đình Viên Giác Hannover – Đức Quốc
ngày 12 đến ngày 14.8.2022

• Thích Như Điển

Đoàn Chư Tăng Ni trong nghi lễ Thành Sư

Mấy năm nay do dịch Corona cho nên đa phần các Phật tử muốn đi chùa cũng rất giới hạn, không phải là về thời gian mà là về hoàn cảnh xung quanh. Ai cũng sợ sẽ bị người khác lây bệnh và lây bệnh cho người khác. Ngay cả nước Đức này có 85 triệu dân thì cũng đã hết 55 triệu người bị nhiễm Covid 19. Thế cho nên người ta rất lo và buồn vì dù có thân nhân đang thờ tại chùa; nhưng vào những mùa lễ lớn như Tết, Phật Đản và Vu Lan người ta cũng không thể về chùa tham dự lễ được.

Trong dịp lễ Phật Đản 2022, chùa có yêu cầu Phật tử xét nghiệm test nhanh Covid trước khi vào chùa làm lễ. Mặc dù khá là tốn thời gian; nhưng nhiều người cũng đã về chùa. Trong ngày thứ bảy có khoảng 500 người test và chủ nhật thì có khoảng 800 người.

Gần đây do tình hình dịch bệnh có phần bớt căng thẳng; cho nên khi gửi Thư Mời dự lễ Vu Lan năm nay chùa không đề cập đến yêu cầu test nhanh Covid nữa. Tuy nhiên chính phủ Đức cũng có ra thông báo là vào mùa thu năm nay nước Đức cũng sẽ phải đối mặt với đợt dịch nghiêm trọng như mùa thu của những năm trước. Không biết đến bao giờ thì những nạn tai này mới hết, như Đức Phật dạy về tiểu tam tai và đại tam tai mà thế giới phải trải qua trong luận A Tỳ Đàm về việc thành lập thế giới. Tiểu tam tai gồm có dịch bệnh, chiến tranh và nghèo đói. Còn Đại tam tai sẽ có nạn lửa, nạn nước và nạn gió. Ví dụ như trong nạn nước, khi ấy nước sẽ dâng cao, nhấn chìm cõi dục giới. Đây là nơi cư ngụ của 16 loài chúng sanh, gồm có các loài trời,

người, A Tu La, địa ngục, nạ quỷ, súc sanh, Nam Thiên Bộ Châu, Bắc Câu Lô Châu, Đông Thắng Thần Châu, Tây Ngưu Hóa Châu, Tứ Thiên Vương, Dạ Ma, Đâu Suất, Đao Lợi, Hóa Lạc Thiên và Tha Hóa Tự Tại Thiên. Nước sẽ không dâng lên đến cõi Sắc vì chư thiên ở cõi ấy làm rất nhiều việc phước thiện nhiều hơn cõi Dục Giới. Luận A Tỳ Đàm có đề cập việc sau khi trải qua đại tam tai, cõi đất bị nổ tung sẽ dần được hình thành trở lại, với sự có mặt của mười nghìn người, mà trong đó có một người biết Phật Pháp Tăng và biết quy y Tam Bảo, biết làm việc thiện. Thế cho nên kết luận của luận A Tỳ Đàm về việc thành lập thế giới là điểm quan trọng do ở việc con người có lòng từ đối với chúng sanh, với thiên nhiên hay không. Nếu cứ mãi làm ác thì tuổi thọ của quả đất này sẽ ngày một ngắn lại.

Tuy dịch bệnh là thế; nhưng những lễ hội truyền thống thì chùa vẫn tổ chức. Trong khi hầu hết các chùa ở Châu Âu đều muốn tổ chức những ngày lễ như lễ Phật Đản vào đúng ngày rằm tháng tư, lễ Vu Lan vào đúng ngày rằm tháng bảy; nhưng vì chư Tăng Ni ở các chùa rất ít, còn số lượng chư Tăng Ni tập trung an cư tại Tổ đình Viên Giác khá đông; nên thường chỉ lễ Vu Lan ở tổ đình Viên Giác là được tổ chức vào đúng ngày rằm tháng bảy để giải chế an cư luôn.

Hằng năm, Chi Bộ Đức Quốc thường nhân ngày sinh nhật của tôi vào 28 tháng 6 để họp, nhằm lên chương trình cho các hoạt động Phật sự của năm tiếp theo, và từ đó mỗi chùa đều xác định ngày mà mình sẽ tổ chức các lễ trong năm tới. Ở xứ này người ta không gọi là lễ Phật Đản hay lễ Vu Lan mà sẽ nói là mùa Phật Đản và mùa Vu Lan, vì những lễ ấy thường được các chùa nối tiếp nhau tổ chức trong suốt một đến hai tháng.

Chương trình Vu Lan ở Tổ đình Viên Giác năm nay kéo dài ba ngày, bắt đầu từ ngày 12/08. Trong buổi sáng của ngày lễ đầu tiên, quý thầy đã cáo bạch thiên địa và thực hiện lễ Thượng Phan. Vào buổi cơm chiều cùng ngày, có một sự kiện khá đặc biệt đó là buổi lễ chúc mừng cho bốn vị đệ tử của chúng tôi được tấn phong lên hàng Thượng Tọa qua phiên họp của Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Âu Châu, nhân khóa tu học Phật Pháp Âu Châu kỳ thứ 33 được tổ chức tại chùa Khánh Anh vừa qua. Bốn vị ấy gồm có thầy Thích Hạnh Định và thầy Thích Hạnh Luận thọ giới tỳ kheo vào năm 2001, thầy Thích Hạnh Giới và thầy Thích Hạnh Thức thì thọ giới Tỳ kheo vào năm 2002. Như vậy tính cho đến bây giờ, trong số những đệ tử của chúng tôi thì đã có 11 thầy lên Thượng Tọa và hai vị lên Ni

Sư. Nhìn thấy các thầy cô đệ tử có thể giữ vững chí nguyện tu học và hành đạo một khoảng thời gian dài như vậy khiến cho chúng tôi cảm thấy rất hoan hỷ. Tồi đó, quý thầy trong ban kinh sư đã cử hành khai kinh bạch Phật và nghi lễ giải oan bạt độ. Trong phần này, Thượng Tọa Thích Hoằng Khai - Tổng thư ký GHPGVNTN Âu Châu, sám chủ cho trai đàn chẩn tế năm nay đã thực hiện nghi thức thuyết linh, tức là nói cho chư hương linh nghe về tính chất Vô Thường, Khổ, Không và Vô Ngã của các Pháp. Ban kinh sư năm nay bên cạnh Thượng Tọa Thích Hoằng Khai còn có các thầy Thích Chúc Từ, thầy Thích Pháp Nhẫn, Thầy Thích Viên Duy, thầy Thích Hạnh Vân, thầy Thích Hạnh Tuệ, và thầy Thích Chúc Thành. Thêm vào đó còn có sự phụ giúp của 2 em Phật tử là Thảo và Thông.

Lễ Vu Lan ngoài hoa viên chùa Viên Giác

Sáng thứ bảy ngày 13/8 được bắt đầu với thời kinh Lăng Nghiêm thật trang nghiêm và trầm hùng. Đến 10 giờ sáng thì lễ hội Quan Thế Âm do thầy Hạnh Giới điều hành đã được diễn ra.

*Bình tịnh thủy tẩy trừ mùi tam độc
Chối cảnh dương quét sạch bụi trần ai
Đời khổ đau con gọi mãi tên Ngài
Quán Tự Tại con xin người chứng giám.
Con quay về bóng tử bi nương náu
Tìm nghĩa đời trong ánh đạo từ quang
Lòng dạn lòng giữ sạch nghiệp xan tham
Cúi lạy Mẹ Quan Âm hăng cứu khổ!
(Nhành dương cứu khổ)*

Cũng như mọi năm, chương trình có sự góp mặt của những bài múa dâng hoa cúng Phật do các em Oanh Vũ, cũng như các em trong các Gia đình Phật tử Việt Nam ở Đức. Tại Đức có tất cả là bảy gia đình Phật tử: Minh Hải, Tâm Minh, Chánh Niệm, Chánh Dũng, Pháp Quang, Chánh Giác và Chánh Tín. Cũng trong buổi lễ, chúng tôi đã chia sẻ đôi lời về tác phẩm Tây Vực Ký được

tái bản với sự bổ sung những bản đồ minh họa hành trình của pháp sư Huyền Trang qua 13 tấm bản đồ do đạo hữu Nguyễn Minh Tiến thực hiện. Đồng thời Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ cũng viết lời giới thiệu cho lần tái bản này. Thêm vào đó, chúng tôi cũng có chia sẻ về việc hoàn thành Thanh Văn Tạng của công trình phiên dịch và ấn hành Đại Tạng Kinh Việt Nam do Hòa Thượng Tuệ Sỹ chủ trương. Hòa Thượng Ananda đến từ Hòa Lan cũng có lời tán thán bằng Anh ngữ truyền thống văn hóa Phật Giáo của người Việt Nam mà cụ thể là lễ Vu Lan.

Lễ dâng hoa cúng Phật của đoàn sinh GDPT

Sau lễ hội Quan Thế Âm, vào lúc 11:30, chư tôn đức trong ban kinh sư đã cử hành nghi thức cúng Ngọ và sau đó là phần tiến cúng chư hương linh. Năm nay Phật tử về tham dự khá đông nên phần cúng chư hương linh được thực hiện ở ba nơi, ngoài khu vực thờ linh quen thuộc, thì chùa còn thiết trí thêm hai bàn thờ ở hai bên đàn tràng chẩn tế trong khu vực chánh điện. Sau khi thọ trai xong, 13 giờ là lễ quy y Tam Bảo cho quý Phật Tử do ba thầy Thích Hạnh Tấn, Thích Hạnh Định và Thích Hạnh Bổn làm giới sư. Các Phật tử đều được đặt pháp danh bắt đầu với chữ Đồng theo như truyền thống của dòng phái Lâm Tế Chúc Thánh. Từ 14 giờ đến 19 giờ, Thượng Tọa Thích Hoằng Khai đã cùng với chư tôn đức trong ban kinh sư đã thực hiện nghi thức chẩn tế chính thức và chúng tôi cũng đã có mặt để niêm hương bạch Phật.

Vào lúc 15:00 cùng ngày Hội Phật Tử Việt Nam Tỵ Nạn tại Cộng Hòa Liên Bang Đức đã họp tại Thư Viện chùa Viên Giác để bầu lại thành phần Ban Chấp hành của nhiệm kỳ 2022-2026.

Cũng như mọi năm, sau buổi cơm chiều là phần biểu diễn văn nghệ. Những năm trước, chùa thường mời nghệ sĩ ở các nơi về phục vụ văn nghệ cho bà con Phật tử, nhưng những năm đại dịch gần đây, việc ấy không được thực hiện

vì chi phí khá cao trong khi không có nhiều bà con có thể về chùa tham dự lễ. Năm nay, phần này được bắt đầu từ lúc 20:30 với lễ Hoa Đăng do thầy Hạnh Giới hướng dẫn, nối tiếp là các tiết mục văn nghệ do các Gia Đình Phật Tử đóng góp.

Những tưởng số lượng Phật tử về tham gia lễ lần này sẽ không đông; nhưng theo như sự tính đếm của chùa thì đã có từ 3.000 đến 3.500 người về chùa trong suốt 3 ngày diễn ra lễ hội. Phật tử từ những nơi xa như Na Uy, Phần Lan, Đan Mạch, Thụy Sĩ, Mỹ,... cũng đã lặn lội về chùa. Tuy số lượng không nhiều như thời điểm trước đại dịch; nhưng như vậy cũng đã thể hiện việc cuộc sống bà con dần được trở lại như bình thường.

Sáng ngày 14/08, sau thời công phu khuya là lễ Giải Hạ - Mãn Hạ Tự Tứ cho chư tăng ni an cư tại Tổ đình Viên Giác. Ngoài tăng chúng của chùa, còn có mặt của 3 vị ni cô người Đức, mà trong đó, 1 vị tu theo truyền thống Phật Giáo Nhật Bản - Việt Nam, cùng 2 vị theo truyền thống Tây Tạng. Người nữ tuy vẫn được xuất gia theo truyền thống Phật Giáo Tây Tạng nhưng họ không có được cơ hội để nhận lãnh giới Tỳ Kheo Ni trong truyền thống ấy. Vì thế, họ thường phải tìm đến các truyền thống khác như Phật Giáo Trung Quốc, Đại Hàn và Việt Nam để được thọ giới Tỳ Kheo Ni. Trong những năm gần đây, GHPGVNTN Âu Châu cũng thường tổ chức những giới đàn và tạo cơ hội cho những vị nữ tu ấy được nghe và lãnh thọ giới Tỳ Kheo Ni, mà gần nhất là đại giới đàn Quán Thông vào năm 2019 tại Đức. Đây cũng là một điểm đặc biệt của GHPGVNTN Âu Châu.

Tác bạch của Gia Đình Phật Tử Đức Quốc

Kế đó, thầy Hạnh Tấn, cố vấn giáo hạnh của bầy Gia Đình Phật Tử Đức Quốc và thầy Hạnh Định, cố vấn giáo hạnh của Gia Đình Phật Tử Tâm Minh đã có buổi gặp gỡ với đại diện bầy gia đình Phật tử ở Đức trước Quan Âm Các để có đôi

lời thăm hỏi và tặng quà động viên cho những đóng góp của họ.

Cử hành Lễ Vu Lan

Đến 10 giờ, lễ Vu Lan đã được bắt đầu. Một điểm màu nhiệm là dù rằng thời tiết năm nay có nhiều biến động lớn nhưng trời khá đẹp trong suốt ba ngày diễn ra lễ hội tại Tổ đình Viên Giác. Đến ngày tối chủ nhật, sau khi kết thúc lễ là trời bắt đầu mưa, và mưa mãi cả ngày thứ hai sau đó. Điều này cũng đã xảy ra trong rất nhiều năm.

Dâng hoa cúng Phật trong chánh điện chùa Viên Giác

Sau phần dâng hoa cúng Phật của Gia Đình Phật Tử, quý thầy đã tụng đọc thời kinh Vu Lan ngắn bằng tiếng Việt, sau đó là thầy Ananda trì tụng bằng tiếng Pali và sau cùng là bài Tâm Kinh Bát Nhã được trì tụng bằng tiếng Đức bởi các sư cô người Đức. Kế đó, chúng tôi đã chia sẻ với Phật tử về bốn ơn nặng và nhấn mạnh ơn quốc gia, mà cụ thể ở đây là nước Đức nơi mình đang sống. Chúng tôi cũng nhân dịp này giới thiệu những chính trị gia ở đây đã có công đối với Phật Giáo Việt Nam trong đó có ông Dr. Ernst Albrecht, thân phụ của bà Ursula von der Leyen hiện đang làm Chủ tịch Liên minh Âu Châu. Ông ấy đã nhiều lần đến và giúp đỡ cho chùa Viên Giác và ông Thủ Hiến của bang Niedersachsen này, tên của ông đã được chúng tôi khắc lên đại

hồng chung đúc ở Đài Loan của chùa. Cách đây 4-5 tuần, bà Doris Schröder-Köpt, Dân biểu Hannover có đến thăm chùa và chúng tôi cũng đã chỉ cho bà ấy thấy lòng tri ơn của người Việt đối với những người đã thi ơn cứu vớt mình.

Người Việt Nam đến Đức trước và sau năm 1975 với nhiều lý do khác nhau, từ tỵ nạn, đoàn tụ gia đình, du học, làm việc hay kết hôn. Cho đến nay, nước Đức có khoảng 170.000 người Việt hiện sinh sống. Đặc biệt là vào ngày 25/08 này, Thủ Tướng Đức sẽ ghé thăm Tu Viện Lộc Uyển của Ni Trưởng Diệu Phước ở Rostock. Lý do cho chuyến thăm viếng này là khi bức tường Berlin sụp đổ vào ngày 09/11/1989, Đông và Tây Đức được thống nhất và chính phủ đã dành ra 1 tòa nhà cũ ở Rostock của Đông Đức tên là tòa nhà „Hoa hướng dương” để làm trại tỵ nạn cho nhóm người Albania và Việt Nam. Khi ấy, những nhóm tân phát-xít và cực hữu vì không thích người ngoại quốc ở đây nên đã châm lửa đốt phá chung cư này. Nhưng khi ấy, những người Albania đã dời đi hết chỉ còn lại những người Việt tỵ nạn và họ đã phải chạy lên các tầng trên cao để tránh nạn. Sau đó, chính quyền Đức đã giải cứu và đưa họ đến rải rác các vùng ở miền Bắc nước Đức để tạm trú. Giờ đây, sự kiện kia vẫn còn in sâu trong tâm trí của những người dân địa phương.

Cách đây bảy năm chính phủ Rostock rao bán mảnh đất rộng khoảng 10.000 m², chỉ cách tòa chung cư kia độ 500 thước. Ni Trưởng Thích Nữ Diệu Phước, trụ trì chùa Linh Thứu ở Berlin đã mua và kiến tạo nên một ngôi chùa thật trang nghiêm và đẹp, đặt tên là Tu Viện Lộc Uyển. Nơi đây đã tổ chức nhiều khóa tu do Thượng Tọa Thích Hoảng Khai, Thượng Tọa Thích Hạnh Giới, cùng các thầy cô khác hướng dẫn và người Đức đến tham dự khá đông. Kỳ này, ông Tổng Thống Frank-Walter Steinmeier của Đức nhân chuyến đi thăm tòa nhà “Hoa hướng dương” và có đôi lời về sự kiện đau buồn 30 năm trước, ông cũng muốn ghé thăm Tu Viện Lộc Uyển.

Ngày 8/8 vừa rồi, phái đoàn tiền trạm của phủ Tổng Thống đã đến và phối hợp với chùa để chuẩn bị cho chuyến thăm của Tổng Thống. Thế nên chúng tôi sẽ có mặt để đón tiếp phái đoàn của Tổng Thống Đức, cùng với thầy Hạnh Định, thầy Hạnh Giới cùng các anh em trong Hội Phật Tử và Gia Đình Phật Tử. Các chính khách Đức ngày càng quan tâm đến đời sống tâm linh và giữa lúc chính phủ Đức muốn an dân cũng như xoa dịu vết thương xưa, mà vừa hay nơi đó lại có mặt một ngôi chùa mang lại điềm lành, sự an ổn

cho đất nước của họ thì chúng tôi nhận thấy đây là một điều hết sức tuyệt vời. Câu chuyện này có thể sẽ được chia sẻ thêm trong số báo Viên Giác tới, còn bây giờ thì ta sẽ quay trở lại với lễ Vu Lan ở Tổ đình Viên Giác năm nay.

Có một chuyện cũng không phải là mới, đó là cứ mỗi bốn năm một lần sẽ tổ chức bầu lại thành phần ban chấp hành Hội Phật Tử Việt Nam Tỵ Nạn tại Cộng Hòa Liên Bang Đức. Ở bên Châu Âu này cũng như các châu khác như Châu Mỹ, Châu Úc, tất cả các Hội đoàn Phật Giáo đều phải khai báo với tòa án, và do chương kế độ nạp bằng nội quy sinh hoạt của mình lên tòa án và sau đó mình sẽ được hoạt động công khai. Hội Phật Tử Việt Nam Tỵ Nạn tại Cộng Hòa Liên Bang Đức được thành lập năm 1978, đúng ra phải là Chi Bộ; nhưng thời ấy khi chúng tôi từ Nhật Bản mới sang có một mình, không biết được cách thành lập Chi bộ như thế nào. Sở dĩ có được danh từ Chi bộ là do vào năm 1966, GHPGVNTN thành lập phân Bộ Phật giáo Việt Nam hải ngoại, đứng đầu là Hòa Thượng Thích Nhất Hạnh. Dưới phân bộ ấy là các Chi bộ Phật Giáo Việt Nam ở các nước như Tích Lan, Lào và Nhật Bản. Thế cho nên năm 1977 khi chúng tôi sang đây cũng đã giữ lại danh từ Chi Bộ ấy.

Chi Bộ chỉ gồm toàn quý thầy và quý cô thôi. Hồi đầu thì chỉ có một người, rồi đến bốn người; bây giờ thì chỉ tính riêng nước Đức này, chư Tăng Ni sinh hoạt chính thức với Chi Bộ thì cũng khoảng 70 cho đến 100 vị, đó là chỉ tính riêng người Việt Nam mình thôi. Còn Hội Phật Tử Việt Nam Tỵ Nạn tại Cộng Hòa Liên Bang Đức có tất cả là 23 Chi Hội ở khắp nơi trên nước Đức. Mấy năm trước thì hai năm bầu lại một lần, nhưng bây giờ thì bốn năm, riêng nhiệm kỳ vừa rồi là kéo dài sáu năm, từ năm 2016 đến năm 2022, do anh Minh Dũng Nguyễn Văn Hùng làm Hội trưởng.

Năm nay bầu lại thì do anh Nguyễn Hưng Nguyễn Tăng Lộc thay thế. Anh này lúc trước sinh hoạt ở vùng Nürnberg, và thường giúp cho chùa Viên Âm, nay thì chuyển lên trung ương để chăm lo những việc lớn hơn. Phó Hội trưởng ngoại vụ thì do anh Thị Thiện Phạm Công Hoàng ở Todstedt, miền Bắc nước Đức. Phó Hội trưởng nội vụ là anh Thiện Tùng Thái Thiện Lâm ở Aurich. Tổng Thư ký là anh Thiện Đạt Trần Mạnh Thăng ở Hildesheim. Thủ quỹ là Thiện Liên Nguyễn Thị Tuyết Mai ở Hildesheim. Năm người này tạo thành Ban Chấp Hành, có nhiệm vụ chăm sóc tất cả những công việc Phật sự của phía Phật tử trong suốt bốn năm.

Buổi họp bầu lại BCH Hội Phật Tử VNTN niên khóa (2022 – 2026)

Trong đại lễ Vu Lan năm nay, Ban Chấp Hành nhiệm kỳ cũ cũng đã trao lại con dấu của Hội Phật Tử cho Ban Chấp Hành mới để sinh hoạt. Đây cũng là một điểm đặc biệt, thể hiện sự phối hợp làm việc một cách nhịp nhàng giữa tu sĩ và cư sĩ. Tuy nhiên hiện nay, con số 23 Chi Hội đã giảm đi rất nhiều, lý do là các chùa dần được thành lập lên và họ thường sinh hoạt với chùa ở địa phương luôn; chứ không sinh hoạt với Chi Hội nhiều như xưa nữa. Bên dưới các Chi Hội là các Gia Đình Phật Tử.

Lối sinh hoạt như vậy so với các nước khác thì khá hay, tu sĩ ra tu sĩ, cư sĩ ra cư sĩ. Ở một số nước khác, cư sĩ cũng nằm trong hội chùa; cho nên nếu quý thầy không nắm rõ những quy định cũng như cách thức sinh hoạt thì đôi khi số phiếu của cư sĩ sẽ nhiều hơn tu sĩ, khiến cho quý thầy gặp nhiều khó khăn trong khi sinh hoạt. Ở nước Đức các cơ sở tự viện đều thuộc cơ sở công ích, từ thiện xã hội, nên không thuộc sở hữu của cá nhân mà là của đoàn thể, không ai có quyền được bán, nếu như không có sự đồng ý của 2/3 số thành viên. Ở Đức, khi Phật tử đóng góp vào các cơ sở này sẽ được hoàn lại 20% thuế. Đây là cách mà chính phủ Đức khuyến khích người ta làm việc thiện, cũng như tạo điều kiện cho các tổ chức từ thiện, công ích xã hội có chi phí để sinh hoạt. Quả thật là một xã hội nhân bản, thật đáng tán dương.

Đặc biệt là trong tương lai gần Phật giáo tại Hamburg đang làm đơn để được công nhận là một Tôn giáo chính thức. Có ba điều kiện để trở thành một Tôn giáo chính thức; một là phải hoạt động trên 30 năm, hai là phải được sự tin tưởng của Bộ Tài chính, và thứ ba là có 1/1000 dân số theo sinh hoạt. Ví dụ như thành phố có 3.000.000 người thì phải có ít nhất 3000 người quy y Tam Bảo và trở thành Phật tử. Nếu được

như vậy thì chúng ta sẽ được hưởng nhiều quyền lợi, như những ngày lễ Phật Đản và Vu Lan, Phật tử chúng ta sẽ được nghỉ làm nhưng vẫn được nhận lương. Hay trong các nghĩa trang, ngoài những thánh giá ra thì chúng ta cũng sẽ được đặt tượng Phật A Di Đà, hoặc trong các trường học từ tiểu học đến trung học mà có trên 5 em Phật tử thì sẽ được học về Phật Pháp. Mong rằng Ban Chấp Hành nhiệm kỳ mới này sẽ thực hiện được nhiều việc hữu ích cho Phật giáo ở Đức.

Chư Tăng Ni và Phật tử trong Lễ Tự Tứ

Sau buổi lễ Vu Lan, quý thầy thực hiện nghi thức tiến cúng chư hương linh, và sau đó là phần cổ Phật khất thực. Khất thực là một truyền thống rất lâu đời, được gìn giữ từ thời Đức Phật và rất phổ biến ở các quốc gia Phật giáo Nam Truyền như Lào và Thái Lan. Trong khi đó ở Tích Lan, hầu như các sư không đi khất thực mà Phật tử sẽ mang đồ đến chùa nấu. Các sư giữ tinh thần ai cúng gì thì nhận, trong khi đi khất thực và việc Phật tử cúng tiền cũng không quá xa lạ. Còn trong truyền thống Bắc Tông, chúng ta cần xác định rõ là trong tứ vật dụng gồm y phục, thức ăn, thuốc men và nơi ở thì không có tiền trong đó. Thế nhưng vì thời Đức Phật, đời sống của Tăng Đoàn rất đơn giản, trong khi đó thời bây giờ, riêng việc tàu xe đi lại cũng đã cần dùng đến tiền. Thế cho nên trong mười giới Sadi của người xuất gia đã có dạy về việc không được cất giữ tiền bạc cá nhân; nhưng tiền của chúng tăng để dùng những khi qua sông, qua đò và tiền của Tam Bảo thì được phép. Vậy nên giữ tiền nó chỉ là phương tiện chớ chẳng phải là mục đích của cuộc sống. Quý Phật tử ở xa khi về chùa thường sắm sửa bánh trái, thuốc thang để cúng dường chư Tăng, bên cạnh đó cũng có nhiều vị cúng dường tiền đặt trong những bao thư thật trang trọng. Nên lưu tâm một điều là quý thầy đi khất thực không phải để xin tiền, mà chữ khất thực có nghĩa là xin thức ăn. Khi đi khất thực, các thầy luôn tâm niệm rằng việc thực hành hạnh khất thực để trên đên bốn ơn nặng là ơn quốc gia, ơn

cha mẹ, ơn thầy tổ và ơn chúng sanh, dưới thì cứu khổ cho ba đường là địa ngục, ngạ quỷ và súc sanh.

Ở ngoại quốc, việc các Phật tử ở xa không thể về chùa nên chuyển tiền cúng dường vào tài khoản của chùa là điều không lấy gì làm đặc biệt lắm. Có nhiều người còn bỏ tiền vào bao thư để gửi về chùa; nhưng việc này không được cho phép ở Đức và rủi có thất lạc, mất mát thì mình phải hoàn toàn chịu trách nhiệm. Chỉ có ở Nhật là người dân được chính thức cho tiền vào bao thư, rồi khai báo rõ số tiền, rồi bên bưu điện sẽ chuyển bao thư ấy theo hình thức bảo đảm đến người nhận. Ở Việt Nam thì khác, bà con Phật tử thường cúng dường tiền vào thùng phước sương hoặc trao tận tay cho thầy Trụ trì và ta thường sử dụng tiền mặt. Còn ở bên đây chủ yếu sử dụng thẻ, và có thể trong tương lai gần sẽ không còn sử dụng tiền mặt nữa. Đây là một điều có thể khá bất lợi cho những người lớn tuổi, thế nhưng việc này có thể giúp tiết kiệm rất nhiều giấy mà trước đây được dùng để in tiền. Thời thế thay đổi nên chúng ta có rất nhiều thứ như điện, nước, gas cần được tiết kiệm để góp phần bảo vệ môi trường sống. Thế cho nên việc Phật tử cúng dường tiền khi chُر tăng đi khất thực ở phương tây là điều rất bình thường.

Chư Tăng Ni chùa Viên Giác đi khất thực trong lễ Vu Lan

Trong khi đó, gần đây ở Việt Nam, rất nhiều báo chí, các cá nhân và tổ chức đã lên tiếng bất bình về việc nhận tiền trong những buổi lễ khất thực do các chùa ở Việt Nam tổ chức. Tuy vậy, việc khất thực ở Tổ đình Viên Giác được tổ chức khá tươm tất. Mỗi thầy sẽ có một em của Gia đình Phật tử cầm theo một túi đi bên cạnh, khi thấy bình bát của quý thầy gần đầy, các em sẽ tự động lấy ra và cho vào túi có dán tên của thầy ấy. Như vậy, các thầy không phải trực tiếp chạm

vào tiền, thứ mà người ở ngoài đời thường rất nhạy cảm. Do đó, buổi lễ khất thực đã diễn ra khá trang nghiêm và có trật tự. Sau phần cổ Phật khất thực là buổi lễ cúng dường trai tăng và kết thúc đại lễ Vu Lan cũng như lễ Hội Quan Thế Âm tại chùa Viên Giác năm 2022.

Ba ngày lễ tại chùa Viên Giác đã kết thúc một cách viên mãn và một trong những hình ảnh đẹp nhất là những vị trong Ban công quả, Ban phát hành. Những vị này họ đã về chùa trước cả tháng để chuẩn bị cho những ngày lễ, và năm nay hầu hết những món phát hành đều được bán hết, không còn lại gì. Những người ăn chay cũng cảm thấy rất hoan hỷ với những món chay lạ và ngon. Hiện nay ở Đức có rất nhiều quán chay của người Đức và người Việt được dựng lên, và người Đức sản xuất khá nhiều thực phẩm chay cũng như hầu hết những siêu thị ở Đức đều có bán thực phẩm chay. Có lần chúng tôi xem thử thì có 120 loại thực phẩm chay được người Đức làm từ đậu nành. Cách đây 40, 50 năm về trước, khi chúng tôi vừa đến Đức, mỗi lần muốn mua đậu hũ hay chao thì phải lái xe đi mấy trăm cây số mới có, bây giờ thì ngay phía trước chùa đã có siêu thị của người Đức bán rồi. Người Đức phần nhiều ăn chay không phải vì lý do Tôn giáo mà là vì lòng từ bi và ý thức bảo vệ môi trường.

Ngoài ra, một điểm khác cần phải tán dương, đó là trong suốt mấy mươi năm qua, những người hàng xóm chưa bao giờ phàn nàn hay gây khó dễ cho những buổi lễ sinh hoạt của chùa, và các anh chị em Phật tử cũng đã chung tay dọn dẹp rác sau buổi lễ rất kỹ lưỡng. Quý thầy trong chùa cũng như các vị khách tăng cũng rất nhiệt tình góp sức cho buổi lễ. Chỉ riêng Ban tổ chức cho Đại lễ ở Tổ đình Viên Giác thì số lượng đã lên đến 100 cho đến 200 người, vì có rất nhiều khâu và công việc cần phải chuẩn bị. Điều đặc biệt ở đây là không có việc người này giẫm lên chân của người khác, mọi việc đều diễn ra rất trơn tru và hiệu quả. Có thể kết luận bài viết này với câu nói của người Mỹ rằng: „Anh muốn đi nhanh thì anh đi một mình, còn nếu anh muốn đi xa thì anh phải đi với tập thể“. Làm việc nếu muốn lâu dài thì ta hãy làm việc theo kiểu teamwork của người Mỹ, có như vậy thì mình mới thành công được. Khi mà mình đi chung như vậy thì có thể chị ngã em nâng, người này trợ duyên cho người kia.

Hòa Thượng Thích Như Điển

Photo: *Nguyễn Trí Nguyễn Văn Tâm*
(Thích Trung Thành ghi lại từ bản ghi âm tường thuật của HT Phương Trượng)

LỄ VU LAN BÁO HIẾU TẠI CHÙA BẢO QUANG HAMBURG

• Phương Quỳnh Diệu Thiện

*Nghĩ về Mẹ trời luôn tươi sắc thắm
Hoa trong vườn không gió cũng xông xao*

Trong kinh Đức Phật có dạy „Lòng Hiếu chính là lòng Phật, hạnh Hiếu chính là hạnh Phật“. Thật đúng như vậy, trong tháng Bảy âm lịch, khắp nơi trên 4 châu lục, mỗi năm sau mùa An cư Kiết hạ, lễ Tự tứ các chùa đều tổ chức lễ Vu Lan Báo Hiếu để nhắc nhở người con Phật phải luôn nhớ ơn và đền ơn cho cha mẹ, Thầy Tổ. Ân nghĩa đó thật nghìn trùng.

Chùa Bảo Quang Hamburg cũng noi theo gương hiếu hạnh của Bồ Tát Mục Kiền Liên long trọng tổ chức lễ báo hiếu, Phật lịch 2566 vào lúc 10 giờ ngày 21.8.2022. Khoảng 400 Phật tử tham dự từ trong cho đến bên ngoài chánh điện, trang nghiêm cung thỉnh Chư tôn đức quang lâm:

- Hòa Thượng Thích Như Điển, đệ nhị Chủ tịch Hội Đồng Điều Hành Giáo Hội PGVHTN Âu châu, Phương Trượng chùa Viên Giác, Đức Quốc.

- Thượng Tọa Thích Hạnh Định, trụ trì chùa Viên Giác, Đức Quốc.

- Đại Đức Thích Trung Thành, đến từ Đài Loan

- Ni Sư Thích Nữ Tuệ Đàm Châu, trụ trì chùa Bảo Đức, Oberhausen, Đức Quốc; người thường

điều khiển chương trình các buổi lễ tại chùa Bảo Quang,

- Ni Sư Thích Nữ Tuệ Đàm Vân, trụ trì Tịnh Thất Bảo Liên, Đan Mạch.

- Sư Cô Tuệ Đàm Nghiêm, trụ trì chùa Bảo Quang Hamburg, Đức Quốc.

- Và Chư Ni tại chùa Bảo Quang, Bảo Đức và Tịnh Thất Bảo Liên

Các em trong GDPT Pháp Quang Hamburg mở đầu bằng nghi lễ dâng hoa cúng Phật.

Trong phần Đạo từ, trước tiên Hòa Thượng Phương Trượng chùa Viên Giác ngưỡng bạch với Giác linh Sư Bà sáng lập chùa Bảo Quang. Người đã rời cõi Ta Bà hơn 400 ngày và đã thành công „gieo hạt Bồ Đề trên nền xi-măng“ gần 40 năm. Qua bao lần đời đổi, qua bao nhiêu gian khổ cho đến ngày hôm nay chúng ta mới có một đạo

tràng nguy nga tráng lệ; đó cũng nhờ vào công đức hiếu hạnh cùng tài nghệ khéo léo của Sư Cô Tuệ Đàm Nghiêm, tiếp nối sự nghiệp của Sư Bà. Người xưa thường nói „đi chùa, đi chiền“, chiền là truyền, để tiếp nối truyền bá giáo lý mà Đức Phật đã để lại gần 2.600 năm.

Hòa Thượng nhắc nhở đại chúng muốn sống an lạc, người học Phật phải biết liễu tri và hành trì tu tập thì tâm mình mới cảm nhận được niềm an lạc, hạnh phúc mới mong đến bến bờ giác ngộ không xa.

Vì không nhiều thì giờ nên Hòa Thượng chỉ nói về cách lễ bái và bốn phận của việc lễ lạy trong Kinh Lục Phương; nhưng muốn hiểu thêm chi tiết thì theo kinh điển có kể một câu chuyện từ hồi đức Phật còn tại thế như sau. Khi ấy đức Phật đang tại thành Vương Xá; vào mỗi sáng sớm đi khất thực nhìn xa về núi Kế Túc, đức Phật thấy một chàng con nhà trưởng giả tên là Thi Ca La Việt, y phục đàng hoàng, đứng hướng về phương Đông lạy 4 lạy, về phương Nam, phương Tây, phương Bắc cũng lạy 4 lạy, hướng lên Trời lạy 4 lạy, hướng xuống Đất cũng lạy 4 lạy.

Đức Phật đến hỏi: „Con đang làm gì vậy?“. Thi Ca La Việt đáp: „Khi cha mẹ còn sống có dạy con như vậy. Nay cha mẹ con qua đời rồi, con không dám làm trái lời dạy“. Đức Phật nói: „Cha mẹ con dạy con dùng thân để lạy 6 phương như vậy, nhưng con chưa hiểu ý của cha mẹ con. Cha mẹ con muốn nhắc nhở hàng trưởng giả, trí thức phải diệt trừ 6 pháp ác, đó chính lễ lạy 6 phương (Kinh Lục Phương). 6 pháp ác là: (1) ham uống rượu, (2) mê cờ bạc, (3) thích ngủ sớm dậy trễ, (4) ưa mời thỉnh khách khứa, (5) thích kết giao với kẻ xấu, (6) thích giết hại hay gian dứu với vợ người.

Riêng về lạy lục phương, thì đức Phật giảng giải:

* Lễ lạy phương Đông:

Phần người con có hiếu là phải phụng dưỡng cha mẹ có 5 điều: (1) hết lòng hiếu kính, chăm nom, thăm viếng cho cha mẹ vui lòng. (2) thức dậy sớm lo dọn dẹp việc nhà, biết cần kiệm. (3) thay cha mẹ làm việc nặng nhọc. (4) luôn nhớ nghĩ đến công ơn cha mẹ. (5) hết lòng lo lắng thuốc thang chữa trị khi cha mẹ có tật bệnh.

Phần cha mẹ đối với con cũng có 5 điều: (1) dạy con bỏ ác làm thiện. (2) nên gần gũi với người hiếu biết. (3) siêng năng chuyển cần học hỏi. (4) lo dựng vợ, gã chồng cho con. (5) chia phần tài sản cho con.

* Lễ lạy phương Nam:

Người học trò phụng sự Thầy cần ghi nhớ 5 điều: (1) Lòng cung kính sợ sệt. (2) theo lời Thầy dạy bảo. (3) lo việc giặt giũ sửa sang. (4) siêng năng chuyên cần học hỏi. (5) giữ lòng kính ngưỡng khi Thầy qua đời, ngợi khen đức của Thầy, không luận bàn về những lỗi lầm trước kia.

* Lễ lạy phương Tây:

Có ý nghĩa người vợ đối với chồng, ghi nhớ 5 điều: (1) giữ lòng luôn vui vẻ chào đón khi chồng đi làm về. (2) lo việc gia đình, giữ lòng chung thủy. (3) không được khởi lên ý niệm có tình ý với người ngoài. (4) không lộ vẻ tức giận khi chồng nặng lời, không được cất giấu làm của riêng. (5) chồng đi nghỉ trước, vợ lo việc nhà rồi nghỉ sau.

5 điều chồng đối với vợ: (1) luôn giữ lòng tương kính. (2) không để vợ khó nhọc, buồn rầu. (3) để vợ tự ý mua sắm quần áo, trang sức. (4)

giao phó tài sản cho vợ gìn giữ. (5) không gian dứu tư tình với người khác.

* Lễ lạy phương Bắc:

5 việc giao tiếp với mọi người: (1) biết có người làm việc xấu ác, phải tìm cách khuyên giải. (2) cần quan tâm chia sẻ khi gặp người bị tai nạn hay ốm đau. (3) chuyện trong nhà không mang ra nói bên ngoài. (4) phải giữ lòng kính trọng để duy trì quan hệ tốt, không oán hờn dù có việc đụng chạm với nhau (5) nên giúp đỡ cho người gặp khó khăn và chia sẻ vật ngon của quý cho nhau nếu có.

* Lễ lạy phương dưới.

Có nghĩa là người chủ đối kẻ giúp việc, nên biết 5 điều: (1) lưu tâm đến sức khỏe họ rồi mới giao công việc. (2) khi họ bệnh thì phải lo chữa trị. (3) không được đánh đập một cách sai lầm, việc không đáng nên tha thứ trách phạt để dạy dỗ. (4) không lấy tiền riêng của họ. (5) đối xử công bằng, không thiên vị.

5 điều người giúp việc đối với chủ: (1) thức dậy sớm không đợi chủ gọi. (2) tự động lưu tâm đến việc của mình làm. (3) quý trọng tài sản của chủ, cẩn trọng không coi thường. (4) lưu tâm đưa đón chủ khi có việc. (5) nên khen chủ, không nói xấu.

* Lễ lạy phương trên:

Người cúng dường các bậc sa môn, thiện trí thức nên nhớ 5 điều: (1) dùng tâm chân thật hướng về. (2) cung kính hết lòng phụng sự công việc. (3) thường xuyên học hỏi đạo lý. (4) lắng nghe, suy ngẫm rồi tu tập để hành trì. (5) nên hỏi rõ tôn chỉ việc niệm Phật, tham thiền để tu tập.

Hàng sa môn, thiện trí thức cũng phải nhớ 5 điều: (1) tu tập các pháp bố thí, trì giới, nhẫn nhục, tĩnh tâm, định tâm, trí huệ. (2) dạy lễ nghi, không buông thả. (3) dạy cho người nên nói ít, làm nhiều. (4) dạy người chuyên cần lễ bái Tam Bảo, biết thương xót mọi loài chúng sanh. (5) dạy người biết hồi hướng công đức, phát nguyện sanh về Tịnh Độ, chứng đắc đạo Bồ Đề rồi trở lại hóa độ chúng sanh.

Tiếp theo chương trình là lễ „Hoa hồng cài áo“. Trong giờ phút thiêng liêng này, tất cả đạo tràng đều lắng lòng nhớ nghĩ về Mẹ trong tiếng hát „Bông hồng cài áo“ và những bài ca về Mẹ của huynh trưởng Thiện Tâm, của hai Phật tử

Tường Diệu và Minh Lộc; trong khi đó những em trong GDPT Pháp Quang lặng lẽ cài bông hồng cho Chư Tôn Đức và bà con Phật tử.

Buổi chiều từ 14 giờ 30 Hòa Thượng thuyết giảng về Cô hồn – là những linh hồn cô đơn, chết oan khuất vất vưởng. Có 12 loại cô hồn:

- Cô hồn Tiên Vương hậu Bá chi lưu: linh hồn của tất cả vua chúa của nhiều triều đại chết vì tranh giành ngôi vị.

- Cô hồn Anh hùng tướng soái chi lưu: linh hồn của những anh hùng xông pha trận mạc chết thây phơi ngoài chiến trường.

- Cô hồn Văn thần tế phụ chi lưu: là linh hồn của các quan chức phụng mệnh triều đình trấn nhậm đất khách quê người, rồi chết và chôn thây ở đó.

- Cô hồn Văn nhân cử tử chi lưu: là những linh hồn của hàng sĩ tử, sinh viên, học sinh khổ công đèn sách nhưng chưa đỗ đạt, nửa chừng ra đi...

- Cô hồn Ty y Thích tử chi lưu: là linh hồn của một số Tăng sĩ tuy ban đầu có ý xuất trần, nhưng không đạt được mục đích của đời sống xuất gia; khi ra đi vẫn còn bám víu nên không được siêu thoát...

- Tha hương khách lữ chi lưu: linh hồn của các thương gia lận lợi tìm hướng bán buôn bằng đường thủy hay đường bộ, chẳng may gặp bất trắc qua đời...

- Cô hồn Trận vong binh tốt chi lưu: linh hồn của những binh sĩ xông pha trận địa chết tức tưởi không toàn thây...

- Cô hồn Huyết hồ sản nạn chi lưu: đó là linh hồn của những sản phụ khi sanh đẻ cả mẹ lẫn con gặp nguy khốn không cứu chữa phải tử vong... - Cô hồn Sân ngoạn bội nghịch chi lưu:

là linh hồn của những người bị báo chướng sanh nơi biên địa, tật nguyền, mù lòa, đui điếc, câm ngọng, chết vì tai nạn lao động hay ghen tuông hay bị đầu độc. Bởi trước đã tạo nhiều tội ngộ nghịch, bất hiếu với cha mẹ, khinh thường Tam Bảo nên phải trả quả báo...

- Cô hồn Quần thoa phụ nữ chi lưu: là linh hồn của những nàng mệnh phụ phu nhân, cung phi mỹ nữ, giai nhân khuê các gặp nghịch cảnh nên chết thảm thương...

- Cô hồn Thương vong hoạn tử chi lưu: là linh hồn những người chết bất đắc kỳ tử như thiên tai, dịch bệnh, do tai nạn giao thông, tử tội, hay bị thú dữ ăn thịt...

Tiếp theo với giọng trầm buồn Hòa Thượng kể một câu chuyện thật thương tâm, sáng hôm nay một tờ báo ở Việt Nam đã loan tin, „mỗi năm trung bình có khoảng 300.000 hài nhi bị chết trong bụng mẹ”; đó là kết quả của tệ trạng giáo dục, tình trạng xã hội băng hoại tại Việt Nam. Hòa Thượng nhắc nhở các bà mẹ Việt Nam hải ngoại, cố gắng dành thời giờ dạy dỗ các con, dạy các con biết nói tiếng Việt – là tiếng mẹ đẻ để mỗi khi trở về „quê mẹ” khỏi phải ngỡ ngàng về ngôn ngữ...

Cuối cùng là lễ „Chẩn tế bạt độ cô hồn” do Thầy Hạnh Định làm đàn chủ và chư Tăng Ni thành kính cầu nguyện cho các linh hồn, cô hồn sớm được siêu thoát.

Buổi lễ hoàn mãn, mọi người ra về hoan hỷ trong lòng với nỗi nhớ niềm thương về Mẹ.

• **Phương Quỳnh Diệu Thiện**
tưởng trình

QUỐC KHÁNH hay QUỐC NHỤC?

(02.09.1945 – 02.09.2022)

●Tích Cốc Ngô Văn Phát

Hỡi đồng bào cả nước

„Tất cả mọi người đều sinh ra có quyền bình đẳng. Tạo hóa cho họ những quyền không ai có thể xâm phạm được, trong những quyền ấy, có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc”

Lời bất hủ này ở trong bản Tuyên Ngôn Độc Lập năm 1776 của nước Mỹ. Suy rộng ra, câu này có ý nghĩa là tất cả các dân tộc trên thế giới đều sinh ra bình đẳng, dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do.

Bản Tuyên Ngôn Nhân Quyền và Dân Quyền của cách mạng Pháp năm 1791 cũng nói:

"Người ta sinh ra tự do và bình đẳng về quyền lợi, và phải luôn luôn được tự do và bình đẳng về quyền lợi. Đó là những lẽ phải không ai chối cãi được"

Thế mà hơn tám mươi năm nay, bọn thực dân Pháp lợi dụng lá cờ tự do, bình đẳng, bác ái, đến cướp đất nước ta, áp bức đồng bào ta. Hành động của chúng trái hẳn với nhân đạo và chính nghĩa.

Về chính trị, chúng tuyệt đối không cho nhân dân ta một chút tự do dân chủ nào.

Chúng thi hành những luật pháp dã man. Chúng lập ba chế độ khác nhau ở Trung, Nam, Bắc để ngăn cản việc thống nhất nước nhà của ta, để ngăn cản dân tộc ta đoàn kết.

Chúng lập ra nhà tù nhiều hơn trường học.

Chúng thẳng tay chém giết những người yêu nước thương nòi của ta. Chúng tắm các cuộc khởi nghĩa của ta trong những bể máu.

Chúng ràng buộc dư luận, thi hành chính sách ngu dân.

Chúng dùng thuốc phiện, rượu cồn để làm cho nòi giống ta suy nhược.

Về kinh tế, chúng bóc lột dân ta đến tận xương tủy, khiến cho dân ta nghèo nàn, thiếu thốn, nước ta xơ xác, tiêu điều.

Chúng cướp không ruộng đất, hầm mỏ, nguyên liệu.

Chúng giữ độc quyền in giấy bạc, xuất cảng và nhập cảng.

Chúng đặt ra hàng trăm thứ thuế vô lý, làm cho dân ta, nhất là dân cày và dân buôn, trở nên bần cùng.

Chúng không cho các nhà tư sản ta ngóc đầu lên. Chúng bóc lột công nhân ta một cách vô cùng tàn nhẫn v.v... và v.v....

Hai đoạn văn **chữ đậm và nghiêng** ở phần trên đã được Hồ Chí Minh cóp nhặt ghi vào bản Tuyên Ngôn Độc lập, để dựa vào đó mà ông lên án thực dân Pháp. Bản Tuyên Ngôn Độc Lập này, Ông đọc ngày 02.09.1945 tại vườn hoa Ba Đình sau khi Việt Minh (*Việt Nam Độc Lập Đồng Minh Hội, tiền thân của đảng Việt cộng hiện giờ*), cướp được chánh quyền.

Đến bây giờ, 77 năm sau, tất cả người dân Việt, từ già đến trẻ, ai ai cũng biết là dưới sự toàn trị của đảng Việt cộng, người dân bị đảng cướp đoạt các quyền như bình đẳng về quyền lợi, quyền được sống, quyền làm người, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc như trong bản Tuyên Ngôn Độc Lập mà ô.Hồ đã đọc để lường gạt người dân.

Nhưng hỡi ôi, các quyền trên đây đã và đang được nhà nước triệt để áp dụng, nhưng chỉ dành riêng cho đảng viên và thân bằng quyến thuộc, cùng đây mơ rề má

của đảng Việt cộng do ô.Hồ lãnh đạo mà thôi!!!

Nếu đem so sánh giữa chế độ thực dân Pháp và chế độ toàn trị của đảng Việt cộng, thì sự tàn ác, dã man, vô nhân vv... của hai bên cũng như nhau : **Kẻ tám lạng, Người nửa cân!!!**

Nhưng theo tôi biết, thì đảng Việt cộng còn vượt qua mặt thực dân Pháp về thành tích bán nước. Vì mặc dù thực dân Pháp cai trị Việt Nam gần 100 năm, nhưng chưa bao giờ bán một tấc đất hình chữ S cho Tàu. Còn đảng Việt cộng thì sao? Thì đảng quỳ dâng gần hết giang sơn cho kẻ thù truyền kiếp phương Bắc. *(xem hình ở bên trên)*

Mỗi năm, đến ngày 02.09, đảng Việt cộng tổ chức long trọng mừng ngày mà họ gọi là Quốc Khánh, tức là ngày cướp được chánh quyền của chánh phủ Trần Trọng Kim.

Bước đầu của cái gọi là „cách mạng“ xây dựng cơ đồ chưa bao giờ có được như ngày hôm nay theo như lời ô.Nguyễn Phú Trọng, Tổng Bí Thư kiêm luôn chức Chủ tịch Nhà Nước nói là nhờ vào đâu? Nhờ vào thành tích cướp chánh quyền. Sau khi có được chánh quyền trong tay, đảng tiếp tục cướp nhà, cướp đất, cướp cả luôn sinh mạng của người dân nào chống đối lại chúng. Thế cho nên bản tánh của đảng Việt cộng là cướp, cướp và cướp từ A đến Z...

Sau đây, kính mời quý độc giả đọc bài thơ „Chưa Đi Chưa Biết“ của tác giả ẩn danh, thay mặt người dân Việt ở trong như ngoài nước nói lên hiện tình của đất nước Việt Nam dưới sự toàn trị của đảng Việt cộng hèn với giặc Tàu, ác với dân Việt!!!.

CHƯA ĐI CHƯA BIẾT

Chưa đi chưa biết **Bến Tre**,
Nếu đi sẽ thấy cá mè như nhau.
Toàn là mặt lợn đầu trâu,
Cướp nhà, cướp đất, đè đầu dân oan.

Chưa đi chưa biết **Bà Đen**,
Nếu đi sẽ thấy chúng hèn đáng khinh.
Tàu xâm lăng thì làm thịnh,
Dân đen phản đối, tội hình phạt ngay.

Chưa đi chưa biết **Bình Dương**,
Nếu đi sẽ thấy đau thương vô cùng.
Thấy Tàu thì nó gập lưng,
Thấy dân thì nó lại hùng hổ lên

Chưa đi chưa biết **Cà Mau**,
Nếu đi sẽ thấy một màu tang thương.
Cầm quyền là lũ bất lương,
Thụt két, tham nhũng, một phường lưu manh.

Chưa đi chưa biết **Cần Thơ**,
Nếu đi sẽ thấy xác xơ dân mình.
Người dân khổ cực mưu sinh,
Cầm quyền chiếm đất xây dinh, dựng nhà.

Chưa đi chưa biết **Đồ Sơn**,
Nếu đi sẽ thấy tệ hơn đồ tồi.
Trên cao một lũ ngu ngời,
Để dân khốn khổ một đời làm than.

Chưa đi chưa biết **Huế** thương,
Nếu đi sẽ thấy dân thường thở than.
Lưu manh, trộm cướp làm quan,
Cướp sông, cướp cạn, dân oan kêu trời.

Chưa đi chưa biết **Hải Dương**,
Nếu đi sẽ thấy chuyện thường xảy ra.
Có miếng đất tốt dựng nhà,
Lãnh đạo nhìn thấy, thế là mất toi.

Chưa đi chưa biết **Hòn Chông**,
Nếu đi sẽ thấy dân không còn gì.
Trên cạn bị lãnh đạo đi,
Dưới biển Trung Cộng nó đi mạnh hơn.

Chưa đi chưa biết **Lâm Đồng**,
Nếu đi sẽ thấy đau lòng tổ tiên.
Giang sơn một dải cao nguyên,
Để Tàu khai thác nát nghiền quê hương.

Chưa đi chưa biết **Tây Ninh**,
Nếu đi mới biết dân tình làng quê.
Ngày xưa ruộng lúa ê hề,
Bây giờ xuất cảnh làm thuê cho Tàu

Chưa đi chưa biết **Quảng Ninh**,
Nếu đi sẽ thấy hoang kinh phận đời.
Kiện thưa khó hơn kiện trời,
Viết ra sự thật thì ngồi tù ngay

Chưa đi chưa biết **Quy Nhơn**,
Nếu đi sẽ thấy chẳng hơn nhà tù.
Dân đen cho đến thầy tu,
Bất đồng ý kiến là tù một gông.

Chưa đi chưa biết **Sài Gòn**,
Nếu đi sẽ thấy chẳng còn thân quen.
Đường sá hỗn độn, thay tên,
Công an, cảnh sát tổng tiền giữa trưa

Chưa đi chưa biết **Sông Hương**,
Nếu đi sẽ thấy sông thường thở than.
Còn đâu đất Việt dân Nam,
Giang sơn gấm vóc nó mang dâng Tàu.

Chưa đi chưa biết **Nha Trang**,
Nếu đi sẽ thấy từng hàng lệ rơi.
Mỗi lần nhìn ra biển khơi,
Giang sơn sao lại để trôi sang Tàu

Chưa đi chưa biết **Vũng Tàu**,
Nếu đi sẽ thấy giặc Tàu xâm lăng.
Lãnh đạo gục mặt lạnh cam,
Biểu tình, phản đối, người dân đi tù!

Chưa đi chưa biết gần xa,
Nếu đi sẽ thấy toàn là lưu manh.
Từ trung ương đến thừa hành,
Thấy Tàu thì sợ chỉ hành hạ dân

Chưa đi chưa biết **Cali**,
Nếu đi sẽ thấy những gì đúng, hay.
Cột đèn mà có chân tay,
Nó cũng vượt biển sang đây tức thì.

Thế mà cũng thấy lắm khi,
Bao người áo gấm bay về **Việt Nam**.
Hoặc là nghe lũ việt gian,
Đem tiền mà cúng nuôi đoàn lưu manh.

Chúng nó dè cổ dân lành,
Đến cả những bậc tu hành chẳng tha.
Mất **Hoàng Sa**, mất **Trường Sa**,
Tây Nguyên Bauxite bán ra cho Tàu.

Trí thức chống đối một câu,
Đánh đập, bắt bớ, nhốt sâu trong tù.
Quả là lũ lãnh đạo ngu,
Đôi tai đã điếc, mắt mù đã lâu.

Lời cuối:

Câu hỏi được đặt ra là ngày 02.09 có phải là ngày **Quốc Khánh** hay ngày **Quốc Nhục**? Căn cứ vào các sự kiện nêu trên, tôi khẳng định rằng **ngày 02.09 là ngày Quốc Nhục**.

Vậy hỡi đồng bào cả nước, 77 năm quá đủ nhục rồi, còn chờ đợi gì nữa, hãy cùng bắt tay nhau vùng lên như vũ bão đấu tranh tự giải phóng mình và cho dân tộc, bắt đảng Việt cộng phải:

Trả lại cho ta những gì đảng cướp
Quyền làm người được sống tự do

THƠ Nguyễn An Bình

NHỚ QUÊ

*Qua sông. Ừ, đã qua sông
Can chi cái nhớ quận lòng – thấy ghé
Mai quay quắt – bước chân về
Sợ con nước cũng để huề chia hai.*

*Qua sông. Đã, qua sông rồi
Ngược xuôi chỉ thấy đất trời chiêm bao
Ngắm chừng cát bụi hư hao
Tôi ngỡ ngạch hỏi lao xao bóng chiều*

*Qua sông. Sáo, buồn điều hiu
Ngậm câu từ tạ bay liều biệt tằm
Nhớ lời muối mặn ăn năn
Gừng cay ai nữa xót lòng nhớ quê.*

Quyền được nói những gì ta muốn nói
Quyền bình đẳng và mưu cầu hạnh phúc

Trả lại cho ta dãy đất hình **chữ S**
Có non cao biển rộng sông dài
Có rừng vàng biển bạc Ai Nam Quan
Trên bốn ngàn năm Tổ Tiên ta xây dựng

Hỡi người dân Việt toàn cầu
Đoàn kết chống Cộng, chống Tàu ngoại xâm
Một ngày mai sẽ thật gần
Cờ vàng rực rỡ ba phần Việt Nam

Trân trọng kính nguyện cầu Hồ Thiên Sông
Núi, Anh Hùng Tử Sĩ Vị Quốc Vong Thân phù hộ
cho chúng con có đầy đủ nghị lực để vượt qua
mọi chướng ngại, hoàn thành viên mãn nhiệm vụ
giải phóng quê hương.

• **Tích Cốc Ngô Văn Phát**
*Cựu tù nhân „cải tạo" ở Hoàng Liên Sơn
Bắc Việt*

CHƯƠNG TRÌNH PHẬT SỰ NĂM 2023

• Tháng 1 năm 2023

- Ngày 05.-14.01.2023: An Cư Kiết Đông tại Chùa Khánh Anh Évry, Pháp Quốc

- Ngày 14.-15.01.2023 (Thứ bảy – Chủ nhật): TBQT và Tết tại Chùa Viên Minh Thụy Sĩ (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

- Ngày 21.01.2023 (Thứ bảy): Tết "Quý Mão" tại Tổ Đình Viên Giác, Hannover. 20:00: Sám Hối Tất Niên, văn nghệ mừng Tết, đón Giao Thừa vào lúc 24:00 giờ.

- Ngày 22.01.2023 (Chủ Nhật, Mồng Một Tết):

5:45: Tọa thiền và trì tụng Thần Chú Thủ Lăng Nghiêm.

Từ sáng đến tối suốt ngày tại Chùa phát lì xì, phát lộc, xin xăm, lễ Phật v.v...

- Ngày 23.01.2023 (Thứ hai, mồng hai Tết): Phát lì xì, phát lộc, xin xăm, lễ Phật v.v...

- Ngày 24.01.2023 (Thứ ba, mồng ba Tết): Từ 6 đến 17:00 giờ trì tụng trọn Bộ Đại Thừa Diệu Pháp Liên Hoa Kinh

- Ngày 28.-29.01.2023 (Thứ bảy – Chủ nhật): Tết tại Chùa Viên Ý, Padova, Ý (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

• Tháng 2 năm 2023

- Ngày 30.01-04.02.2023: Tụng Kinh Dược Sư cầu an lúc 20:00 giờ (đốt 1.080 ngọn đèn trí tuệ)

- Ngày 05.02.2023 (Chủ nhật): Chánh Lễ Rằm tháng giêng tại Tổ Đình Viên Giác Hannover. Quy Y Tam Bảo.

- Ngày 17.02.2023 (Tối thứ sáu): Lễ Phật đầu năm tại chùa Liễu Quán Copenhagen, Đan Mạch (HT. Phương Trượng và TT. Hạnh Định)

- Ngày 18.02.2023 (Thứ bảy) : Lễ Phật đầu năm tại chùa Quan Thế Âm Odensee, Đan Mạch (HT. Phương Trượng và TT. Hạnh Định)

- Ngày 19.02.2023 (Chủ nhật): Lễ Phật đầu năm tại chùa Quang Minh Ejsberg, Đan Mạch (HT. Phương Trượng và TT. Hạnh Định)

- Lần 1 Ngày 18 – 19/02/2023: Khóa tu Bát Quan Trai tại Chùa Viên Giác.

• Tháng 3 năm 2023

- Lần 2 Ngày 18 – 19.03.2023: Khóa tu Bát Quan Trai tại Chùa Viên Giác.

- Ngày 20.-26.03.2023 (Thứ hai – Chủ nhật): Phật Thất Tịnh Độ tại Chùa Linh Thứu, Berlin (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Định, TT. Hạnh Giới)

• Tháng 4 năm 2023

- Ngày 07-10.04.2023 (Thứ sáu đến Thứ hai): Khóa Tu Học GDPT Đức Quốc tại Tổ Đình Viên Giác, Hannover

- Lần 3 Ngày 15 – 16.04.2023: Khóa tu Bát Quan Trai tại Chùa Viên Giác.

• Tháng 5 năm 2023

- Ngày 01.05.2023 (Thứ hai – Lễ Lao Động): Du ngoạn với Chi Hội Phật tử Hannover và GDPT Tâm Minh

- Ngày 07.05.2023 (Chủ nhật): Lễ Phật Đản Chùa Bảo Đức (TT. Hạnh Giới)

- Ngày 07.05.2023 (Chủ nhật): Lễ Phật Đản tại Tu viện Viên Đức (Ravens-burg) (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

- Ngày 14.05.2022: Lễ Phật Đản tại chùa Quảng Đức Toulouse, Pháp Quốc (HT. Phương Trượng).

- Ngày 20.-21.05.2023 (Thứ bảy & Chủ nhật): Đại Tường Sư Bà Bảo Quang Hamburg và hoàn nguyện Bảo Tháp (Tất cả chư Tăng, Ni Tổ đình Viên Giác)

- Lần 4 Ngày 20 – 21.05.2023: Khóa tu Bát Quan Trai tại Chùa Viên Giác.

- Ngày 28.05.2023 (Chủ nhật): Lễ Phật Đản tại Chùa Viên Âm, Nürnberg (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

- Lễ Phật Đản tại Chùa Linh Thứu (TT. Hạnh Giới)

• Tháng 6 năm 2023

- Ngày 02.- 04.06.2023 (Thứ sáu – Chủ nhật): Lễ Phật Đản tại Tổ Đình Viên Giác, Hannover

- Ngày 04.06.2023 (Chủ nhật): Chúng Viên Giác nhập hạ an cư; Lễ quy y Tam Bảo.

- Ngày 11.06.2023 (Chủ nhật): Lễ Phật Đản tại Chùa Bảo Quang Hamburg (TT. Hạnh Giới)

- Lần 5 Ngày 17 – 18.06.2023: Khóa tu Bát Quan Trai tại Chùa Viên Giác.

- Ngày 17.-18.06.2023 (Thứ bảy - Chủ nhật): Lễ Phật Đản tại Chùa Bảo Thành, Koblenz (TT. Hạnh Giới)

- Ngày 24.6.2023 (Thứ bảy) Fête du Bouddha (Strasbourg - Pháp Quốc) (HT. Phương Trượng và TT. Hạnh Định).
- Ngày 25.6.2023 (Chủ nhật) Đại lễ Phật Đản tại chùa Phổ Hiền (Strasbourg - Pháp). (HT. Phương Trượng và TT. Hạnh Định).
- Ngày 25.06.2023 (Chủ nhật): Lễ Phật Đản tại Chùa Viên Quang, Tübingen (TT. Hạnh Giới)
- Ngày 28.06.2023 (Thứ tư): Họp Thường Niên Chi Bộ Đức Quốc tại Chùa Bảo Thành, Koblenz
- Tháng 7 năm 2023
 - Ngày 01.–05.07.2023 (Thứ bảy đến trưa Thứ tư): Khóa tu gieo duyên tại Tổ Đình Viên Giác, Hannover.
 - Ngày 05.–09.07.2023 (tối Thứ tư đến trưa Chủ nhật): Khóa Huân Tu Niệm Phật miên mật tại Tổ Đình Viên Giác (Xin quý Vị ghi danh trước tại văn phòng Chùa Viên Giác)
 - Ngày 24.7 – 2.8.2023 (Thứ ba đến thứ năm): Khóa Tu Học Phật Pháp Âu Châu kỳ thứ 35 tại chùa Khánh Anh Évry - Pháp Quốc (Tất cả chư Tăng Ni).
- Tháng 8 năm 2023
 - Ngày 05.08.2023 (Thứ bảy): Vu Lan và Khánh Thành Chùa Viên Âm Nürnberg (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Định)
 - Ngày 06.08.2023 (Chủ nhật): Lễ Vu Lan tại Chùa Bảo Đức, Oberhausen (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Định).
 - Ngày 11 - 13.8.2023 (Thứ sáu đến Chủ nhật) Lễ Khánh thành tu viện Lộc Uyển - Rostock - Đức).
 - Ngày 12.08.2023 (Thứ bảy): Lễ Vu Lan tại Chùa Liên Tâm, Phần Lan (HT Phương Trượng, TT. Hạnh Định)
 - Ngày 13.08.2023 (Chủ nhật): Lễ Vu Lan tại Chùa Quan Âm Đan Mạch (HT Phương Trượng, TT. Hạnh Định).
 - Ngày 17 - 20. 08. 2023 (Thứ năm đến Chủ nhật) Về nguồn, Hiệp Kỳ chư Lịch Đại Tổ Sư, Giới Đàn Minh Tâm và lễ kỷ niệm 10 năm HT. Thích Minh Tâm viên tịch (Évry - Pháp Quốc).
 - Ngày 20.08.2023 (Chủ nhật): Lễ Vu Lan tại Chùa Bảo Quang Hamburg (HT Phương Trượng, TT. Hạnh Định)
 - Ngày 25.–27.08.2023 (Thứ sáu đến Chủ nhật): Đại Lễ Vu Lan và Lễ Hội Quan Âm tại

Tổ Đình Viên Giác, Mãn hạ Tự Tứ. Lễ quy y Tam Bảo.

- Ngày 29 & 30.8. 2023 (Thứ ba & thứ tư nhằm ngày 14 & Rằm tháng 7 ÂL) . Lễ chẩn cô hồn và đặc biệt cầu nguyện cho các thai nhi yếu tử tại chùa Viên Giác Hannover, Đức quốc

- Ngày 25 - 27.8.2023 Lễ Vu Lan & Khánh thành thư viện Thiện Minh (Lyon - Pháp quốc).

● Tháng 9 năm 2023

- Ngày 03.09.2023 (Chủ nhật): Lễ Vu Lan tại Chùa Linh Thứu, Berlin (HT Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

- Ngày 10.09.2023 (Chủ nhật): Lễ Vu Lan tại Chùa Bảo Thành, Koblenz (HT Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

- Ngày 17.09.2023 (Chủ nhật): Lễ Vu Lan tại Chùa Viên Quang, Tübingen (HT Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

- Ngày 24.09.2023 (Chủ nhật): Lễ Vu Lan tại Tu Viện Viên Đức, Ravensburg (HT Phương Trượng, TT. Hạnh Định)

- Ngày 25.09. – 01.10.2023 (Thứ hai đến Chủ nhật): Phật Thất Tịnh Độ tại Chùa Bảo Quang, Hamburg (HT. Phương Trượng, TT. Hạnh Giới)

● Tháng 10 năm 2023

- Ngày 01.10 - 10.10. 2023: Khóa tụng kinh Hoa Nghiêm.

- Ngày 15.10. 2023: Lễ Khánh Thành chùa Vạn Hạnh - Hòa Lan.

- Lần 6 Ngày 21 – 22.10.2023: Khóa tu Bát Quan Trai tại Chùa Viên Giác.

- Lễ Thọ Bát Quan Trai tại các Chi Hội (TT. Hạnh Định).

● Tháng 11 năm 2023

- Lần 7 Ngày 18 – 19.11.2023: Khóa tu Bát Quan Trai tại Chùa Viên Giác.

- Lễ Thọ Bát Quan Trai tại các Chi Hội (TT. Hạnh Định).

● Tháng 12 năm 2023

- Ngày 25.12.2023 (Thứ hai): Lễ Giỗ Tổ Chúc Thánh và Hiệp Kỳ chư Hương Linh thờ tại Tổ Đình Viên Giác

- Ngày 25.–31.12.2023 (Thứ hai đến Chủ nhật): Khóa huân tu tại Tổ Đình Viên Giác (TT. Hạnh Định và chư Tôn Đức)

• Phù Vân phụ trách

HỘI ĐỒNG GIÁO PHẨM TRUNG ƯƠNG
VĂN PHÒNG CHÁNH THƯ KÝ
PHÒNG BÁO CHÍ

*

THÔNG CÁO BÁO CHÍ

Ngày 13 tháng 9 năm 2022

Đại Diện Lãnh Sự Quán Hoa Kỳ tại TP. Hồ
Chí Minh đến thăm
Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương
GHPGVNTN

TP. Hồ Chí Minh – Vào lúc 9 giờ sáng ngày 13 tháng 9 năm 2022, ông Rustum Nyquist, viên chức chính trị của Lãnh Sự Quán Hoa Kỳ tại TP. Hồ Chí Minh đã đến Chùa Từ Hiếu, Quận 8, TP. Hồ Chí Minh, để viếng thăm Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương GHPGVNTN. Cùng đi với ông Rustum Nyquist là cô thông dịch viên Thùy Linh.

Đại diện Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương GHPGVNTN đón tiếp ông Rustum Nyquist tại Chùa Từ Hiếu gồm có: Hòa Thượng Thích Minh Tâm, Viện Chủ Chùa Phật Ân, Long Thành, Đồng Nai; Hòa Thượng Thích Thiện Minh, Thiền Thất Lộc Uyển, Hóc Môn; Hòa Thượng Thích Nguyên Lý, Trụ Trì Chùa Từ Hiếu, Quận 8, TP. Hồ Chí Minh.

Sau khi giới thiệu thành phần tham dự, ông Rustum Nyquist cảm ơn quý Hòa Thượng đã dành thì giờ quý báu để đón tiếp ông. Ông nói rằng cuộc hội kiến của ông với quý Hòa Thượng trong Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương

GHPGVNTN sẽ giúp tạo ra sự cảm thông và hiểu biết lẫn nhau nhiều hơn.

Hòa Thượng Thích Nguyên Lý đại diện Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương GHPGVNTN, trước hết, cảm ơn ông Rustum Nyquist và cô Thùy Linh đã đến thăm Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương.

Hòa Thượng Thích Nguyên Lý nhờ ông Rustum chuyển lời cảm ơn Chính phủ và nhân dân Hoa Kỳ đã hỗ trợ cuộc vận động cho nhân quyền, tự do tôn giáo của GHPGVNTN để được các cộng đồng văn minh trên thế giới nghe đến.

Hòa Thượng cũng đã không quên nhờ ông Rustum đạo đạt lòng cảm ơn Chính phủ Hoa Kỳ đã có những tác động tích cực đến những vi phạm các quyền tự do căn bản của con người ở Việt Nam.

Hòa Thượng cũng kính nhờ ông Rustum chuyển lời thăm hỏi của chư Tôn đức trong Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương GHPGVNTN đến các Phật tử và đồng bào gốc Việt cư trú và có quốc tịch Hoa Kỳ, cầu mong tất cả cùng hội nhập xã hội dân chủ tự do, đồng thời tiếp sức với

đồng bào trong nước để vận động cho các quyền tự do căn bản của con người.

Hòa Thượng Thích Nguyên Lý cảm ơn ông Rustum Nyquist và cô Thùy Linh đã đến thăm và kính lời cầu chúc các viên chức trong Tòa Lãnh Sự Hoa Kỳ có nhiều sức khỏe và hoàn thành sứ mạng mang lại sự hiểu biết, thông cảm giữa người dân hai nước.

Tiếp theo, ông Rustum Nyquist đã nêu ra nhiều câu hỏi với quý Hòa Thượng trong Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương. Trước hết, ông muốn biết rằng Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ có phải là Đệ Lục Tăng Thống hay không. Ông cũng hỏi về lập trường của GHPGVNTN và muốn biết khi nào thì tổ chức Đại Hội để kiện toàn nhân sự Viện Tăng Thống và Viện Hóa Đạo.

Hòa Thượng Thích Minh Tâm trả lời ông Rustum rằng Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ chưa phải là Đệ Lục Tăng Thống. Hòa Thượng giải thích thêm cho ông Rustum hiểu rằng việc suy cử là theo luật Phật, chứ không theo các thủ tục như các tổ chức thế tục.

Đối với vấn đề lập trường của GHPGVNTN, Hòa Thượng Thích Minh Tâm trả lời cho ông Rustum bằng trích đoạn trong bản Công Bố của Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương ngày 1 tháng 9 năm 2022 mà trong đó viết rằng, "*Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất không phải là hiệp hội thế tục, do đó không tự đặt mình dưới sự chỉ đạo của bất cứ quyền lực thế tục nào, không hành đạo và hoằng đạo theo bất cứ định hướng, ý thức hệ nào...*".

Còn việc tổ chức Đại Hội GHPGVNTN thì Hòa Thượng Thích Minh Tâm cho biết khi nào đủ duyên thì sẽ tiến hành. Hòa Thượng nói thêm rằng, "Chúng tôi sinh hoạt theo nguyên tắc tùy duyên bất biến, nguyên tắc hành sự xử thế theo luật Phật."

Về câu hỏi của ông Rustum rằng là GHPGVNTN có gặp trở ngại gì đối với GHPGVN hay không, Hòa Thượng Thích Minh Tâm đề nghị ông Rustum nên trực tiếp hỏi điều này với GHPGVN.

Ông Rustum Nyquist hỏi thêm về sinh hoạt từ thiện xã hội của GHPGVNTN có gặp trở ngại gì không? Hòa Thượng Thích Thiện Minh trả lời rằng tất cả mọi sinh hoạt mang danh nghĩa GHPGVNTN thì luôn luôn gặp trở ngại. Hòa Thượng nêu thí dụ như cứu trợ dân nghèo, đồng bào bị thiên tai bão lụt, hay hỗ trợ cho đồng bào bị Covid-19 cũng đều gặp khó khăn. Hòa Thượng cho biết muốn cứu trợ không gặp trở ngại thì không nhân danh GHPGVNTN. Tuy nhiên, Hòa Thượng cũng giải thích thêm rằng, nhân danh hay không, không quan trọng. Điều quan trọng là khi người dân cần sự cứu trợ thì làm thế nào để người dân nhận được cứu trợ. Hòa Thượng nhấn mạnh rằng nhưng không vì vậy mà mượn danh bất cứ tổ chức nào.

Sau khi nêu nhiều câu hỏi về tình hình GHPGVNTN và được quý Hòa Thượng trong Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương trả lời đầy đủ, ông Rustum Nyquist và cô Thùy Linh đã vui vẻ xin phép ra về vào lúc 10 giờ rưỡi sáng cùng ngày. Cuộc thăm viếng đã kết thúc trong tình đạo vị và cảm thông.

Đây là cuộc thăm viếng Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương GHPGVNTN đầu tiên của ông Rustum Nyquist, viên chức chính trị của Lãnh Sự Quán Hoa Kỳ tại TP. Hồ Chí Minh, từ khi Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương được tái lập tại Chùa Phật Ân, Long Thành, Đồng Nai, vào ngày 21 tháng 8 năm 2022.

Nay thông tri.

Phật lịch 2566, Chùa Từ Hiếu, ngày 13 tháng 9 năm 2022

Thay mặt Phòng Báo Chí, Văn Phòng Chánh thư ký

HT. Thích Như Điển, hải ngoại.

HT. Thích Nguyên Lý, quốc nội.

Vu Lan - Báo Hiếu tại Chùa Viên Minh – Thụy Sĩ:

Chủ nhật, ngày 14.08 (Nhằm ngày 17 tháng 7 năm Nhâm Dần), tại chùa Viên Minh ở làng Nebikon thuộc thành phố Luzern Thụy Sĩ đã long trọng tổ chức Đại Lễ Vu Lan - Báo Hiếu, Phật lịch 2566, Dương lịch 2022.

Năm nay, ngày rằm tháng bảy âm lịch rơi vào giữa tháng tám dương lịch, cứ ngỡ mọi người vẫn còn đang trên đường đi nghỉ hè. Hơn nữa, sau hơn ba năm qua, vì đại dịch Covid-19 tung hoành khắp nơi, mọi người cũng chưa được đi đây đó nhiều, nhất là về thăm lại quê hương. Thế nhưng, ngày Đại Lễ Vu Lan – Báo Hiếu vừa qua, tại ngôi chùa Viên Minh có rất đông bà con Phật tử và Cộng đồng Việt Nam tại Thụy Sĩ cũng như các quốc gia lân cận như Đức, Pháp, Ý và Áo về chùa tham dự lên đến hơn 300 người trong đó có người Thụy Sĩ địa phương.

Thật sự, có nhiều niềm vui chung cho cộng đồng, đó là thời tiết. Tại Thụy Sĩ, vài tuần lễ trước, thời tiết khô khan, nắng nóng, nhiệt độ lên đến 34 độ C. Có lẽ đợt nóng này giúp cho các nhà phân phối quạt máy tung ra thị trường nhiều hơn. Nhiệt độ càng cao và khô như thế lại tạo ra nỗi lo ngại cho Chánh phủ Liên Bang Thụy Sĩ về việc sợ hỏa hoạn dễ xảy ra, nên ngày Quốc Khánh Thụy Sĩ (1.8), chánh phủ cũng đã ra lệnh cấm đốt pháo bông và không được tổ chức Picknick tại các khu rừng hay gần rừng 50 mét.

Thế mà ngày Đại Lễ Vu Lan – Báo Hiếu hôm đó, trên bầu trời xuất hiện nhiều đám mây bao phủ, khiến cho ngôi làng nhỏ Nebikon nơi có ngôi chùa Viên Minh đang tọa lạc, giảm đi cái nắng nóng gay gắt ấy. Tình thoảng có những cơn gió nhẹ thổi qua làm cho không khí trở nên se se như thu về mát dịu, mọi người hoan hỷ vô cùng.

Vào đúng 10 giờ sáng, quý Phật tử chùa Viên Minh trong trang phục áo dài nữ màu khói lam dung hòa, dịu hiền dễ mến và các nam Phật tử với quần tây áo trắng điểm lên cà vạt màu đỏ booc-đô trang nghiêm, mang đầy cá tính mạnh mẽ của cái dũng trượng phu. Tất cả đều tề tựu

tại bàn tổ để chuẩn bị cung thỉnh chư tăng ni quang lâm chánh điện chứng minh và cử hành nghi thức Lễ Vu Lan – Báo Hiếu như thường lệ hằng năm.

Chùa Viên Minh được chuyển đổi từ nhà hàng sang ngôi chùa cũng được tròn 5 năm, tuy chánh điện có sức chứa khiêm tốn nhưng Thượng Tọa Trụ Trì đã linh động sắp xếp các dãy ghế gọn gàng nên Phật tử có thể ngồi dự lễ được hơn 80 người thoải mái. Cũng may là nhờ sân trước tượng Quan Âm lộ thiên tương đối rộng đủ để dựng thêm 3 cái lều lớn, vì thế cộng đồng Phật tử có nơi sinh hoạt.

Về bãi đỗ xe cũng thật may mắn, xung quanh chùa có bãi đỗ xe của nhà thờ, của trường học Kindergarten, hãng vận chuyển Galliker và bãi đỗ xe của làng. Tất cả được sử dụng miễn phí vào cuối tuần. Ước tính trên 200 chiếc xe chắc cũng không có trở ngại.

Sự tất bật của quý Phật tử trong bốn tự đã nói lên sự hăng say phụng sự Tam bảo để thập phương bốn đạo gieo duyên nơi ruộng vườn công đức. Ban trai soạn rất hoan hỷ khi nhìn thấy đông đảo bà con cộng đồng quy tụ về chùa với tâm thành kính như thế. Ban phát hành ẩm thực cũng miệt mài trao đổi như một lễ hội thật vui và nhộn nhịp làm sao. Tiếng cười tiếng nói của các cháu khi được thưởng thức các món ăn yêu thích của mình đó chính là Khoai tây chiên và Pizza.

Ngoài nghi thức tụng kinh Vu Lan - Báo Hiếu, lễ cài hoa hồng, đặc biệt buổi chiều có thêm phần ca nhạc Karaoke với chủ đề về Mẹ - Cha, để bà con có dịp bày tỏ lời tri ân đến với các bậc sanh thành dưỡng dục cù lao. Những giọt nước mắt cũng đã rơi xuống với sự cảm động khi

không còn hình bóng của cha mẹ mình trên thế gian này nữa. Tuy không phải là ca sĩ chuyên nghiệp nhưng bà con cộng đồng cũng đã thể hiện nhiệt tình góp vui cho ngày Đại Lễ Vu Lan – Báo Hiếu năm nay.

Những thành tựu có được từ một ngôi chùa nhỏ ọp ẹp lưa thưa đến ngôi chùa Viên Minh hiện tại cũng đã trải qua nhiều thăng trầm, sóng gió. Nương nhờ oai lực của chư tăng ni nhị bộ trong Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Âu Châu, và cũng nhờ sự đóng góp cả tinh thần lẫn vật chất của bà con cộng đồng Phật tử khắp nơi ở Âu Châu và các tôn giáo bạn, kể có công người có của, nhiệt tâm, tinh cần ủng hộ, cùng nhau tụ họp, xây dựng trong niềm đoàn kết, và phát huy giữ gìn Truyền thống Văn hoá Phật giáo Việt Nam nơi xứ người.

Chùa Viên Minh xin gửi nơi đây lòng tri ân đến tất cả và xin hồi hướng lên mười phương chư Phật, chư Đại Bồ Tát, chư Hiền thánh tăng chứng minh gia bị.

Nam Mô Đại Hiếu Mục Kiền Liên Bồ Tát

(Ghi nhanh, **Thiện Như**)

Bông hồng mùa Vu Lan tại Tu Viện Viên Đức 2022

Buổi lễ Vu Lan năm nay, ngày 4.9.2022, tại Tu Viện Viên Đức ở Ravensburg-Đức Quốc với sự chứng minh của Sư Ông Viên Giác và 15 vị tôn túc như Thầy Hoảng Khai đến từ chùa Khuông Việt ở Na Uy; Thầy Quảng Đạo của chùa Khánh Anh, Paris Pháp Quốc. Thầy Hạnh Tấn từ Tu Viện Vô Lượng Thọ ở Dresden Đức Quốc; và MC điều khiển chương trình là Thầy Chúc Tử đến từ Việt Nam...

Trong phần Đạo từ, Sư Ông Viên Giác đem chuyện thế sự nói về những "Tiểu Tam tai và Đại Tam tai" như trong "Luận A Tỳ Đàm về việc thành lập thế giới". Hiện tại chúng ta đang trải qua những tiểu tam tai như: nghèo đói, bệnh tật và chiến tranh. Mấy năm qua cơn dịch Covid đã lấy đi không biết bao mạng sống. Còn chiến tranh thì xảy ra ngay trước mắt giữa Nga và Ukraine cũng đã gần bảy tháng chưa phân thắng bại, nhưng thiệt hại cho cả đôi bên và cho toàn thế giới thì chưa lường trước được.

Mới có tiểu tam tai thôi mà chúng ta đã lo sợ cho mùa đông này không có đủ năng lượng để sưởi ấm. Nghe đến Đại tam tai mới chấn động toàn thân! Sư Ông bảo, một khi con người phá hoại thiên nhiên, làm nhiều điều ác hay nghịch lý, thiên nhiên sẽ trả lời bằng những trận động đất, lòng đất sẽ vỡ tung và nước từ khắp nơi đổ về sẽ dâng cao, xóa tan bao châu lục. Lúc ấy không còn sự sống nữa. Chỉ có cõi dục giới mới bị đại tam tai, Sư Ông chỉ đường cho ta tu lên cõi tiên với Thập Thiện, hay lên cõi sắc giới và vô sắc giới để tránh nạn. Nếu chưa muốn vãng sanh về thế giới Tây Phương của Đức Phật A Di Đà.

Cũng đúng vào mùa Vu Lan, ngày 21 tháng 8 năm 2022 tại Việt Nam Hòa Thượng Tuệ Sỹ chính thức được Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương công cử vào chức vụ Chánh Thư Ký – xử lý Viện Tăng Thống. Chúng ta cũng không thể quên cũng vào mùa Vu Lan năm 1984 Thầy Tuệ Sỹ và Thầy Thích Trí Siêu (Lê Mạnh Thát) bị bắt và đến năm 1988 bị tuyên án tử hình với tội danh âm mưu lật đổ chính quyền. Tuy nhiên nhờ sự can thiệp của quốc tế và của các tổ chức, Hội đoàn và Phật tử khắp nơi trên thế giới nên đến năm 1998 hai Thầy đều được thoát án. Vừa nhậm chức xong Thầy đã tỏ ngay thái độ cương quyết của mình, không chấp nhận Giáo Hội Phật Giáo Thống Nhất nằm trong Mặt Trận Tổ Quốc. Nhất định không để Phật giáo làm công cụ cho bất cứ đảng phái chính trị nào.

Đặc biệt lần này, trong mục Bông Hồng cài Áo các ca khúc hát về Mẹ hay Bông Hồng cài áo đều do các Thầy trẻ có chất giọng tốt trình bày, còn hay và cảm động hơn các ca sĩ tay ngang hát như mọi lần.

Đến giờ đi khất thực, để thể hiện sự bình đẳng và cúng dường đồng đều không thiên vị, các vị Tôn Túc ngồi tại chỗ. Mười sáu bình bát được đặt dài trên bàn cho các Phật tử nối đuôi nhau đến bỏ vào những vật dụng cúng dường tùy thích, rất ư phong phú.

Sau mùa Covid đây là mùa Vu Lan đông người đến tham dự nhất, lớp tán mát ở sân Chùa quá rộng lớn, lớp ngồi ăn uống dưới rạp, lớp

theo Sư Ông đi hái táo trong vườn, Sư Ông sẽ chỉ cho cây táo nào ngon, giòn, ngọt tha hồ hái đem về.

Đang miên man, bỗng nghe tiếng Thầy Hạnh Vân, Trụ trì Tu Viện Viên Đức, đang giới thiệu vườn chùa với 18 tượng đá bằng cẩm thạch đen, chạm trổ rất công phu hình các vị A La Hán. Thầy kêu gọi mỗi người nên đóng góp một tay để năm sau vườn chùa sẽ hoàn thành thật đẹp, thật trang nghiêm.

Khoảng một giờ rưỡi trưa, mọi người vào Chánh điện để nghe Thầy Quảng Đạo tâm tình với các Phật tử về đề tài hiếu đễ với cha mẹ trong ngày lễ Vu Lan. Thầy hỏi trò trả lời và trò hỏi Thầy trả lời, không khí rất ấm áp và vui tươi.

Đến giờ chiều là lễ cúng Chấn tế cô hồn, ngày rằm tháng bảy là ngày xá tội vong nhân nên rất quan trọng cho những cô hồn vất vưởng. Thầy Hoảng Khai làm chủ lễ với mũ mào y áo rất trang trọng.

Tâm tôi rất an lạc và hạnh phúc khi được dự lễ Vu Lan ngày hôm nay và với túi trái cây nặng trĩu trên tay.

(Phù Vân biên tập lại từ bài viết của Hoa Lan - Thiện Giới)

Mùa Vu Lan 2022.

IN SINH HOẠT CỘNG ĐỒNG

• Đại Nguyên phụ trách

* Đại Nhạc Hội Cảm Ơn Anh:

Westminster - Đại Nhạc Hội Cảm Ơn Anh - Người Thương Binh VNCH do Hội H.O. Cứu Trợ Thương Phế Binh - Quà Phụ VNCH phối hợp tổ chức với Liên Hội Cựu Chiến Sĩ, Tập Thể Chiến Sĩ Trung Tâm Tây Nam và một số Hội đoàn, Đoàn thể đã diễn ra vào trưa Chủ Nhật, ngày 7.8.2022 tại Trung Tâm QD Venue, đường Garden Grove Blvd., thành phố Westminster. Tuy không tổ chức ngoài trời như mọi năm, nhưng vẫn giữ sự chân tình và mến thương cho các thương phế binh và quà phụ của Quân Lực VNCH.

Nói đến Đại Nhạc Hội Cảm Ơn Anh, không cần giải thích mọi người đều biết đó là một sinh hoạt văn nghệ có từ nhiều năm qua, nhằm kêu gọi đồng hương đóng góp cho chương trình cứu trợ các Thương Phế Binh, các chị quà phụ VNCH đang sống trong hoàn cảnh khó nghèo tại quê nhà.

Mười bốn Đại Nhạc Hội đã qua và lần này là lần thứ 15, tình thương yêu, lòng biết ơn các chiến sĩ QLVNCH đã hy sinh để bảo vệ miền Nam, và các Quân, Cán, Chính đã hy sinh một phần thân thể cho tổ quốc nay đang mang thân phận một Thương Phế Binh, bị chế độ mới ruồng bỏ, sống tủi nhục trong quê hương của mình.

Là những người may mắn còn sống và nhất là đang được sống trên vùng trời tự do, người Việt Quốc Gia khắp nơi trên thế giới, đặc biệt các chiến hữu QL/VNCH không bao giờ quên những đồng đội của mình, đồng bào không quên ơn các ân nhân đã hy sinh một phần thân thể cho tổ quốc và cho sự sống còn của mình, nên dù tổ chức Đại Nhạc Hội Cảm Ơn Anh ở bất cứ đâu, đồng hương và các chiến hữu cũng đến tham dự đông đảo.

Những người ở xa không thể đến thì gửi chi phiếu đóng góp trên điện thoại. Kết quả chắc chắn

sẽ mang lại niềm hy vọng cho các TPB-QP/VNCH và cũng mang lại niềm vui cho Ban Tổ Chức, vì chỉ riêng các chiến hữu trong Tổng Hội Võ Bị Quốc Gia đã trao tặng anh em TPB/QP số tiền lên đến \$33,450 triệu; nhiều đồng hương đã đóng góp từ vài chục đến vài ngàn Mỹ Kim, danh sách rất dài chúng tôi không thể nêu quý danh tánh hết mọi người.

Tuy nhiên dù ít hay nhiều đều nói lên tấm lòng của đồng hương đối với các TPB/QP/VNCH cụ thể như lời chia sẻ rất chân tình của nhiếp ảnh gia Hồ Đăng, một Trưởng Hướng Đạo nói với Viễn Đông: "Làm việc trong ngành Điện Ảnh Quân Đội trước năm 1975, Hồ Đăng đã có dịp nghe, thấy và cảm nhận được những nỗi đau đớn về thể xác và tinh thần của các TPB và Cô Nhi Quà Phụ. Vì vậy, Cảm Ơn Người Thương Binh VNCH là việc rất cần được thể hiện một cách tích cực qua nhiều hình thức khác nhau. Hồ Đăng rất cảm phục tấm lòng của Ban tổ Chức Đại Nhạc Hội Cảm Ơn Anh kỳ thứ 15 này." Để thể hiện tấm lòng của mình, Hồ Đăng đã tặng ban tổ chức hai tác phẩm nhiếp ảnh khổ lớn rất giá trị được ban tổ chức trưng bày hai bên sân khấu trong ngày Đại Nhạc Hội.

Đến tham dự, chúng tôi nhận thấy rất nhiều cựu sĩ quan QL/VNCH thuộc các quân, binh, chủng và Cảnh Sát Quốc Gia VNCH, các Hội đoàn Đồng hương. Chương trình được MC Hải Quân Đinh Quang Truật phụ trách phần khai mạc và nghệ sĩ Đỗ Thanh, Quốc Thái, Khánh Hoàng phụ trách phần văn nghệ.

Sau nghi thức chào cờ, trong giây phút mặc niệm mọi người cúi đầu tưởng nhớ người Chị cả Nguyễn Thị Hạnh Nhơn và chiến hữu Nguyễn Văn Phán, một người tích cực trong Hội H.O từ nhiều năm qua vừa mới vĩnh viễn ra đi vào cuối tháng 7.2022.

Năm nay Ban hợp ca Liên Hội Cựu Chiến Sĩ, Ban hợp ca Tập Thể Chiến Sĩ Trung Tâm Tây Nam, Ban Tu Ca Xuân Diễm, Câu Lạc Bộ Tình Nghệ Sĩ, Lực Lượng Đặc Biệt đều có những đồng phục nổi bật và trình diễn vô cùng sống động.

Ngoài các ban trên, còn có nhiều ca, nghệ sĩ nói đến tên tuổi họ, ai cũng mến mộ như Nguyễn Đức Đạt, Trang Thanh Lan, Thu Sương, Đình Đại, Kha Hồng Nhung, Gia Huy, Đặng Thế Luân, Hương Thủy, Đặng Vũ, Hoàng Sỹ Phú, Ngô Thúy Hằng, Mè Linh, Jenny Tường Giang, v.v... trình bày các nhạc phẩm về người lính chiến QL/VNCH, về tình ca quê hương.

Trong lời phát biểu khai mạc, bà Nguyễn Thanh Thủy, Hội Trưởng Hội H.O. Cứu Trợ TPB/QP/VNCH chân thành cảm tạ quý mạnh thường quân khắp nơi, cảm ơn các thiện nguyện viên, các vị trong ban tổ chức, các hội đoàn quân đội, Cảnh Sát Quốc Gia, Hội Quân Nhân Người Mỹ gốc Việt và quý cơ quan truyền thông cùng đồng hương đã tích cực tham dự. Bà nói, "Vì lần đầu tổ chức trong hội trường nên chắc chắn có nhiều thiếu sót, xin quý đồng hương niệm tình bỏ qua cho."

Bốn thiện nguyện viên tích cực nhất trong việc tổ chức Đại Nhạc Hội là phu nhân Biệt Động Quân Trần Tiểu San (Khóa 19 Võ Bị), anh Billy Lê, cô Cindy Trần và anh Lương Hiệp. Họ đã được niên trưởng Cổ Tấn Tinh Châu, niên trưởng Nguyễn Văn Úc, bà Nguyễn Thanh Thủy và cô Frances Nguyễn Thế Thủy đại diện Ban Tổ Chức trao tặng tấm Placque Tri Ân và huy chương.

Đại Nhạc Hội kết thúc tốt đẹp vào buổi chiều cùng ngày. Ban tổ chức cho biết, sau khi tổng kết thu, chỉ sẽ công bố kết quả tài chánh trong Đại Nhạc Hội kỳ thứ 15 đến đồng hương.

(Tin của www.hocviencsqg-vnch.org)

* **Hậu duệ VNCH.**

"Chào tháng 9 với một niềm hãnh diện không nhỏ cho cộng đồng người Việt, một cậu bé sinh ra vào những ngày tang thương nhất của miền nam Việt Nam 1975. Ba ông là một sĩ quan trong quân lực VNCH, sau những năm tháng tù đầy khổ sai đã cùng gia đình tỵ nạn tại vùng đất tự do và cậu bé Thành ngày nào đã trở thành bác sĩ.

Sau khi tốt nghiệp bác sĩ, ông đã gia nhập Hải Quân Hoa Kỳ và từng giữ những chức vụ quan trọng như: Giám đốc Chương trình Nghiên cứu sinh Nội tiết của Hiệp hội Quốc gia tại Trung tâm Y học Quân đội Quốc gia Walter Reed (WRNMMC). Ông cũng là Giám đốc phân khoa nội tiết, Đại học Khoa học sức khỏe của chính phủ liên bang (USUHS) và chuyên gia tư vấn nội tiết cho Quốc hội Hoa Kỳ. Ông là Giáo sư Y khoa (USUHS), Thành viên của Trường môn Bác sĩ Hoa Kỳ, và Thành viên của Trường môn Nội tiết Hoa Kỳ.

Hôm nay bác sĩ Thành được chính cha ruột của mình cài lên vai áo chiến lon đại tá (Captian) với sự chứng kiến của Đô Đốc John Eisold, đồng nghiệp và nhiều đồng hương Việt Nam. Đặc biệt hơn nữa,

ông chính thức được chuẩn thuận là giáo sư (full professor) và trở thành người Mỹ gốc Việt đầu tiên làm giáo sư tại Trung Tâm Y Học Quân Đội Quốc Gia Walter Reed .

Hiện nay bác sĩ Thành là sĩ quan y tế Hải Quân duy nhất trong một sứ mệnh đa quốc gia tới Bắc Cực và chịu trách nhiệm chăm sóc y tế cho hơn 330 thủy thủ cũng như hỗ trợ các phái đoàn Quốc Hội trong nhiệm vụ quốc tế quan trọng."

(Fr. Destiny Nguyen)

* **Bảng nhóm người Việt rửa tiền triệu bảng tại Anh nhận án tù:**

Tòa tại Anh kết án bốn bị can là phụ nữ Việt đã rửa hơn 4 triệu bảng Anh thông qua tài khoản ngân hàng của sinh viên và các tiệm nail.

Hoạt động tội phạm quốc tế của các bị can được mô tả là dùng sinh viên Việt Nam tại một trường đại học ở Anh để nhận hàng triệu bảng tiền mặt trực tiếp vào tài khoản ngân hàng của họ. Số tiền này sau đó được chuyển cho các công dân Việt Nam khác tại Anh đã và đang điều hành các doanh nghiệp xuất khẩu quần áo sang Việt Nam.

Đơn vị Điều tra Đặc biệt Khu vực Miền Đông (ERSOU), nơi đã phát hiện ra bảng nhóm, cho biết một số khoản tiền cũng được rửa qua các tiệm làm móng.

Cuộc điều tra đã phát hiện ra những sai phạm tài chính trị giá gần 4,2 triệu bảng Anh. Các khoản tiền này đến từ hoạt động tội phạm như tiền của công dân Việt Nam tại Pháp chi trả từ 7.000 đến 11.500 bảng Anh để đi lậu vào Vương quốc Anh.

Một số người vào Anh lậu này sau đó làm việc trong các cơ sở trồng cần sa. Tin cho hay cảnh sát ra lệnh bắt các nghi phạm tại một loạt các địa điểm ở Birmingham, Cambridgeshire, Essex, Leicester, London và Wales.

Paul Gillick, cảnh sát điều tra thuộc ERSOU cho biết: "Đây là một hoạt động lớn, rất tinh vi nhằm che giấu một lượng lớn tiền mặt tội phạm xuyên biên giới quốc tế. Bên cạnh việc phạm tội ma túy, cảnh sát và công tố viên đã phát hiện ra bằng chứng thu xếp các cuộc hôn nhân giả và làm giấy tờ tùy thân giả để các cá nhân Việt Nam đi lại trong hoạt động buôn người."

(Tin tổng hợp BBC)

Sang Nhà Hàng Chay tại Bielefeld

Vì lý do sức khỏe cần sang 1 nhà hàng chay có 70 chỗ ngồi cách trung tâm khoảng 3Km.

Có chỗ đậu xe.

Nhà hàng đã hoạt động được 7 năm.

***** Thu nhập tốt *****

Thành phố chỉ có 1 nhà hàng chay.

Muốn biết thêm chi tiết xin liên lạc:

Handy **0157 - 58 198 775**

IN NƯỚC ĐỨC

● Lê Ngọc Châu

* Liên đảng yêu cầu Scholz làm rõ trong vụ bê bối Cum-Ex:

Ngày 11.8.2022 Berlin (dpa) - Liên đảng CDU/CSU đã yêu cầu Thủ Tướng Olaf Scholz (SPD) làm rõ vụ bê bối liên quan đến Ngân hàng Hamburg Warburg tại cuộc họp báo mùa hè của ông hôm nay, xảy ra trong thời gian ông làm Thị Trưởng thành phố Hanseatic.

"Olaf Scholz phải tự giải thích", giám đốc điều hành quốc hội Thorsten Frei (CDU) nói với mạng xã luận Đức (RND). Ông Frei chỉ trích "những khoảng trống trong trí nhớ của Scholz" tại các cuộc họp với các chủ ngân hàng. Giờ đây, người ta cũng tìm thấy tiền mặt từ cựu nghị sĩ SPD Johannes Kahrs.

Trong cái gọi là vụ bê bối "Cum", những người "chơi tài chính" đã di chuyển các khối cổ phiếu xung quanh thời hạn trong một hệ thống phức tạp theo cách họ được hoàn lại các khoản thuế mà họ chưa bao giờ trả. Ngay sau khi Scholz gặp người đồng sở hữu Ngân hàng Warburg, cơ quan thuế Hamburg ban đầu đã miễn thu hồi thuế hàng chục triệu đồng từ ngôi nhà tiền tỷ.

Sau đó, ngân hàng này đã phải trả lại hơn 176 triệu Euro tiền thuế đã hoàn sai do lệnh của tòa án. Scholz đã phủ nhận mọi ảnh hưởng chính trị trong vụ việc. Các cuộc họp của ông ta được cho là do thành viên Kahrs, lúc đó của Quốc hội (Bundestag) khởi xướng.

Theo các thành viên của ủy ban điều tra Hamburg Cum-Ex, hồ sơ điều tra cho thấy hơn 200.000 Euro tiền mặt đã được tìm thấy trong tủ

khóa của Kahrs. Kahrs vẫn chưa có bình luận. Gửi một số tiền như vậy bằng tiền mặt không phải là bất hợp pháp.

Frei cũng yêu cầu Scholz "một cam kết rõ ràng về phanh nợ (ngừng nợ)" và làm rõ cách tuân thủ nó. Trong cuộc thảo luận về lời đề nghị tiếp theo cho vé 9 Euro, ông phải nói ai trả tiền cho nó và phương tiện giao thông công cộng địa phương có thể giải quyết lượng hành khách này như thế nào.

Scholz lần đầu tiên trả lời câu hỏi của các nhà báo thủ đô trong cuộc họp báo mùa hè hôm nay. Thông thường, các câu hỏi về một loạt các vấn đề chính sách đối nội và đối ngoại thường được đặt ra trong dịp này.

* Người tỵ nạn và người di cư gặp bất lợi về sức khỏe:

dpa, ngày 20.7.2022 Geneva (dpa) - Những người tỵ nạn và di cư trên toàn thế giới có sức khỏe trung bình kém hơn so với dân số địa phương.

Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) báo cáo tại Geneva. Trên thực tế, họ được chăm sóc kém. Ngoài các rào cản về ngôn ngữ, văn hóa hoặc luật pháp, những người này còn có các yếu tố khác ảnh hưởng chung đến sức khỏe của họ. Chúng bao gồm giáo dục, thu nhập hoặc không gian sống.

Giám đốc WHO Tedros Adhanom Ghebreyesus nói về khoảng một tỷ người di cư trên toàn thế giới. Điều này bao gồm tất cả những người đã rời khỏi nơi cư trú của họ và sống ở một nơi khác - có thể là ở quốc gia của họ hoặc ở quốc gia khác.

Người di cư là một trong những nhóm xã hội dễ bị bỏ quên nhất, WHO viết sau khi đánh giá một phân tích tổng hợp với 17 triệu người tham gia từ 16 quốc gia. Họ ít đến gặp bác sĩ hơn và gặp nhiều chấn thương liên quan đến công việc hơn. Một số lượng đáng kể trong số ước tính khoảng 169 triệu người di cư quốc tế - những

người làm việc ở các quốc gia khác với quê hương của họ - đang làm những công việc bẩn thỉu, nguy hiểm và vất vả.

Họ có nguy cơ bị tai nạn tại nơi làm việc hoặc các vấn đề sức khỏe liên quan trực tiếp đến công việc, chẳng hạn như tiếp xúc với các chất độc hại, hơn so với dân số địa phương.

WHO kêu gọi các quốc gia tiếp nhận người di cư trước hết thu thập thông tin tốt hơn về tình hình sức khỏe của người di cư và thứ hai là đầu tư nhiều hơn để họ được chăm sóc tốt. Họ chỉ ra những đóng góp to lớn mà người di cư đã thực hiện ở nhiều quốc gia trong cuộc khủng hoảng Corona. Ở một số quốc gia giàu nhất, có tới một nửa số nhân viên y tế đến từ các quốc gia khác.

*** Thương tiếc Uwe Seeler: "Uwe là một người tuyệt vời":**

Ngày 21.7.2022: Những người đồng hành và các chính khách từ chính trị và thể thao đã chia sẻ nỗi buồn lớn trước cái chết của Uwe Seeler. Đội tuyển nữ Đức đeo dải băng đen cho "Uwe" trong trận tứ kết giải vô địch Châu Âu.

Cái chết của Uwe Seeler đã gây ra nỗi kinh hoàng lớn ở Đức. "Ông ấy là hình mẫu cho nhiều người, một huyền thoại bóng tròn và tất nhiên là một công dân danh dự của Hamburg", Thủ Tướng Olaf Scholz viết trên Twitter. "Vào sinh nhật lần thứ 80 của ông ấy, tôi được phép có bài phát biểu sau bữa tối: "Tất cả chúng ta đều muốn giống như Uns Uwe: tự tin và khiêm tốn".

"Bộ trưởng Nội vụ Liên Bang Nancy Faeser viết trên Twitter rằng bóng tròn Đức đang mất đi "một biểu tượng tuyệt đối" trong Seeler. "Cái chết của người vận động viên thể thao công bằng và người anh hùng dân tộc liêm chính khiến tôi rất đau buồn. Ông ấy sẽ được mọi người thương nhớ", Bộ trưởng Bộ Thể Thao đã viết.

Đội tuyển nữ Đức đeo dải băng đen trong trận đấu với Áo trong trận tứ kết Giải vô địch Châu Âu để tôn vinh Seeler. Trước khi trận đấu

bắt đầu, cũng có một phút im lặng mặc niệm, như Liên đoàn túc cầu Châu Âu đã thông báo.

Giám đốc thể thao HSV Jonas Boldt viết: "Uwe Seeler là viết tắt của tất cả những gì đặc trưng cho một người tốt: thực tế, trung thành, hy sinh và luôn dễ gần gũi. Anh ấy là hình ảnh thu nhỏ của HSV. Đội bóng đá Hamburg".

Seeler đã gắn bó với câu lạc bộ quê hương của mình trong suốt cuộc đời Huấn luyện viên đội tuyển quốc gia Hansi Flick ca ngợi Seeler là "hình mẫu cho các thể hệ tuyển thủ quốc gia". "Với phong thái lịch thiệp, khiêm tốn và kín đáo, ông ấy cũng truyền cảm hứng cho mọi người ngoài sân cỏ và chiến thắng họ. Chúng tôi luôn thích thú khi có ông ấy xung quanh mình. Uwe Seeler đã truyền cảm hứng cho chúng tôi. Ông mất, tất cả chúng tôi trong đội tuyển quốc gia và DFB cảm thấy thiếu vắng ông ấy".

Ông Hans-Joachim Watzke, Chủ tịch hội đồng giám sát của Liên đoàn bóng đá Đức, đồng thời là Giám đốc điều hành của câu lạc bộ Bundesliga Borussia Dortmund. mô tả Seeler là một cầu thủ và một người "phi thường". "Không nghi ngờ gì nữa, ông ấy là một trong những tiền đạo xuất sắc nhất của Cộng Hòa Liên Bang Đức".

Trước trận đấu thử nghiệm RB Leipzig - FC Liverpool, người ta nhớ đến Uwe Seeler. Giám đốc điều hành của Bayern Munich, Oliver Kahn mô tả cái chết của Seeler là một "mất mát đau đớn". "Seeler đại diện cho bóng tròn trung thực, cho lòng trung thành và con người, ông ấy là một cầu thủ có trái tim. Chúng tôi sẽ luôn nhớ đến ông ấy như một trong những người rất đặc biệt trong môn thể thao này".

Cựu giám đốc thể thao Rudi Voeller từ Bayer Leverkusen đã thất thần trước cái chết của Seeler. "Tôi bị sốc. Những suy nghĩ của tôi là với gia đình của ông ấy, người mà tôi gửi lời chia buồn sâu sắc nhất", Voeller nói. "Uwe là một người tuyệt vời, một trong những thần tượng thể thao vĩ đại nhất của Đức đã rời bỏ chúng tôi".

*** Merz cáo buộc Scholz không giao vũ khí cho Ukraine:**

dpa, ngày 27.7.2022 - Trước chuyến công du Ba Lan, lãnh đạo CDU Friedrich Merz đã cáo buộc Thủ Tướng Olaf Scholz (SPD) về những thiếu sót nghiêm trọng trong việc giao vũ khí cho Ukraine. Merz nói với các tờ báo của tập đoàn truyền thông Funke: "Những tuyên bố của ông ấy về việc hỗ trợ quân sự cho Ukraine không bị kiểm tra. Công chúng và Quốc hội Đức đang bị lừa dối. Và chính phủ Liên Bang đang không làm

những gì Quốc hội đã quyết định: đó là cung cấp vũ khí hạng nặng".

Merz, người cũng là lãnh đạo của Liên đảng CDU/CSU tại Quốc hội (Bundestag), bắt đầu chuyến thăm hai ngày tới thủ đô Warsaw của Ba Lan hôm 27.7.2022. Theo quan điểm của Ba Lan, Berlin quá do dự trong việc cung cấp vũ khí cho Ukraine, quốc gia đang bị Nga tấn công. Warsaw cũng thất vọng với kế hoạch chuyển giao: họ đã giao nộp hơn 200 xe tăng cho Ukraine, nhưng không hài lòng với đề nghị bồi thường của Đức.

Merz cho biết việc trao đổi đã "đi vào ngõ cụt". Ông kêu gọi một cuộc tranh luận công khai về việc "chính phủ của chúng ta đáng tin cậy như thế nào ở đất nước của chúng ta, mà còn và đặc biệt là ở Trung và Đông Âu". Merz mô tả thực tế là FDP và Xanh hiện đang đề nghị cung cấp trực tiếp xe tăng cho Ukraine hàng ngày là "bằng chứng về sự không tin tưởng vào Thủ Tướng của họ". Cuộc tranh luận trong nội bộ liên minh chính phủ về việc giao vũ khí cho thấy sự bất ổn bên trong liên minh đèn giao thông và sự "không muốn lãnh đạo" của Thủ Tướng.

Tuy nhiên, hôm thứ Ba đã có thông báo rằng Ukraine đã nhận thêm vũ khí hạng nặng từ Đức để phòng thủ trước cuộc chiến tranh xâm lược của Nga. "Hứa hẹn nhiều bộ phóng hỏa tiễn Mars II và ba xe pháo tự động 2.000 khác đã được chuyển giao. Chúng tôi giữ lời", Bộ trưởng Quốc phòng Christine Lambrecht (SPD) nói.

*** ZDF "Politbarometer": Đa số không hài lòng với các biện pháp cứu trợ:**

Ngày 12.8.2022: Theo ZDF "Politbarometer", phần lớn người Đức không hài lòng với các biện pháp cứu trợ của chính phủ.

Trong cuộc khảo sát được công bố vào thứ Sáu, 58% những người được hỏi, họ cho rằng chính phủ Đức đã làm quá ít để giảm bớt giá cao cho người dân. 30% nói rằng các biện pháp là vừa phải và 5% cho rằng quá nhiều việc đã được thực hiện.

Đặc biệt một số lượng lớn những người ủng hộ AfD (80%) và Tả khuynh (71%) đã chỉ trích chính phủ Liên Bang thiếu các hoạt động trong vấn đề này, cả những người của FDP (60%), Liên đảng CDU/CSU (53%), Xanh (53%) và SPD (52%) tin rằng chính phủ Liên Bang đã không làm đủ.

Khi nói đến việc tài trợ cho khoản cứu trợ như vậy, không có ý kiến rõ ràng: 43% tổng số người được hỏi ủng hộ việc vay thêm nợ, 36% ủng hộ việc tăng thuế và 21% không thể hoặc không muốn trả lời câu hỏi này.

Hiện chỉ có 55% (đầu năm: 65 %) nói rằng tình hình tài chính của họ tốt. Chưa bao giờ nhiều người (40%) lại dự đoán tình hình kinh tế của họ sẽ tồi tệ hơn trong một năm như hiện nay. 49% cho rằng tình hình tài chính cá nhân của họ sẽ không thay đổi và 10% nghĩ rằng rồi họ sẽ khá giả hơn.

*** Xanh đang tiến gần hơn đến Liên đảng CDU/CSU trong "phong vũ biểu xu hướng" RTL / ntv mới:**

Trong cuộc khảo sát của công ty nghiên cứu ý kiến Forsa, Xanh đã tăng một điểm phần trăm (1%) so với tuần trước và hiện đã tăng lên 2 %, Liên đảng đang không thay đổi ở mức 26%, như đài truyền hình đã công bố vào thứ Ba hôm nay. Với 18% không thay đổi, SPD rõ ràng đang tụt lại phía sau ở vị trí thứ ba. Theo thông tin, AfD đã tăng một điểm phần trăm cho đến nay là 11%. FDP mất một điểm và hiện chỉ còn 6%. Đối với Tả khuynh (die Linke), cũng giảm một điểm phần trăm xuống còn 4%. Như trong tuần trước, 10% những người được khảo sát sẽ chọn các đảng khác.

"Phong vũ biểu xu hướng", Forsa đã phỏng vấn 2.500 người từ ngày 9 đến ngày 15 tháng 8. Độ sai số thống kê được đưa ra là cộng / trừ 2,5%.

*** Số người thất nghiệp tăng 77.000 trong tháng 8:**

dpa, ngày 31 tháng 8 năm 2022, Nürnberg (dpa) - Số người thất nghiệp ở Đức đã tăng 77.000 người lên 2,547 triệu người trong tháng 8 so với tháng trước. Khi Cơ quan Việc làm Liên bang thông báo vào thứ tư tại Nürnberg, tỷ lệ thất nghiệp đã tăng 0,2 điểm lên 5,6%. So với tháng 8 năm ngoái, số người thất nghiệp đã giảm 31.000 người. Giám đốc điều hành của Cơ quan Liên bang, Andrea Nahles cho biết: "Bất chấp những bất ổn kinh tế và chính trị, thị trường lao động vẫn mạnh mẽ. Cựu lãnh đạo

đảng SPD nhận chức vụ mới tại Nürnberg vào đầu tháng 8.2022 và lần đầu tiên trình bày số liệu thống kê của Cơ quan Việc làm Liên bang.

Bà Nahles cho biết: "Tỷ lệ thất nghiệp và thiếu việc làm tăng trở lại mạnh mẽ hơn vào tháng 8 so với bình thường. Tuy nhiên, điều này vẫn là do việc thu nhận những người tỵ nạn Ukraine", hiện không còn được ghi lại thông qua Đạo luật Quyền lợi Người tỵ nạn nữa, mà thông qua hệ thống an ninh cơ bản và do đó cũng xuất hiện trong thống kê thất nghiệp. Hậu quả là việc này đã ảnh hưởng đến số liệu thống kê thất nghiệp trong hai tháng trước đó. Đối với số liệu thống kê tháng 8, Cơ quan Liên bang có thể dựa trên các số liệu có sẵn cho đến ngày 11 tháng 8.2022..."

* Tiếp tục có nhu cầu cao về lao động mới

Cho đến nay, cuộc khủng hoảng năng lượng do chiến tranh Ukraine gây ra hầu như không ảnh hưởng đến thị trường lao động Đức. Theo Cơ quan Việc làm Liên bang, số lượng thông báo về công việc trong thời gian ngắn - một trong những chỉ số đầu tiên về các vấn đề trong các công ty - chỉ là 36.000 trong tháng Tám 2022. Công việc ngắn hạn đã thực sự được sử dụng bởi 259.000 người ở Đức vào tháng Sáu 2022. Dữ liệu gần đây hơn hiện không có sẵn. Vào tháng 4 năm 2020, gần sáu triệu người Đức đã nhận được trợ cấp làm việc trong thời gian ngắn.

Mặt khác, nhu cầu về công nhân mới vẫn ở mức rất cao. Vào tháng 8.2022, 887.000 vị trí tuyển dụng đã được báo cáo cho các cơ quan việc làm, hơn 108.000 so với năm trước.

Từ tháng 10 năm 2021 đến tháng 8 năm 2022, 408.000 thanh niên đang tìm kiếm một chỗ học nghề đã ghi danh với cơ quan này, ít hơn 13.000 so với năm trước. Vào tháng 8.2022, 112.000 phụ nữ và nam trẻ vẫn đang tìm kiếm. Đồng thời, 526.000 người học nghề đã được ghi danh, hơn 20.000 người so với năm trước.

182.000 vẫn còn trống trong tháng 8.2022. Cơ quan Liên bang phỏng đoán rằng số lượng các vị trí đào tạo còn trống và những người nộp đơn không có chỗ sẽ còn tiếp tục giảm đáng kể vào cuối tháng 9.2022.

* Khảo sát: Đa số người Đức không muốn vô nhà dưỡng lão:

dpa, Chủ nhật, 04.9.2022: Trong một xã hội đang già đi, vấn đề chăm sóc sức khỏe lâu dài ngày càng trở nên quan trọng hơn. Người Đức có một ý tưởng rõ ràng về cách họ muốn được chăm sóc như thế nào khi họ gặp khó khăn.

Berlin - Theo một cuộc khảo sát, đại đa số người Đức muốn được chăm sóc tại nhà chứ không phải ở viện dưỡng lão nếu họ cần được chăm sóc. Trong một cuộc khảo sát tiêu biểu cho Tổ chức Bảo vệ Bệnh nhân Đức, 89% nói họ muốn được người thân hoặc nhân viên y tá chăm sóc tại nhà nếu cần thiết. Chỉ 9% thích một cơ sở chăm sóc.

Trong một cuộc khảo sát thứ hai, quỹ cũng muốn biết liệu những người bị ảnh hưởng có muốn đến viện dưỡng lão trong trường hợp bệnh nặng không thể chăm sóc ở nhà được nữa hay không hay liệu họ có muốn nhận được cái gọi là "hỗ trợ tự tử (Suizidbeihilfe)" đi kèm, tức là giúp tự sát. Theo cuộc khảo sát này, 54% sẽ chọn viện dưỡng lão và ít nhất 30% cho việc hỗ trợ tự tử. 16% trả lời "không biết" hoặc không trả lời. Cả hai nghiên cứu đều được cung cấp cho Cơ quan báo chí Đức.

Ban giám đốc của quỹ, Eugen Brysch, cho dpa biết hàng trăm nghìn người có nhu cầu đang phải đối mặt với quyết định sống phần cuối cùng của cuộc đời mình trong viện dưỡng lão mỗi năm. Đề cập đến kết quả khảo sát, ông nói thêm: "Quyết định này không có ý thức và cũng không tự ý. Bởi vì việc thay đổi nơi cư trú như vậy là một trường hợp khẩn cấp tuyệt đối và đành phải theo nhiều hơn là một sự bắt buộc".

Brysch cáo buộc sự thiếu sót của các chính trị gia. "Quyết định thà chết chứ không vào viện dưỡng lão phải là hồi chuông cảnh tỉnh cho chính phủ Liên bang. Việc chăm sóc cuối cùng cho người cao tuổi cần phải được xây dựng lại theo hướng tương lai, công bằng và nghiêm túc. Nhưng từ trước đến nay vẫn thiếu quản trị và thiếu hiểu biết về chính trị".

• LNC (Munich E7+08+09.2022)
Sưu tầm và phiên dịch từ báo der Spiegel, SZ, FAZ, die Welt, Handelsblatt, Focus, N -TV, DPA, AFP...

IN VIỆT NAM

• Quảng Trục phụ trách

*** Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ chính thức điều hành Viện Tăng Thống Giáo Hội PGVNTN:**

Ngày 1/9/2022, trang thông tin Hội Đồng Hoằng Pháp Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất ra công bố, vào ngày 21/8/2022, đã diễn ra buổi lễ phát nguyện và suy tôn Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương, đồng thời suy cử Chánh Thư Ký giải quyết thường vụ Viện Tăng Thống, diễn ra tại chùa Phật Ân, huyện Long Thành, tỉnh Đồng Nai. Đến ngày 22/8, diễn ra buổi lễ chính thức trao truyền Di chúc, Ấn tín, và khai ấn cho Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ, Chánh Thư Ký giải quyết thường vụ Viện Tăng Thống tại Tổ đường Từ Hiếu, quận 8, Sài Gòn. Như vậy, Viện Tăng Thống sẽ được điều hành bởi Hòa Thượng Tuệ Sỹ, Chánh Thư Ký, thừa uy đức ủy nhiệm của Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương. Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Viện Tăng Thống khẳng định, Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam không phải là một hiệp hội thể tục, nên không đặt mình dưới sự chỉ đạo của bất cứ quyền lực thể tục nào; không là công cụ bảo vệ sự tồn tại của bất cứ xu hướng chính trị, của bất cứ tổ chức thể tục nào; không hành đạo, hoằng đạo theo bất cứ định hướng ý thức hệ nào; duy chỉ một định hướng duy nhất là: "Thập phương Bạc-già-phạm nhất lộ Niết-Bàn môn; một cứu cánh duy nhất là giải thoát". Các thành viên trong hàng giáo phẩm không là thành viên của bất cứ tổ chức, đoàn thể thể tục nào.

Cộng đồng đệ tử Phật duy nhất là cộng đồng Bốn Chúng, được thiết lập bởi Đức Thích Tôn bằng Pháp và Luật thiện thuyết.

*** Mỗi ngày có 5 nhân viên Y tế ở bệnh viện công tại thành Hồ nghỉ việc:**

Báo Vietnamnet ngày 6/9/2022 loan tin, trung bình mỗi ngày giám đốc Sở Y tế tại thành Hồ phải ký quyết định đồng ý cho 5 nhân viên y tế có đơn xin nghỉ việc. Chỉ tính riêng trong 6 tháng đầu 2022 đã có 891 người trong hệ thống y tế công của thành phố nghỉ việc. Nguyên nhân là thu nhập của các nhân viên y tế chưa đủ để bảo đảm được nhu cầu cuộc sống cơ bản, trong khi áp lực công việc cao, các nhân viên y tế còn bị kìm kẹp bởi nhiều quy định của hệ thống y tế công lập. Bác sĩ Thanh, là trưởng khoa có thâm niên làm việc 20 năm tại một bệnh viện đa khoa hạng 2 ở thành Hồ cho biết, sau nhiều suy nghĩ, ông đã quyết định nghỉ việc với nguyên nhân không còn phù hợp với môi trường bệnh viện công. Theo ông Thanh, lương bác sĩ mới ra trường chỉ hơn 4 triệu đồng một tháng, còn ông có thêm phụ cấp chức vụ, tổng thu nhập mỗi năm được 11 triệu đồng. Ông Thanh cho rằng, bác sĩ không thể sống bằng lương nhà nước, nên buộc phải làm ở các phòng mạch, mổ thêm ở các cơ sở y tế tư nhân. Thu nhập đã không tương xứng, công việc vất vả, cộng thêm nhiều thứ quy chế, quy định làm cho các nhân viên y tế thêm áp lực, lúc nào cũng căng não để làm. Sau khi nhiều nhân viên y tế ở thành phố nghỉ việc, một số trung tâm y tế công đã phải tìm cách tuyển bác sĩ ở các tỉnh lẻ như Trà Vinh, Phú Thọ nhưng cũng không phải dễ vì lương thấp, áp lực cao.

*** Thanh Hóa xây Khu Tượng Đài Người Miền Nam Tập Kết Ra Bắc trị giá 255 tỷ đồng:**

Ngày 28/8/2022, nhà cầm quyền tỉnh Thanh Hóa khởi công xây dựng khu lưu niệm, tượng đài người miền Nam tập kết ra miền Bắc với số tiền

gần 255 tỷ đồng, tại phường Quảng Tiến, thành phố Sầm Sơn, tỉnh Thanh Hóa. Ủy ban tỉnh Thanh Hóa cho biết, từ giữa/10/1954 đến/5/1955, phường Quảng Tiến đã đón tiếp 1.869 thương binh, bệnh binh; 47.346 viên chức, 5.922 học sinh, sinh viên, và 1.443 gia đình viên chức ở miền Nam tập kết ra Miền Bắc. Theo nhà cầm quyền tỉnh Thanh Hóa, nhà cầm quyền tỉnh sẽ hỗ trợ 76,5 tỷ đồng, số tiền còn lại là 178,5 tỷ đồng là ngân sách của thành phố Sầm Sơn và các nguồn huy động khác. Khu lưu niệm được xây dựng để tái hiện những chuyến tàu đưa 15.000 người miền Nam tập kết ra Bắc.

*** Nam Hàn đình chỉ Xuất Cảng Lao Động với 4 tỉnh phía Bắc Việt Nam:**

Bộ Lao động Thương binh và Xã hội cs Việt Nam vừa thông báo dừng tuyển chọn xuất cảng lao động đi Nam Hàn đối với cư dân ở bốn tỉnh miền Bắc Việt Nam, khi chính quyền Nam Hàn siết chặt quy chế cấp visa sau khi xảy ra tình trạng lao động cư trú bất hợp pháp, bỏ đi khi chưa hết hạn hợp đồng hoặc không về nước khi hết hạn. Trang VietNamNet vào ngày 24/8 đã dẫn lời ông Nguyễn Gia Liêm, Phó lãnh đạo Cơ quan Quản trị lao động ngoài nước thuộc Bộ Lao động Thương binh và Xã hội, và đưa tin chương trình xuất cảng lao động đối với cư dân tại 8 quận, huyện thuộc 4 tỉnh Hà Tĩnh, Hải Dương, Nghệ An, Thanh Hóa đã bị tạm dừng vì lý do nêu trên. Đây là những địa phương có số lượng lao động cư trú bất hợp pháp tại Nam Hàn từ 70 người trở lên, và tỷ lệ lao động hết hạn hợp đồng không về nước đúng thời hạn từ 27% trở lên. Quyết định đình chỉ được đưa ra dựa trên các quy định trong Bản ghi nhớ về Hệ thống Cấp phép Việc làm (EPS) được Việt Nam và Nam Hàn ký kết hồi năm 2008, theo đó Nam Hàn đồng ý tiếp nhận lao động nhập cư từ các nước Đông Nam Á. Nhà cầm quyền cs Việt Nam vào ngày 8/7/2022 đã ban hành nghị quyết chính thức áp dụng chính sách được thí điểm từ năm 2020, theo đó người lao động Việt Nam làm việc tại Nam Hàn theo chương trình EPS phải trả 100 triệu đồng (4.290 Mỹ kim) tiền đặt cọc và người lao động được vay tín chấp để chi trả.

*** Ngừng sử dụng Vaccine Ngừa Dịch Tả Heo Phi Châu sau khi hàng loạt heo chết trong tháng 8:**

Việt Nam đã tạm ngừng sử dụng vaccine ngừa dịch tả heo Phi Châu sau khi hàng chục con heo được chích ngừa chết trong/ngày. Theo Reuters, khoảng 600 con heo tại một số trang

trại ở miền Trung tỉnh Phú Yên đã được chích vaccine NAVET-ASFVAC do Navetco, một công ty thuộc sở hữu của Bộ Nông nghiệp, phát triển. Bộ Nông nghiệp, phản ứng trước tin tức này, đã điều động một nhóm công tác đến tỉnh để điều tra cái chết của những con heo. Bệnh dịch tả heo Châu Phi vô hại đối với người nhưng thường gây tử vong cho heo. Bệnh có nguồn gốc từ Phi Châu trước khi lan sang Châu Âu và Châu Á và đã giết chết hàng trăm triệu con heo. Bệnh được phát hiện lần đầu tiên ở Việt Nam vào năm 2019 và buộc Việt Nam phải tiêu hủy khoảng 20% đàn heo vào năm sau. Cho đến nay, đợt bùng phát đã lan rộng ra 753 khu vực tại 47 tỉnh thành ở Việt Nam, dẫn đến việc tiêu hủy 36.500 con heo. Hồi tháng 6, VN thông báo đã phát triển thành công vaccine cho heo để chống lại bệnh này, với mục tiêu trở thành quốc gia đầu tiên sản xuất và xuất cảng loại vaccine này. Bộ Nông nghiệp đã chuẩn bị sẵn sàng 600.000 liều vaccine để sử dụng trong nước từ tháng 7 năm nay.

*** Mỗi năm Lao Động Việt Nam ở ngoại quốc gửi về nước 10 tỷ Mỹ kim:**

Ngày 25/8/2022, tại buổi Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị 16 của Ban Bí thư cs khóa 11 về tăng cường sự lãnh đạo của đảng cs trong việc đưa lao động ra ngoại quốc làm thuê, Đỗ Ngọc An, Phó trưởng ban Kinh tế Trung ương cho biết, trong 10 năm qua, đã có hơn 1 triệu lượt người lao động và chuyên gia đi xuất cảng lao động, mỗi năm họ gửi về nước khoảng 10 tỷ Mỹ kim. Thu nhập của người lao động Việt ở ngoại quốc tương đối ổn định, bình quân 200 triệu đồng một người một năm, cao hơn nhiều so với làm việc trong nước cùng ngành nghề. Việc này đã giúp người dân xóa đói giảm nghèo, có tiền tích lũy, đầu tư vào sản xuất kinh doanh, tạo việc làm, đóng góp vào nguồn ngoại tệ cho đất nước, xây dựng đất nước, đặc biệt là Chương trình xây dựng nông thôn mới.

Hiện tại, Việt Nam có 451 tổ chức, công ty làm dịch vụ đưa người lao động đi xuất cảng, tăng gấp 2 lần so với năm 2012, và có 25 nước chấp nhận lao động người Việt. Đào Ngọc Dung, Bộ Trưởng LĐTBXH cs khẳng định, việc nhà cầm quyền đưa người dân đi bán sức lao động ở ngoại quốc là xu hướng tất yếu, và đề nghị các cơ quan cấp bộ, ngành, địa phương phải nâng cao nhận thức về xu hướng trên, chú ý đàm phán với các quốc gia, nâng cao năng lực hiệu quả cai quản nhà nước, chú ý đến cung- cầu lao động, xây dựng thị trường lao động linh hoạt.

*** 1,4 tấn mì gói hiệu Omachi của VN bị Đài Loan tiêu hủy vì có thuốc trừ sâu:**

Ngày 24/8/2022, theo nguồn tin của Thông tấn xã Trung ương Đài Loan cho biết, Sở Cai quản Thực phẩm và Dược phẩm Đài Loan đã phát hiện thuốc trừ sâu trong sản phẩm mì ăn liền hiệu Omachi do công ty trách nhiệm hữu hạn Qianyu nhập cảng từ Việt Nam, nên đã trả lại để tiêu hủy. Theo Bộ Y tế và Phúc lợi Đài Loan, trong gói bột gia vị hương tôm chua cay của Omachi chứa 0,195 mg/kg thuốc trừ sâu Ethylene Oxide chưa được cấp phép. Số lượng mì ăn liền bị tiêu hủy là 1.440kg. Theo Cơ quan Bảo vệ Môi sinh Hoa Kỳ, Ethylene Oxide có khả năng gây ung thư ở người, nếu tiếp xúc với Ethylene oxide trong nhiều/sẽ làm tăng nguy cơ mắc các bệnh ung thư bạch cầu như ung thư hạch non-Hodgkin, u tủy, và bệnh bạch cầu u lymphô. Nhưng Bộ Y tế cs Việt Nam lại không có quy định về giới hạn tối đa về dư lượng thuốc bảo vệ thực vật trong thực phẩm. Mì Omachi là một trong những sản phẩm của công ty cổ phần hàng tiêu dùng Masan, có trụ sở tại quận 1, Sài Gòn. Được biết, vào tháng 7/2022, phía Đài Loan cũng đã bắt giữ và tiêu hủy hơn 1 tấn mì ly Jinro Ramen sản xuất ở Việt Nam theo kỹ thuật Nam Hàn vì có dư lượng chất Ethylene Oxide. Còn trước đó, vào tháng 8 năm 2021, cơ quan An toàn Thực phẩm Ireland cũng đã thu hồi sản phẩm mì Hào Hào và miến Good của công ty cổ phần Acecook Việt Nam vì có chứa chất Ethylene Oxide.

*** Cs VN ra lệnh cho các công ty kỹ thuật lưu trữ dữ kiện người dùng trong nước:**

Nhà cầm quyền cs VN vừa ra lệnh cho các công ty kỹ thuật lưu trữ dữ kiện người dùng tại địa phương và thành lập các văn phòng địa phương. Hãng tin Reuters cho hay đây là hành động mới nhất của nhà cầm quyền để thắt chặt luật an ninh mạng. Các quy định mới, được ban hành trong nghị định vào hôm thứ Tư, 17/8/2022, sẽ áp dụng cho các công ty truyền

thông xã hội như Google của Alphabet và Facebook của Meta, cùng các công ty viễn thông, và sẽ có hiệu lực vào ngày 1/10. Nghị định này bổ sung rằng các nhà chức trách sẽ có quyền đưa ra yêu cầu thu thập dữ kiện cho mục đích điều tra, cũng như yêu cầu các nhà cung cấp dịch vụ xóa nội dung, nếu nội dung đó bị cho là vi phạm hướng dẫn của chính phủ. Theo nghị định, các công ty ngoại quốc sẽ có 12 tháng để thành lập cơ quan lưu trữ dữ kiện và văn phòng đại diện tại địa phương sau khi nhận được chỉ thị của Bộ trưởng Bộ Công an, và sẽ phải lưu trữ dữ kiện trong nước trong thời gian tối thiểu là 24 tháng. Việt Nam được cai trị bởi đảng Cs, tổ chức đang kiểm duyệt phương tiện truyền thông chặt chẽ và đàn áp bất đồng chính kiến. Cs Việt Nam đã thắt chặt các luật internet trong vài tháng qua, cao điểm là luật an ninh mạng có hiệu lực vào năm 2019 và hướng dẫn quốc gia về hành vi trên mạng xã hội được đưa ra vào tháng 6 năm ngoái.

*** 41 Người Việt trốn khỏi Casino Cambodia vượt sông về Việt Nam:**

Sáng 18/8/2022, 41 người Việt đã cùng nhau bỏ trốn khỏi một casino ở ấp Chrey Thum, xã Sampeou Poun, huyện Kaoh Thom, tỉnh Kandal, Cambodia, và bơi qua sông Bình Di, nhập cảnh về Việt Nam. Trong đó, 40 người gồm 35 nam, 5 nữ đã bơi qua sông thành công, một người bị mất tích trên sông. Một đoạn video ghi lại sự việc cho thấy, 41 người này đã cùng nhau bỏ chạy khỏi casino, rồi nhảy xuống sông tiếp giáp giữa Cambodia và Việt Nam, khiến hàng chục bảo vệ của casino cầm theo gậy gộc chạy theo đuổi đánh, ngăn chặn nhưng bất thành. Đến 9 giờ 45 phút ngày 18, Đồn biên phòng cửa qua Long Bình đã phát hiện, và bắt giữ 40 người nhập cảnh trái phép, trong đó có 9 người bị thương. Theo nhóm người trên, họ làm game online, lên các trang mạng làm theo sự lệnh của casino. Họ bị bắt phải làm việc quá thời gian quy định, không được nghỉ ngơi, không được trả lương, và bị đánh đập nên cả nhóm đã cùng nhau bàn bạc, tìm cách bỏ trốn bằng cách chạy ra cổng casino, bơi qua sông Bình Di để về nước. Vào ngày 23/8/2022, Đồn Biên phòng cửa qua Long Bình, thuộc Bộ đội Biên phòng tỉnh An Giang đã ra quyết định xử phạt hành chính 38 trong số 40 người này. Họ bị xử phạt với cáo buộc "Qua lại biên giới quốc gia mà không làm thủ tục xuất nhập cảnh theo quy định của pháp luật". Trước khi xử phạt 38 người trên, họ được công an tỉnh An Giang điều tra và xác nhận là nạn nhân của

đường dây mua bán người, bị lừa bán sang Cambodia làm việc cho người Trung Cộng. Phía công an cho biết, có 4 đường dây mua bán người trong sự việc trên, và đã khởi tố 2 người về hành vi tổ chức cho người khác xuất nhập cảnh trái phép. Vì vậy, cách hành xử trên của Đồn Biên phòng cửa qua Long Bình đã khiến một bộ phận dư luận bất mãn. Khi những công dân gặp nạn, bị đánh đập, chích điện và phải làm việc liên tục nên nọ liều mạng, bất chấp mạng sống xông ra cửa casino để nhảy xuống sông bơi về nước, trong đó có 1 người chết đuối, 9 người bị thương nhẹ. Nhưng khi về đến quê hương họ bị Biên phòng đối xử như tội phạm.

*** Loa tuyên truyền trở lại đường phố của Hà Nội:**

Mặc dù giới chức cs Việt Nam đã chuyển sang sử dụng kỹ thuật mới để tác động đến người dân, tuy nhiên, họ vẫn chưa từ bỏ các hình thức tuyên truyền từ thế kỷ trước, như bích chương hoặc loa phóng thanh, nay đã trở lại thành phố Hà Nội sau 5 năm vắng bóng. Theo EFE, tân CT UBND Hà Nội đã quyết định sẽ tiếp tục sử dụng loa phóng thanh kể từ nay đến năm 2025. Hành động này đã khiến người dân Hà Nội bất ngờ, khi mà những chiếc loa – vốn đã im hơi lặng tiếng từ năm 2017 – nay đã trở lại hoạt động bất chấp nhiều người cho rằng hệ thống này rất ồn ào, lỗi thời, và kém hiệu quả. Được lắp đặt cách đây hơn nửa thế kỷ để khuyến cáo về các cuộc ném bom thời chiến và sau đó được sử dụng để tuyên truyền cs, loa phóng thanh đã là một phần của Việt Nam trong nhiều thập niên. Trong khi thiết bị này vẫn có vai trò nhất định ở các vùng nông thôn, tính hữu ích của loa phóng thanh ở thành phố có vẻ hạn chế. Ông Carl Thayer, giáo sư danh dự tại Đại học University of New South Wales ở Úc, cho biết tiếng ồn của thành phố sẽ át hoàn toàn tiếng của loa phóng thanh. Bên cạnh đó, ông Thayer nói rằng do người dân thời hiện đại sẽ truy cập thông tin mới qua điện thoại của họ, loa phóng thanh sẽ chỉ góp phần gây ra ô nhiễm tiếng ồn ở Hà Nội vốn đã ồn ào. Suy nghĩ của ông Thayer cũng giống như suy nghĩ của hàng trăm người Việt Nam trên mạng xã hội.

*** Vợ tù nhân lương tâm Trịnh Bá Phương bị an ninh đánh trước cổng tòa án:**

Bà Đỗ Thị Thu, vợ tù nhân lương tâm Trịnh Bá Phương cho biết, vào sáng 17/8/2022, bà đã bị an ninh Cs mặc thường phục đánh ngay trước cổng Tòa án cấp cao thành phố Hà Nội, nơi đang diễn ra phiên tòa phúc thẩm xét xử chồng bà.

Theo bà Thu, mặc dù bà là vợ nhưng an ninh cs đã không cho bà vào dự tòa. Ngoài bà còn có em gái ông Phương, là bà Trịnh Thị Thảo cũng bị ngăn cấm vào tòa. Khi xe chở ông Phương đi gần vào cổng tòa án, thì hàng chục viên công an đã tiến đến, xua đuổi bà Thu và bà Thảo ra khỏi khu vực này, mặc dù họ đã đứng ở rất xa cổng. Sau khi bị đuổi, bà Thu đi sang quán nước gần đó để ngồi chờ thì bị một viên an ninh mặc thường phục tiếp cận, dùng tay bóp gáy bà kéo ra khỏi quán. Vừa bóp gáy, viên an ninh vừa tát và chửi bà Thu. Bà Thu bất mãn cho biết, nhà cầm quyền cs rêu rao rằng, đây là phiên tòa công khai, nhưng ngay đến cả bà là vợ của ông Phương cũng bị tòa cấm vào. Và bà lên tiếng phản đối phiên tòa bất công do nhà cầm quyền tổ chức. Trước đó, vào ngày 15/12/2021, Tòa án cs thành phố Hà Nội đã tuyên án sơ thẩm ông Phương 10 năm tù giam, bà Nguyễn Thị Tâm 6 năm tù giam, với cùng cáo buộc "làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước CHXHCNVN" theo điều 117 Bộ luật hình sự.

*** Hầu hết người lao động chỉ được nhận tiền hỗ trợ thuê nhà "trên tivi":**

Ngày 15/8/2022, ông Đào Ngọc Dung, Bộ trưởng LĐTBXH cs cho biết, nhiều người lao động chỉ được nhận hỗ trợ tiền thuê nhà "trên tivi". Tính đến 4 giờ 30 phút chiều 14/8, nhiều địa phương giải ngân tiền hỗ trợ thuê nhà ở cho người lao động ở mức dưới 10% như, tỉnh Bình Định giải ngân 0,47% trong tổng số tiền hỗ trợ; tỉnh Nghệ An giải ngân được 0,95%; tỉnh Vĩnh Long giải ngân được 1,06%; tỉnh Bắc Ninh giải ngân được 1,57%, và còn nhiều tỉnh thành khác cũng tương tự. Đặc biệt, có tỉnh Phú Yên chưa giải ngân được đồng nào cho người lao động. Trước đó, nhà cầm quyền cs đã hùng hồn công bố sẽ chi 6.600 tỷ đồng để hỗ trợ tiền thuê nhà cho người lao động theo quyết định 08, và các tỉnh thành phải hoàn thành chi hết tiền trong tháng 8. Mỗi người lao động đang làm việc sẽ nhận được tiền hỗ trợ tối đa trong 3 tháng, mỗi/được 500.000 đồng một người; còn đối với người lao động quay trở lại thị trường lao động thì sẽ được hỗ trợ gấp đôi. Nhưng đến nay, tất cả chỉ là lý thuyết, hầu hết người lao động đều chưa nhận được tiền hỗ trợ.

Theo người lao động, dù nhà cầm quyền tuyên bố hỗ trợ cho người lao động, nhưng lại đưa ra cho họ rất nhiều yêu cầu về thủ tục giấy tờ, khiến họ gặp nhiều khó khăn, phiền hà khi đi

làm thủ tục để làm hồ sơ nhận tiền, nhiều người thậm chí không làm được thủ tục.

*** Hai người bất đồng chính kiến bị công an bắt:**

Công an csVN vừa thực hiện bắt tạm giam hai người bất đồng chính kiến là ông Bùi Tuấn Lâm, hay còn gọi là Peter Lâm Bùi, “thánh rắc hành”, và ông Đặng Phước. Vào chiều 7/9/2022, An ninh điều tra Công an Tp Đà Nẵng đã khởi tố vụ án, khởi tố bị can và bắt tạm giam ông Lâm, 38 tuổi, ở quận Hải Châu với cáo buộc “Tội làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam” theo điều 117 Bộ luật Hình sự. Theo an ninh Đà Nẵng, ông Lâm được xác định là thành viên của một số tổ chức gọi là “tổ chức xã hội dân sự”, nhưng an ninh cho rằng đây là các hội nhóm chống nhà cầm quyền, là các tổ chức phản động lưu vong. Ông Lâm từng tham gia khóa huấn luyện về “xã hội dân sự”, “đấu tranh bất bạo động”, thường xuyên tham gia các buổi thảo luận về học thuyết xã hội nhằm đào tạo lực lượng hình thành xã hội dân sự, tham gia các buổi biểu tình. Theo chị Lê Thanh Lâm, vợ ông Lâm lúc bị bắt, ông Lâm đã hô to “Tự do cho Việt Nam” với thái độ rất kiên cường. Được biết, ông Lâm là chủ quán bún bò “Ba Cô Gái” ở Đà Nẵng, thường xuyên cung cấp các món ăn miễn phí, từ thiện cho người nghèo khổ, đặc biệt là các Thương phế binh và con cháu Việt Nam Cộng Hòa. Thời gian gần đây, ông Lâm chỉ tập trung chăm lo cho gia đình, và hỗ trợ các công việc bác ái. Ông Lâm bị lực lượng an ninh chú ý sau khi có hành động rắc hành vào tô phở, bắt chước “thánh rắc muối” sau ồn ào Bộ Trưởng Công an Tô Lâm đi ăn thịt bò dát vàng. Trong một diễn biến khác, vào sáng 8/9, An ninh tỉnh Đắk Lắk đã bắt giam thầy giáo Đặng Phước, là một giảng viên trường Cao Đẳng trên địa bàn. Ông Phước được biết đến là một người ôn hòa, tận tình giúp đỡ gia đình tù nhân lương tâm gặp khó khăn. Ông Phước bị bắt với cáo buộc “Làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam”. Việc khám xét nhà ông Phước được công an thực hiện từ 6 giờ sáng đến 1 giờ 30 chiều cùng ngày.

*** Bài viết về khoản nợ khổng lồ của Vingroup bị báo chí Nhà Nước Cs gỡ xuống:**

Chỉ vài tiếng sau khi đăng tải một bản tin về số nợ khổng lồ của đại công ty Vingroup so với

vốn chủ sở hữu, một tờ báo của nhà nước Việt Nam đã nhanh chóng gỡ bài. Hôm 20/8, tờ Tạp chí Doanh nghiệp và Kinh tế Xanh đã đăng tải bài viết với tiêu đề “Tập đoàn Vingroup của tỷ phú Phạm Nhật Vượng nợ rất lớn, bị giải quyết vi phạm về thuế hàng chục tỷ đồng USD,” tuy nhiên ba tiếng sau phải rút xuống. Bản lưu của bài báo vẫn còn được nhìn thấy trên bộ nhớ đệm của trang mạng doanhnhiepkinhhtexanh.vn. Bài báo trích dẫn Báo cáo Tài chính hợp nhất tam cá nguyệt thứ 2 năm 2022 của Vingroup, cho biết công ty này gánh khoản nợ phải trả lên tới hơn 376.000 tỷ đồng (khoảng 16 tỷ Mỹ kim), cao gấp 2,85 lần so với mức vốn chủ sở hữu (132.000 tỷ đồng). Theo bản báo cáo của Vingroup cho cổ đông mỗi tam cá nguyệt công khai trên trang chủ Vingroup.net, số nợ phải trả của họ tăng hơn 100.000 tỷ đồng so với cùng thời kỳ năm ngoái. Theo Tạp chí Doanh nghiệp và Kinh tế xanh, trên nguyên tắc, hệ số nợ trên vốn chủ sở hữu càng lớn thì khả năng gặp rủi ro trong việc trả nợ càng lớn. Mặc dù việc sử dụng nợ cũng có ưu điểm, đó là chi phí lãi vay sẽ được trừ vào thuế thu nhập doanh nghiệp nhưng về lâu dài, doanh nghiệp vay nợ sẽ bị rủi ro về lãi suất, tỷ giá (nếu vay ngoại tệ) và lạm phát. Do đó, doanh nghiệp phải cân nhắc giữa rủi ro về tài chính và ưu điểm của vay nợ để bảo đảm tỷ lệ hợp lý nhất.

*** Đường ống thoát nước của Việt Nam chỉ bằng 1/4 của trung bình Thế Giới:**

Ngày 25/8/2022 tại Hội thảo khoa học về giải pháp thoát nước thích ứng với biến đổi khí hậu, ông Lương Ngọc Khánh, Trưởng phòng Thoát nước và cai quản nước thải thuộc Bộ Xây dựng cs cho biết, đường ống thoát nước của Việt Nam hiện tại là 0.5 mét/ mỗi người dân, trong khi trung bình của thế giới là 2 mét/một người dân, bằng 1/4 trung bình của thế giới. Theo ông Khánh, một trong những nguyên nhân làm cho hệ thống thoát nước của Việt Nam chưa đạt hiệu quả, làm cho ngập úng là do nước mưa, và nước thải đều được sử dụng cùng một hệ thống, tỷ lệ nước thải thu gom được chỉ đạt 15%. Đường ống thoát nước đã ít, nhưng nhà cầm quyền lại để cho quá trình bê tông hóa diễn ra mạnh mẽ, nhiều ao hồ bị san lấp, khiến diện tích thấm nước, lưu trữ nước ở trong khu vực đô thị bị giảm, làm cho việc ngập úng càng nghiêm trọng hơn. Vấn đề nữa là đầu tư hạ tầng thoát nước không đồng bộ giữa cũ và mới, thiếu tiền nên công suất thiết kế chưa bảo đảm điều kiện mưa thực tế. Nhất là Hà Nội và thành Hồ đều không

đáp ứng được khả năng tiêu thoát nước mưa khi xảy ra mưa lớn.

*** Việt Nam cần đầu tư điện từ 8 tỷ đến 14 tỷ USD mỗi năm đến năm 2030:**

Ông Đặng Hoàng An, Thứ trưởng Bộ Công Thương, vào hôm 10/8, cho biết Việt Nam sẽ cần lượng đầu tư từ 8 tỷ đến 14 tỷ USD mỗi năm cho đến năm 2030 để phát triển các nhà máy điện mới và mở rộng lưới điện. Hãng tin Reuters cho hay trong số đó, 75% sẽ được chi cho các nhà máy điện mới, ưu tiên cho các nguồn tài nguyên tái tạo, và 25% cho việc mở rộng lưới điện. Ông khẳng định Việt Nam sẽ tìm cách huy động vốn từ các nhà đầu tư tư nhân cho các dự án điện mới, nhưng không nêu rõ thông tin chi tiết. Việt Nam, một trung tâm sản xuất trong khu vực, cần tăng công suất phát điện lên khoảng 10% mỗi/để hỗ trợ nền kinh tế và nền dân số đang phát triển nhanh. Ông An nói Việt Nam, năm ngoái đã cam kết trở thành trung hòa carbon trước năm 2050, sẽ nâng công suất gió ngoài khơi lên 7 GW (Gigawatt) trước năm 2030 và lên 65 GW trước năm 2045, đồng thời cắt giảm tỷ trọng than trong cơ cấu năng lượng của quốc gia. Hồi năm trước, Bộ Công Thương đã yêu cầu nhà cầm quyền loại bỏ các dự án than trong tương lai với tổng công suất 14,12 GW khỏi kế hoạch phát triển điện tổng thể đang được soạn thảo. Theo dự thảo mới nhất của kế hoạch phát triển điện tổng thể, tổng công suất phát điện của Việt Nam sẽ được nâng lên 121 GW trước năm 2030 và 284 GW trước năm 2045, từ 76,6 GW vào cuối năm ngoái.

*** Đến năm 2030, thu nhập của một người Việt sẽ bằng một người Mã Lai Á ở năm 2007:**

Ngày 11/8/2022, Bộ Kế hoạch và Đầu tư cs đưa ra dự báo, đến năm 2030, GDP bình quân đầu người Việt Nam sẽ đạt khoảng 7.500 Mỹ kim, đến năm 2040 đạt 14.500 Mỹ kim, và đến năm 2050 thì có thể sẽ đạt 32.000 Mỹ kim. Nếu đạt được thu nhập như trên trong 10, 20 năm nữa thì mức GDP này của Việt Nam cũng chỉ bằng nhiều nước Đông Nam Á ở thời điểm hiện tại. Đặc biệt là mức thu nhập bình quân ở mốc năm 2030 nếu Việt Nam đạt được thì cũng chỉ bằng thu nhập của người dân Mã Lai Á ở năm 2007. Còn hiện tại, GDP bình quân đầu người Việt Nam năm 2020 là 3.552 Mỹ kim, đứng thứ 6 Đông Nam Á, không hơn Lào, Cambodia và Miến Điện là bao nhưng lại thua xa các nước Tân Gia Ba, Brunei, Mã Lai Á, Thái Lan. Vì GDP bình quân

GIỮA ĐÔI BỜ TỈNH THỨC

*Sóng từ đâu mà tới
Hồn trôi lạc về đâu
Giữa đôi bờ tỉnh thức
Nào biết được nông sâu.*

*Khai mở lời chánh niệm
Tình yêu hóa nhiệm mầu
Khổ đau và bất hạnh
Giữa dòng đời khát khao.*

*Cội nguồn đầy ánh sáng
Lấp lánh hạt phù sa
Đánh thức lòng nhân ái
Trong biển người bao la.*

*Đi qua bờ giác ngộ
Hãy đứng trên chân mình
Mang trong lòng nhịp thở
Có tiếng cười bé xinh.*

*Ngày mai rồi cũng đến
Ánh bình minh đón chào
Giữ lòng mình thánh thiện
Đâu phải là chiêm bao.*

*Trong hành trình tỉnh thức
Sóng từ đây mà đi
Nhân gian nhiều độ lượng
Nở đóa hồng từ bi.*

•Tôn Nữ Mỹ Hạnh

đầu người Việt Nam thấp hơn nhiều so với các nước nên thu nhập bình quân đầu người cũng ở mức thấp. Mặc dù từ năm 2010 đến nay, GDP bình quân đầu người Việt Nam tăng thêm được 1.999 Mỹ kim, nhưng so với nhiều nước thì mức tăng này chậm. Bộ Kế hoạch và đầu tư cho biết, nếu trong thời gian tới nhà cầm quyền không cải cách, cùng với lực cản tăng trưởng lực lượng lao động bị dừng lại thì tăng trưởng kinh tế của Việt Nam sẽ tiếp tục giảm. Nguy cơ Việt Nam tụt hậu xa hơn về năng suất so với các quốc gia trong khu vực, và rơi vào bẫy thu nhập trung bình là lớn.

Quảng Trục
(Tháng 8 & 9.2022)

IN HỀ GIỚI

• Quảng Trực phụ trách

* Nữ Hoàng Anh Elizabeth II băng hà:

Chiều 08/09/2022, Hoàng gia Anh chính thức thông báo Nữ Hoàng Elizabeth Đệ nhị vừa băng hà tại lâu đài Balmoral, Scotland, hưởng thọ 96 tuổi. Ngay sau đó, thái tử Charles nối ngôi mẹ, trở thành Quốc vương Anh Quốc với niên hiệu Charles Đệ Tam. Trước đó trong ngày, toàn bộ các thành viên của Hoàng gia Anh đã được gọi về bên cạnh Nữ Hoàng sau khi các bác sĩ bày tỏ quan ngại về tình hình sức khỏe của bà. Elizabeth II, tên đầy đủ là Elizabeth Alexandra Mary, sinh ngày 21/04/1926 tại Luân Đôn. Cha của bà, Quốc Vương George VI, lên ngôi vào năm 1936 sau khi người bác ruột của bà là Quốc Vương Edward VIII thoái vị, khiến Elizabeth trở thành người kế vị ngai vàng. Tháng 9/1939, Anh Quốc tuyên chiến với Đức Quốc Xã. Nhưng Quốc Vương và Hoàng Hậu từ chối ra nước ngoài lánh nạn và như vậy là trong thời chiến, các Công chúa phải sống kham khổ trong lâu đài Windsor. Riêng Elizabeth Alexandra Mary đã gia nhập lực lượng dự bị, với tư cách tài xế xe tải. Sau khi hòa bình lập lại, Elizabeth, vào năm 21 tuổi, đã đọc một bài diễn văn lịch sử được truyền khắp thế giới, cam kết sẽ "dành cả cuộc đời cho nhiệm vụ", một cam kết mà bà vẫn giữ cho đến nay. Tháng 11 năm 1947, bà kết hôn với Philip Mountbatten, cựu Vương tử Hy Lạp và Đan Mạch. Họ sống với nhau đến 73 năm cho đến khi Philip qua đời vào ngày 9/4/2021, hưởng thọ 99

tuổi. Hai người có 4 người con: Thái tử Charles, Công nương Anne, Hoàng tử Andrew và Hoàng tử Edward. Sau khi cha của bà qua đời vào ngày 6 tháng 2 năm 1952, Elizabeth, lúc đó 25 tuổi, đã lên ngôi Nữ Hoàng của 7 quốc gia thuộc khối Thịnh Vượng Chung, trong đó có Anh Quốc. Không chỉ là một Nữ Hoàng sống thọ nhất thế giới, Elizabeth Đệ nhị còn là một Quốc Vương có thời gian trị vì dài kỷ lục, vì bà vừa kỷ niệm 70 năm cầm quyền. Trong lần cuối cùng xuất hiện trước công chúng, nữ hoàng Elizabeth Đệ Nhị đã chính thức bổ nhiệm bà Liz Truss làm tân Thủ Tướng và đây chính là lãnh đạo chính phủ thứ 15 trong 70 năm trị vì của bà, tính từ thời Winston Churchill.

* Ukraina chiếm lại được thành phố chiến lược miền Đông Izyum:

Chính quyền Kiev khẳng định đã giành được thêm nhiều thắng lợi trong cuộc chiến chống lại quân đội Nga tại miền Đông và miền Nam Ukraina. Quân đội Ukraina lấy lại được thành phố chiến lược Izyum, tỉnh Kharkiv, vốn bị quân Nga kiểm soát từ cuối tháng 3/2022. Theo AFP, trong một thông báo hàng ngày vào tối hôm 11/09/2022, ngày thứ 200 của chiến tranh, Tổng Thống Ukraina Volodymyr Zelensky cảm ơn các lực lượng vũ trang Ukraina đã "giải phóng hàng trăm thành phố, làng mạc, mới đây, nhất là Balakliia, Izioum và Kupiansk". Sáng hôm nay 12/09, quân đội Ukraina thông báo, các lực lượng vũ trang nước này đã chiếm lại thêm "hơn 20 địa điểm khác" tại hai vùng Kharkiv và Donetsk riêng trong vòng 24 giờ qua. Trong một thông báo khác, tư lệnh quân đội Ukraina, tướng Valeri Zaloujny cho biết, kể từ chiến dịch phản công đầu tháng 9 cho đến nay, quân đội Ukraina đã lấy lại được tổng cộng hơn 3.000 km² lãnh thổ, và tại một số khu vực quân Ukraina chỉ còn "cách biên giới với Nga khoảng 50 km". Về phần mình, hôm qua chính quyền Nga lần thứ hai thừa nhận phải lui quân, theo tường trình của thông tin viên Paul Gogo từ Matxcơva: "Không có tuyên bố chính thức nào, không có lời giải thích nào về những gì giống như một cuộc tháo chạy trong hỗn loạn của quân đội Nga ở khu vực Kharkiv. Tuy nhiên, một bản đồ do bộ Quốc Phòng Nga công bố hôm Chủ nhật cho thấy rõ các vùng lãnh thổ mà quân đội nước này đã bị buộc phải rời bỏ trong những ngày gần đây. Đây là lần thứ hai Nga thừa nhận việc tháo lui. Hôm thứ Bảy, bộ Quốc Phòng Nga thông báo đã tập hợp các lực lượng tại khu vực Donetsk, thủ phủ của vùng Donbass, vùng lãnh thổ mà Nga không

thể để mất. Lời lẽ thông báo được đưa ra với ngụ ý rằng việc rút quân đã được trù tính từ trước. Tuy nhiên, tình hình hiện nay có vẻ khó khăn đối với Matxcova. Nga vừa mất thêm nhiều vùng. Cùng lúc đó, chính quyền Nga cũng đang cố gắng thu hút sự chú ý của cộng đồng quốc tế vào nguy cơ do các vụ bắn phá gần nhà máy điện hạt nhân Zaporijia gây ra. Matxcova cáo buộc Kiev là thủ phạm. Đây cũng là một cách để xoa tan tình hình khó khăn của Nga tại vùng Kherson, cách đó không xa. Theo một nguồn tin Nga được một số phương tiện truyền thông nói tiếng Nga loan tải, việc tổ chức trưng cầu dân ý về vấn đề sát nhập các khu vực bị chiếm đóng ở miền nam Ukraina vào Nga không còn là chủ đề thời sự hiện tại”.

*** Quân Nga tháo chạy, Matxcova phóng tên lửa phá hủy mạng lưới điện nước ở miền Đông Ukraina:**

Trong khi quân đội Nga đang phải tháo chạy khỏi nhiều nơi ở miền Đông và Đông bắc Ukraina, ngay tối hôm qua 11/09/2022, Matxcova đã cho phóng nhiều tên lửa nhằm phá hủy cơ sở hạ tầng dân sự chiến lược, nhất là hệ thống điện và nước của nhiều thành phố nơi quân Nga thất trận, gây mất điện diện rộng ở miền Đông Ukraina. Một trong những vùng bị ảnh hưởng nhiều nhất là Kharkiv, mà Kiev tuyên bố đã giải phóng khỏi quân xâm lược. Tổng Thống Ukraina Volodymyr Zelensky giận dữ gọi đó là hành vi “*khủng bố*” của Nga. Trong khi đó, Oleg Nikolenko, phát ngôn viên của bộ Ngoại Giao Ukraina, xem đó là “*một hành động vô vọng sau những mất mát vô cùng lớn của quân Nga và sau vụ Nga phải rút quân khỏi miền Đông Ukraina*”.

*** Mỹ hạn chế xuất khẩu chất bán dẫn sang Trung cộng:**

Chính quyền của Tổng Thống Mỹ Joe Biden dự tính vào tháng 10/2022 giảm xuất khẩu một số chất bán dẫn và các thiết bị cần thiết để chế tạo chất bán dẫn cho Trung cộng. Reuters dựa vào nhiều nguồn tin thạo hồ sơ hôm nay 12/09/2022 cho biết như trên. Bộ Thương Mại Mỹ dự kiến công bố các quy định mới dựa trên những bức thư từng được gửi trong năm nay cho các doanh nghiệp Mỹ. Những bức thư gửi đến các công ty KLA, Lam Research và Applied Materials, thông báo họ bị cấm xuất khẩu thiết bị cần thiết cho việc sản xuất chất bán dẫn thế hệ tiên tiến cho các nhà máy Trung cộng, trừ khi có giấy phép của Bộ Thương Mại Mỹ. Một số bức

thư khác đã được bộ Thương Mại gửi cho Nvidia và Advanced Micro Devices, yêu cầu các doanh nghiệp này ngừng giao cho Trung cộng các loại chip điện tử được dùng để phát triển trí thông minh nhân tạo. Một số nguồn tin còn cho biết quy định mới của bộ Thương Mại Mỹ cũng bao gồm một số quyết định khác liên quan tới Trung cộng. Tuy nhiên, các biện pháp hạn chế có thể còn phải được điều chỉnh, sửa đổi. Quy định mới có thể sẽ được công bố muộn hơn so với dự kiến ban đầu. Một trong những nguồn tin cũng giải thích rằng, các doanh nghiệp Mỹ có thể sẽ cần phải có giấy phép thì mới được xuất khẩu các sản phẩm có chứa chất bán dẫn, nếu không tuân thủ thì sẽ bị xử phạt. Một quan chức bộ Thương Mại đã từ chối bình luận về các thông tin nói trên, nhưng phát biểu: “*Nói chung, chúng tôi ra luật về tất cả các hạn chế đã được thông báo trong các bức thư và thay đổi các quy định*”.

*** Kinh tế Cuba khủng hoảng, người dân ồ ạt vượt biên sang Mỹ:**

Cuba đang phải đối phó với làn sóng di cư lớn nhất kể từ năm 1960. Từ tháng 10/2021 đến tháng 07/2022, hơn 177.000 người Cuba đã vào Hoa Kỳ từ biên giới Mêxicô, hơn 5.400 người đã bị trả về Cuba. Trước tình hình này, lực lượng biên phòng Cuba và Hoa Kỳ đã họp trong hai ngày 08 và 09/09 tại La Habana để thúc đẩy hợp tác chống buôn người, nhập cư bất hợp pháp, buôn ma túy và cứu hộ trên biển. Theo Bộ Nội Vụ Cuba, được AFP trích dẫn, cuộc gặp “mang tính kỹ thuật” diễn ra trong không khí “tôn trọng và chuyên nghiệp”. Phía biên phòng Mỹ cho biết Cuba gia tăng triệt phá các đường dây tổ chức vượt biên trái phép và lực lượng tuần duyên tăng cường tuần tra trên biển Caribê. Người vượt biên lên thuyền từ một bãi biển nhỏ cách thủ đô La Habana khoảng 30 km, được mệnh danh là “Terminal 3”. Theo trang Caribbean National Weekly ngày 11/09, tuần trước, cảnh sát Cuba đã đụng độ với người dân ở khu ổ chuột ven biển trong đợt truy tìm và tiêu hủy những chiếc phà tạm bợ chở người vượt biên. Đây là một trong hai vụ xô xát bạo lực gần đây mà lực lượng giữ an ninh tham gia. Lực lượng tuần duyên Mỹ cho biết là số người Cuba tìm cách vượt biển sang Mỹ “đã tăng đáng kể trong những tuần gần đây trong bối cảnh người dân phải vật lộn với đồng peso mất giá, khan hiếm thực phẩm và mất điện hàng ngày”. Theo thông tin trên mạng Twitter của một nhân viên Tuần duyên Mỹ, khu vực Miami, chỉ trong khoảng 2 tuần, từ ngày 27/08, đã có 219 người Cuba đã cập bến Florida.

Hôm 07/09, tuần duyên Mỹ đã gửi trả 85 người khác về Cuba. Trước tình trạng nhập cư trái phép từ Cuba và Haiti ngày càng gia tăng, vào tuần trước, Bộ Nội Vụ Mỹ cho biết "sẽ tăng cường tuần tra và áp dụng luật ở cả trên không, trên biển và đất liền" ở vùng Caribê.

* Bắc Hàn luật hóa tấn công phủ đầu hạt nhân:

Một bước leo thang mới trong hồ sơ vũ khí hạt nhân Bắc Triều Tiên. AFP, dẫn nguồn từ truyền thông chính thức nước này ngày 09/09/2022, thông báo chế độ Bình Nhưỡng đã thông qua bộ luật cho phép quân đội Bắc Hàn tiến hành các đòn đánh phủ đầu hạt nhân, kể cả trong trường hợp chỉ bị tấn công bằng vũ khí quy ước. Bộ luật sử dụng vũ khí nguyên tử này đã loại bỏ khả năng đàm phán về giải trừ hạt nhân Bắc Triều Tiên. Lãnh đạo Kim Jong Un đã tuyên bố Bắc Hàn là một quốc gia hạt nhân và đó là điều "không thể đảo ngược được". Các thông báo của chính quyền Bình Nhưỡng được đưa ra trong bối cảnh quan hệ liên Triều đang căng thẳng. Từ đầu năm nay, Bắc Hàn đã tiến hành các vụ thử tên lửa với số lần kỷ lục. Bình Nhưỡng còn tố cáo Seoul đã gieo rắc dịch Covid-19 trên lãnh thổ miền Bắc. Theo hãng tin KCNN, luật mới cho phép chế độ Bắc Hàn phát động tấn công phủ đầu bằng vũ khí hạt nhân "ngay lập tức để tiêu diệt các lực lượng thù địch", nếu một cường quốc nước ngoài đến đe dọa Bình Nhưỡng. KCNA trích dẫn văn kiện luật cho biết chế độ Bình Nhưỡng có thể sử dụng vũ khí hạt nhân "trong trường hợp lãnh đạo Nhà nước và tổ chức chỉ huy hạt nhân của Bắc Hàn bị các thế lực thù địch tấn công bằng vũ khí hạt nhân hoặc thông thường". Hồi tháng 7 vừa qua, Kim Jong Un cũng đã khẳng định Bắc Hàn "sẵn sàng triển khai" sức mạnh răn đe hạt nhân trong trường hợp đối đầu quân sự với Hoa Kỳ và Hàn Quốc. Hôm 08/09, trong bài diễn văn đọc trước Quốc Hội, lãnh đạo Triều Tiên lại tuyên bố: "Không có chuyện chúng ta từ bỏ vũ khí hạt nhân và sẽ không có giải trừ hạt nhân hay đàm phán". Giới quan sát nhận định, văn kiện luật mới này chứng tỏ Kim Jong Un rất tin vào khả năng hạt nhân và quân sự của Bắc Triều Tiên, nhất là trong lĩnh vực tên lửa đạn đạo liên lục địa có tầm bắn vươn tới lãnh thổ Hoa Kỳ.

* Trung cộng bị tố cáo thu thập mẫu DNA để "kiểm soát" dân Tây Tạng:

Chính quyền Trung cộng tăng cường các chính sách kiểm soát, bao gồm cả việc thu thập

DNA của cư dân tại nhiều khu vực ở Tây Tạng, theo báo cáo của tổ chức Human Rights Watch công bố ngày 05/09/2022. Báo cáo của tổ chức phi chính phủ Theo dõi Nhân quyền, Human Rights Watch, chỉ ra rằng Trung cộng thu thập DNA hàng loạt tại nhiều quận ở khu tự trị Tây Tạng. "*Người dân không thể từ chối cung cấp DNA và cảnh sát không cần bằng chứng phạm tội để lấy DNA của họ*", báo cáo trên khẳng định. Giám đốc văn phòng nghiên cứu về Trung cộng của Human Rights Watch, bà Sophie Richardson lên án chính phủ Trung cộng vốn đã thực hiện các chính sách đàn áp người Tây Tạng thì "*hiện nay, chính quyền còn đang lấy máu của người dân, theo đúng nghĩa đen, mà không có sự đồng thuận từ họ, nhằm mục đích tăng cường khả năng giám sát người dân trong vùng này*". Tổ chức Theo dõi Nhân quyền HWR đã xác định việc thu thập mẫu máu DNA được thực hiện ở 14 địa phương khác nhau trong 7 tỉnh của Tây Tạng. Hơn nữa, có những thông tin chỉ ra rằng Trung cộng đang tiến hành thu thập DNA trên toàn khu vực. Tại một số vùng, chính quyền Bắc Kinh thu thập các mẫu máu để lấy DNA từ trẻ tại các trường mẫu giáo với trẻ từ 5 tuổi trở lên. Human Rights Watch cũng lưu ý rằng từ những năm 2010, cảnh sát Trung cộng đã tiến hành thu thập DNA trên diện rộng ở những nhóm người mà họ coi là "*có vấn đề*". Chiến dịch thu thập DNA ở Tây Tạng diễn ra trong bối cảnh Tập Cận Bình phải đối mặt với các áp lực quốc tế về việc giám sát và đàn áp người thiểu số Hồi giáo Duy Ngô Nhĩ ở Tân Cương, có thể cấu thành "*tội ác chống lại loài người*". Bị sáp nhập vào Trung cộng năm 1951, Tây Tạng như là một "*cái gai trong mắt*" của Bắc Kinh. Từ nhiều năm qua Trung cộng bị chỉ trích vì chính sách "*cai trị*" người dân Tây Tạng, bao gồm cả việc cố gắng loại bỏ lãnh tụ tinh thần của khu vực tự trị - Đạt Lai Lạt Ma.

* Liên Hiệp Quốc ủng hộ bản báo cáo về tình hình người Duy Ngô Nhĩ ở Tân Cương:

Một ngày sau khi báo cáo của Cao Ủy Nhân Quyền Liên Hiệp Quốc về cách thức Bắc Kinh đối xử với người Duy Ngô Nhĩ được công bố, Tổng Thư Ký Liên Hiệp Quốc hôm qua, 01/09/2022, lên tiếng ủng hộ định chế này trước những cáo buộc từ Bắc Kinh cho đây là "một công cụ chính trị" được thực hiện bởi những "tay sai" của phương Tây. Theo AFP, ông Antonio Guterres còn kêu gọi Trung cộng nên "nghe theo những khuyến nghị". Phát ngôn viên của ông Guterres tuyên bố, bản báo cáo này khẳng định "những gì

Tổng thư ký phát biểu từ bao lâu nay về Tân Cương : Quyền con người phải được tôn trọng và cộng đồng người Duy Ngô Nhĩ phải được tôn trọng". Lãnh đạo Liên Hiệp Quốc đã lên tiếng bênh vực sau khi Bắc Kinh mạnh mẽ phản đối và tuyên bố rằng tài liệu 50 trang này là "hoàn toàn bất hợp pháp và vô giá trị". Phát ngôn viên bộ Ngoại Giao Trung cộng Uông Văn Bân (Wang Wenbin) cho rằng "báo cáo này là mớ hỗn độn các thông tin giả, một công cụ chính trị phục vụ cho chiến lược của Mỹ và phương Tây, nhằm sử dụng Tân Cương để cản trở đà phát triển của Trung cộng". Bất chấp các áp lực từ Bắc Kinh, hôm 31/08, Cao Ủy Nhân Quyền Liên Hiệp Quốc đã cho công bố bản báo cáo rất được trông đợi, đề cập đến khả năng Trung cộng đã "phạm tội ác chống nhân loại" tại Tân Cương. Tại Washington, ngoại trưởng Mỹ Antony Blinken hoan nghênh việc công bố văn bản này và yêu cầu Bắc Kinh nên giải thích rõ về những gì mà Hoa Kỳ xem là hành động "diệt chủng".

*** Mỹ - Nhật – Nam Hàn cam kết đáp trả cứng rắn nếu Bắc Hàn lại thử hạt nhân:**

Lần đầu tiên kể từ khi ông Yoon Suk Yeol lên làm Tổng thống Hàn Quốc hồi tháng 05/2022, cố vấn an ninh ba nước Mỹ - Nhật – Nam Hàn họp tại Hawaii, Mỹ vào thứ Năm, 01/09/2022, để bàn về việc mở rộng hợp tác an ninh ba bên, đối phó với các mối đe dọa hạt nhân và tên lửa từ Bắc Triều Tiên. Theo hãng tin Hàn Quốc Yonhap, sau cuộc họp với các đồng nhiệm Mỹ Jake Sullivan và đồng nhiệm Nhật Takeo Akiba tại Honolulu, Hawaii, cố vấn an ninh quốc gia cấp cao Hàn Quốc, Kim Sung Han khẳng định ba nước sẽ có các biện pháp đáp trả cứng rắn khác hẳn trước đây, nếu Bắc Hàn lại thử nghiệm vũ khí hạt nhân. Tuy nhiên, ông Kim Sung Han từ chối cho biết chi tiết các biện pháp cụ thể có thể áp dụng. Cố vấn an ninh quốc gia Hàn Quốc chỉ nói các biện pháp này sẽ ở mức tối đa để Bắc Hàn hiểu rằng họ đã có "một quyết định sai lầm". Trước đó, nhiều quan chức tại Seoul và Washington đều nói rằng Bình Nhưỡng dường như đã hoàn tất "mọi bước chuẩn bị" cho cuộc thử nghiệm hạt nhân lần thứ 7 và vấn đề chỉ là lựa chọn thời điểm. Lần gần đây nhất Bắc Hàn thử hạt nhân là vào tháng 09/2019. Thông cáo của văn phòng Tổng thống Hàn Quốc cho biết, ngoài "những thảo luận sâu" về Bắc Triều Tiên, cuộc gặp giữa các cố vấn an ninh Mỹ - Nhật - Hàn còn bàn về hợp tác ba bên, an ninh kinh tế, cũng như những vấn đề quan trọng trong khu vực và trên thế giới. (Tháng 8 & 9.2022)

Gia đình chúng tôi vô cùng đau xót báo tin cùng thân bằng quyến thuộc và bạn hữu xa gần:
Cha, Ông Nội, Ông Ngoại của chúng tôi là:

Ông NGUYỄN TẤN HỒ

Pháp danh Giác Tấn

Sinh ngày 17.04.1938

Đã mệnh chung ngày 31.08.2022

(nhằm ngày 5 tháng 8 năm Nhâm Dần)

tại Karlsruhe Đức Quốc.

Thượng thọ 84 tuổi.

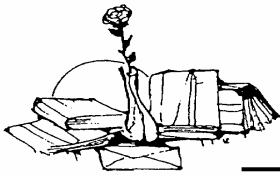
Tang lễ đã được cử hành, trong vòng gia đình ruột thịt vì lý do nạn dịch, vào ngày 05.09.2022 tại Nghĩa trang Karlsruhe.

Đồng thời chúng tôi chân thành cảm tạ và tri ân:

- Toàn thể gia đình Bác Nguyễn Phước Hưng.
 - Toàn thể gia đình Bác Nguyễn Ngọc Chương.
 - Toàn thể gia đình Anh Nguyễn Quang Dũng.
 - Gia đình Thông Gia ở Việt Nam và Đức Quốc.
 - Cùng tất cả Bạn bè và Thân hữu xa gần đã điện thoại, điện thư chia buồn, giúp đỡ cùng đến tham dự tang lễ và tiễn đưa Cha, Ông Nội, Ông Ngoại của chúng tôi đến nơi an nghỉ cuối cùng.
- Trong lúc tang gia bối rối không sao tránh khỏi những sơ suất, kính xin Quý Vị niệm tình tha thứ.

Tang gia thành kính tri ân và kính bái:

- Trưởng Nam: Nguyễn Tấn Phú, Vợ và các con.
- Trưởng Nữ: Nguyễn Thị Diệp Thanh, Chồng và con.
- Thứ Nam: Nguyễn Tấn Lộc, Vợ và các con.

HỘP THƯ VIÊN GIÁC

Trong thời gian qua VIÊN GIÁC đã nhận được những thư từ, tin tức, tài liệu, bài vở, kinh sách, báo chí của các Tổ Chức, Hội Đoàn, Tôn Giáo và các Văn Thi Hữu khắp các nơi gửi đến.

THƯ TÍN

- **Đức:** HT Thích Như Điển, Thích Cốc Ngô Văn Phát, Phù Vân, Tuy Anh, Lê Ngọc Châu, Nguyễn Quý Đại, Nguyễn Đạo Văn Công Tuấn, Đỗ Trường, Trần Thế Thi, Nguyễn Song Anh, Trần Đan Hà, Phương Quỳnh Diệu Thiện.

- **Pháp:** Nguyễn Thị Cỏ May, Hoang Phong, Chúc Thanh.

- **Ý:** Elena Pucillo, Trương Văn Dân.

- **Thụy Sĩ:** TT Thích Như Tú.

- **Hoa Kỳ:** Tuệ Nga, Lam Ngọc, Lâm Minh Anh, Lại Thị Mơ, Cát Đan Sa (Diễm Châu), thylanthao, Robert Puff, Dr. Nguyễn Văn Bon, Đoàn Dự, Thu Hoài.

- **Canada:** Dr. Thái Công Tụng, DVM Nguyễn Thượng Chánh.

- **Úc Châu:** Trần Viết Dung.

- **Việt Nam:** Tôn Nữ Mỹ Hạnh, Nguyễn An Bình.

THƯ & SÁCH BÁO

- **Đức:** D&C + E&Z Nr. 07-08/22.

- **Pháp:** Báo Khánh Anh số 133.

- **Thụy Sĩ:** Mục Vụ số 408.

PHƯƠNG DANH CÚNG DƯỜNG

(Tính đến ngày 31. 08. 2022)

Trong thời gian gần đây, Chùa Viên Giác có nhận được tiền của quý Đạo Hữu gửi bằng cách chuyển qua Ngân Hàng hay bằng Bưu Phiếu, nhưng không ghi rõ mục đích. Thí dụ như Cúng Dường, Tu Bồ Chùa, Ấn Tống Kinh, Pháp Bảo v.v...

Ngoài ra có Đạo Hữu nhờ người khác đứng tên chuyển tiền nhưng không rõ chuyển tiền giùm cho ai để Cúng Dường hoặc thanh toán vấn đề gì. Do đó khi nhận được tiền, Chùa không thể nào ghi vào sổ sách được.

Để tránh những trở ngại nêu trên, kính xin quý Đạo Hữu khi chuyển tiền hoặc gửi tiền về Chùa nhớ ghi rõ Họ & Tên, địa chỉ đầy đủ và mục đích để Chùa tiện ghi vào sổ sách.

Ngoài ra khi quý vị xem Phương Danh Cúng Dường xin đọc phần trên cùng là tính đến ngày?... tháng?... để biết rằng tiền đã chuyển đi ngày nào và tại sao chưa có tên trong danh sách.

Chùa có số Konto mới và Tu Viện Viên Đức cũng đã có số Konto (xin xem phía sau). Kính xin quý vị thông cảm cho.

Thành thật cảm ơn quý Đạo Hữu.

Danh sách PDCD của quý Đạo Hữu & Phật Tử, chúng tôi xin phép chỉ đánh máy một lần chữ ĐH (Đạo Hữu) ở bên trên.

* TAM BẢO

ĐH. Ann Loarin Ngọc Mai 50€. Au Thọ Thành 32€. Bernd & Minh Greiff 5€. Blumenthal 20€. Bohn-Nguyen My 10€. Bùi Anh Tuấn 6€. Bùi Hải Bằng 20€. Bùi Kim Chi 30€. Bùi Mỹ Anh 5€. Bùi Thanh Hùng 50€. Bùi Thị Kim Chi 60€. Bùi Thị Mỹ Hạnh 40€. Bùi Thị Thảo 60€. Bùi Thị Thư 10€. Bùi Thị Tứ, Dương Văn Nhu 50€. Bùi Thị Yến 50€. Bùi Văn Tuấn 60€. Các vị ần danh 80€ HHL Dr. Nguyễn Mạnh Hùng, Cao Phan Dũng & Nguyễn Thị Thu 50€. Ấn danh 10€ cầu an cho Edith Balikei & Cô Alis Albayrek. Chánh Lạc Phúc Lâm Văn Dũng 50€. Châu Ngọc Diệp 10€. Chi Chung 10€. Chiêu Lành 50€. Chu Ngọc Thủy Tiên 20€. Chu Thị Bích Thủy 20€. Chu Thị Lệ Phương 20€. Chu Thị Minh Ngọc 20€. Cindy Mai 20€. Cô Đồng Lê 100€. Dai Xuân An 20€. Đàm Thị Hoàng Lan 10€. Đặng Minh Hương 10€. Đặng Thị Bích Ngọc 50€. Đặng Thị Chuyên 10€. Đặng Thị Hồng Anh 20€. Đặng Thị Liên 10€. Đặng Văn Hùng 60€. Đặng Văn Liêm 20€. Đào Đình Thượng 40€. Đào Thị Huệ 10€. Đào Thị Huyền 10€. Đào Thị Phu 100€. Đào Thị Phương Lan (Võ & Đào) 30€. Đào Thị Thâm 20€. Đào Thị Tú & Nguyễn Đức Tùng 20€. David Nam Phan & Mai Đỗ Quỳnh Nguyễn 10€. Diệu Hà Bùi Thị Thủy Hồng 100€. Diệu Kim 50€. Diệu Phương 30€. Diệu Tâm Tạ Thị Mỹ Hạnh 50€. Đinh Thị Hạnh 10€. Đinh Thị Thu Hương 10€. Đinh Văn Bình 50€. Đinh Việt Hải 100€. Đỗ Công Minh 20€. Đỗ Khang Tony 5€. Đỗ Thị Hằng 20€. Đỗ Thị Lệ Minh 20€. Đỗ Tĩnh 100€. Đỗ Việt Cường 200€. Doan 20€. Đoàn Thị Bích Thủy 50€. Đoàn Thị Kim Hạnh 50€. Đoàn Thị Phương Oanh 20€. Đoàn Thị Tường Vi & Phan Anh Dũng & Chris Schulzki 20€. Đoàn Thực Như Hà 500€. Đồng Châu Nguyễn Bích Ngọc 35€. Đồng Chi 20€. Đồng Diệu Tạ Thu Hiền 100€. Đồng Duyên Đặng Thị Mỹ Hạnh 20€. Đồng Duyên Liên Tố Linh 20€. Đồng Hải Ngô Việt Hải 50€. Đồng Hiến Seger Đặng Ngọc Minh 20€. Đồng Huệ 10€. Đồng Huệ Lê Thị Hải Yến & Đồng Hà Phạm Hoàng Minh 50€. Đồng Hương Vương Tuyệt Văn 20€. Đồng Khoa & Lưu Lê Linh 20€. Đồng Lạc Nguyễn Hùng Anh 40€. Đồng Liên 20€. Đồng Nghĩa Nguyễn Tiến Trọng 50€. Đồng Nguyệt Đặng Thị Minh 10€. Đồng Nhã Nguyễn Thị Thanh Hải 100€. Đồng Như Trần Hải Yến 20€. Đồng Pháp Đào Đình Thiêng & Đồng Nguyệt Đào Thị Huệ 80€. Đồng Phước Hà Thị Nhiên 100€. Đồng Tâm Huỳnh Chung Hiệp 50€. Đồng Thanh & Đồng Trọng 30€. Đồng Tĩnh Trần Thị Thủy Văn 50€. Dương Thanh Sang Pd Tuệ Tâm Trọng 50€. Dương Thị Bích Đào 10€. Dương Thị Hai 20€. Dương Thị Quỳnh Hoa 100€. Duy Quốc 50€. Fam. Au 20€. Fam. Đặng 50€. Fam. Đỗ 40€. Fam. Đồng Đạt Lê Ngọc Thành 50€. Fam. Hoang Nguyen 10€. Fam. Hồng 10€. Fam. Lâm Vi Tân 10€. Fam. Sam-Frenh 100€. Fam. SZE 50€. Fam. Tiêu 50€. Fam. Trần Chí Thành 50€. Fam. Trang 500€. Fam. Trương (Trương Thu Thảo) 100€. Fam. Vũ & Phạm 10€. Fennil & Chris 20€. Francisco Struzynski & Sina Struzynski 42€. Frau Lưu Anh 100€. Gđ. Bùi Thị Thiệt, Phạm Tuấn Hải 50€. Gđ. Diệu Thủy 200€. Gđ. Đình 20€. Gđ. Đình Tiến Phước & Lương Việt Hằng 50€. Gđ. Đoàn Thị Cúc & Trần Thị Huệ Quân 30€. Gđ. Đồng Hoa Phạm Thị Nhung 100€. Gđ. Đồng Học 100€. Gđ. Đồng Thanh 300€ HHL Mẹ Mai Thị Thiên Hương Pd Thiện Giới. Gđ. HL Nguyễn Kim Huệ Pd Hoa Khai 400€. Gđ. HL Nguyễn Hữu Trường 50€. Gđ. họ Kha (Tất cả Chi em) 40€. Gđ. Huỳnh Công Hai 50€. Gđ. Kollenrott & Nguyen 20€. Gđ. Kottula & Nguyen 20€. Gđ. Nguyễn Hoàng Anh, Thiện Liên Nguyễn Thị Phương Lý & Nguyễn Kimmy 100€. Gđ. Nguyễn Mạnh Hùng 550€ HHL Nguyễn Mạnh Hùng Pd Đồng Sanh. Gđ. Nguyễn Thị Nhu 10€. Gđ. Nguyễn Trung Thảo 20€. Gđ. Nguyễn Văn Chiến & Vũ Thị Diệp 300€. Gđ. Nhân Phương 140€. Gđ. Pt Đỗ Thị Kim Thanh 50€. Gđ. Pt Huỳnh Thị Lành 100€. Gđ. Quảng Niệm 300€. Gđ. Tâm Linh, Tâm Tịnh, Đồng Tuệ &

(Jesteburg) 40€. Pt. Đông Châu & Đông Trí (Karlsruhe) 150€. Thiệp Mỹ Lưu Hạnh Dung 100€. Thiệp Thọ Trần Thị Xê 50€. Gđ. Trần Võ (Kassel) 50€. Nguyễn David 20€. Nguyễn Minh Thuận 50€. Phan Thị Ngọc Liễu 20€. Long Thị Kiều Trang & Long Nancy Minh Thu (Kerpen) 100€. Thơm & Nghi (Kiev) 10€. Vương Khải Hùng (Kirch Weyhe) 20€. Nguyễn Duy Đô (Kirchheim am Neckar) 20€. Nguyễn Thị Lâm 20€. Nguyễn Thị Sơn (Kitzingen) 20€. Tổng Thị Kim Liên 20€. Hồng Ngọc Phương (Klein Ostheim) 200€. Nguyễn Thị Thu Hương (Köln) 20€. Gđ. Phương Linh (Krefeld) 100€. Thái Bích Thủy 20€. Thủy Wick (Krostitz) 10€. Cao Thị Thanh Liên (Kulmbach) 50€. Nguyễn Thị Kim Chi (Laatzten) 40€. Nguyễn Thị Kim Chi (Laatzten) 50€ HHLH Thân mẫu Thanh Hòa Trần Thị Thắm. Phan Thị Kim Lan & Phan Thị Hoa 100€. Tăng Quốc Cơ 50€. Thiệp Giác Hồ Vĩnh Giang 20€. Trương Mỹ Phương 50€. Xianwen Bao 10€. Mai Hoàng Anh (Landolfshausen) 20€. Phùng Ngọc Mai, Phùng Quan Quỳnh, Phùng Muon Cu & Phùng Jessica (Langenfeld) 50€. Trương 20€. Thuýết Cao-Glusing (Langlingen) 50€. Schulz Kim Anh (Leer) 20€. Đặng Thanh Nga (Leer) 40€. Nguyễn Thị Hương Giang 30€. Nguyễn Thị Thu Giang 50€. Phạm Hồng Phong & Lâm Ý Xuân 50€. Trần Thị Thu Trang 50€. Trần Văn Khánh & Bùi Thị Hòa 20€. Fam. Đoàn & Mai (Lehrte) 100€. Gđ. Phạm Văn Sơn (tức Hải) & Đông Hoa Nguyễn Thị Thu Hương 60€. Nam Hằng 30€. Nguyễn Thị Loan 20€. Trần Thị Thanh Hùng 20€. La Nam Châu (Leichingen) 100€. Nguyễn Thu Hằng (Leifenden) 20€. Ân danh (Leipzig) 85€. Điền Văn An & Hoàng Thị Nga (Leverkusen Opladen) 30€. Diệu Hoàng Nguyễn Thị Tú Phương (Lippstadt) 20€. Ngô Dung Bảo Ngọc & Ngô Ngọc Xuân Thy 20€. Gđ. Nguyễn Minh Tiến & Lê Thu Hà & Nguyễn Thế Phong (Lohne) 50€. Lý Diệu Anh 200€. Phạm Thị Kim Hương 20€. Trần Siêu Mên (Lotte) 20€. Phan Gia Ly (Lüneburg) 30€. Nguyễn Misan (Lünne) 20€. Gđ. An Phước Ngô Xuân Duyên & Lèo Văn Chứa (Magdeburg) 50€. Huỳnh Thị Tuyết 20€. Bùi Thị Thủy (Mainz) 50€. Trần Thị Nhuận 50€ HH cho chú huyết thật tổ & HHLH Phu quản Hoàng Văn Lịch & bạn Vũ Quốc Cường, Ngô Cương & Nguyễn Thị Xuân Hương (Mannheim) 50€. Nguyễn Thị Hương 50€. Nguyễn Thị Thu Hiền & Thành Quang Minh 50€. Gđ. Nguyễn Quang Hùng (Meerane) 200€. Lê Hoa (Meppen) 50€. Ô Thị Hai 50€. Trương Thị Thảo 30€ HHLH Trương Thị Diệp. Trần Thị Thu (Mind) 50€. Thúy Vương Nguyễn (Minden) 10€. Fam. Quách 20€. Lê Hoàng Oanh 20€. Nguyễn Thị Huyền Linh & Trương Ngọc Thanh 200€ HHLH Mẹ Phùng Thị Lạc Pd Diệu Phúc. Nguyễn-Huyền Duy Thông (Mönchengladbach) 10€. Thiệp Quang Hà Ngọc Hoa 30€. Diệu Hạnh & Đạo Tâm (München) 50€. Gđ. Giới Phụng Vũ Thị Phương & 20€. Hồng Diệp 30€. Lê Đình Đức & Nguyễn Thị Hà & Lê Hà Tú Anh 20€. Nguyễn Văn Thành 50€. Trần Hữu Nghiệp (Münster) 30€. Diệu Minh (Münster) 20€. Lý Kim Phương 50€. Pt. Thiệp Từ & Diệu Hương 80€. Quỳnh Anh (Neumünster) 20€. Gđ. Tạ Thu Kiều (Nienburg) 50€. Lee Luc Nhan Khanh 40€. Vũ Trọng Thứ 60€. Gđ. Lục Tô Hà (Nienburg) 10€. Đào Minh Thắng (Norden) 50€. Gđ. Ngô Việt Phú & Chu Thị Thanh 100€. Pt. Tường Minh 100€. Pt. Tường Ngân 20€. Dương Anh Tuấn (Norderney) 50€. Nguyễn Hiếu Nghĩa 40€. Diệu Thới (Nordhorn) 50€ HHLH cho Má, Ngoại và Cô. Lê Vũ Thị Hồng 25€. Nguyễn Hồ 10€. Fam. Bùi Quang Tuấn & Hoàng Thị Chung (Nordwalde) 90€. Nguyễn Tăng Lộc (Nürnberg) 20€. Pt. Huệ Chơn 500€. Yamo Ruzzi & Mỹ Linh Trần 10€. Fam. Lưu Vương (Oberhausen) 10€. Nguyễn Thị Nhài (Offenbach) 50€. Đặng Thị Vân Hà (Oldenburg) 10€. Đào Thị Huệ 10€. Đào Thị Ngọc 30€. Đông Văn Châu Ngọc Diệp 20€. Le Hong Nieberding 50€. Trang Huỳnh 50€. Gđ. Kim Thị Thủy Huế (Osnabrück) 50€. Huyền Sandmann 30€. Phạm Quỳnh Thủy Tiên 20€. Fam. Đặng (Ostfildern) 10€. Phùng Thu (Oyten) 10€. Lương Hà Nữ, Lương Miêu & Lương Bá Nhơn (Paderborn) 50€. Nguyễn Văn Lợi 100€. Trương Nguyễn Thị Den 15€. Alexander Đào Chí Cường (Papenburg) 10€. Đào Thị Quyên 100€. Phan Thiện & Hà Thủy Hương 20€. Nguyễn Thanh Văn (Peine) 20€. Gđ. Ngô Văn Phước (Pforzheim) 20€. Gđ. Thiệp Mỹ & Diệu Văn 50€. Li, Trần Thủy Phương 100€. Thủy Lan 20€. Trần Thị Ba 30€. Gđ. Đông Hoa Phạm Thị Nhung (Quedlinburg) 50€. Quách Thị Anh Hoa (Rastatt) 30€. Nguyễn Thị Thu Hiền & Thành Quang Minh (Rastede) 50€. Nguyễn Thanh Tỳ (Recklinghausen) 100€. Nguyễn Văn Toàn 15€. Gđ. Pt. Duyên Ngọc (Rheine) 100€. Nguyễn Thị Lương (Rodgau) 20€. Cao Lê Sương (Ronnenberg) 20€. Dương Kim Oanh 20€. Phạm Văn Anh (Rosdorf) 300€. Tạ Thanh Tùng (Saarbrücken) 20€. Nguyễn Thị Ly (Salzgitter) 50€. Lai Kiên Cường (Salzwedel) 20€. Nguyễn Thị Mận 20€. Tống Tiến 100€. Diệu Hào Tạ Thị Thanh Huyền (Sande) 150€ HHLH Bà Chính Bình. Cao Thị Ngọc Diễm (Schlichterloth) 100€. Lý Thị Đan (Schwebheim) 30€. Vũ Thị Kim Hà (Schwetzingen) 20€. Diệu Hương Phương Nguyễn (Seelze) 20€. Gđ. Nguyễn Văn Đông 10€. Gđ. Bùi & Tạ (Stadthagen) 50€. Phan Thị Thu Hà 100€. Đỗ Thị Dung (Stäbfurt) 10€. Nguyễn Minh Nguyệt (Steinhude) 30€. Lê Trần Hưng (St-Gallen/Schweiz) 50€. Nguyễn Thị Ngọc Thảo & Nguyễn Thanh Thuận (Straubenhardt) 25€. Dương Thị Thu Thảo (Stuttgart) 30€. Nguyễn Đức Lương 50€. Lê Thị Tánh (Suhl) 30€. Hoàng Nhung (Tostedt) 10€. Nguyễn Thị Hương (Tp.HCM/Việt Nam) 50€. Hà Thị Hồng Hạnh (Ukraina) 20€. Châu Mùi Nho, Vũ Thị Hiếu, Võ Văn Quý & Võ Văn Giàu (Uppgant-Schott.) 100€. Luân Vũ 30€. Bonny Nguyễn Pd Đồng Thịnh (USA) 194€. Cô Mai 190€. Gđ. BS Trần Công Luận & các con 490€ HHLH Nguyễn Mạnh Hùng Pd Đồng Sanh. Gđ. Pt Nguyễn Kim Cang (Việt Nữ) 300€. Muoi Le 190€. Sr Cô Thích Nữ Hạnh Trí (USA) 2.324,10€. Thích Minh Nhựt 190€. Trần Minh Hà 10€. Au Nhung (Vechta) 30€. Gđ. Nguyễn David 30€. Huỳnh Văn Minh 10€. Khong Hiền Phương 20€. Lý Anton 50€. Lý Tùng Phu 20€. Nguyễn Duy Đạt 10€. Nguyễn Thị Văn Anh & Nguyễn Đức Tiến 50€. Huỳnh Thị Nga (Walsrode) 20€. Nguyễn Huyền Trang 20€. Trần Thị Anh 20€. Gđ. Nguyễn Duy Khánh & Đỗ Hữu Nam (Wedel) 50€. Lê Mai Văn 150€. Viên Diệu (Weil am Rhein) 30€. Hứa Xuân Hên & Ngô Thị Sanh Xuân (Wernau) 100€. Lê Công Việt (Wernigerode) 100€. Nguyễn Thị Hồng Nhung (Wesseling) 20€. Bành Tâm Sơn (Wiesbaden) 10€. Đông Thọ Trịnh Thị Tươi 20€. Nguyễn Thị Duyên 30€. Nguyễn Thị Lang 30€. Nguyễn Thị Mỹ 10€. Heo Công Đức 283 (Wilhelmshaven) 50€. Hoàng Văn Vĩnh 100€. Nguyễn Hữu Trí 50€. Thái Thị Nguyễn Đan 20€. Huỳnh Ngọc Hà (Winnenden) 50€. Huỳnh Văn Thương 30€. Nguyễn Thị Phương (Wissen) 50€. Nguyễn Thu Thủy (Wittlich) 20€. Bích Liên Kadagics (Wolfsburg) 10€. Delarber Wolfgang 30€. Đỗ Thu Thủy & Nguyễn Thị Phương Lan 20€. Đông Tịnh Nguyễn Thị Thanh 40€. Fam. Võ Ngô 20€. Hartmann Viktor 50€. Lan Phương Delarber 20€. Phạm Đình Đạo 20€. Phan Đình Tuấn 20€. Thiệp Đặng Nguyễn Thị Bình 30€. Trần Thị Hoài & Bùi Thị Thanh Tâm 30€. Gđ. Đặng Đình Quỳnh (Wuppertal) 50€. Mai Kim Xuân 20€. Đông Nhã Lê-Hà Phương Thanh (Würzburg) 10€. **Quý ĐH khóa Tu Giáo Duyên:** Chú Cường 100€. Diệu Căn 30€. Diệu Văn 100€. Đông Giác 100€. Đông Liên 20€. Đông Ngọc & Cát Tường 50€. Lệ Hiếu 100€. Ngọc Cẩm 100€. Ngọc Tâm 100€. Nguyễn Trí 50€. Quảng Tịnh 80€. Thiệp Mỹ 100€. Từ Hậu 50€. Đông Hạnh Bùi Thị Thu Dung (Hannover) 40€. Đông Liên 100€. - Ân danh (các người Hoa) 220€. Quý Đạo Hữu & Phật Tử ân danh: 863€. Fam. Ly (Thanh Long Asiatische Lebensmittel) 1 bao gạo. * Đố Đỉnh Liem (Norway) 100€. Khóa Tu Học Phật Pháp Âu Châu kỳ 33 (France) 1.000€. Phật Tử Việt Nam tại Hungary 300€. Chùa Viên Thông (Self) 200€. Gđ. Đh Tâm Ngọc (Holland) 100€. Bạc Lục Ban Hương Dẫn Hải Ngoại 1.000€. GPPT VN tại Âu Châu 100€. Họ Voong & Trần (England) 58€. Trần Đình Lực (France) 50€. Thiên Phước Thiết (Australia) 188€. Nguyễn Thị Ngọc (England) 565€. Tâm Văn (Finland) 50€. Tịnh Trí Vũ Thị Minh Hằng (Karlsruhe) 100€. Ngọc Cấn (Hannover) 200€. Suzan Đoàn (USA) 500€. Diệu Danh và bạn (Frankfurt) 150€. Con Dâu của Đh Việt Nữ (USA) 100€. Nguyễn Hưng & Nguyễn Ân (USA) 786€. Đông Ngọc (Bielefeld) 200€.- Chùa Báo Đức (Oberhausen) 1.000€. Nguyễn Văn Minh (Leverkusen) 50€. Nguyễn Chánh Trí (Wuppertal) 50€. Sr Cô Tịnh Quy (Frankfurt) 200€. Thiệp Đức (Frankfurt) 100€. Nguyễn Thị Thanh Vy (Tiệp Khắc) 40€. Ân danh 50€. Đông Thịnh Bonny Nguyễn (USA) 1.100€. HHLH Nguyễn Kim Huế 10€. Huệ Tinh (Nürnberg) 100€. Trương Hoa (Neustadt) 10€. Sr Cô TN Chân Không (France) 200€. Sr Cô Giác Mãn (Sweden) 100€. Sr Cô Huệ Thu (München) 100€. Diệu Tịnh (Berlin) 50€. Thiệp Tâm (München) 100€. Thiệp Tịnh (München) 10€. Tâm Trí (Mannheim) 50€. Phạm Thị Kim

Hương 100€. PT Chùa Thảo Đường (Nga) 400€. Diệu Hương (Münster) 50€. Trần Thị Mỹ Châu & Trần Thị Bạch Hồng (Braunschweig) 50€. Minh Đức Huỳnh Văn Thượng & Diệu Phương Huỳnh Thị Ngọc Châu 50€. Ân danh 100€. Thiệp Cung (Sweden) 100€. Trần Huệ Nữ (Bielefeld) 50€. Tâm Thứ & Thiệp Định (Berlin) 100€. Chùa Báo Quang (Hamburg) 1.000€. Huỳnh Kiệt Ngọc (Lüneburg) 50€. **Hamburg:** Dương T. Tuấn & Giang Hà 50€. Cô Tuyết 50€. HHLH Giác Hữu Vũ Đình Duyên 50€. Cđ Trần Chân 100€. Chiêu Hoàng & Nguyễn Thị Xuân Bình (Krefeld) 100€.- USA: Sr Cô TN Hạnh Trí 2.800€. Gđ. Đh Đông Từ 1.000€. Mẫu thân Đh Báo Chí 200€. Đh Hưng & Mai 500€. Gđ. Đh Tâm Từ Trí 2.000€. Thiệp Hội Kevin 500€. Ni Sư TN Minh Huệ 500€. Thiệp Nhật Justin 1.000€. Nguyễn Hưng & Nguyễn Ân 500€. Ân danh 100€. Chùa Viên Quang (Tübingen) 500€. Nguyễn Đức (Düsseldorf) 300€. Võ Thị Gái (Reutlingen) 500€. Đh. Lan (Tübingen) 100€. Ni Trường TN Như Viên (Tübingen) 200€. Thiệp Hùng Vũ Cao (Karlsruhe) 50€. Tịnh Trí Vũ Thị Minh Hằng (Karlsruhe) 50€. Hoàng Ngọc Minh (France) 200€. Nguyễn Thị Chay (France) 40€. **Danmark:** Diệu Hạnh 135€. Diệu Hiệp 67€. Ân danh 67€. **Berlin:** Diệu Tịnh & Quảng Chánh 50€. Diệu Hương 20€. Trần Thị Tú Anh 200€. Quảng Minh Lucky (Ulm) 50€. Khánh & Phương (Friedrichshafen) 50€. Huệ Cảnh (Norway) 50€. Đông Liên (Ravensburg) 50€. Chùa Liên Tâm (Finland) 1.000€. Chùa Quán Âm (Danmark) 1.000€. **Nürnberg:** Thiệp Lưu Lê Minh Ngân 50€. Thiệp Lạc & Thiệp Hiếu 200€. Thiệp Phần & Đông Đan 20€. Thiệp Như Mai Bích Lan & Thông Thiệp Lê Thử Nghiệp 50€. **Erlangen:** Chùa Viên Âm 500€. Thiệp Thủ Thái Quang Trường 100€. Thái Mỹ Linh 30€. Thái Mỹ An 20€. Tu Viện Viên Đức 300€. **Ulm:** Minh Hải & Tâm Tịnh Phổ 100€. Tâm Thủy 100€.

* Báo Viên Giác

Ân danh 50€. Đặng Lê Hà 50€. Gđ. Dr. Nguyễn Mạnh Hùng 150€ (Cáo phó & Cầm tạ). Hồ Đình Tuấn 30€. Huỳnh Bá Thuận 40€. Huỳnh Tuyết Vân 30€. Lê Duyên (Lê Minh Dương) 30€. Lưu Phước Lai 30€. Lý Thị Nguyệt 176,88€. Nguyễn Kinh Tân 25€. Nguyễn Thanh Tâm 50€. Nguyễn Thị Tố Anh 20€. Nguyễn Thị Trường 30€. Nguyễn Văn Út 50€. Trần Thị Phương & Võ Ngọc Diệp 30€. Trịnh Thị Hồng 30€. Hồ Mỹ Linh (Achim) 10€. Lạc Chân Hưng 30€. Nguyễn Thị Liễu (Aschaffenburg) 50€. Huỳnh Thị Lý (Bad Iburg) 20€. Cheng Đức (Bad Kreuznach) 50€. Trương Tuyết Anh (Belgique) 30€. Ni Sư Cẩm Lai (Berlin) 100€. Huỳnh Kim Thúy 10€. Khuê Thị Hoa 40€. Nguyễn Kim Nguyễn (Bonn) 20€. Gđ. Thái Thuận Huỳnh (Braunschweig) 20€. Buu-Lik Dương (Bremen) 100€. Nguyễn Quang Nghĩa 50€. Trần Văn Các 50€. Nguyễn-Ung Mỹ Hằng (Bremerhaven) 100€. Hứa Thị Thiết (Danmark) 150€. Trần Thị Mậu Đơn 30€. Phạm Thị Thảo (Dormagen) 30€. Helena Antony Do (Düsseldorf) 50€. Trịnh Quốc Phong 200€. Bùi Mạnh Cấn (France) 50€. Nguyễn Lê Anh 20€. Nguyễn Gia Vinh (Frankenthal) 10€. Hà Kiến Hùng (Frankfurt/M) 50€. Frau Vương Ngô Anh (Freiburg) 20€. Lê Văn Thân (Fürth) 20€. Nguyễn Văn Ké (Furtwangen) 50€. Võ Thị Thu Mai (Göttingen) 20€. Đặng Đình Lương (Hamburg) 20€. Fam. Nguyễn-Diệp (Diệp Chi Lan) 100€. Trịnh Quang Khánh 20€. Nguyễn Văn Hùng (Hanau) 10€. Trương Văn Xuân (Hannover) 40€. Đào Văn Dương (Heidenheim) 30€. Âu Thị Mỹ Phương (Helmstedt) 50€. Trần Thị Lệ Hoa (Iserlohn) 20€. Huỳnh Hoàng Huân (Italia) 30€. Lai Kim Anh 50€. Đỗ Thị Lê Châu (Jülich) 20€. Đặng Thị Hoa (Köln) 20€. Nguyễn Hữu Vui (Langen) 20€. Phạm Hồng Phong & Lâm Ý Xuân (Leer) 30€. Phạm Thị Kim Hương (Lüneburg) 50€. Diệu Sơn Nguyễn Thị Gia Tuyết (München) 25€. Nguyễn Ngọc Tuấn 20€. Trần Hữu Nghiệp (Münster) 20€. Trịnh Thị Kim (Nehren) 20€. Lam San Staab (Neukirchen) 20€. Dương Văn Nhường (Neuss) 30€. Vũ Trọng Thứ (Nienburg) 20€. Lưu Giỏi (Nordhorn) 20€. Phạm Hồng Khanh 50€. Nguyễn Tăng Lộc (Nürnberg) 30€. Trâm Thuận Đạt 20€. Fam. Lưu Vương (Oberhausen) 30€. Nguyễn Văn Bật (Osnabrück) 20€. Trần Minh Trung (Ostee) 40€. Thiệp Mỹ Lương Văn Xinh & Diệu Văn (Pforzheim) 20€. Nguyễn Thanh Tỳ (Recklinghausen) 100€. Nguyễn Văn Chấn 30€. Diệu Danh Vũ Thị Tuyết Mai (Rodgau) 25€. Nguyễn Văn Đình (Ronnenberg) 20€. Ân Thư Thị Huỳnh (Saarlouis) 20€. Huỳnh Minh Tân 20€. Nguyễn Thị Như Mai (Schwäbisch-Hall) 40€. Lý Thị Dân (Schwäbheim) 20€. Đỗ Trọng Thành (Schweiz) 200€. Lê Quỳnh Thư 200€. Lưu Trương Kim Anh 60€. Phương Thế Hùng (Soltau) 20€. Dương Thị Thu Thảo (Stuttgart) 20€. Heo Thị Kiều Hạnh (Teningen) 30€. Hoàng Anh Tuấn (Troisdorf) 50€. Trần Thị Minh Nguyệt (USA) 30€. Ngọc Tâm Tạ Thị Hương (Westerstede) 30€. Tanja Triet (Wilhelmshaven) 100€. Huỳnh Văn Thượng (Winnenden) 20€. Mai Kim Xuân (Wuppertal) 30€.- Thiệp Danh (USA) 200€.

* AN TỔNG

Sr Cô TN Thông Chân 100€. Gđ. Hoàng Thị Thủy (Marburg) 25€. Lưu Giỏi (Nordhorn) 50€. Lê Quỳnh Thư (St.Gallen/Schweiz) 100€. Bùi Văn Chính 20€.
-**Đại Bát Nhã:** Chị Bích Hạnh (Danmark) 100€.
-**Đại Tạng Kinh:** Gđ. Đức Hương & Diệu Tịnh (Fürth) 1000€. Nguyễn Hưng & Từ Đường 200€.
-**Thiền Môn Nhựt Tụng:** Bửu Đạt Nguyễn Thanh Tâm & Thiệp Trang Phạm Thị Điền (Trier) 50€.

* TƯỢNG PHẬT

-**Quan Thế Âm:** Tuyết Mai Bùi-Kluess 50€. Diệu Hòa Mai Thị Đậu 20€. Đỉnh Thị Oanh 10€. Đông Hạnh Đỉnh Thị Thủy Dung 20€. Lâm Kim Khánh (M'Gladbach) 60€. Fam. Lưu Vương (Oberhausen) 10€. Gđ. Lưu Quan Tiết (Sydney/Australia) 200€. Diệu Thới (Nordhorn) 30€ HHLH cho Má, Ngoại và Cô.
-**Địa Tạng:** Diệu Hòa Mai Thị Đậu (Bielefeld) 20€. Gđ. Pt Nguyễn Kim Cang (Việt Nữ) (USA) 400€. Diệu Thới (Nordhorn) 10€ HHLH cho Má, Ngoại và Cô.

-**Thiền thủ Thiền nhân:** Thiệp Hà Đặng Thị Hằng Teickner (Langenhagen) 40€.

-**Một tượng Phật trên Tháp:** Phạm Ngọc Nhung 70€ HL Phạm Trung Chánh Pd Đồng Sanh.

* VU LAN

Bùi Nga 30€. Bùi Thanh Hùng 50€ HHLH Mẹ Nguyễn Thị Phụng. Dương Thị Khánh Hòa 200€. Dương-Phan Thị Tuyết Nhung 100€. Gđ. Từ Lạc 50€. Hà Huỳnh Ngọc 50€. Huỳnh Thị Mỹ Hạnh 50€. Iksan Istiadi Ing (Fr. Lim Rosiana Salim) 75€. Khatami Hamid Reza 1.022€. Lê Thị Hồng 30€. Minh Tâm Phan Hữu Thiện, Đông Tín Nguyễn Trúc & Diệu Nhã Nguyễn Thị Ngọc Thanh 50€. N.H. Hoe 50€. Nga Bửu 50€. Ngô Quang Diễm Phái 30€. Nguyễn Danh Thắng 30€. Nguyễn Thị 30€. Nguyễn Thị Kim 50€ (Rằm Tháng 7). Nguyễn Văn Lý 50€. Pt. Hiên Ngọc 80€. Tạ Thị Ngọc Hoa 110€. Thị Bích Lan Nguyễn-Erhart (Lünen) 30€ HH cho Ba Mẹ vắng sanh Tinh Đệ. Thị Xuyên 20€. Thiệp Lê Hữu & Hứa Thị Đức Tú 30€. Trần Thị Thu Lan 82,50€. Trần Văn Nam 20€. Trịnh Lê 30€. Trịnh Văn Hi 60€. Trương Thị Tô 20€. Vũ Thị Hiền 50€. Viên Liễu Nguyễn Thị Liên Anh (Ahrensburg) 10€. Schneider Soung (Aschaffenburg) 20€. Phạm Thị Lê (Aurich) 10€. Hà Thị Thu Hiền (Ausburg) 50€. Hoàng Thị Thủy Hương 20€. Lý Hương (Bad Iburg) 20€. Phạm Hồng Khanh 50€. Vũ Mạnh Trung (Barsinghausen) 50€. Bùi Ngọc Huệ (Bayreuth) 20€. Nguyễn Văn Tường (Bergheim) 20€. Trần Thị Thủy Nhu (Berlin) 50€. Diệu Hòa Mai Thị Đậu (Bielefeld) 20€. Đông Hạnh Đỉnh Thị Thủy Dung 20€. Huệ Thành Lương Thị Kim Khánh 50€. Nguyễn Thị Trang 100€. Nguyễn Văn Thuận (Bonn) 100€. Cao Ngọc Lang (Braunschweig) 10€. Ngô Thị

Thu Vân (Bremen) 20€. Nguyễn Gia Hân 10€. Nguyễn Thị Thủy Giang 20€. Nguyễn Yến Nhi 10€. Tường Khoa 20€. Dương Thị Quỳnh Hoa (Bremerhaven) 50€. Cáp Trong Dũng (Bremervörde) 20€. Lý Ngọc Sơn 10€. Trần Vinh Cam (Coesfeld) 50€. Bùi Duy Nguyễn (Darmstadt) 50€. Trần Thị An (Dietzenbach) 50€. Trinh Hòa An (Donauschwingen) 30€. Trần Thị Hiền Lương (Dortmund) 20€. Lê Thị Tuyết (Durlach/ Karlsruhe) 30€. Helene Antony Do (Düsseldorf) 100€. Nguyễn Văn Hiệp & Nguyễn Thị Viên (Eilsleben) 30€. Lisa Nguyen (Einbeck) 20€. Đầu Thị Linh Thơ (Emden) 10€. Hoàng Văn Nguyệt 20€. Trần Vũ Tuấn 50€. Nguyễn Thị Thanh Hương (Emmendingen) 20€. Phạm Chi Huy (Erfstadt Liblar) 10€. Trịnh Văn Thịnh (Essen) 30€. Nguyễn Lê Anh (France) 30€. Nhựt Hòa Võ Văn Thắng 50€. Nguyễn Gia Vinh (Frankenthal) 10€. Ngô Thanh Thủy (Frankfurt) 20€. Nguyễn Thị Ngọc Diệp (Freiberg) 20€. Cam Thị Tanelz (Freiberg) 50€. Nguyễn Ban (Freiburg) 100€. Lê Thị Gấm (Friedberg) 20€. Nguyễn Ngọc Nga (Geseke) 10€. Phạm Cúc (Gifhorn) 40€. Thị Thiên Giáo & Thiên Sanh (Göttingen) 50€. Thiên Tâm Nguyễn Ngọc Thông 50€. Nguyễn Thủy Ngọc (Großbreitenbach) 20€. Lưu Thủy Ngọc (Gütersloh) 20€. Nguyễn Cao Cường (Halberstadt) 50€. Gđ. Nguyễn & Phùng (Hamburg) 10€. Nguyễn Trung Dũng 50€. Quách Anh Trí 20€. Trần Thủy Diễm 20€. Trịnh Quang Khánh 10€. Giang Thị Ngọc (Hameln) 20€. Kha Bảo Như 50€. Nguyễn Văn Hùng (Hanau) 20€. Bình (Hannover) 5€. Đào Thu Hương 50€. Đồng Hạnh Bùi Thị Thu Dung 50€. Đồng Hòa 20€. Dương Kim Oanh 20€. Gđ. Như Thân & Quảng Thái 50€. Gđ. Quang Ngô & Diệu Hiền 100€. Gđ. Thiên Dũng Nguyễn Quang Mạnh 100€. Minh Thảo Hà Phước 100€. Nguyễn Thanh Trung 20€. Nguyễn Thị Kim Hằng 20€. Thiên Học, Thiên Thảo & Thiên Chi 150€. Thiên Khang Võ Thị Hoa 20€. Tinh Hiệp Hồ Tân Hiệp 30€. Trần Duyệt Sanh 20€. Trần Hoàng Việt 50€. Trần Thị Hoa 50€. Vũ Thị Cẩm Tú 20€. Vũ Thị Thu Huyền 20€. Vũ Thị Xinh 20€. Hồ Đức Cao (Haren) 20€. Trương Đình Khiêm 20€. Triệu Cẩm Nguyên (Haßloch) 60€. Đào Văn Dương (Heidenheim) 20€. Nguyễn Quang Chánh (Henstedt Ulzburg) 50€. Gđ. Nguyễn Hương Thủy (Hildesheim) 10€. Gđ. Thiên Hà & Nguyễn Thảo 20€. Phạm Đình Hải (Hohenstein-Er.) 20€. Phạm Thị Kim Ngân (Holzminden) 50€. Đồng Lạc Nguyễn Hồng Anh (Ibbenbüren) 50€. Nguyễn Thị Thanh (Ingelfingen) 20€. Nguyễn Thị Quỳnh Anh (Ingolstadt) 10€. Thiên Học Trần Kim Phương 50€. Trần Thị Lê Hoa (Iserlohn) 20€. Thị Bình Nguyễn-Drebelow (Jesteburg) 30€. Nguyễn Thị Thanh Hải-Reich (Jever) 20€. Nguyễn Leon Minh Khánh (Karben) 20€. Nguyễn Sophie Đào Anh 20€. Nguyễn Thị Ngọc Diệp 10€. An Dũng, Huệ Kiệt & Thiên Bảo cùng gia đình (Pháp) (Kassel) 200€. Phạm Thị Cúc Anh 20€. Phạm Lạc & Thủy Hằng (Koblenz) 20€. Điền Kim Đỉnh (Köln) 150€. Dương Thanh Nga (Krefeld) 50€ HHHL Trương Thành Phong. Phạm Xuân Thiệp 50€. Quách Tân & Chi Mã 20€. Trần Thị 20€. Từ Diễm 25€. Vuư Vinh 30€. Tạ Hồng Phương (Laatzten) 30€. Thị Tâm Ngô Văn Phát & Diệu Nhụy Phan Thị Nhị 50€. Trần Đình Hy (Laer) 30€. Nguyễn Thị Tâm (Lehrte) 20€. Vũ Hải Yến (Leipzig) 20€. Điền Văn An & Hoàng Thị Nga (Leverkusen Opladen) 20€. Chi & Wolfgang Kaspar Nguyen (Lindenberg) 20€. Ngọc Bảo (Lippstadt) 10€. Bành Vinh Hoa (Ludwigshafen) 30€. Hoàng Thị Sen 20€. Vũ Thị Kim Yến (Lüdwigshafen) 20€. Đồng Như Nguyễn Thị Hà (Lüneburg) 20€. Phùng Kim Oanh 20€. Phùng Cát Dũng (Marburg) 100€. Nguyễn Thị Thu Vân (Meppen) 20€. Thái Thị Thanh Thảo 20€. Thu Thủy & Ngọc Nghĩa 30€. Nguyễn Thị Huyền Linh & Trương Ngọc Thanh (Minden) 200€ HHHL Mẹ Phùng Thị Lộc Pd Diệu Phúc. Nguyễn Phương Danh & Phạm Ngọc Sơn (M'Gladbach) 20€. Pt. Công Ngọc (Münster) 20€. Pt. Đông Liên 20€. Võ Ngọc Khải (Neuss) 20€. Lê Thu Nga (Nordenich) 40€. Huỳnh Văn Châu (Norden) 30€. Nguyễn Hồ (Nordhorn) 10€. Tâm Từ An (Nürnberg) 20€. Fam. Lư Vương (Oberhausen) 10€. Nguyễn Khoa (Oldenburg) 20€. Nguyễn Thị Tươi 10€. Nguyễn Thu Trang 50€. Phùng Đức Đỗ 10€. Bùi Thị Bích Hằng (Osnabrück) 50€. Dalina Nguyễn 10€. Gđ. Huỳnh 20€. Huỳnh Cun Sau 20€. Ngô Nguyễn Anh 20€. Phạm Duy Quang 50€. Phạm Quỳnh Thủy Tiên 30,20€. Trần Thị Bày 20€. Đồng Tịnh Trinh Thanh Vân (Osnabrück) 30€. Lý Trung Hà Pd Ngawang Samdrug 30€. Lâm Thành Vũ (Pforzheim) 20€. Thiên Mỹ Lương Văn Xinh & Diệu Vân 20€. Gđ. Đồng Hoa Phạm Thị Nhung (Quedlinburg) 50€. Đặng Tô Nữ (Recklinghausen) 20€. Dư Cẩm Vinh 20€. Nguyễn Thanh Tý 100€. Bích Ngọc Rüttiger (Sandber Langenleiten) 10€. Đàm Thị Bích Nhuận (Schwetzigen) 20€. On, Lai-Quyen 10€. Vũ Quang Tú (Seelze) 50€. Tạ Đình Ngươn (Semmenstedt) 50€. Nguyễn Thanh Tâm (Sögel) 30€. Đỗ Thị Ngọc Huyền (Springe) 10€. Nguyễn Hồng Nhung 10€. Nguyễn Văn Cúc (Steinbach) 50€. Huỳnh Kim Lan (Syke) 20€. Nguyễn Ngọc Thanh (Taufkirchen) 30€. Nguyễn Khắc Hiếu (Timmendorfer Strand) 200€. Đỗ Thị Hồng & Nguyễn Hồ Ngọc Thạch (Twistingen) 50€. Đặng Thị Hải Vân (Ulm) 10€. Muoi Le (USA) 95€. Đàm Thị Thu Hiền (Vechta) 10€. Nguyễn David 10€. Vũ Thị Thảo 50€. David (Việt Nam) 10€. Nguyễn Thị Phương (Waldkirch) 20€. Lê Thị Tô Linh (Wernigerode) 20€. Phạm Thị Hiền & Nguyễn Thạch Cường 20€. Lê Thị Phương Hà (Wiesbaden) 10€. Chinh (Winzeln) 20€. Kim 20€. Nhân 20€. Đào Thị Thắm (Wolfsburg) 50€. Nguyễn Thị Bích Hằng (Worms) 50€. Nguyễn Hải Vân (Wunstorf) 10€. Ngô Hoàng Mỹ Lê (Wuppertal) 100€. Nguyệt Chánh Chi Nguyễn Hữu Mừng Chi 50€. Quý PT Ân danh 185,40€. - Chiêu Hoàng & Nguyễn Thị Xuân Bình (Krefeld) 100€.

* Lễ Hội Quan Âm

Nhựt Hòa Võ Văn Thắng (France) 50€. Phan Kim Anh (Sugenheim) 15€. Đào Thị Hiền 25€. Thiên Thọ Trần Thị Xê (Karlsruhe) 50€. Lý Trung Hà 120€.

* Chẩn Tế

Chi Huỳnh-Kiefer 300€. Đặng Thị Vân Hà 20€. Diệu Hoàn Phạm Thị Tố Hòa 20€. Diệu Tâm Vi Hồng Vinh 25€. Đỗ Thị Triệu Hồng 20€. Đồng Duyên 20€. Gđ. Pt Minh Đức Huỳnh Văn Thương & Diệu Phương Huỳnh Thị Ngọc Châu 200€ HHHL Hoàng Thị Hóa Pd Diệu Liên. Huỳnh Thị Hà Hưng 10€. Lê Trung Trang 10€. Ngô Thị Hạnh 30€. Ngô Trung Đức 10€. Nguyễn Hồng Diệp 30€. Nguyễn Thị Chung 20€. Nguyễn Thị Tuyết 5€. Nguyễn Văn Trung 50€. Nguyễn Văn Tuấn 20€. Nhuận An Nguyễn Thị Xuân 10€. Nhuận Thanh Đình Thị Nhân 25€. Thích Nữ Thông Phúc 100€. Thiên Thịnh Vũ Thọ Cường 50€. Timmy Richardo 10€. Viên Diệu Ngô Thị Minh Huỳnh 10€. Virya Leesidro 10€. Đỗ Bích Ngọc (Augsburg) 20€. Thiên Vũ (Aurich) 100€. Huỳnh Ngọc Lý Thị Hương (Bad Kreuznach) 20€. Pháp Văn Bùi Thị Vũ (Badinagen) 50€. Diệu Ngọc Lý Hồng Thắm (Berlin) 25€. Đồng Như 10€. Gđ. D. Thủy 50€. Gđ. Nhuận Lành Phạm Thị Hiền 10€. Lương Thị Thanh Huyền 25€. Huệ Phương Trần Thị Diễm Anh (Bielefeld) 30€. Phạm Ngọc Nhung (Bieringen) 30€. Đồng Yến Trần Thủy Hằng Hương (Blockmeer) 50€. Diệu Thanh Nguyễn Thị Minh (Bochum) 50€. Đồng Liên Phạm Thị Thu Cúc (Bodensee) 30€. Đồng Hạnh Lê Thị Kim Dung (Braunschweig) 10€. Diệu Pháp Nguyễn Ngọc Trinh (Bremen) 15€. Đình Thu Hương 25€. Đồng Đạo Toàn & Chúc 20€. Đồng Liên Nguyễn Thị Huệ & Đồng Thiên Lương Bá Truyen 50€. Diệu Liễu Tô Mỹ Hạnh (Bremerhaven) 50€. Trần Thị Huệ & Quân (Buckenburg) 20€. Đồng Viên (Burgdorf) 20€. Mỹ Chương & Ngọc Thơ (Danmark) 10€. Quang Diệu 50€. Đồng Kim Tuyết Trinh (Düsseldorf) 30€. Đồng Hồ Phạm Lệ Thu (Essen) 20€. Ngọc Tâm Như Nguyễn Thị Ngọc Hoa (France) 35€. Nguyễn Thị Mười 10€. Hồng Thị Hón (Frankenthal) 200€. Đồng Hạnh Lư Mỹ Phương (Frankfurt) 20€. Nguyễn Biền Trần Hữu Lương 50€. Thủy Lê 10€. Hà Kiển Hưng (Frankfurt/M) 200€. Chân Quảng Nguyễn Thị Huyền Trang (Garbsen) 50€. Diệu An Chu Thị Lan (Göttingen) 10€. Đồng An Trần Thị A 50€. Trần Minh Thịnh 10€. Thanh Tâm Lương Thị Ngọc Yến (Guslav) 20€. Trần Thị Loan (Hà Nội) 50€. Cao Thắng (Hannover) 20€. Diệu Căn Nguyễn Thị Tiến 30€. Diệu Hương Nguyễn Thị Phương Lan 30€. Diệu Ngọc 20€. Diệu Phan 20€. Diệu Tuyền Trần Bích Thuận 20€. Đồng Bích Bùi Thị Thái 20€. Đồng Giới Nguyễn Lan Hương & Đồng Thanh Nguyễn Mạnh Hùng 50€. Đồng Hạnh Bùi Thị Thu Dung 50€. Đồng Huệ Lê Thị Hải Yến 30€. Đồng Huệ Nguyễn Bảo Trinh 20€. Đồng Khoa Lưu Lê Linh 20€. Đồng Kim Dương Thị út 50€. Đồng Liên Nguyễn Thanh Thủy 20€. Đồng Ngọc Trinh

Phạm 50€. Đồng Nguyệt Đặng Thị Minh 10€. Đồng Quang & Đồng Chiêu 20€. Đồng Tâm Trần Đình Chương 10€. Đồng Thứ Trần Kim Dung 30€. Đồng Văn Nguyễn Thủy Nga 30€. Đồng Vinh, Đồng Lạc Phillip Steingraeber 20€. Lê Thị Thanh Hiền 50€. Lưu Anh 10€. Ngô Minh Tuấn 10€. Ngọc Cấn Trần Thị Lan 100€. Nguyễn Công Minh 20€. Nguyễn Thị Như Hoa 10€. Nguyễn Thị Thư 50€. Thiên Đức Văn Nhựt Tân 10€. Thiên Hạnh Trần Thị Xuân 50€. Trần-Đoàn Duy Hải 20€. Lê Thị Hồng Hương (Hildesheim) 10€. Pháp Huệ Phan Thiên Hương (HL) 20€. Diệu Hạnh & Đạo Tâm (Ingolstadt) 20€. Trần Thị Lê Hoa (Iserlohn) 20€. Thiên Hà Thái Mỹ Văn (Karlsruhe) 10€. Thanh Tâm Lương Thị Ngọc Yến (Köln) 20€. Phạm Thị Ngọc Phương (Künzelsau) 20€. Đồng Liên Phan Thị Xuân (Laatzten) 50€. Trí Sơn Hoàng Văn Sơn 30€. Thiên Hà Đặng Thị Hằng (Langenhagen) 10€. Cheng Sui Cú (Lingen) 25€. Đông A Đức 25€. Đồng Thanh Hoài Anh Topic (Mannheim) 50€. Thiên Quang Hà Ngọc Hoa (Mönchenbladbach) 50€. Nguyễn Phương Danh & Phạm Ngọc Sơn 10€. Diệu Hỷ & Thiên Giáo (München) 20€. Diệu Thọ Giang Lê Kiều 120€. Giới Phùng Cao Thị Phương 10€. Nguyễn Thị Hương 20€. Phạm Thị Toàn 50€. Tô Vĩnh Hòa (Norden) 50€. Phật Tử Na-Uy (Norway) 2.200€ (cùng Chân Tê). Huệ Thông Trần Thị Vọng (Nürnberg) 25€. Phong Pd Hiếu Quý 20€. Thiên Hạnh 10€. Đồng Nghiêm Nguyễn Thị Thu Trang (Osnabrück) 30€. Đồng Nguyễn Nguyễn Thị Thu Thanh 10€. Đồng Tâm Trinh Văn Cón 30€. Đức Xuân Nguyễn Thị Lược 25€. Quảng Trang (Pforzheim) 10€. Thiên Mỹ & Diệu Vân 20€. Nguyễn Thái Bạch Hồng (Recke) 10€. Duyên Ngọc (Rheine) 20€. Dương Thị Thư (Salzgitter) 10€. Chơn Tịnh Tâm Lâm Thị Kiều (Schwäbisch-H.) 10€. Trần Thị Khánh Vân (Springe) 50€. Phan Thị Thu Hà (Stadthagen) 50€. Hiếu Ngọc Đỗ Bích Giao (Stuttgart) 20€. Đức Trí Dương Bạch Tuyết (Sweden) 100€. Sư Cô Giác Mãn 100€. Thiên Cung Mã Thị Khiêm 150€. Diệu Hỷ & Thiên Công Hoàng (Tostedt) 20€. Đồng Thanh Nguyễn Thị Huyền (Uetze) 20€. Vũ Thị Thảo (Vechta) 40€. Phạm Thị Thanh Huyền (Verden) 10€. Chân Quảng Nguyễn Việt Cường (Việt Nam) 50€. Diệu Hải Bùi Thị Thu Hà 50€. Diệu Ngọc Nguyễn Thị Chung Ngạn 20€. Nguyễn Thị Ngọc Hà 10€. Ngọc Tâm Tạ Thị Hương & Ngọc Cẩm Huỳnh Lê Văn (Westerstede) 50€. Ngọc Lương Hoàng Thị Tài (Wilhelmshaven) 40€. Nguyễn Trí & Nguyễn Tuệ 20€. Nguyễn Thị Phú (Wismar) 50€. Nguyễn Văn Thành 10€. Đồng Nguyễn Vũ Thị Chuốt (Wolfsburg) 20€. Đồng Phúc Bùi Thị Phương 20€. Thiên Hiệp Phan Đình Đạo 10€. Đồng Hồng Huỳnh Thu Hồng (Wuppertal) 10€.

* SỬA CHÙA

Thiên Chuẩn 20€. Bùi Quang Nghĩa & Đặng Thị Thương (Bartlingen) 100€. Nguyễn Văn Kiệt (Furtwangen) 50€. Diệu Thủy (Nordhorn) 10€ HHHL cho Mã, Ngoại và Cò. Đồng Nguyệt Đào Thị Huệ (Papenburg) 30€. Nguyễn Thanh Thị (Recklinghausen) 100€. Diệu Hào Tạ Thị Thanh Huyền (Sande) 100€ HHHL Hà Chính Bình.

* Đền Dược Sư

Lâm Kim Khánh (Mönchengladbach) 60€. Diệu Hào Tạ Thị Thanh Huyền (Sande) 50€ HHHL Hà Chính Bình.

* Trai Tăng

Ân danh 50€. Đặng Thị Vân Hà 30€. Diệu Ngọc & Quảng Tâm 100€. Diệu Tâm Vi Hồng Vinh 25€. Đỗ Thị Triệu Hồng 20€. Đồng Duyên 20€. Đồng Tịnh Phạm Kiều Quy 50€. Dương Thị Thu Ninh 300€. Gđ. Đồng Sinh Lê Trường Sanh 80€. Gđ. HL Nguyễn Mạnh Hùng Pd Đồng Sanh 500€. Gđ. Trang Văn Hy & Tô Lê Liên 50€. Gđ. Pt Minh Đức Huỳnh Văn Thương & Diệu Phương Huỳnh Thị Ngọc Châu 400€ HHHL Hoàng Thị Hóa Pd Diệu Liên. Hứa Hiền 30€. Huỳnh Thị Hà Hưng 20€. Minh Tâm Phan Hữu Thiện, Đồng Tín Nguyễn Trúc & Diệu Nhã Nguyễn Thị Ngọc Thanh 100€. Nga Bùi 50€. Nguyễn Ngọc Thanh 50€. Nguyễn Thanh Hương 11€. Nguyễn Thị Ngọc Lan 20€. Nguyễn Văn Khánh 10€. Nhuận An Nguyễn Thị Xuân 10€. Nhuận Thanh Đình Thị Nhân 25€. Sa Di Ni TN Giác Thọ 50€. Sư Cô TN Thông Chân 100€. Thiên Phú Lê Bích Lan 20€. Thông Tịnh Huỳnh Kiệt Ngọc 100€. Trần Hải Hòa & Hứa Thị Đức Tú 30€. Viên Diệu Ngô Thị Minh Huỳnh 20€. Diệu Hạnh Thái-Trần Ý Nhi (Aurich) 50€. Diệu Hòa Huỳnh Thị Bình 50€. Đồng Diệp 20€. Dương Minh Hòa 50€. Khai Ngô 50€. Lâm Kim Loan 50€. Nguyễn Hào Bùi Thị Nữ 100€. Nguyễn Thị Thương 30€. Thiên Lý Nguyễn Bón 50€. Thiên Tùng Thái Liên 50€. Thiên Vũ 100€. Huỳnh Ngọc Lý Thị Hương (Bad Kreuznach) 10€. Pháp Văn Bùi Thị Vũ (Badinagen) 50€. Diệu Ngọc Lý Hồng Thắm (Berlin) 25€. Diệu Nhân Đỗ Thị Nghĩa 30€. Diệu Tịnh 50€. Gđ. Nhuận Lành Phạm Thị Hiền 10€. Lương Thị Thanh Huyền 25€. Thiên Giới Hoa Lan 50€. Diệu Hòa (Bielefeld) 20€. Diệu Hòa Mai Thị Đậu 20€. Đồng Hạnh Đình Thị Thủy Dung 20€. Đồng Huệ 50€. Đồng Phước Phạm Thị Lanh 50€. Huệ Lương Nguyễn Thị Thu Hiền 50€. Huệ Thành Lương Thị Kim Khánh 20€. Phạm Ngọc Nhung (Bieringen) 20€. Phúc Quang Marco Siegmund & Diệu Thiên Tanja Siegmund (Birkenhard) 20€. Diệu Thanh Nguyễn Thị Minh (Bochum) 50€. Đồng Liên Phạm Thị Thu Cúc (Bodensee) 20€. Đồng Hạnh Lê Thị Kim Dung (Braunschweig) 10€. Lê Thị Kim Hoa 70€. Đình Thu Hương (Bremen) 25€. Đồng Chi Nguyễn Thị Mai 30€. Đồng Liên Nguyễn Thị Huệ & Đồng Thiên Lương Bá Truyen 50€. Gđ. Lương & Nguyễn 200€. Diệu Liễu Tô Mỹ Hạnh (Bremerhaven) 50€. Hồng Dũng Trần Kim Lang 30€. Đồng Viên (Burgdorf) 30€. Hằng Vicky 30€. Mỹ Chương & Ngọc Thơ (Danmark) 30€. Quang Diệu 100€. Đồng Kim Tuyết Trinh (Düsseldorf) 30€. Helene Antony Do 50€. Đồng Hồ Phạm Lệ Thu (Essen) 50€. Ngọc Tâm Như Nguyễn Thị Ngọc Hoa (France) 35€. Nguyễn Thị Mười 10€. Hồng Thị Hón (Frankenthal) 300€. Nguyễn Biền Trần Hữu Lương (Frankfurt) 100€. Chân Quảng Nguyễn Thị Huyền Trang (Garbsen) 25€. Diệu Minh Batheke (Gießen) 50€. Minh Hiếu & Diệu Hưng 50€. Minh Hiếu Ong Phan Trung 50€. Diệu Nga Nguyễn Thủy Hồng (Göttingen) 50€. Đồng An Trần Thị A 100€. Thiên Hiếu Komm, Lary Ngọc 20€. Thiên Sanh 20€. Trần Thị Huệ 30€. Nguyễn Hồng Lê Thị Hoa (Hà) 20€. Phan Quang (Hagen) 50€. An Thoát Dương Thu Minh Hằng (Hamburg) 50€. Đồng Ngọc Phạm Ngọc Hương 50€. Huỳnh Văn Đệ 10€. Đào Mạnh Hòa (Hannover) 50€. Diệu Căn Nguyễn Thị Tiến 50€. Diệu Ngọc 30€. Đồng Bích Bùi Thị Thái 10€. Đồng Đệ & Đồng Nhã 30€. Đồng Giới Nguyễn Lan Hương & Đồng Thanh Nguyễn Mạnh Hùng 50€. Đồng Hạnh Bùi Thị Thu Dung 50€. Đồng Hiếu Lê Huy Đức Trí 20€. Đồng Hòa Huỳnh Thị Lan 10€. Đồng Hòa Lâm Thị Huệ 50€. Đồng Hương Nguyễn Lan Phương 30€. Đồng Khoa Lưu Lê Linh 30€. Đồng Kim Dương Thị út 50€. Đồng Kim Ngụy Minh Thủy 50€. Đồng Liên Minh Đức 50€. Đồng Liên Nguyễn Thanh Thủy 30€. Đồng Ngọc Thái Chính 50€. Đồng Ngọc Trinh Phạm 100€. Đồng Nguyệt Đặng Thị Minh 10€. Đồng Quang & Đồng Chiêu 30€. Đồng Tâm Trần Đình Chương 20€. Đồng Thành 20€. Đồng Văn Nguyễn Thúy Nga 50€. Đồng Vinh, Đồng Lạc Phillip Steingraeber 50€. Gđ. Thiên Dũng Nguyễn Quang Mạnh 100€. Lê Thị Thanh Hiền 100€. Liên Hạnh Hồ Thị Lam 30€. Lưu Anh 10€. Ngô Minh Tuấn 10€. Ngọc Cấn Trần Thị Lan 100€. Nguyễn Công Minh 20€. Nguyễn Thị Như Hoa 20€. Nguyễn Thị Thư 70€. Nhuận Thanh & Đồng Thái 100€. Thiên Hạnh Trần Thị Xuân 50€. Thiên Tâm Hugo 20€. Trần Thị Hoàng Thanh 30€. Lê Thị Hồng Hương (Hildesheim) 10€. Pháp Huệ Phan Thiên Hương (HL) 10€. Nguyễn Hoàn Đào Thị Len (Holland) 100€. Diệu Hạnh & Đạo Tâm (Ingolstadt) 50€. Trần Thị Lê Hoa (Iserlohn) 20€. Diệu Ngọc & Quảng Tâm (Karlsbad) 50€. Thiên Hà Thái Mỹ Văn (Karlsruhe) 10€. Thiên Thọ Trần Thị Xê 50€. Đồng Xuyên Điền Kim Thoa (Köln) 10€. Đồng Liên Phan Thị Xuân (Laatzten) 50€. Ngọc Diệp Nguyễn Thị Kim Chi 200€. Đồng Đạo Ưng Minh Trung 20€. Thiên Thủy Dương Minh Ánh 100€. Điền Văn An & Hoàng Thị Nga (Leverkusen Opladen) 20€. Ân danh (Ludwigshafen) 210€. Phan Gia Ly (Lüneburg) 20€. Đồng Thanh Hoài Anh Topic (Mannheim) 50€. Đồng Tịnh Trần Thị Thủy Vân 50€. Tâm Trí 50€. Thu Pd Thiên Hỷ 10€. Thiên Quang Hà Ngọc Hoa (Mönchenbladbach) 60€. Nguyễn Phương Danh & Phạm Ngọc Sơn 30€. Diệu Hỷ (München) 10€. Diệu Hỷ & Thiên Giáo 30€. Diệu Thọ Giang

Lê Kiều 100€. Giới Phụng Cao Thị Phương 10€. Diệu Hương Minh Thu Bekka (Münster) 20€. Lý Kim Phương 50€. Pt. Công Ngọc 30€. Chiêu Pháp Nguyễn Ngọc Thuýt (Neuss) 20€. Thông Giác Trần Tú Anh 50€. Phạm Thị Bích Châu (Niedere Börde) 30€. Tô Vinh Hòa (Norden) 100€. Diệu Thới (Nordhorn) 10€ HHHL cho Má, Ngoại và Cô. Huệ Thông Trần Thị Vọng (Nürnberg) 25€. Nguyễn Tăng Lộc 50€. Thiện Lạc Lê Minh Tân 50€. Gđ. Thiện Hy (Obernkirchen) 100€. Diệu Sanh (Osnabrück) 50€. Đồng Nghiêm Nguyễn Thị Thu Trang 30€. Đồng Nguyệt Nguyễn Thị Thu Thanh 10€. Đức Hòa 20€. Đức Xuân Nguyễn Thị Lược 25€. Quảng Trang (Pforzheim) 10€. Thiện Mỹ & Diệu Văn 20€. Đồng Tâm Huỳnh Chung Hiệp (Pinneberg) 50€. Đồng Diệp Trần Thị Chi (Potsdam) 50€. Duyên Ngọc (Rheine) 30€. Trần Ngọc Anh (Row) 10€. Chơn Tịnh Tâm Lâm Thị Kiều (Schwäb-H.) 20€. Lưu Trương Kim Anh (Schweiz) 10€. Thiện Hữu Đỗ Thái Bằng (Seelze) 50€. Trần Thị Khánh Vân (Springe) 20€. Chánh Đức Quang Huỳnh Văn Hồng (Springen) 50€. Phan Thị Thu Hà (Stadthagen) 50€. Hiếu Ngọc Đỗ Bích Giao (Stuttgart) 30€. Sư Cô Giác Mãn (Sweden) 100€. Trương Nam Quang (Syke) 10€. Trương Tú Anh 10€. Thị Thiện Phạm Công Hoàng (Tostedt) 20€. Đồng Văn Nguyễn Thị Huyền (Uetze) 20€. Vũ Thị Thảo (Vechta) 20€. Chần Quảng Nguyễn Việt Cường (Việt Nam) 25€. Diệu Hải Bùi Thị Thu Hà 50€. Ngọc Tâm Tạ Thị Hường & Ngọc Cẩm Huỳnh Lê Văn (Westerstede) 50€. Ân danh (WHV) 50€. Hoàng Văn Vinh (Wilhelmshaven) 100€. Ngọc Lương Hoàng Thị Tài 50€. Nguyễn Trí & Nguyễn Tuệ 50€. Nguyễn Thị Phú (Wismar) 50€. Nguyễn Văn Thân 10€. Đồng Liên (Wolfsburg) 20€. Đồng Nguyễn Vũ Thị Chuốt 20€. Thiện Diệu Vũ Thị Sè 20€. Thiện Hiệp Phan Đình Đạo 10€. Đồng Hồng Huỳnh Thu Hồng (Wuppertal) 10€.

* TỪ THIÊN & XÃ HỘI

-Cô nhi, Cui, Mù & Dưỡng lão: Lê Thị Hoe 20€. HHHL Hoàng Thị Hóa 50€. Trần Văn Danh & Trần Thị Phúc (Nürnberg) 30€. Hồng Dũng Trần Kim Lang (Bremerhaven) 30€. Đào Thị Hồng Nguyễn (Edewecht) 50€. Huỳnh Hoàng Huân (Italia) 20€. Phi Quang (Karlsruhe) 30€. Thiện Hà Đặng Thị Hằng Teickner (Langenhagen) 20€. Fam. Lư Vương (Oberhausen) 20€. Heo Công Đức 283 (Wilhelmshaven) 50€. Huỳnh Ngọc Hà (Winnenden) 50€. Huỳnh Văn Thương 50€.

-Nỗi chao tình thương: Phạm-Nguyễn Thị Thu Thủy (Belgique) 150€. Hồng Dũng Trần Kim Lang (Bremerhaven) 30€.

-Xe lăn: Thiện Hà Đặng Thị Hằng Teickner (Langenhagen) 20€.

-Mồ mắt tìm lại ánh sáng: Hồng Dũng Trần Kim Lang (Bremerhaven) 30€. Phi Nam (Karlsruhe) 30€.

-Phóng sanh: Đào Thị Hồng Nguyễn (Edewecht) 50€.

* Cứu trợ nạn nhân Ukraine

BHD GBPT Đức Quốc 300€. Hồng Dũng Trần Kim Lang (Bremerhaven) 30€. Nguyễn Sáu (Karlsruhe) 20€. Thiện Hà Đặng Thị Hằng Teickner (Langenhagen) 20€.

* Học Viện Phật Giáo Viên Giác

Hoàng Việt Trần 5.000€. Khatami Hamid Reza 1.000€. Thanh Phương Heis 1.000€. Pt Đồng Liên 3.000€.

* Trung Tâm Nghiên Cứu & Tu học VG

Trần Văn Danh & Trần Thị Phúc (Nürnberg) 20€. Thiện Trâm Lê Thị Tim (Heo công đức) (Künzelsau) 200€. Bành Tâm Sơn (Wiesbaden) 20€.

* Học bổng Tăng Ni VN

Bành Tâm Sơn (Wiesbaden) 20€.

* Hương linh

Ân danh 20€. Gđ. Dr. Nguyễn Mạnh Hùng 300€. Gđ. HL Friedrich Mann 100€. HL Cù Ngô Mỹ Châu 20€. HL Đỗ An Pd Đồng Sanh 20€. HL. Châu Ngọc Lan Pd Đồng Lan 20€. Hoàng Ngọc Phương 25€ HHHL Thiện Nam Hoàng Nguyễn Hải. Thị Bích Lan Nguyễn-Erhart (Lünen) 20€ HH cho Ba Mẹ vắng sanh Tịnh Độ. Huỳnh Thị Lý (Bad Iburg) 30€ HHHL Michael Huỳnh. Phạm Thị Thảo (Dormagen) 50€ HHHL Thiện Nam Hoàng Nguyễn Hải. Diệu Hào Tạ Thị Thanh Huyền (Sande) 200€ HHHL Hà Chính Bình.

* Quảng cáo

Bùi Văn Chính 280€. Trương Ngọc Đức 280€.

* ĐỊNH KỲ tháng 7 & 8/2022

Anh Châu Thị Trần-Lê 10€. Chöling 600€. Đăng Quốc Minh 20€. Diệu Khai, Diệu Ngọc & Quảng Tâm 100€. Đỗ Thái Bằng 60€. Đỗ Thị Hồng Hạnh Thị Thu 20€. Gđ. Thiện Nam & Thiện H. 100€. Gđ. Viên Tú Nguyễn Thị Anh 10€. Hà Ngọc Kim 50€ HHHL Diệu Hạnh Đình Thị Hợi. Hồ Thị Nguyệt 50€. Hoàng Thị Phúc 20€. Hoàng Thị Tân 120€. Hoàng Vũ Nguyễn Thị Thanh Phương Nguyễn 20€. Hồng Nghiệp Phan Quỳnh Trâm 10€. Hứa Thị Phúc (Gerolstein) 20€. Hứa Thiện Cao 10€. Huệ Wollenberg 20€. Kim Loan Lâm Thị Maier 20€. Lâm Đức Toàn 10€. Lâm Thị San 20€. Lê Hoàng Nhi 10€. Lê Minh Sang 40€. Lê Thị Hoe 20€. Lê Thị Ngọc Hân 100€. Lê Thị Tiến 50€. Lê Thủy Dương 20€. Lê Văn Đức 20€. Lý Kiến Cường 30€. Lý Lăng Mai 30€. Manuela Horn 20€. Ngô Quang Đức 20€. Phạm Thị Thảo & Đỗ Thị Cúc 12€. Phan Thị Lan 14€. Phùng Văn Thanh 20€. Quách-Lê Thị Kim Thu 50€. Sabine & Phan Trương Trần Vũ 100€. Tạ Thị Ngọc Dung 60€. Thái Kim Sơn 80€. Thái Quang Minh 200€. Thanh Vũ Phước Đoàn 10€ HHHL Bà Võ Thị Hai Pd Đồng Phước. Thị Bích Lan Nguyễn-Erhart 30€. Thị Nguyễn 20€. Thị Thiện Phạm Công Hoàng 50€. Thiện Độ Ngô Quang Đức 20€. Thiện Phước - Quang Thảo 40€. Thiện Sanh Trần Văn Yên 10€. Thiện Thủy Vũ Thị Xuyên 30€. Tôn Thúy 40€. Trần Mạnh Thăng 100€. Trần Tân Tiếng 22€. Trần Thị Kim Lê 10€. Trần Thị Ngọc Anh (Trần Lăng Hịa) 20€. Trần Thị Thu Thủy 10,22€. Trần Văn Dân 15€. Trần Văn Lộc 30,68€. Trương Ngọc Liên 50€. Tu Bình Spyra 20€. Uông Minh Trung 20€. Viên Tú Nguyễn Thị Anh 10€. Võ Thị Mỹ 20,46€. Võ Thị Mỹ 20€. Võ Văn Hùng 30€. Vũ Đình Đức 30€. Vũ Quang Tú 100€. Vũ Thị Phương Thảo 20€. Vũ Thị Tường Nhân 20,46€. Young Thị Thanh 30€.

*

* *

Ngày..... tháng năm 20

PHIẾU ỦNG HỘ BẢO VIÊN GIÁC

Số hiệu độc giả (SH)

Họ và tên :

Địa chỉ :

Tel./Email :

Số tiền :

Giấy chứng nhận khai thuế : Có Không

Độc giả mới Độc giả cũ

Nếu thay đổi địa chỉ nhận báo, xin ghi rõ địa chỉ cũ dưới đây :

.....

**Congr.d.Verein Vietn.Buddh.Kirche
Abteilung i.d
Sparkasse Hannover
Konto Nr. 910 403 066
BIC: SPKHDE2HXXX
IBAN: DE40 2505 0180 0910 4030 66**

Khi chuyển tịnh tài cúng Chùa, xin quý vị vui lòng ghi vào nơi (Verwendungszweck = mục đích cho việc gì) để văn phòng dễ làm việc. Quý vị ở xa ngoài nước Đức cũng có thể gửi tiền mặt hoặc Check trong thư, có thể gửi thường hoặc bảo đảm về chùa. Xin thành thật cảm ơn quý vị.

Tất cả mọi sự Cúng Dường định kỳ hoặc những lễ lạc khác cho Chùa, quý vị đều có thể lấy Giấy Khai Thuế lại (bằng tiếng Đức) để cuối năm quý vị có thể khai khấu trừ thuế với Chính Phủ. Quý vị nào cần, xin liên lạc về Chùa qua Email: **buero@viengiac.de** bằng thư hoặc điện thoại, cho đến cuối tháng 4 mỗi năm; chúng tôi sẽ gửi giấy đến quý vị.

Quý vị chuyển tịnh tài về Chùa, xin chuyển vào Konto mới như sau:

**Congr.d.Verein Vietn.Buddh.Kirche Abteilung i.d
Sparkasse Hannover
Konto Nr. 910 403 066
BIC: SPKHDE2HXXX
IBAN: DE40 2505 0180 0910 4030 66**

Ngoài ra Tu Viện Viên Đức ở Ravensburg có số Konto như sau:

**Kloster Vien Duc
BIC: SOLADES1RVB
IBAN: DE53 6505 0110 0111 3020 68
Kreissparkasse Ravensburg**

VIÊN GIÁC

TẠP CHÍ CỦA KIỀU BÀO
VÀ PHẬT TỬ VIỆT NAM TỶ NẠN
TẠI CỘNG HÒA LIÊN BANG ĐỨC

Zeitschrift der Vietnamesen und Buddhistischen Vietnam-
Flüchtlinge in der Bundesrepublik Deutschland

CHỦ TRƯỞNG (HERAUSGEBER)

Congr. d. Verein Vietn. Buddh. Kirche e. V.
Karlsruher Str.6 - 30519 Hannover - Deutschland

SÁNG LẬP CHỦ NHIỆM

Hòa Thượng Thích Như Điển

CHỦ BÚT

Phù Vân Nguyễn Hòa

QUẢN LÝ TÒA SOẠN

Thị Tâm Ngô Văn Phát

BAN BIÊN TẬP & CỘNG TÁC VIÊN

HT. Thích Như Điển - Phù Vân - Lê Ngọc Châu - Quảng Trục
Trần Việt Dũng — Đại Nguyên

✽ và Các Văn - Thi Hữu ✽

- * **Đức:** Tích Cốc Ngô Văn Phát – Nguyễn Đạo Văn Công Tuấn - Từ Hùng Trần Phong Lưu - Tùy Anh - Dr. Trương Ngọc Thanh - Phan Ngọc - Trần Đan Hà - Đỗ Trường - Lương Nguyên Hiền - Nguyễn Quý Đại - Nguyễn Hạnh HTD - Trần Thị Hương Cau - Hoa Lan Thiện Giới - Thị Thị Hồng Ngọc - Phương Quỳnh - Dr. Văn Công Trâm - Quỳnh Hoa - Trần Thế Thi - Hoàng Quân.
- * **Pháp:** Dr. Hoang Phong Nguyễn Đức Tiến.
- * **Thụy Sĩ:** Trần Thị Nhật Hưng - Song Thư LTH - Lưu An Vũ Ngọc Nhuận.
- * **Hòa Lan:** Nguyễn Trí-Hồ Thanh Trước.
- * **Ý Đại Lợi:** Huỳnh Ngọc Nga - TS. Elena Pucillo Trương & Trương Văn Dân.
- * **Hoa Kỳ:** Tuệ Nga - Họa Sĩ Vi Vi Võ Hùng Kiệt & Cát Đơn Sa - Diễm Châu - Lâm Minh Anh - thylanthao.11^^
- * **Canada:** Dr. Thái Công Tụng - GS. Trần Gia Phụng - DVM Nguyễn Thượng Chánh,
- * **Úc Châu:** TT. Thích Nguyễn Tạng - TS. Lâm Như Tạng.

KỸ THUẬT AN LOẠT (Layout)

Chùa - Pagode Viên Giác - Hannover CHLB Đức

CÙNG SỰ CỘNG TÁC CỦA (Mitwirkung von)

Hội Phật Tử VNTN tại Cộng Hòa Liên Bang Đức
Vereinigung der Buddhistische-Vietnamflüchtlinge i. d. BRD

TÒA SOẠN

Chùa – Pagode Viên Giác

Karlsruher Str.6 - 30519 Hannover

Tel. 0511 - 87 96 30 - Fax : 0511 - 87 941 200

Homepage: <https://www.viengiac.info>

E-mail : info@viengiac.de

Email : bureau@viengiac.de

E-mail : baoviengiac@viengiac.de

E-mail : vongatuong@yahoo.de

- Viên Giác phát hành mỗi 2 tháng vào những tháng chẵn. Nhằm mục đích phục vụ lợi ích cộng đồng người Việt tỵ nạn tại Đức Quốc trên mọi mặt.
- Viên Giác bảo tồn và phát huy truyền thống Văn Hóa Phật Giáo và Dân Tộc Việt bên cạnh những sinh hoạt Tôn Giáo, Xã Hội hoàn toàn không có tính cách thương mại, tuy nhiên mọi ủng hộ qua hình thức cúng dường. Viên Giác xin chân thành cảm tạ.
- Ủng hộ hiện kim cho Viên Giác. Quý vị sẽ nhận được biên nhận theo sự yêu cầu để làm đơn xin quân bình thuế lương bổng hoặc lợi tức hằng năm.
- Những bài viết được đăng hay trích đăng, cũng như Quảng Cáo thuê đăng trên báo Viên Giác không nhất thiết là tư tưởng, lập trường hay chủ trương của Ban Biên Tập. Tác giả những bài viết, hay những người thuê đăng quảng cáo chịu hoàn toàn trách nhiệm về việc này.

Ủng hộ tịnh tài xin gửi qua trương mục:

Congr. d. Verein Vietn. Buddh. Kirche

Abteilung i.d.

Sparkasse Hannover

Konto Nr. 910 4030 66

BIC: SPKHDE2HXXX.

IBAN: DE40 2505 0180 0910 4030 66

MỤC LỤC

• Tôn Giáo

2. Thư Tòa Soạn

4. Vì sao HT. Thích Tuệ Sỹ bước ra nhận Phật sự... (Tuấn Khanh)

6. Hội Đồng Giáo Phẩm Trung Ương Trần Trọng Công Bổ

10. Lý tưởng của người Bồ Tát (Hoang Phong)

13. Bà Mẹ lưu đày (Trần Trung Đạo)

• Chủ đề : Văn Học miền Nam Việt Nam

16. Tính nhân bản trong những bài học Quốc văn... (Nguyễn Văn Bon, PhD)

22. Một cái nhìn lệch lạc của lịch sử Văn Học (Hoàng Long Hải)

30. Nam Kỳ cũng có Văn chương (Nguyễn Thị Cỏ May)

34. Văn Học miền Nam – Từ một góc nhìn (Đỗ Trường)

39. Đôi nét Văn hóa về chữ Nhân (Lâm Minh Anh)

43. Cổ hương (Trương Văn Dân)

46. Câu chuyện Tráng sĩ Kinh Kha (Trần Thế Thi)

49. Đoạn đường hoa Hường Dương (Văn Công Tuấn)

51. Nước Đức có thể trở thành Quê hương của Phật giáo? (Nguyễn Đạo & Phù Vân)

55. Lễ hội Quán Thế Âm & Vu Lan 2566 ... (HT Thích Như Điển)

61. Lễ Vu Lan tại chùa Bảo Quang (Phương Quỳnh)

64. Quốc Khánh hay Quốc Nhục (Tích Cốc Ngô Văn Phát)

67. Chương trình Phật Sự năm 2023

• Tin Tức

69. Tin Phật Sự (Phù Vân phụ trách).

74. Tin Sinh Hoạt Cộng Đồng (Đại Nguyên phụ trách).

76. Tin Nước Đức (Lê Ngọc Châu phụ trách).

80. Tin Việt Nam (Quảng Trục phụ trách).

86. Tin Thế Giới (Quảng Trục phụ trách)

• Thông báo - Phân Ưu – Cáo Phó Cảm Tạ
75, 89

90. Hộp Thư Viên Giác – Phương Danh Cúng Dường

95. Mục Lục

• Thơ:

15. Thơ Đường (Thích Như Điển dịch Thơ của Vua Trần Nhân Tông)

21. Một mai (Nguyễn Song Anh)

38. Trăng khuya treo ngọn đỉnh trời (Tuệ Nga)

42. Mênh Mông (Chúc Thanh)

50. Tâm vọng Thiền Môn (Tùy Anh)

66. Nhớ quê (Nguyễn An Bình)

85. Giữa đôi bờ tình thức (Tôn Nữ Mỹ Hạnh)

• **Hình bìa:** Phái đoàn Tổng Thống Đức đến thăm Tu Viện Lộc Uyển Rostock (Photo: Văn Công Tuấn)

• **Cáo lỗi:** Vì số trang báo có giới hạn nên bài viết của Quý Văn Thi Hữu gửi đến, cũng như Phương Danh Cúng Dường không thể đăng hết trong kỳ này. Chúng tôi sẽ lần lượt đăng trong các số báo tới. Xin thành thật cáo lỗi cùng Quý Phật Tử và Độc Giả.

• Báo Viên Giác